

EGYETÉRTÉS

Előfizetési árak: Egész évre 28 korona. Félévre 14 korona.
Negyedévre 7 korona. Egy hónapra 2 korona 40 fillér.
Egyes szám helyben és vidéken 10 fillér.

Főszerkesztő
Dr. PAP ZOLTÁN

Szépirodalmi főmunkatárs
EÖTVÖS KÁROLY

Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI., Eötvös-utca 32.
TELEFON-SZÁM:
Szerkesztőség 783. Kiadóhivatal 708.

Alkotmányosság és annexió.

Írta: Dr. Kmety Károly.

Az egész világ természetesen találja, — de valóban az is — hogy a török birodalom életében beállott gyors, meglepő átalakulás lázas izgalomba hozta Bosnyákország szabadságszerető népét, mely századokon át közös sorsnak volt osztályosa azon népekkel, melyek most uraivá lettek a főhatalomnak a szultán birodalmában és ezután teljes politikai szabadsággal fogják intézni sorsukat.

Bosnyákországra most még abszolutizmus nehezedik, mert a bosnyák népnek nincs része, nincs beleszólása sem a reá alkalmazott törvényeknek hozatalába, sem közigazgatásuk menetébe. Nem változtat a lényegen, sőt nem is enyhíti az abszolutizmus súlyát az, hogy saját belételeben alkotmányos két állam, úgy a hogy ellenőrzi ennek az abszolút hatalomnak működését.

Bosnyákország vére és pénze, minden erkölcsi és anyagi java felett neki még idegen és neki felelőtlen hatalom rendelkezik.

Józan ítéllettel méltányolni kell tehát, ha most, mikor gyorsan sorra dőlnek a keleti despotiák is, ezen szolgálai állapotból fokozott vágyakozással kifelé kívánczik és szabadságot kíván.

A mi hazánk, a politikai szabadság ősi hazája — melynek sokáig volt nem egyszer dicsőséges kapcsolt része Bosznia vagy Ráma, csak testvéri érzületét nyilváníthatja és segítő jobbát nyújtja a bosnyák népnek és bizonyos, hogy országgyűlésünk is őszinte szívvel kell, hogy támogassa törekvésüket.

Nekünk sok okunk van egyébként is az alkotmányt váró bosnyákok részén állani.

Az abszolút kormányzás, mely majd három évtizeden át a megszállott tartományokra nehezedik, a magyarságra kedvező eredményeket semminő irányban nem szült, még ugynevezett kulturmunkájával sem. Magyar államférfiak voltak ugyan azon kormányzat élén viczekirályi teljhatalmakkal, de ennek gyakorlásában mindenkor teljes engedelmességgel hajlottak meg az osztrák befolyások előtt. Ez áll jómódon egyaránt boldogult Kállayról is, Burriánról is. Boszniából, melynek megszállásakor is főképp magyar ezredek véreztek, a közös pénzügyminiszterek kormányzata osztrák-német provinciát törekedett faragni.

Jelege és szelleme szerint katonai és polgári adminisztrációja osztrák a bosnyák területnek. Nincs abban magyar a paritás szerint, de még a kvóta arányában sem. Igaz, hogy a boszniai osztrák bürokrácia gyűlölté tette magát és a

„Svabát“, de ez nekünk édes kevés vigasz és kárpótlás. A magyar közvélemény főleg azért barátkozott meg az okkupáció és adminisztráció tényével, hogy Boszniára úgy tekintett, mint Szent István koronája egyik visszaillesztendő gyöngyére és azt vélte, hogy az ideiglenes adminisztráció előkészíti erre a talajt s régi nagy idők remiszczenciáinak segédelmével is magyar rokonszenvre neveli az ottani népet, mely azután elemi erővel dolgozik az egyesülésen, jól felfogott politikai, erkölcsi és gazdasági érdekeiből egyaránt.

A közös minisztereken kívül az elmúlt három évtized alatt a magyar delegációt is méltán éri vád azért, hogy ama várakozás nem teljesült, hogy „limonádé“ ellenőrzéssel és lamentálással kimerítette a bosnyák állapotokra való alkotmányos befolyását, elszivlelte, hogy sem gazdaságilag, sem politikailag nem érvényesültünk a Száván túl, de az osztrákok által valósággal félre- és kiszorítottunk.

Élvárhatja a nemzet, hogy a koalíció delegációja igazán erélylyel igyekezzék a hibát és mulasztást jóvá tenni. Valószínű, hogy egyik legjobb alkalom nemsokára kínálkozik fog, mert napirendre kerül a bosnyák alkotmányosság megvalósítása. Igaz, hogy ehhez csak az első hangot adhatja a delegáció, mert

Ferencz Ferdinánd.

A király is, a trónörökös is több ízben kellemes meglepetéssel nyilatkoztak arról a meleg fogadtatásról, mely tegnapelőtt a Nyugati pályaudvartól a Várig morajló éljenzéssel kísérte a vendégeskedő felségek hintóit. Megérezték, hogy ez a lelkes ováció nem csak és nem is főképpen a spanyol jövevényeknek szólt, hiszen az utcaszéleken szorongó tömeg éljenzése azt a kocsit is lármás örömmel röpdöste körül, amelyikben — egy jó félórával a fogadtatás előtt — Ferencz József és Ferencz Ferdinánd családi kettesben hajtattak a pályaudvar felé, hogy ott a spanyol királyi párt üdvözöljék. S akkor is, amidőn a ceremóniás udvari menet már hazafelé tartott a koronás vendégekkel, külön éljent, külön kendőbogatást kapott a trónörökös kocsija. Ferencz Józsefet régen, Ferencz Ferdinándot pedig soha sem fogadta ilyen tüntető melegséggel a budapesti utca s érthető, hogyha a tömegből áradó delejes szimpátia mind a kettőjüket fölgyújtotta.

A nép szeszélyes és kiszámíthatatlanul ingadozó kedélyű. Ferencz Józsefnek talán eszébe jutott, hogy tavaly — a királykoronázás harmincz éves jubileumán — milyen tüntető hidegséggel fogadta ugyanez a város. Néptelen utcákon, ugyszólván észrevétlenül hajtott végig az udvari fogat, alig kísérte egy-két félnék, elcsukló éljen. S ugyanakkor Fe-

rencz Ferdinánd is, alig néhány órai itt tartózkodás után futva menekült ebből a rideg atmoszférából.

Ma a tömeg más hangulatban volt s arra a félórára, amíg az udvari fogatok a fekete embertengerben nyitott keskeny utszallagon végig robogtak, teljes volt a kontaktus a felséges személyek s a nép érzelm-világa között. Talán a környezet tette ezt: a vendégvárás izgalma, a dobpergéssel és trombitaharsogással tovább hullámozó katonai parádé, talán az enyhe, szép őszi napsugár, mely ragyogóra színezte az Andrassy-utat, — de az összesereglett nép megtalálta a szívét. Az emberek valószínűleg magok lepődtek meg leginkább, amikor ezt tapasztalták; a lelkesedés árama azonban fogva tartott mindenkit, aki a tömegben szorongott. És külön-külön mindenki meglepetve tapasztalta, hogy ime, szeretni, őszintén ünnepelni tudja a királyt, ezt a kocsijából nyájasan szalutáló, piros-arczu, őszfejtű, ragyogó szemű, öreg embert, sőt szimpátiákat érez a jövendőbeli király iránt is, aki eddig sokkal távolabb esett tőle, semhogy a nép elvégezhetné volna lelke hajlandóságával, hogy mit tartson fölöle?

Bizonyos, hogy ebben főrésze a trónörökösnek volt, aki tegnap daliás alakjára fölhumozott huszáruniformissai és néhány barátságos mosolylyal, egy csapásra tudta meghódítani a budapesti utcát. Ferencz Ferdinánd mindezeideg hét lakat alatt zárja a maga egyéniséget s szí-

goru önmegtartóztatással kényszerít magára egy közönyös maszkot, mely a trónörökös méltósága alatt teljesen elrejtja az embert. Ha a trónörökösnek mutatkoznia és reprezentálnia kell, a trónörökös mindig megjelenik, feszesen, ünnepélyesen, szép kemény-élű arczán unott komolysággal, pontosan addig a percig, ameddig maradnia illik, azután eltűnik. Az emberből, az ember vonzalmaiból és hajlamaiból nem látunk meg semmit. Minden document humaine, amivel arra az emberre vonatkozik, aki minden élők között legnagyobb befolyást fogja gyakorolni Magyarországon jövendőbeli sorsára, egy-egy apró indiszkréczió, az udvari élet retortáin leszűrődő mendemonda vagy egy távirat, aminek feladásáról a hadgyakorlat fáradalmi közepette sem felejtkezik meg Ferencz Ferdinánd:

„Az időnk szép, jól érzem magam, csókol Ferdinánd“.

S ez a rövid telegramm talán még a legalkalmasabb hasadékok nyitja az inkognitó köpenyegén arra, hogy rajta keresztül meglásuk a jövendő magyar király egyéniségét.

Valahol messze Conopistban egy teljesen elzárkózó asszonyt látunk — volt grófkisasszonyt és nem fejedelmi hölgyet — aki, mialatt ura a koronás király után következő legelső rangban, országos ügyekben fárad — gyermekeit ápolja s gyöngéd, szeretetteljes figyelemmel kíséri férje minden lépését. Hogyha feje-

az úgy a maga egészében érdemleg a magyar országgyűlés elé tartozik, de fontos, hogy hamis hangadással a delegáció a magyar országgyűlés felfogásának ne prejudikáljon.

Az, amit a közös pénzügyminiszter Bosznia számára tervez, t. i. az igazgatási kerületeknek önkormányzati alapokon való reformja, méltánylandó ugyan, de éppenséggel nem elégséges. Be kell látnunk, hogy Mandics, szerajevói polgármesternek, a bosnyákok egyik vezető egyéniségének teljes igaza van, amikor a török alkotmányosság intenzív visszahatására tekintettel is, momentán is elégtelennek tartja a helyhatósági önkormányzatot és gyors tempóban igazi politikai szabadságot kér az összes közügyekben. Fején találja a szeget — a magyar szempontból éppen nem rokonszenves ur — abban is, hogy alkotmányosság — persze főképp az ő gondolata szerint valószínű — annexió nélkül veszedelmes. Mi azonban még hozzátesszük, hogy alkotmányosság közjogilag és politikailag lehetetlenség is egy „filius ante patrem“ Boszniában, az annexió vagyis a közjogi hovatartozás végleges rendezése előtt.

Bizonyos ugyanis, hogy Bosnyákországot egy külön, a magyar és az osztrák mellett egy harmadik államiség gyanánt nem fejleszthetjük, hanem azt magyar állami életünk keretébe beilleszteni kell, részesítvén őtet megfelelő arányos mértékben a magyar állam alkotmányosságában. A bosnyák alkotmányosság kérdése tehát nem egyéb, mint a magyar állami szabadság, vagyis alkotmányosság kiterjesztése a bosnyák területre. Helyet kell biztosítanunk a magyar birodalom országgyűlésében a bosnyák nép képviselőinek s ezzel parallel a magyar állam kormányhatalmát kiterjeszteni Boszniára; természetesen a

bosnyák nép tartományi különállásának és történelmi individualitásának teljes tiszteletben tartásával.

Nem is kell külön kifejezni, hogy ily természetű és közjogilag egyedül meg-alapozott megoldás előtt az okkupált területet anektálni és a magyar szent korona országaihoz csatolni, a magyar állam-testbe bekebelezni kell. Idegen testként, idegen állam integráns részeképp, idegen szuverént bár névleg is elismerve, a bosnyák népet állami közösségbe be nem fogadhatjuk.

A bosnyák alkotmányos élet valószínűsítésének sürgős parancsa tehát az annexió sürgetését teszi a delegáció komoly kötelességévé és a nemzetközi nehézségek elhárítását a közös külügyminiszter fontos feladatává.

Lehetetlen, hogy annyi áldozat után és egy helyes magyar imperiális politika szempontjából más vélemény legyen ebben az országban, mint az, hogy Boszniát a magyar államba bekebelezni kell. Érett politikusok sem e tartományoknak a török birodalomhoz való visszacsatolását, sem különálló politikai nemzetkép szervezését, sem pedig — osztrák-magyar — „birodalmi (!?) tartomány (Reichsland) gyanánt való kezelését“ nem kívánhatják. Európa sem fogja komolyan kívánni, hogy az okkupáció ideiglenes állapota, mely nemcsak a bosnyák népre lesz mindinkább elviselhetetlen, de forrása lehet folyton kiújuló nemzetközi bonyodalmas kérdések felmerülésének, „in infinitum“ fentartassék.

El kell tehát szánni magunkat a döntő lépésre és szembe kell nézni az inkább képzelt, mint reális veszedelmekkel.

Ausztria igényével, a nemzetközi elintézés után jogi alapon és történelmi alapon is állva, remélhetőleg leszámol-

hatunk; ebben jó segítségünkre válnék azonban magának a bosnyák népnek irántunk rokonszenves magatartása. Nem tőlük függ ugyan, de nagy erkölcsi hatással lépnek a mérlegbe, ha maguk részéről is azt a megoldást kívánják, amit a magyar közjog követel, amit hitlevélben és esküben ígértek régóta a magyar királyok és ígért az eskü szentségét valló jelenlegi apostoli királyunk is ilyenformán:

„Magyarország és társországainak mindazon részeit és tartományait, melyek már visszaszerezettek s azokat, melyek Isten segedelmével ezután fognak visszaszereztetni, ... a nevezett országhoz és társországaihoz visszacsatolandjuk.“ (1867:II. t.-cz. 3. §.).

Budapest, október 3.

A horvát bán a miniszterelnöknél. Báró Rauch Pál horvát bán ma délelőtt fél 10 órakor hosszabb tanácskozásokat folytatott dr. Wekerle Sándor miniszterelnökkel a horvát politikai kérdésekről. A bán ma Bécsbe utazott és a jövő hét elején ismét visszaérkezik Budapestre.

Bogdanovics patriárka felavatása. Karlóczáról jelentik, hogy Nikolics Miron pakráci püspök, kongresszusi elnök a szerb nemzeti egyházi kongresszust október 7-ére Karlóczára hívta össze. Ez alkalommal a királyi biztos, aki október 6-án utazik Karlóczára, közölni fogja a kongresszussal Bogdanovics püspöknek szerb patriarkává történt legfelsőbb megerősítését. A felavatás délelőtt 9 órakor a Péter Pálról elnevezett templomban nagy ünnepség keretében fog végbemenni. A szerb nép körében óriási érdeklődés nyilvánul a felavatás iránt. Karlócza összes szállodái, valamint a magánlakások már most le vannak foglalva. Ma délután 5 órakor Milics Dusan polgármester elnöklésével összeül egy bizottság, mely végleg megállapítja a programot. Bogdanovics püspök megválasztása óta az ország minden részéből százával kapja az üdvözlőleveket. A felavatásra eddig több száz küldöttség jelentette be részvételét.

delmi vére volna neki is, az ura mellett volna helye, ő is a ragyogó udvari pompa fényében sütkéreznék. De mert a szigorú spanyol etikette nem ad neki erre módot, mert az ő helye nem elől volna a hites ura mellett, hanem hátul, a legutolsó, csecsemő-pólyákba göngyölt főhercegnő mögött, inkább otthon marad és a szigorú elvonultság fátyolával övezi körül a maga méltóságát.

S ugyanakkor, a ragyogó udvari pompa fényében, a trónörökös első gondolata és legfontosabb érdeklődése ezé az asszonyé. Egy napig nem tud megenni a nélkül, hogy hirt ne kapjon tőle. Intim, boldog családi élet képe rajzolódik ki ebből az egyetlen adatból s valóban: a trónörökös egyike a legjobb férjeknek, a leggyöngédebb családapáknak, ebben a monarchiában. Minden idejét familiájának szenteli, maga tanítja a gyermekeit. Estéknél kis ágyacskáikban megnézi, betakargatja őket, mint akármelyik polgárember. Ő maga is már kilenc órakor lefekszik s reggel fél hét órakor kél, mint egy kis hivatalnok, aki estére fáradt, reggel pedig korán kél, hogy el ne késsék az irodából.

Ez a példás családi boldogság pedig még csodásabb, hogyha a megfelelő millióbe helyezük. A főherceggasszonyok milliójébe, akik annak idején ambícióval láttak neki a versenynek, hogy melyik tudja elcsipni kisasszony lánya számára a trón várományosát? A főherceggasszonyok milliójébe, akik epés göggel

nézik le az egyszerű grófi leányt, aki szerencsés vetélytársuk volt és elhódította előlük a felséges cusint. Az udvari dámák, udvaroncok milliójébe, akik felséges gazdáik helyett is gögösek és vak gyűlölettel nézik le a közilők fölseperedett asszonyt. Ha ezt a milliót ismerjük, a trónörökösben, a melegkedélyű, ragaszkodó családapában, aki csupa gyöngédség otthon, fölismerjük a nyers erejű, könyörtelenül a maga utján maradó, talpig férfit, aki akarni tud s másokat is arra kényszerít, hogy akaratát respektálják.

S ugyanez a vasakaratu, talpig férfi mutatkozik abban a módban is, ahogy Ferencz Ferdinánd kényes helyzetében viselkedik. Ezt a helyzetet nemcsak a trónörökös családi állapota komplikálja. Ferencz Ferdinánd egy sötét katasztrófa vonta elő a legjelentéktelenebb főhercegek sorából. Elődje Rudolf, fia volt a ma élő uralkodónak, akire ez apai büszkeséggel s a szüle reménykedésével tekintett. S ezt a büszkeséget, reménységet a sirba gázolta egy fekete mayerlingi éjszaka. S ugyanez a Rudolf trónörökös két ország körülrajongott bálványa volt akkor, amidőn legszebb férfikorában meghalt, hogy egy ismeretlen unokaöccsének adja át a helyét. Csoda-e, hogyha az uralkodónak is, a monarchiának is idő kellett ahhoz, hogy a szeretett személyiség helyén a hirtelen fölbukkant idegent megszokja? Ferencz Ferdinánd még ma is érzi ennek az érzékenységnek a súlyát, ezért a háttérbe vonul és csak annyit mutat a maga

egyéniségéből, amennyi elkerülhetetlen. Éli a maga privát, legszemélyesebb életét addig, a míg cselekvésre nem szólítja a történelem. Gazdálkodik, szenvedélyesen vadászik. Az igények lefokozásában tulzott szerénységgel annyira megy, hogy utazás közben nem egyszer lemond az öt megillető szalonkocsiról s egyszerű első osztályu kupéba száll, mint egy jó-módu kereskedő vagy szabadiegyes újságíró.

Kétségtelen, hogy ez a magalefokozás csak a külső viselkedésére terjed. A trónörökös ritka eleven szemű, maga lábán járó ember, nem mond le arról, hogy a saját szemével lássa meg a dolgokat s formáljon véleményt azoknak a természetéről. Mindennap szemelvényeket kap a világsajtó közleményeiből. De ezzel nem éri be: a csonkítatlan teljes lappéldányokat is be kell szolgáltatni az asztalára, amikből egyforma figyelemmel olvas el minden kellemest és kellemetlent. Tökéletesen tud magyarul, több magyar lapnak rendes olvasója. Akik vele ilyen kérdésekről beszélgettek, meglepődtek, hogy milyen aprólékosan ismeri a magyar viszonyokat s a magyar közélet szereplő egyéniségeit. Érdeklődik a magyar közjog iránt s szorgalmas tanulmányozója Kmety Károly közjogi művének.

A trónörökös tehát tevékeny és egyéni életet él s máris megformált elvei és jól kikovácsolt véleményei vannak a rája váró kormányzás feladatairól. De milyenek ezek az elvek, milyenek ezek a vélemények? Magyarországon ez a legizgatottabb és legérdekesebb probléma ez idő szerint.

A tömegsztrájk.

Budapest, október 3.

Amióta a választói reformjavaslat fő elvei publikáltattak, azóta a szociáldemokrata tábor nagyhangú fenyegetésekkel akarja terrorizálni a polgári társadalmat. Mikor látta, hogy az ellenkoalíció nem ijesztett meg senkit, sőt ahelyett, hogy a szocialista követeléseknek hivatkozott volna, a parlamentáris pártokat még szorosabb kapcsolatba hozta egymással, hogy tehát ma már azok is meg fogják szavazni a pluralitást, akik talán kezdetben ellenzői voltak, egyszerre előhuzta utolsó nagy fegyverét, a tömegsztrájkot s ezzel akarja engedékenységre bírni a kormányt és a parlamentet.

Ma már szinte kétségtelen, hogy az általános választói jogról szóló javaslat benyújtását követő vasárnapon a szocialisták pártgyűlést fognak tartani Budapesten, amelyen határozatképpen a tömegsztrájkot proklamálják majd.

Kétségtelen, hogy a tömegsztrájk hatalmas fegyver s hogy egész gazdasági életünk megrendülne, ha ezt a fegyvert a szocialisták úgy alkalmaznák, mint ahogy azzal fenyegetőznek. De nem szabad elfeledni, hogy a levest nem eszik olyan forrón, mint ahogy főzik s hogy ez a fegyver sem olyan borzasztó, mint ahogy az teóriában látszik. Ahhoz, hogy tömegsztrájk lehessen és főleg ahhoz, hogy ez a sztrájk sikerre is vezessen, nemcsak a mi szocialistáinknak nincs erejük, de még a sokkal hatalmasabban szervezett németországi szociáldemokraták vezetői is nagyon kétségesnek tartották három év előtt tartott pártgyűlésükön.

Mert nem szabad elfeledni azt, hogy Budapest nem Magyarország és az országos viszonyokat nem lehet a budapesti viszonyok szerint megítélni. Néhány agitátor talán a budapesti munkások közt tényleg ki

fogja mondani tudni az általános sztrájkot, sőt azon a gyűlésen valószínűleg a vidéki szervezetek közül is lesznek többen képviselve, de azért a határozati javaslatot még sem fogják végrehajtani. Nemcsak, hogy nem az egész országban, de még Budapesten sem.

Ma már a szocialista központ nem az, ami még csak három évvel ezelőtt is volt. A komolyság nélkül való agitáció két év alatt magában a pártban vitte végbe a legnagyobb pusztításokat. A szakadás nem olyan elementáris ugyan, mint aminő a németországi szociáldemokrata táborban legutóbb napfényre jött, de azért épp olyan mély nálunk is, mint Németországban. Végre is a teóriákon nyargalászók nálunk sem akarják belátni, hogy a szociáldemokrata párt nem állam az államban s hogy akárhány népgyűlést tart is, akárhány határozati javaslatot csikar is ki, az államélet mai kereteit megbontani ereje nincs s a leghevesebb agitáció a legerősebb ellentállást váltja ki és hogy minél erőszakosabb, annál reménytelenebb a küzdelme.

Éppen nálunk, ahol a szervezett munkásság aránylag elenyésző tömeget alkot akár a szervezetlen munkássággal, akár a polgári társadalommal szemben s ahol sem szellemi képességei, sem anyagi ereje nem elégséges ahhoz, hogy egy nagyobb küzdelmet vívthasson meg, könnyelműség és lelketlenség kell ahhoz, hogy erőszakos harcot idézzon fel. Mert addig, míg a munkásság csak békés felvonulásokat és zajos tüntető gyűléseket rendez, amíg tehát megmarad a teoretikus küzdelem határain, addig a polgári társadalom és az államhatalom is türelemmel és passzivitással viselkedik vele szemben. A véleményét mindenki szabadon nyilváníthatja s ezt az emberi jogot koncedálni kell még a szocialista tanok számára is, de az állami rend kereteit megbontani s a tanok diadalát erőszakkal kivívni akarni,

forradalmi állapot s vele szemben az államhatalomnak kötelessége minden eszközt alkalmazni, ami egy forradalmi mozgalommal szemben sikerrel kecsegtet.

Ez állana akkor is, ha az állampolgárok sokkal nagyobb tömege tartoznék a szervezett munkások körébe, mint amennyi tényleg tartozik. De amikor azt láttuk, hogy a tavalyi októberi próba mindössze százezer munkást tudott az egy napig tartó sztrájkba belevinni, pedig az agitáció akkor is nagy volt s a sztrájk mindössze néhány órára volt tervezve, akkor igazán nagy vakság kell a szocialista vezeték részéről arról ábrándozni, hogy olyan erővel léphetnek fel, mely a polgári társasággal szemben a számbeli túlsúlyt biztosítja s olyan napokig tartó tömegsztrájkot szervezhetnek, mely végre is megadásra kényszeríti az államhatalmat. Hisz éppen Bebel volt az, aki a legnagyobb aggodalmát fejezte ki egy ilyen politikai tömegsztrájk sikere felett s éppen az ő fejtegetései voltak elhatározók a politikai tömegsztrájk elleni határozat hozatalánál.

Néhány évvel ezelőtt Giolitti, a jelenlegi olasz miniszterelnök, mikor mint belügyminiszter az olaszországi vasuti sztrájkokkal szemben alkalmazott rendszabályok miatt az olasz képviselőházban megtámadták, azt mondta, hogy neki, mint belügyminiszternek, a szocialista agitációval szemben az az álláspontja, hogy meg akarja a munkásokat győzni arról, hogy a monarchia és a szabadság nem ellentétes fogalmak, de azért semmiféle szabadság nem erőszakolható annyira, hogy az állam alapjait megrendítse. Azt hisszük, Andrássy Gyula is meggyőzte már eddig is a munkásokat arról, hogy a magyar kormányzati politika sem ellenkezik a szabadsággal, de azért semmi esetre sem fog ebben a dicséretes szándékában annyira menni, hogy nyugodtan tűrje, amíg a polgári társadalom ellenségei szervezkednek.

A magyar közvélemény tagadhatatlanul pesszimizmussal nézi ezt a problémát. Ferencz Ferdinándról az a vélemény, hogy nem barátunk, talán az összmonarchiának, talán a federalizmusnak a hive; ezenkívül a liberalizmus ellensége és klerikális.

Tagadhatatlan, hogy vannak tények, amelyek megtámasztják ezt a véleményt. Az, hogy a trónörökös elfogadta a magyargyűlölő s klerikális osztrák Schulverein védnökségét, hogy Zichy Jánost, a néppárt volt elnökét választotta bizalmasul s hogy ezt akarta magával vinni croszországi útjára, hogy állítólag a katonai kérdésekbe beavatkozva, a nemzeti követelések ellen foglalt állást, mind erre mutatna. De ezzel szemben József főherceg előtt maga a trónörökös fejezte ki csodálkozását amiatt, hogy Magyarországon őt a magyarság ellenségének tartják s azt sem szabad elfelejtenünk, hogy a Ferencz Ferdinándról szóló értesüléseinket egy olyan udvar retortáin keresztül kapjuk, amelyek egyformán gyűlölő Magyarországot és a jövődöbéli királyt.

Mindebből az következik, hogy a véleményünket től kell függeszteni addig, amíg Ferencz Ferdinánd maga látja alkalomszerűnek az időt, hogy levesse sfiny-szerű álarczát.

Abból, hogy tegnap néhány mosoly s a magyar urakkal váltott barátságos szó árán sikerült szimpátiákat ébresztenie, Ferencz Ferdinánd mindenestre megértheti, hogy ezt a nemzetet, ha a szívét megnyitja előtte, könnyű lesz megnyernie.

Benda Jenő.

Adieu Marie!

Irtá: Hevesi József.

(Utánnomlás illos.)

Marie!
Bucsuzom magától, Marie, bucsuzom örökre.

Egy hosszú átvirrasztott éjszaka után véglegesen megérlelődött bennem ez az elhatározás. Vessünk véget a komédiának! Vessünk véget az örökös gyötrődésnek, a vértető szenvedéseknek, egymás kinzásának. Szakítsunk el minden fonalat, mely minket még egymáshoz fűz. Boacsássuk szabadon egymást és ne toldozgassuk-foldozgassuk tovább ezt az áldatlan viszonyt, melynek nincsenek többé rózsái, csak tövisai, vértifakasztó, lelket sebesítő tövisai.

Menjen mindegyikünk a maga útján. Ha maga jobbra, úgy én balra. Ha maga balra, úgy én jobbra. Ne is keresztezzék többé egymást a mi utaink.

Elég volt a szenvedésből, a gyötrődésből. Adieu Marie, adieu Marie!

Nem tagadom, kínos, keserves volt ez a könyvek között átvirrasztott éjszaka.

Miért szegyenleném: bizony könyvekkel áztattam a párnámat, azt a párnát, melyen a maga székefűrtös, szép feje oly sokszor megpihent s melynek puha melegébe annyi csóknak édes gyönyörűsége belefuladt.

Igen: könyeztem. Megsírattam magát. Megsírattam magamat. Megsírattam szerelmünk kialudt csillagát. Megsírattam a ienuit gyönyörű napokat, a szívét jelent és a reménytelen jövőt.

És azt sem tagadom, hogy a pokol minden

gyötrődésén végigvonaglott a lelkem. Mert mindjobban kibontakozott előttem a szomorú valóság, hogy mi véglegesen elvesztettük egymást. Örökre.

És az a gondolat, hogy én maga nélkül járjam ezentul a Stefánia-ut Corso-Golgotáját, maga nélküli bolyongjak a Margitsziget buja paradicsomában, maga nélkül hallgassam madame Butterfly zokogását, hogy Velenczében maga nélkül üljek majd be a gondolába, hogy ezentul majd maga nélkül térjek haza szomorú lakásomra és ne hallhassam többé kacagásának csengését, ha gömbölyű vállait bajusom megcsiklandozza: ez a gondolat szinte megőrjít.

De az éjszaka sötét szárnyai alatt megérlelődött bennem a végzetes elhatározás.

Jobb lesz nekünk szakítani. Minek kinoznók mi egymást továbbra is?!

Adieu Marie, adieu Marie!

Hogy most ezeket a sorokat írom, a reggeli órákban, fénykarikákat rajzol levélpapírosomra a napsugár. És eszembe jut, mikor egy szép tavaszi reggelen ugyancsak ezen a helyen, ugyancsak ezen az íróasztalon írtam magának legelőször. A nap akkor is úgy sütött be az ablakon és fénykarikákat rajzolt a levélpapírosomra. Akkor szerelemről beszéltem magának. Ma örök válásról.

De ezek a fénykarikák bevilágítanak a multba és felidéznek azokat a nagyogó emlékeket, melyek szerelmünkhöz fűződnek.

Az a tavaszi alkonyat jut eszembe elsőben is, mikor a fogaskerekű vasuton magát legelőször megpillantottam. Együtt mentünk föl a Svábhegyre. Magát egy kis fiucska kísérte. Mikor szemem összevillantak a maga szemével kész volt a veszedelem. A lelkeink összefonód-

S ne gondolják, hogy bárki is megijed a fenyegetésüktől. Olyan ez a tömegsztrájk, amely az utolsó nagy fegyverük a szocialistáknak, de csak addig, míg nem alkalmazták. Mihelyt egyszer tényleg alkalmazni fogják, el fogja veszíteni félelmességét, mert ki fog tűnni, hogy csak kárt tudnak vele okozni maguknak és másoknak, de sikert vele elérni nem tudnak. Mert a politikai tömegsztrájk csak teóriában alkalmazható, mikor azonban a gyakorlatba akarják átvenni, akkor csütörtököt fog mondani, mert a magyarországi szociáldemokrata párt csak ahhoz bír elég erővel, hogy tüntessen, de ahhoz, hogy általános sztrájkot rendezzen teljes sikerrel, gyenge, nagyon gyenge.

Bosznia anektálása.

— Miniszteri tanácskozások. —

Budapest, október 3.

A bosnyák helyzet komolyan foglalkoztatja a kormányköröket. A delegációban fontos elhatározások várhatók. Wekerle miniszterelnök tegnap is főképp a bosnyák kérdéssel tárgyalt Aehrenthal közös külügyminiszterrel, báró Burián közös pénzügyminiszterrel, aki a boszniai ügyek intézője. Részt vettek a tanácskozáson Beck osztrák miniszterelnök, valamint Korytovszky és Klein osztrák miniszterek is. A tanácskozás tárgya elsősorban a delegációkat megnyitó királyi beszéd és a külügyi ekspozéának a megszállott tartományokra vonatkozó passzusa volt. Ugyanebben az ügyben báró Aehrenthal közös külügyminiszter ma délelőtt is meglátogatta Wekerle Sándor miniszterelnököt. A miniszterelnökségi palotából a királyi várpalotába hajtattott a külügyminiszter, akit ő felsége tíz óra körül egy óránál tovább tartó kihallgatáson fogadott. A külügyminiszter ma elutazott a fővárosból, a hová a delegációk idejére, e hónap 7-én ismét visszatér. Közvetlenül Wekerle és Aehrenthal tanácskozása után, délelőtt tízenegy órakor a miniszterelnöki palotában Wekerle Sándor miniszterelnök elnöklésével mi-

tak. Maga olyan volt, mint egy kis fakadó bimbó. Kék babos ruhájában gyönyörűen festett. Az illatos chantilly-csipkék közül bűbajos sejtelmek kacsingtattak felém pihegő kebléről.

Pirulva nézett felém és mikor kiszálltunk, egy irányba vezetett az utunk.

Akkor még úgy volt. Utaink összefolytak. Most már másképp van. Marie. Egészen mésképpen. Szétválnak már régen a mi utaink. És most, hidd el, jobb, ha búcsút mondunk egymásnak.

Adieu Marie! Adieu Marie!

Akkor még egy irányba futottak a mi utaink. A boldogság felé.

Elkísértem akkor magát a rokonai nyaralójáig. Hogy mit beszéltünk a lombos uton? Arra igazán nem emlékezem már. Talán nem is beszéltünk. Csak néztük egymást epedő, vágyó tekintettel.

Arra mégis emlékezem, hogy megtuótam magától élete sorját. Arra. Csaknem egyedül áll a világban. A művészeti pályára készül. Tán-czosnő.

És én akkor elképzelttem magam, mint maga tánczot lejt. És úgy gondoltam, hogy maga táncza olyan lehet, mint mikor a tavaszi szellő a virágzó almafaágat meghimbálja. A levegőben kecses vonalak rajzolódnak és illat terjed szer-tését.

És megállapodtunk abban is, hogy ez nem volt a mi utolsó találkozásunk. Mert éreztük mind a ketten, hogy nekünk még látnunk kell egymást.

Már az első találkozás alkalmával tisztában voltunk azzal, hogy magasabb hatalmak vezet-tek minket össze. Hogy az élet sok boldogságot, sok gyönyörűséget tartogat még a számunkra. Hogy a végzet könyvében mi egy lapra kerül-tünk, egy lapra, egy sorba.

niszteri tanácskozás volt, a melyben Kossuth Ferencz kereskedelmi miniszter kivételével, aki ma két napra Soltra utazott, valamennyi miniszter résztvett. A tanácskozásról félhivatalosan azt jelentik, hogy folytatása volt a szerdai miniszteri tanácskozásnak és kizárólag folyó ügyeket tárgyalt. Mi azonban úgy tudjuk, hogy ennek a tanácskozásnak is legfontosabb tárgya volt a delegáció megnyitáskor elmondandó királyi beszéd. A király, mint már hírül adtuk, igen nevezetes nyilatkozatot tesz ezuttal Bosznia-riáról, a közös kormány boszniai reformjairól és bizonyosan reflexió lesz benne Bosznia anektálásáról is.

A Bosznia anektálásáról felmerült hírekkel kapcsolatban a „Zeit“, állítólag jól értesült diplomáciai forrásból azt írja, hogy az osztrák és magyar kormányok normális viszonyok között nem gondolnak az okkupált tartományok anektálására, nagyon jól tudják, hogy az annexió élére álltaná a balkán kérdések egész komplexumát s az beláthatatlan következményekkel járna. A Balkánon mindent a nyugalom fenntartására kell fordítani, habár tudják, hogy a bekebelezést Boszniában egy erős párt is óhajtja, mert az alkotmány is csupán a teljes annexió után volna rendezhető. Ha azonban a normális viszonyok megzavartatnának, s Törökország az okkupált tartományok elfoglalására vállalkozna, a monarchiának meg kellene változtatnia, éppen jogai biztosítására, fentebbi álláspontját, ámde ezt is a berlini szignatarius hatalmakkal egyetértésben tenné. A két kormánynak álláspontját a delegációk előtt báró Aehrenthal ismertetni fogja, de hogy a királyi megnyitó beszéd is foglalkozni fog-e az annexió ügyével, egyelőre nem tudni.

Szent-Pétervárról táviratozzák: Az itteni osztrák-magyar nagykövet távollétében a nagykövetség vezetője a „Wetscher“ egyik munkatársa előtt kijelentette, hogy Ausztria-Magyarország nem kívánja kezdeményezni a berlini szerződés revízióját s nem veti föl az annexió kérdését. Aehrenthal és Izvolszky külügyminiszterek buchlaui találkozásán is szóba került Bosznia helyzete, de pozitív megállapodás nem jött létre.

Berlinből jelentik nekünk, hogy a Vossische Zeitungnak táviratozzák Bécsből: Az osztrák-magyar monarchia és Bosznia-Hercegovina államjogi viszonyának megváltoztatása befejezett

A nyaraló kapujában sokáig állottunk és egymás lelkébe mélyedt a tekintetünk. Kezét az én kezemben felejtette, én meg a lelkemet felejtetem a maga mámorító lényében.

Sokáig állottunk akkor így egymás mellett. Alig tudtunk elbucszni egymástól.

És ime ma:

Adieu Marie! Adieu Marie!

Egész éjjel a mi szerelmünk édes idyllének varázslata tartott fogva. Ezért küzdöttem, gyötörtöttem, szenvedtem és sirtam.

Milyen gyönyörű, verőfényes napok gyöngysorozata a mi szerelmünk első ideje! Én mindennap újra és újra magába szerettem. Egyszer bűbajos, szép arczába. Másszor járásának ringó mozdulataiba. Ma szemének villámzó nézésébe, holnap kacagásának ezüst csengésébe. Olykor azt hittem, megőrülök, ha meg nem haraphatom vállának rózsás havát, máskor meg epedő vágy fogott el, hogy illatos hajába temethessem az arczomat.

És maga is oly édes volt és olyan mohó vágygallyal temette magát a gyönyörök rózsalevelei közé. A véreink lángolása belecsapott az én vérembe is. Óh, hogy tudott szeretni!

Most, mikor már szétfoszladozott minden selyemszál, mely sziveinket összefűzte, kötözte, most is mámoros érzés fog el, ha visszagondolok azokra a csókos éjszakákra, melyek a földre varázsolták a menyországot.

Ezt sohasem fogom elfelejteni.

Hogy meddig tartott ez a menyország? Ki tudná megszámálni csak egy szerelmes éjszakának is mámoros csókjait? Ki tudná számon tartani a mi szerelmünk felejthetetlen napjait, éjszakáit.

Hálával és kegyelettel gondolok ezekre a

tény. Ennek a nagy alakulásnak bejelentése még a delegációk ülészaka alatt be fog következni s a monarchia ezt a lépést azzal fogja megokolni, hogy az okkupált tartományok önkormányzata csak akkor lehetséges, ha államjogi viszonya teljesen tisztázva van. Valószínű, hogy az anektálásra vonatkozó indítvány mind a két delegáció kebeléből fog kiindulni. Bosznia-Hercegovina helyőrségeinek megerősítésére már megtörténtek az intézkedések. Teljes anexió nem lesz, csak éppen az eddiginél szorosabbra fűzik és az okkupált tartományokat a monarchia keretébe vonják.

Budapest, október 3.

A karánsebesi püspökválasztás. A Popea Miklós elhunyt következtében megüresedett karánsebesi gör. kel. román püspöki széket holnap, vasárnap töltik be választás utján. A választás a karánsebesi Péter és Pál székesegyházban fog végbemenni holnap délelőtt tíz órakor. A püspököt a karánsebesi egyházmegye szinódusának tagjai választják, akik között már hetek óta a legélénkebb korteskedés folyik az egyes jelöltek érdekében. A választást Metianu metropolita megbízásából Pap János aradi gör. kel. román püspök fogja vezetni, aki e célból ma délután Karánsebesre érkezett.

Kereskedelmi szerződésünk Romániával. Bukarestből jelentik, hogy Románia megbízottai az Ausztria-Magyarországgal kötendő kereskedelmi szerződés tárgyalására ma Bécsbe utaztak, ahol a kereskedelmi szerződési tárgyalásokat hétfőn a külügyi hivatalban megkezdik.

A bankkérdés. Az önálló bank megvalósításának kérdése állandóan foglalkoztatja a bécsi lapokat. A „Zeit“ ma érkezett számában ezeket írja:

Wekerle Sándor miniszterelnök és az Osztrák-Magyar Bank vezető emberei között Budapesten fontos értekezlet volt s valószínű, hogy ezen értekezlet során Wekerle miniszterelnök megmondta a bank vezető embereinek, hogy tekintettel a függetlenségi párt hangulatára, különösen pedig Kossuth Ferencz kereskedelmi miniszter és Justh Gyula képviselőházi elnök több ízben hangoztatott nyilatkozatára, nem ígérheti a bank privilégiumának meghosszabbítását. A képviselőháznak tekintélyes nagy része a bank privilégiumának meghosszabbítása ellen fog küzdeni, ami egyértelmű az obstrukcióval s így nagyon is kétséges, hogy a javaslat a parlamentben keresztül is megy. Addig,

gyönyörrel teljes napokra, mikor azt írom magának:

Adieu Marie! Adieu Marie!

Mert hát elérkezett az a sötét, komor, rideg, kegyetlen, végzetes nap, mikor el kell válnunk egymástól, Marie.

Minden szemrehányás nélkül, minden keserűség nélkül mondom magának, Marie: adieu! Ez nem lehetett másképp. Az első ember-pár sem maradhatott örökké a paradicsomban.

Jött a kigyó.

És aztán kikergették őket.

Erre el lehetünk készülvé mi is.

Én legalább mindig remegve, aggódva gondoltam erre a szomorú napra.

Hát bekövetkezett.

Ne féljen, Marie, nem teszek magának semmi szemrehányást. Levelem hangjából érezheti, hogy az én lelkem már rezignált. Hogy már bele-törődtem nagy szomorúságomba.

Kissé fáj, — nem jól mondom: nagyon fáj! — hogy ennek így kellett történnie.

De hát megtörtént.

Maga végre is egy fiatal, kívánatos, gyönyörű szép tánczosnő, aki minden estve ki volt téve a kísértéseknek, ezer férfi szem mohó vágyakozásának, ezer és ezer csábításnak, ígéretnak. Hogy eddig is ellent tudott állni: valóságos csudaszamba mehet.

Ezért is hálás vagyok magának.

Elég sokáig tudott ellentállni.

De most már jobban cselekszik, ha vissza veszi a szabadságát.

Kin nekem is, magának is az álarcz, mely alá rejtőzünk.

Én álarczot viselek és úgy teszek, mintha nem tudnám, hogy maga már hónapok óta a kis

amíg remélni lehetett, hogy Kossuth Ferencz és gróf Apponyi Albert a bankszabadalomnak 1917-ig való meghosszabbításáért sikra szállnak, amint ez eredetileg tervezve is volt (?), valószínűnek látszott a közös bank elleni obstrukció legyőzése. Amde Kossuth Ferencz napról-napra erősebben és határozottabban foglal állást az önálló bank mellett s gróf Apponyi Albert, akit eddig a közös bank hívének hitték, a legutóbbi napokban kijelentette, hogy a képviselőházban a bankprivilegium meghosszabbításának elháríthatatlan akadályai lesznek. A magyar kormányának legkésőbb a jövő év kezdetén hivatalosan is nyilatkoznia kell s ha Wekerle s vele a kabinet többsége a közös bank híve is, még sem valószínű, hogy a bankkérdésből kabinetválság legyen, mert az önálló bank a függetlenségi párt programjának sarkalatos pontja s ezt a programot a kabinetben három miniszter képviseli. . . . Az önálló bank megvalósítására legalább másfél évi idő kell s a bankbizottságnak azon tagjai, akik az önálló bank mellett harcolnak, bizalmas értekezleteiken több ízben beszéltek az önálló bank megvalósításának módjairól. Az állami bankról már lemondtak, és lemondtak a nyilvános aláírás segítségével megalapítandó bankról is. Annak a tervnek, hogy idegen tőkével s első sorban francia tőkével kellene megvalósítani az önálló bankot; sok híve van, de ez sem lesz megvalósítható. A legutolsó napokban a bank kettéválasztásának eszméje kezd tért hódítani olyformán, hogy egy osztrák és egy magyar jegybank alapításáról beszélnek. Hogy az osztrák kabinet és az osztrák parlament hogy vélekedik erről a kérdésről, az még nem igen ismeretes. Annyi azonban bizonyos, hogy Wekerle és Beck miniszterelnökök egymás között beszéltek arról, vajjon az osztrák parlament és az osztrák kabinet ezt a kombinációt elfogadná-e vagy sem, amely lényegében megfelelne a kartel-bank eszméjének.

Bácsbodrogye az önálló jegybank mellett. Zomborból jelentik, hogy Bácsbodrogye vármegye törvényhatósági bizottsága Fernbach Károly főispán elnöklésével ma tartott évnegyedes közgyűlésén Nagyvárad város és Szatmár vármegye átiratát az önálló magyar jegybank felállítására tárgyában, valamint Baranya vármegye átiratát a bankartell ügyében tudomásul vette és elhatározta, hogy hasonló értelemben feliratot intéz a kormányhoz. A vármegyei orvosi szövetségnek kongresszusi költségek fedezésére a törvényhatóság 500 koronát szavazott meg. Dunagárdony község iskolájának államosítására vonatkozó határozatát a közgyűlés jóváhagyta. A közgyűlés elhatározta, hogy Rudolf trónörökös emlékére Budapesten emelt szobor leleplezési ünnepélyén a vármegyét az alispán vezetésével küldöttség fogja képviselni.

bárával flirtól. Hiszen, ha csak flirtól... de... maga...

Eh, hagyjuk ezt!

És magának is, látom, nagyon neheze esik már a hazudozás. Talán sejt is, hogy én ismerem már viszonyát a bárával.

Mire való hát ez a sanyargató gyötrődés, hazugság.

Jobb, ha szabadon bocsátalak, kis madaram.
Menj, menj, a te bárádhoz!
Adieu Marie! Adieu Marie!

Igy határozta meg én ezt el az átvirrasztott mult éjszakán.

Igen, szabadon bocsájtom magát, Marie, menjen és legyen boldog a bárájával.

És mégis, most, hogy ezt a levelet írogatom és a napsugarak fénykarikákat írnak a levélpapírosomra: sajgó fájdalom markol bele a szívembe.

A maga gyönyörűséges szépsége ragyog a lelkem előtt. Hallom kacagásának ezüst csendjét, érzem keblének bódító pihegését, a lelkembe hat habtestének mámorító, forró illata, és... és... vége az én férfias elhatározásomnak.

Óh, hogy is tudtam volna rászanni magamat arra, hogy magától elszakadjak! Hogy maga a másé legyen! Hogy más csókolja meg lángoló, piros, fodros ajkait.

Nem, nem, Marie, én nem bocsájtalak; — én nem tudok élni nélküled!

Semmi adieu, semmi adieu!

Jer, jer, mielőbb. Kergesd a pokolba azt a bárót és jöjj vissza hozzám aki életednek távasza voltam.

Epedő, égő, lángoló vágyakozással tárom feléd a karjaimat.

Jer Marie, jer Marie. L. e. o.

A pesti világ.

Írta: Bede Jób.

Beszélgessünk egy kicsit a pesti világról, amelyik most újra éled. Mint ahogy feltámad mindig így ősszel, amikor gazdagok és szegények, igazi vagyonosok, mülgazdagok és álszegények egyaránt kipihenték a fürdőzés fáradalmait, behajtották az üzleti hasznokat, avagy tulleszték az ugynevezett hitelező kijátszásán és amikor fokozott buzgalommal látnak hozzá a munkához a végrehajtók. A pesti világ ragyogó, vidám, könnyelmű a mulató ember szemében, viszont erkölcsi és anyagi tanulságokban mérhetlenül változatos képek sorozatát tárja fel a kutató előtt.

A mostani pesti világ, pesti élet (avagy mondhatnók: saison) különlegességgel kezdődött: az udvari élet útjánával. Ez felforgatta a rendet és új utakat nyitott. E pár nap alatt azok kerültek előtérbe, akik általánosságban, a mindennapi viszonyok közt, a pesti világban nem dominálnak. A különböző exkluzív osztályok bámultatták magukat a társadalmi rendben alattuk állókkal, akik egy-két ünnepélyen együvé kerültek, de azért egymástól épp oly távol maradtak, mintha egy egész ország választaná el őket. Maga a pesti világ az utcán tolongott. Innen az utcáról szemlélte a felvonulásokat és a házak ablakából, a kávéházak előtt, meg a boltok ajtajában. Imponál ennek a világnak az elpusztíthatatlan gazdagság. Erősen hatnak rá ama mágnások, akikről tudja, hogy ha a játék közben elguruló tizkoronás arany megkeresése miatt egy ezerkoronás bankót gyujtanak meg, hogy lássanak, akkor se prédálhatják el a lekötött vagyont. Sőt éppen az ilyenféle legendák erősítik a hódolatát. S ahol elbeszélnek a Tóth Béla leírása nyomán az ezerkoronásokkal való világitás történetét, ott nem vitatkoznak a felől, hogy valóban a nagy uri módhoz tartozik az eféle, ellenben hosszas okfejtésekbe bocsájtkoznak: vajjon a gavallérság nem inkább arra való volt-e, hogy megszegyenítse vele a másikat, aki olyan kicsinyes, zsigori, majdnem azt mondják, uzsorás, hogy egy kicsi arany pénz miatt lehajlik és keresi. E hódolat kijár a könnyelműeknek, mert Budapest első sorban a könnyelműség városa. De hiába reflektál rá a másik csoport, amelyik vagyon nélkül, erőszakossággal, lábbal és könyökkel nyit magának utat, hogy amazokkal egy levegőt szivhasson. A polgári élet jóllakott embere szörnyen lenézi. Uzsorakamatot szed róla, ha véletlenül rászorul és mindent hatszoros áron fizettet meg vele. A latifundiumos mágnás minálunk mindent olcsóbbért kap meg, mint egy stréber nagyságos ur, avagy akár egy vagyonnélküli exczellenciás, még akkor is, ha ez utóbbiak véletlenül készpénzzel fizetnek, míg az első csak számlára vásárol. És ha a nagyságos hitelre vásárolna, folyton zaklatják, a legrövidebb idő alatt beperlik, foglalják, licitálják, a másinak ellenben éveken át ott hever a számlája, nem merik prezentálni.

Hát még, ha a kárörvendő budapesti nép látná, hogy ugyancsak ezekkel miképpen bánanak például az udvari bálon. Ahol a kegyelmes urak közt is nagy különbségek vannak és választalok emelkednek először is a származás felsőbbrendűsége, vagy alsóbb fokozata miatt, továbbá, hogy melyiknek miféle rendjele van és aztán, hogy melyik kapta korábban, vagy későbbben a címet. Ahol csak a főhercegnők ülhetnek le, de a grófnők, legyenek bármennyire csillagkeresztetek és többszörös milliomosok, két óra hosszat is azon helyben kell hogy álljanak, ahová rendelik őket és arra felé menniök.

amerre a czeremóniamester parancsolja. A ml hétköznapi notabilitásaink bizony úgy álldogálnak csoportosan hátul, mint színházi előadásokon a néma szereplő népség és katonaság, minden kilátás nélkül arra, hogy őket a felsőbbbrangúak észrevegyék. Őket nem is vigasztalja egyéb, mint a gondolat, hogy a kívül lévő világ nem látja az ő alárendeltségüket és csak irigyli, amikor nevüket a jelenvotlak közt olvassa. Ők másnap előkelőbben ülnek a fiakkerben, mint Esterházy herceg és a kiállott gyötrelmek után igen boldogok, ha a gyalogjárók felől hallják a nem tulságosan hízog, de azért nekik jóleső megjegyzést:

— Ez a pocsek alak is ott volt az udvari bálban.

A pesti életben, tudniillik ezen a speczialiter pesti tonuson kívül vannak vidékies vonások. Az egymás dolga iránt való kíváncsiság tán még erősebb mértékben ki van fejlődve, mint a vidéken. Az igazi pesti ember a főváros sok ezer lakóját úgy ismeri, mint a maga zsebét. Tudja, hogy mi van benn és mennyit ér. Viszont az értéket nem az igazi tartalom szerint mérlegeli. Az „ügyes“ embert sokszor hamarabb kegyébe fogadja, mint aki csak szorgalmas, tehetséges, de akit egyuttal élehetetlennek itél, mert becsületes. Így szerezhetnek összeköttetéseket és lehetnek bejáratosak elsőrangú familiákhoz az elegáns fellépésű spázók, míg buffetbeli hölgyek társaságára szorulnak sokan tanult és képzett fiatal orvosok, ügyvédek, tanárok közül a tiszta lelkűek. Így esnek áldozatul hiszékenyek és boldogulnak szédelgők. Mert a boldogulás nem ritka s a kísérletezőknek alig tíz percetjé kerül hurokra.

Budapest pszichológiájának kutatói sokféleképpen igyekeztek megmagyarázni ezeket az erkölcsi és anyagi elváltozásokat, érdekes fejtegetéseket irtak róla, de egyöntetű igazságban nem állapodhattak meg. Hisz, hogy mennyire átalakult, megváltozik a város jellege, arról tanuságot tesz például Ágai Adolf, aki a régi Budapestet is ismerte és az újról is ír természetrajzot. És amikor ezt az utat olvassa egy modernszabásu pesti krónikairó, aki már a megváltozott Budapest levegőjében nőtt fel, azt mondja rá:

— Nagyon kedves. De Ágai mind a régi képekkel és hasonlatokkal dolgozik. Ágainak el kellene vegyülnie olykor a külvárosok és ligetek csibésznepe közé, meghallgatni az ő beszélgetésüket is, mielőtt a mostani Budapestről írna.

A csibész nép közé... Ugy lehet, van valami igazság benne. Van a város törzslakosságában sok, aki a vegyes nyelvet könnyebben sajátítja el, mint a tiszta magyart. Akinek a hangulata hajlik arra, hogy a csibészvirtusokat elismeréssel honorálja. Van benne romantizmus, amelylyel a paragrafusokat kinek-kinek más mértékkel méri. Mondjuk: általában igen számbaveendő jellemvonása, hogy könnyűvérű, vagy enyhébben szólva, bohém hajlandósága.

A bohém hajlandóság a város rohamos fejlődésével egynemely intézményén is nyomot hagyott. Legkevésbé a holnappal törődnek. Így maradt el építkezése és így kerül kiáltó ellentétbe a fejlett kultúra és civilizáció számos vívmánya a szomszéd maradiságával, tisztatlanságával és primitív berendezkedésével. Vannak lakások légfűtéssel, villanynyal, hideg és meleg vízzel, a legmodernebb fürdőszobákkal és mellettük lakások, aránylag még drágábbak, mint a kétezer forintos front lakosztálya, udvari zugok, ahol vízért a folyosó végére kell menni, valamint a város belsejében gondozatlan, apró házak, melyekben, amikor észreveszik, hogy

egy ember meghalt, már félig megették a patkányok. Az ezerforintos ruhájú maitresse, ha kitekint selymes fészéknek ablakán, szemben sorhadtt fakertés mögött pálinkával táplált családi életet lát a szabad ég alatt.

Ez a szép Pest, a maga nemtörődömségével a könnyen szerzett vagyon tömegeit látja s mellette ugyanakkor a saját hibájuk miatt pusztulók végtelen nyomorát. Egy-egy sürgős és közérdekű reform megvalósítása tíz évig is elhúzódik. Az ankettezésbe belehal a legéletrevalóbb idea is. Mert a hivatalok ereje kimerül a rubrikázásokkal, a kormányzás kifárad abban, hogy a lármázó szájakat kell betömnie és ezenkívül az ősi magyar szokásból fenntartott bankettezést, áldomásozást és reprezentálást gyakorolni kell.

A pesti világ ezen a vágáson halad. A társas összejövetelek hasonlitanak hozzá. Kölcsönkért inasok, bérletbe vett ékszerek, vendéglős által szállított ételek, italok, tányérok és evőeszközök, de lukullusi lakomák és rettenetes katzenjammerek a váltólejárás napjain. Az ugyanazon nagyságu fizetésben részesülő hivatalnok közül az egyik panaszkodik, hogy a legszigorubb számítás mellett is alig tud gondoskodni szerény lakásáról, a konyháról és ruházatról, míg a másik zsurokat és fényes soireákat rendez. A talány megfejtését ki szerencsejátékban, ki előnyös összeköttetésekben, avagy az asszony zsenialitálásában keresi, amíg néhanapján kipattan egy-egy szenzáció, de a világ hamar napirendre tér felette és hajlandó áldozatnak tekinteni a bukottat, a társadalmi kényszer áldozatának. A különböző zajos érdekességű öngyilkosságok és kísérletek jandó okai leggyakrabban ide vezetődnek vissza, de a morált egyszerűen rábizzák az újságokra.

Természetesen szó se lehet általánosításról. Rétegek vannak. De a csöndes élet nem beszélget magáról és inkább savanyu az ábrázata, mintsem vidám. Ilyen életet élni annyit jelent, mint visszavonulni a legszűkebb családi körbe, akárcsak a vidéki kis városokban, ahol azonban ez jó mód mellett történhetik, míg nálunk az önmegtartóztatás és a nagyvárosok örömeiről való lemondást igényli s a névtelenség, ismeretlenség jár vele.

A budapesti világ jelentékeny része azonban szeret künt élni a világban. Minálunk színházban leginkább csak az első két sor és legfeljebb az elsőemeleti páholy uri hely, s aki ad valamit a világra, az vagy ide megy, vagy sehová. S a színházi est után fiakker kell, hogy várakozzék rája és a minél drágább étteremhez vigye. Egyetlen színházi est így egy három tagból álló családnak többre kerül, mint amennyiért vidéken egy egész szezonra páholyt lehet bérelni. És ugyanczen szempontból minálunk igen lényeges kelléke az elegáncsiának, hogy minél drágább legyen. Vannak vendéglői vállalkozások, amelyeket direkt erre a szempontra alapítottak: rosszabbak, mint a rendesek, nem is tisztábbak, csak éppen hogy négyszer oly drágák.

Akinek meg nem telik, az legalább az utcán és a kávéházban akar ragyogni. Amit valamikor csak trágár bohózatokban mertek szinpadra vinni, az most egészen akceptált jelenlég, hogy a kávéházban ülő anyához éjszaka a cseléd elviszi a siró csecsemőt. Mindennap nézem, hogy miképpen szalad be a szép anyához egy gyermekcsoport a kávéházba és kergetőzik körülötte. A Föld-utcában, amikor ott a legzsufoltabb esti korzó van, a járókelők lábára hengergetik a gyerekkocsit, amit bizonyára nem azért tologatnak itt, mintha a gyermek násutt nem egészségesebb levegőt kapna, ha-

nem mert a fiatal anya itt akar domborítani a tömegben.

A budapesti korzó másképpen is a legrendetlenebb. Itt az emberek nem tudnak járni, de nem is akarnak. Senki se törődik a mások jogaival. Csoportokban megállanak a legforgalmasabb helyen népes családok hirtelenében megbeszélni összes intim dolgaikat és egy félórásig se mozdulnak el. Nekik ez kedves és otthonos, épp úgy, mint ahogy a kávéházban elüldögélnék délután négy órától este kilenczig ötven két kávé mellett, s ebből következik, hogy a fogyasztás mások részére, akik kénytelenek kávéházban reggelizni, lehetetlenül megdrágul. A sietve reggelizők csoportjai fizetik meg a félnapos vendégek térfoglalását, a nekik való világitást és az ellenőrző személyzetet.

Az utca egyuttal sereggel termi a megbízhatatlan elemek sokaságát. Mennyi dologtalannal lehet találkozni, aki az utcán mind csak azon töri az esztét, hogy miképpen juthatna ötlettel, furianggal, de semmiesetre se munkával pénzhez és jó módhoz. Mert a végén, ha okvetlen dolgozni muszáj és másképpen nem lehet megélni, ráér majd kimenni Amerikába, de akkor is előbb valami „stiklit“ kell csinálnia.

Igy vagyunk tehát, hogy a mikor a pesti világ szép életéről beszélünk, akkor legelőször a fény közé árnyképek is kerülnek. Bizonyára nincs világváros, ahol ez másképpen lenne. De minálunk azért feltűnőbb, mert a gazdasági, kereskedelmi és ipari életnek nincs elég belső forrása és tápláló ereje. A mindennapi szükségletek ellátása nagyrészt idegenből való közvetítéssel történik s azért a produktív erő ugyanezen mértékben felhasználatlanul marad s a munka helyett spekuláció keres érvényesülést.

Az átalakulásnak mindenesetre gyorsabb tempóval kell történni, hogy a pesti világ csak valamennyire is helyesebb irányba változzék. Ennél a kérdésnél beszélni kellene a társadalmi átalakulásról is, ami azonban okvetlen együtt fog következni a másikkal. Mivelhogy ahoz, hogy visszaféljódhessünk, a vezető osztályok gyengék, tehát a megerősődéssel egyuttal a társadalmi viszonyok kedvezőbb alakulásának kell kifejlődnie.

Budapest, október 3.

Függetlenségi pártgyűlés Nyiregyházán. A Szabolcs vármegyei függetlenségi és 48-as párt október hó 13-án dr. Meskó László igazságügyi államtitkár elnöklétével Nyiregyházán közgyűlést tart. A közgyűlésen a lemondás folytán megüresedett elnöki és két alelnöki állást töltik be.

A cseh-német viszály. Tegnap számunkban már megírtuk, hogy báró Beck tegnap kihallgatáson volt a királynál, akitől állítólag felhatalmazást kapott a prágai tartománygyűlés fölösztatására. A tegnapi ülés elég csendes lefolyású volt, de egyébként teljesen credménytelen. Az ülés lefolyása a következő volt:

Lobkowitz hercegi tartományi marsal negyedtizenkettőkor nyitotta meg az ülést. Következett az iratok fölolvása, közben a képviselők csoportba verődtek össze és oly hangosan vitatkoztak, hogy a jegyzőnek, aki az iratokat olvasta, egy szavát sem lehetett érteni. Félkettőkor megszakították az iratok fölolvását és a tartományi marsal közölte, hogy az egyes bizottságok mikor fognak ülésezni. Dr. Funke (német) tiltakozik ez ellen, mert szerinte úgy a multkor, mint a mai ülés törvénytelenül hívták egybe. Lobkowitz tartományi marsal tiltakozik az ellen, hogy a németek megbénítják a tartománygyűlés munkásságát. A tartománygyűlésnek dolgoznia kell, hogy a választói reformot elintézhesse s az ország pénzügyeit is rendbehozhassa. Félkiáltások a csehek padjain: A lakosság is ezt akarja! Lobkowitz tartományi marsal ezután a király névenapijáról emlékezik meg. A képviselők fölállnak

helyeikről. Wolff és Iro: Majd Prazsek mondja az ünnepi beszédet! Ezután az ülés véget ért. A következő ülés pénteken, 9-én, délelőtt 11 órakor lesz.

Kornfeld Zsigmond az önálló bankról.

Budapest, október 3.

A legújabb napok izgalmas politikai eseményei kissé háttérbe szorították az önálló magyar jegybank körül megindult politikai és gazdasági vitát, amelyet azonban ismét az események homlokterébe idézett az a nagyszulyú beszéd, melyet a budapesti tőzsde elnöke, Kornfeld Zsigmond förendiházi tag mondott ma a kérdésről a tőzsdetanács ülésén. Ez a beszéd nemcsak azért kelt általános figyelmet, mert azt éppen az állami hitelműveletek egyik vezéralakja mondta, hanem azért is, mert tartalma olyan, hogy a benne fölhozott pénzügyi érveket figyelembe nem venni lehetetlen. Aztán jelentőssé teszi az egész megnyilatkozást maga a hely is. A tőzsde tanácsszála talán a leghivatottabb fóruma a mindennapi pénzügyi élet szükségletei megnyilatkozásának. A tőzsde a gazdasági élet legérzékenyebb szerve, mely minden jelentősebb gazdasági alakulásra visszhangot ad s midőn Kornfeld fontos nyilatkozatai számára ezt a helyet választotta, ezzel dokumentálni akarta azt, hogy a mai gazdasági helyzet hiteléletünk szempontjából az ő ismeretes álláspontját fedi a külön jegybank ügyében, melyet megvalósíthatónak tart ugyan, de kívánatosnak nem. És egész mai beszédén — melyet közgazdasági rovatunkban bőven közlünk — az a vezérlő vonul végig, hogy kimutassa, mennyire nem kívánatos az önálló magyar jegybank felállítása most, a mi sajátos hitelviszonyaink közepette. Ugy a szakvéleményben, mint mostani nagy beszédében Kornfeld igen magas szempontból bírálja a kérdéseket s minden szavából kitetszik, hogy nem üzleti szempontok lebegnek szeme előtt. Az európai látókörű finansier és az aggódó hazafi szól hozzánk, aki nagy szakértelménél fogva sokkal jobban látja azokat a hátrányokat, amelyek a különválás mellett a hazai hiteléletet fenyegetik. Negyven millióra teszi azt az évi nagyobb terhet, mely az önálló magyar jegybank fölállítását után a hazai adósokra nehezednék. És ezt oly meggyőzően tárja elénk, hogy szinte előre érezzük a nagyobb kamatfizetés keserű terheit.

Igaza van Kornfeldnek. De ha mélyreható következtetéseit figyelemmel kísérjük is: az önálló magyar jegybank fölállítását érdeklében folytatott harezot mégsem adjuk föl. Mert ha Kornfeld szigoruan ragaszkodik is a pénzügyi szempontokhoz és óvatosan kerül is minden politikai vonatkozást: az önálló jegybank kérdését — ugyanazon sajátos hitelviszonyaink miatt, melyekre ő is szívesen hivatkozik — legalább is annyira politikai kérdésnek tartjuk, mint gazdaságinak. A pénzügyi függetlenségünk és szabad önrendelkezési jogunk felemelő érzete fölér a néhány évi magasabb kamatfizetés kötelezettségével. Szívesen meghozzuk ezt az áldozatot az önálló magyar jegybankért önként: mert ha nem tesszük, a közös jegybank ellenséges kamatlábpolitikája az O. M. B. üzleti érdeke miatt azt sarczként veti ki ránk.

Az önálló gazdasági berendezkedés szükségességéről beszélni ma már fölösleges dolog. Politikai és gazdasági programja az minden számottevő pártnak és megdönthetetlen meggyőződése minden komoly tényezőnek. Nem tudjuk elképzelni annak lehetőségét, hogy a most érvényes kiegyezésnek 1917-ben bekövetkező lejáratát után más, mint az önálló vámterület tényleges állapota következék. És ebben a tudatban lehetetlen föl nem ismerni annak igazságát, hogy az önálló gazdasági életre való berendezkedésnek és az önálló vámterületnek elengedhetetlen előfeltétele az önálló és kizárólag csak a magyar érdekeket szolgáló külön jegybank. Ki merné tagadni azt, hogy Ausztria gazdasági s ennek következtében pénzügyi érdekei azonosak Magyarországgal? Mi ipart akarunk teremteni, hogy elláthassuk saját szükségleteinket és emeljük az őstermelés szempontjából is fogyasztóképességünket. Ausztria érdeke ezzel szemben viszont az, hogy Magyarország to-

vábbra is az ő fogyasztó és nyeresztermelő tartománya legyen. Még a laikus előtt is az első pillanatra szembeszökő az ellentét. A két ellentétes nemzetgazdasági törekvés pénzügyi politikája között ugyanaz a jegybank képes-e a folytonos kiegyenlítési folyamatot végezni? Nem. Legalább a mi közös jegybankunk erre nem volt képes. Emlékezzünk csak vissza a múlt évi és az azt megelőző pénzügyi krízisre. A nagy vihar messze zajlott le tőlünk s mire hullámai az Océánon átjutottak, sokat vesztek erejükből. Az angol és francia s ezek után a német jegybank mégis joggal védekezett. A nagy világpiacok között sokkal szorosabb az érdekkapcsolat, hogyszem az újvilág megrázkódtatását az óvilág vezető piacai meg ne érezték volna. Érdekelve volt tán Ausztria is: de a mi szegény piacunk ugyan bátran alhatott volna az amerikai krízis miatt. De a magántőke indokolatlan féltékenysége — ami egyébként gazdasági rendszerünk egyik legnagyobb baja — megrendítette a mi piacunkat is. Csak egy jóakaratu biztatás és példaadás kellett volna felülről s a féltelen nyomán járt pusztulás megszűnik. De a közös jegybank begombolkozott. Olyan védelmi kamatlábpolitikát inaurálta, amelyet a vállalkozóbb és gazdagabb bécsi piac elbirt ugyan, de amely előidézte Magyarországon azt a rombolást, melynek következményei még most sem szűntek meg. És mindezt miért? Talán a bank aranykészletének védelmében? Hisz azt igazán nem fenyegette támadás. Bizony csak azért, mert az osztrák piac érdekében volt. Hogy ezzel súlyos csapást mér a magyarra, azért nem fájdult meg a közös jegybank feje. Mely közös intézmény egyébként akkor, mikor a hazai pénzügyintézetek mind a súlyos válságról panaszkodtak, a legjobb mérlegének egyikét tette közzé!

A kísértet.

— Kristóffy megjelent a láthatáron. —

Budapest, október 3.

Amikor a nemzet évezredes alkotmányának megsemmisítését tűzte ki célul a bécsi kéz, az exczellenciás czimért és a hatalomban való részesedésért készséggel ajánlkozott Kristóffy József. Szövetkezett a nemzetiségi agitátorokkal, fegyvertársaiul igyekezett megnyerni a nyers tömegeket lázító demagógokat, de minden erőlködése kárba veszett. A nemzet mégis csak erősebbnek bizonyult és ő ismét elmerült a semmiségbe, ahonnan a véletlen vetette fel.

Hazajáró lélekként azért néha-néha föltűnik, amikor — úgy mint ma is — azon erőlködik, hogy még egyszer fölkapaszkodjék oda, ahonnan a nemzet hatalmas kezének egyetlen mozdulatával lesöpörte. Megjelent tehát még egyszer a láthatáron. Nehányan, hozzá hasonlók, összebujtak, hogy alkalmat adjanak neki egy „beszéd” elmondására. És ő beszélt. Természetesen a választói reformról szónokolt és természetesen azt mondta, hogy az ő hirhedt javaslata, amely egyenesen kiszolgáltatta volna ezt az országot a nemzetiségieknek, jobban védelmezné meg a magyarság érdekeit, mint gróf Andrássy Gyula terveze. Ezzel igazán nem érdemes bővebben foglalkozni, aminthogy nem érdemes válasza paktummagyarázata sem. Mert hát úgy áll a dolog, hogyha gróf Andrássy Gyula és Kristóffy József állításai szemben állanak egymással, valóban senki sem fog kételkedni abban, hogy kinek a szaván induljon el. Egész szaválata káromkodás s csak szellemi nivóját jellemzi, hogy ebben leli kedvtelését.

Kristóffy József szaválata a belvárosi szabadelvű demokrata-klub új helyiségének fölavatása adott alkalmat. Kaffka László elnök megnyitó beszéde után állt föl Kristóffy és ilyeneket mondott:

— A kormány — ugymond — a pluralitást a magyar faj szupremáciájának biztosítása végett tervezi. Ha az így állana, mindenki tisztelettel hajolna meg a kormány intenciója előtt. A dolog azonban éppen ellenkezőleg áll. A pluralitás ugyanis viszonyaink között nem a magyar szupremáciát, hanem az oligarchia kizárólagos uralmának további fentartását fogja biztosítani s a magyar hegemonia csak tetszetős lepel gyanánt szolgál ezen czél elérésére. (Igaz! Ugy van!)

Ma is az a meggyőződés, hogy a vegyes kerületekben a magyar faj védelmének biztos eszközét az irni-olvasni tudáshoz kötött általános választójog képezi, ha tehát a kormány minden áron a magyar faj szupremáciájának megmentésében akar exczellálni, maradjon meg az irni-olvasni tudás egyetlen korlátjánál, mert czélját ezzel legkönnyebben fogja elérni.

Ma már egész világos, hogy a pluralitást csak a kormány erőszakolja.

Eppen így erőszakolja a kormány a titkos szavazás helyett a nyílt szavazást. És teszik ezt azok, akik ünnepélyesen a fejedelem előtt írásban kötelezték magukat a Fejérváry-kormány programjának elfogadására. Hát már semmi sem szent ebben az országban? Mi akar ez lenni? A hatalom gögijének egyetlen korlátjánál, mert czélját ezzel legkönnyebben fogja elérni.

Amde azt mondja a kormány, hogy a pluralitás nem ellenkezik a paktummal. Azon helyzetben vagyok, hogy a hatályban levő paktum teljesen hiteles eredeti szövegét közölhetem, amely így hangzik:

„Ennek a kormánynak feladata lesz az összes előző pontokban megállapított teendők megvalósítása és ezeken kívül, mint utolsó teendőnek, a választójogi reformnak keresztülvitele, legalább is oly széles alapokon, mint ez a mai kormány programjában foglaltatik.”

A mai kormány alatt természetesen a Fejérváry-kormány értendő. A koalíció tehát ezen megegyezés szerint a választójog megalkotása körül két obligóhoz van kötve: és pedig, először a Fejérváry-kormány programjához, másodsor pedig ezen programban foglalt megoldási alap szélességéhez.

A paktum tehát egyenesen a Fejérváry-kormány programjához köti le minimum gyanánt a koalíciót. A Fejérváry-kormány programja pedig, köztudomás szerint, az általános, titkos, községenkinti, egyenlő és közvetlen választójog volt, az irni-olvasni tudás egyetlen korlátjával. Ezt hirdette, ezt tette közzé programjában, ezt foglalta törvényjavaslataba és a paktumban minimum gyanánt ezt fogadta el a koalíció.

Es a paktum szempontjából itt dől el a pluralitás kérdése. A kérdés ugyanis az: hogy a pluralitás szélesítőleg hat-e, vagy szűkítőleg a jogkiterjesztés tén? A pluralitás nem szélesíti, hanem ellenkezőleg megszükiti, sőt megsemmisíti a politikai jogokat, továbbá, hogy a pluralitás a választói jogban egy oly korlátot képez, mely az alkotmány kapuját nem tágabbá, hanem keskenyebbé teszi.

A kormánynak azon állítása tehát, hogy a pluralitás nem ellenkezik a paktummal, nem felel meg a valóságnak. (Élénk helyeslés.)

De nem csak maga a paktum, hanem a paktum előkészítése és megkötése körül folyt tárgyalások is ellene szólnak a pluralitásnak. Midőn 1906. márczius utolsó napjaiban Méray-Horváth e tárgyban lakoson felkeresett, kész szöveget — mely ma is rendelkezésemre áll — hozott magával. Már ezen első szöveg minimum gyanánt a Fejérváry-kormány javaslata állapítja meg. Midőn e szöveget elolvastam, a következő szavakat intéztem Méray-Horváthhoz:

— Tehát a függetlenségi párt köteles lesz legalább is oly demokratikus választási reformot alkotni, mint a Fejérváry-kormányé. Vagyis, általános, titkos, községenkinti, egyenlő választójogot, melynek csak egy korlátja van: az irni-olvasni tudás. Más kautéláról szó sem lehet.

— Természetesen; ennél szűkebb választói jog közvetítésére magam sem vállalkoznám; felelte Méray-Horváth.

Es ezzel nyomban megkezdődtek a tárgyalások. Amidőn Barabás Béla április 2-án este, Méray-Horváth kíséretében a belügyminisztériumban nálam megjelent, így szólottam hozzá:

— Itt arról van szó, hogy a függetlenségi párt elvállalja minimum gyanánt a Fejérváry-kormány választójogi javaslatát. Szóval a függetlenségi párt, ennél szűkebbet, rosszabbat nem csinálhat. Más kautéla mint az irni-olvasni tudás nem lehet. Vállalja ezt Kossuth Ferenc?

— Vállalja! — felelt Barabás egészen határozottan.

— Ki garantirozza ezt? — Én helytálló érte. Kossuth felhatalmazott azon kijelentésre, hogy ezt a megoldást elfogadja.

Ez volt Barabás válasza. És a paktum még aznap éjjel Fejérváry kezében, másnap délelőtt pedig a király előtt volt. De történt más eset is. Április 12-án délelőtt Méray-Horváth Kossuth Ferencnél volt referálni a tárgyalások eredményéről. Midőn Méray-Horváth bevégezte előadását — amely csak a velem történt megállapodásról szólhatott — Kossuth a következő kijelentést tette:

— Végére is ezt el kell fogadni. Mi nem adhatunk kevesebb jogot a népnek, mint amennyit a király akar adni.

Végezetül még egyet. A minapában a képviselőház folyosóján a kormány egyik tagja az én javaslataimat a nemzet ellen való „merénylet-tervnek” nevezte. Nem kerese, mennyiben fér össze a politikai jóhiszeműséggel „merénylet-tervnek” nevezni

egy oly javaslatot, amelyet megvalósítás végett minimum gyanánt elfogadtunk. És miután a korona ehhez a javaslathoz hozzájárult, azt sem kerese, mennyiben fér össze a korona tanácsosának állásával a korona viselőjét egy nemzetellenes merénylet részesévé tenni. Ezt végezze el az illető miniszter ur a koronával. Ez a dolog engem csak annyiban érint, hogy most már merényletvé is lettem s a hazaárulás tén szerzett czimeim egygyel megszapordtak. (Tetszés.) Mert bizony én most sem tagadom, hogy választójogi akciónak egyéb czélja nem volt, mint megszüntetni azon tarthatatlan állapotot, hogy ebben az országban csak néhány család uralkodik, amelynek versengésétől, hiúságától és érdekétől az egész ország sorsa és fejlődése függ. Ha ez merénylet, hát legyen merénylet, vállalom ezt is. És reményem, hogy ez a merénylet sikerülni is fog! (Éljenzés és taps.)

Beszéltek még dr. Gáspár, dr. Szakolczai Árpád, dr. Német Antal és mások, kik mindannyian a szabadelvű és demokratikus eszmék diadaláért emeltek poharat.

A török-bolgár viszály.

— Támadások Ausztria-Magyarország ellen. —

Budapest, október 3.

A Keleti Vasutak ügye mindinkább bonyodalmasabb lesz. A külföldi sajtó, a németet kivéve, ma is Ausztria-Magyarországot okolja Bulgária csökönyös magatartásáért. El sem tudják másképp képzelni a bolgár kormány erőlyes ragaszkodását a megszállott vasútvonalhoz, ha mögötte nem állna valamely nagy hatalom. Nem tudjuk elképzelni, hogy diplomáciánk, bármily balkezesen is szokta irányítani a külpolitika szerkeinek rudját, ily végzetes baklövést követett volna el. Bosznia annektálása nem oly égető szüksége a monarchiánknak, hogy ezért lángra lobbantsa a Balkánt. Különben sem látjuk be, hogy miért ne lehetne a megszállott tartományokat másképp annektálni, mint egy török-bolgár háború révén. Ezt nagyon jól tudják ott is, ahol rendszeres sajtóhadjáratot indítottak Ausztria-Magyarország ellen. Ezért ennek rugóit másban kell keresnünk. Valószínű, hogy itt arról van szó: Ausztria-Magyarország Balkánpolitikáit a lehetőségig kompromitálni, hogy azzal annak jövődö terveit megghusítsák. A szerencsétlen külpolitikánk már odajutott, hogy ma Európában csak Németország a barátunk. Most csak az a kérdés, hogy Németország, melynek eddig hűségesszályhordozói voltunk, mennyiben fogja támogatni balkáni politikánkat. Nem lehetetlen azonban, hogy Berlinben még most is Bismarck elveit vallják, melyek tudvalevőleg „Egy pomerániai gránátos csontjait sem áldoznak fel a Balkánért”.

Ma különben monarchiánk balkáni politikájában fontos lépés történt, gróf Khevenhüller párisi nagykövet kihallgatáson volt a francia elnöknel, kinek átadta I. Ferenc József levelét, amelyben precizirozva van monarchiánk álláspontja a keleti kérdésben.

Mai távirataink a következőkről számolnak be:

A „Lokalanzeiger” jelenti Párisból, hogy a szófia körökkel szoros összeköttetésben álló körökben ma feltűnően pesszimistikusan fogják fel a helyzetet. Okot Szófiából érkezett táviratok szolgáltatnak, amelyek arról szólnak, hogy Bulgária az esetleg szükségessé válható mozgósításra megtette az előkészítő intézkedéseket. Az a hír, hogy Törökország memorandumot nyújtott át, szinte riasztólag hat az ottani lakosságra. Erről a hangulatról, mely Szófiában épp úgy, mint a vidéken egyformán fogta el a lakosságot, a miniszterelnök táviratban értesítette Ferdinánd fejedelemet, kit egyidejűleg sürgősen felszólított a hazatérésre. Ferdinánd fejedelem több hatalomnak a kormányát értesítette ennek a táviratnak tartalmáról.

Illetékes török részről kijelentik, ha Bulgária kihívó magatartását Törökországgal szemben továbbra is fentartja, a török kormány meg fogja tenni a szükséges intézkedéseket az ottomány birodalom méltóságának a megővésére. Az ifjú-törökök nincsenek Tevfik pasa külügyminiszterrel megelégedve a Gesov-affér miatt. Ugyanezen okból Hakkí pasa is kellemetlen helyzetben van. Ezzel áll összefüggésben Adin bég eddigi szalonkii polgármester

visszatérése Konstantinápolyba, akit miniszter-jelöltnek tekintenek.

A „Pol. Korr.“ bukaresti távirata azt a hírt, hogy a román kormány a török-bolgár konfliktus fejlődésére való tekintettel indítatva érezte magát, hogy egy hadosztály mozgósítását elrendelje, teljesen valótlannak jelenti ki. Romániában egyáltalában nem tettek oly katonai intézkedéseket, amelyek bárhogy is összefügnének a török-bolgár viszálykodással.

Bolgár politikai körökben tehetségesnek tartják, hogy a fejedelem, csak hogy jóakaratot mutasson az európai hatalmak irányában, álláspontjának megváltoztatására fogja felszólítani a keleti vasutak ügyében a mostani kormányt s ebben az esetben a Malinow-kabinet lemond, azonban feltétlenül bizonyos, hogy egyetlen egy ellenzéki párt sem fog vállalkozni kabinetalakításra a megszállott vasutvonal kiszolgáltatásának feltételével s így a Malinow-kormány meg fog maradni s a vasutvonal kiadásából nem lesz semmi. A fejedelem azonban ilymódon bizonyosságát adta annak, hogy megtett minden tőle telhetőt. Szófia-i jelentések szerint a konfliktus kezd még inkább elmérgesedni. A bolgár kormánynak nem változott az az álláspontja, amelyet már első ízben is értésére adott a keleti vasutársaságnak, nevezetesen, hogy a megszállott vasutvonalat nem szolgáltatja ki és a vasut kérdésében nem tárgyal Törökországgal.

Belgrádban nagy aggodalmat keltett az a hír, hogy Ausztria-Magyarország már legközelebb anektáni akarja Bosznia-Hercegovinát. Milovanovic külügyminiszter a napokban Rómába utazik, állítólag azért, hogy visszahívó levelét személyesen nyújtsa át, tényleg azonban Tittonival akar tanácskozni a Balkán-helyzetről. Egyidejűleg Milovanovic külügyminiszter Rómában elő akarja terjeszteni azt a kérést, hogy az olasz kormány fogadja el római követül dr. Nenadovic konstantinápolyi követet, akit egyizben már ajánlott a belgrádi kormány római követ gyanánt.

A szófia-i török ügyvivő kormánya nevében ma jegyzéket adott át a bolgár kormánynak, amely azt mondja, hogy tekintettel azon körülményre, hogy a keleti vasutak Törökország tulajdonát képezik, érthetetlen, hogyan kezdhetne a bolgár kormány a vasut-társasággal a bolgárországi vonalak megvásárlása ügyében tárgyalásokat. Egyben a keleti vasutak itteni képviselője tudomására juttatta a bolgár kormánynak, hogy a keleti vasutak igazgatótanácsa a megváltási tárgyalásokba mindaddig nem bocsátkozhatik, míg a bolgár kormány a flotta erre vonatkozó engedelmét meg nem nyeri. A bolgár minisztertanács tárgyalta ez ügyet és elhatározta, hogy a vonalakat nem adja vissza, de a török kormánnyal sem lép tárgyalásokba. A hivatalos bolgár felfogás valószínűleg az, hogy csak a használati jogot akarja a vasut-társaságtól megváltani, a tulajdonjog pedig maradjon továbbra is Törökországé.

A Neue Freie Presse-nek táviratozzák Párisból, hogy gróf Khevenhüller-Metsch osztrák-magyar nagykövet, aki ma reggel érkezett Párisba, hosszan tanácskozott Pichon külügyminiszterrel a Balkán-kérdésről és Ausztria-Magyarország álláspontjáról. Délután Fallières elnök 1 óra hosszat tartó kihallgatáson fogadta a nagykövetet.

Olyan körökben, amelyek jól ismerik Ferdinánd fejedelem szándékait és terveit, biztosra veszik, hogy Bulgária függetlenségének kikiáltása már a legközelebbi napokban fog bekövetkezni. Ugy tudják, hogy még néhány nap előtt a fejedelem el volt tökélyre a függetlenség proklamálására, de közben erős befolyás érvényesült, különösen angol részről, az ellenkező irányban. Beavatott helyen nem hiszik, hogy a porta a függetlenség proklamálására hadüzenettel feleljen.

Azok a híresztelések, amelyek szerint Ausztria-Magyarország állítólag visszautasította az orosz kormánynak azt a javaslatát, hogy a keleti vasutak bonyodalmának ügyét a szignatárius hatalmak döntése alá kellene bocsátani, nem igazak.

Délután 5 órakor tért vissza gróf Khevenhüller az Elysééből. Az osztrák-magyar nagykövet átnyújtotta a köztársaság elnökének Ferencz József császár és király sajátkezű levelét, amely általában fejtegeti a keleti helyzetet és foglalkozik az osztrák-

magyar monarchia államérdekeinek kérdésével is s egyben szóvateszi azt az eshetőséget, hogy talán szüksege fog mutatkozni az okkupált tartományoknak és az osztrák-magyar monarchiának formális viszonyát olyképen megváltoztatni, hogy a kapcsolat végleges legyen, anélkül azonban, hogy a harmincz év óta tényleg fennálló viszonyokban gyökeresebb változás történék. Az Agence Fourniere a következő közleményt hozza:

Felette fontos eseményről kell hírt adnunk. Gróf Khevenhüller kihallgatást kért az elnöktől, hogy előterjeszthesse kormányának közlendőt. Ez a lépés, tekintettel Ausztria-Magyarországnak Bulgária irányában táplált barátságos érzelmeire és az annexióról elterjedt híresztelésekre, messzemenő következményeket vonhat maga után.

A Rudolf-szobor.

— Beszélgetés Molnár Viktor államtitkárral. —

Budapest, október 3.

A Rudolf-szobor leleplezése e hó tizenkettedikén fog végbemenni a király személyes jelenlétében, az ország minden részéből érkező küldöttségek részvételével. Az ünnepélyen meg fog jelenni Lónyay grófnő, a volt trónörökösné is. A leleplezési ünnep alkalmából felkerestük Molnár Viktor államtitkárt, a szobor tulajdonképpen megteremtőjét, aki a szobor megalkotásának historikumát a következőkben volt szíves ismertetni:

— Hogy miért állított éppen az Uránia tudományos egyesület szobrot az elhunyt trónörökösnek — szól Molnár Viktor — erre azt hiszem, nem kell magyarázatot. Mi tudniillik nem a jövő királyt, nem is a hadsereg egyik vezérét, vagy a történelmi szerepre hivatott herceget, hanem a kultúra lánglelkű apostolát ünnepeljük Rudolfban. Azt, aki buzgón és avatottan gyámolította irodalmi törekvéseinket, szeretettel pártolta fejlődő iparunkat és kereskedelmünket, megbecsülte és barátságával tisztelte meg írónkat és tudósainkat.

Jókai is az Akadémiában mondott emlékbeszédében úgy emlékszik meg róla, mint a szivárványról, mely két látóhatárt áthidal s amelyhez hasonlóan az ő lelke a szellem és a fegyver régióját áthidalja.

Nem kell jövődőlgetnünk, mi vált volna belőle.

A szobrot megérdemelte azzal is, ami valójában volt. Emlékét, mint írónak és tudósnak, hirdeti a hatalmas népraizi mű, melynek létesítésében oly nagy része volt, továbbá utelírásai, melyekben a tudóson és írón kívül a művészt teremtő képzelete is megnyilatkozik.

De előtérbe nyomul egy más szempont is. Mindnyájunkra nézve feledhetetlen emlék az életének és hazánkban való szereplésének az a jelenet, mikor az 1885-ik év május hó 2-ikán az akkori országos kiállítás a külföldi követek környezetében megjelent felséges urhoz intézett szavakkal megnyitotta. Oly magas helyről a magyar nemzet törekvéseiről annyi elösmérséssel, a magyar haza iránt való szeretetnek annyi közvetlenségével sohasem szólaltak még hozzánk, mint Rudolf trónörökös tette akkor. Sokat, mert a dinasztának a nemzettel való összeforradását jelentette mindjárt a megnyitó mondat: Egy ezredéve él nemzetünk e hazában! És végül az a monumentális befejezés, a szót kezdő hangja egy trónörökös ajkairól, a királyhoz intézve: Hazádnak rendületlenül!

— Ahol ily mély értelmű kijelentések oly fenséges ajkáról és oly jelentőségteljes körülmények között elhangzottak, annak a helynek megörökítenél nem volt szabad maradnia. Az emlékmű alakja pedig, melyet e helyre állítani akartunk, önmagától határozta meg magát, adva volt már magában az eszmében. Annak Rudolf trónörökösét kellett ábrázolnia

magas talapzaton, melynek oldalán féldomborművi táblán ábrázoltatni kívántuk a megnyitás jelenetét, amint az végbement. Legfelül az akkori királypavillon dór-oszlopos terraszán álljon ő felsége alakja, az első lépcsőfokon Rudolf trónörökösé, alább a jelenvolt nagyköve-tek, továbbá a kormány és a törvényhozás tagjainak alakjai.

— Szóval, megragadó szimbolumnak szántuk e szobrot. Nemcsak azt akartuk, hogy Rudolf trónörökös emlékezete szoborban is megöröküljön, de azt is, hogy az a nemzet és dinasztia egymáshoz való viszonyának hű kifejezője legyen. Amint a nemzetben szent meggyőződésé érlelődött, hogy a haza javáért is a dinasztival való teljes és zavartalan egyetértésben szolgálhatjuk, azonképpen e szobor által az egész világ számára hirdetni kívántuk, hogy legfontosabb érdekeink azonosak; békés fejlődésünk, haladásunk, gazdasági és kulturális erősödésünk csak akkor virágozhat, ha egyetértés van a korona és a nemzet között.

Ezek a gondolatok az 1902-ik év végén érelték meg a Rudolf-szobor eszméjét. Az Osztrák-Magyar monarchia írásban és képből című nagy mű, melyet ő gondolt ki és melynek előkészítésében és megindításában oly tevékeny részt vett, ez év végével fejeződött be. Ez adta meg eszménk aktualitását; és összönözött bennünket cselekvésre.

— Első lépésünk volt: megnyerni terünkhöz ő felségének, a királynak beleegyezését. Ez 1903. január havában következett be s utána nyomban szétküldtük a felhívást és a gyűjtőleveket s mindjárt a következő hetekben a legnagyobb örömmel tapasztaltuk, hogy reményünkben nem csalatkoztunk, mert a nemzet minden rétege megértett bennünket. Az első hónapban már volt 4000 koronánk, a másodikban 7000, másfél év múlva 17.000. De senki se higgye, hogy ezt az összeget a gazdag embereknek egy szűkebb köre, vagy rétege adta össze. A Rudolf-szobor a nép állíttatásából készült s ezért a szó legigazabb értelmében valódi népszobor. Felhívásunkat ugyanis szétküldtük a törvényhatóságoknak s a főispánok, alispánok és főszolgabírák községenkénti gyűjtéseket indítottak. A fővárosban Gőnczy Mór, a zongoraművész osztálytanácsos egyetlen hangversenye 1657 koronát jövedelmezett. És ez így ment az egész országban. Az egyes gyűjtők nevét felsorolni ugyancsak hosszadalmas lenne, oly sokan vannak. 1904-ben már együtt volt a kamatokkal együtt mintegy 17.000 korona. Ez évi július hó 9-én az egyesület szoborbizottsága gróf Csáky Albinné sz. Bolza Anna grófnő elnöklésével ülést tartott s ekkor elhatározták, hogy a nyilvános pályázat mellőzésével öt művészt fognak felszólítani a szoborterv művészi kivitelére. A talapzat költségének biztosítását gróf Andrássy Sándor vállalta magára, amely nagylelkű adománnyal együtt begyűlt mintegy 26.000 korona.

— A beérkezett szobormintákat az országos képzőművészeti tanács bírálta meg és a bizottság 1905. évi július 21-én Forster Gyula elnöklésével tartott ülésében Ligeti Miklós-nak adott megbízást mintája nagyban való elkészítésére.

— Ő felsége is megtekintette 1906-ban a szobor mintáját és azzal nagyon meg volt elégedve. Mire a szoborbizottság Róna József szobrász műhelyében megöntötte a szobrot, intézkedett annak felállításáról, úgy hogy ez év szeptember 7-én, mikor a király fővárosunkba érkezett, ő felségét meg lehetett hívni a leleplező ünnepre.

A pestmezei határozat.

— A járási jegyzőegyesületek proklamálása. —

Budapest, október 3.

Pestmezei jegyzői egyesülete fényes elégtételt szolgáltatott a múlt héten az „Egyetértés“-nek.

Az egyesület ugyanis a vármegyházán évnegyedes közgyűlést tartván, nagyfontosságú határozatot hozott a járási jegyzői egyesületek szervezéséről, amely maga után fogja vonni az országos központi jegyzőegyesület gyökeres reformját is.

Az erre vonatkozó indítványt az egyesület érdemes elnöke, a rákoskeresztúri főjegyző nyújtotta be, teljes lojalitással emlékezvén meg az „Egyetértés“-ről, amely közel egy évtized óta küzd ezért az eszméért, s ezalatt számtalan cikkben világította meg annak jelentőségét és hasznát. Még Déry Gyulának, lapunk közgazgatási rovatvezetőjének és cikkírójának érdemeit is szóba hozta és a közgyűlés előtt nagy elismeréssel emlékezett meg a jegyzői jogos érdekek szolgálatában kifejtett tevékenységéről.

Az egész dologban minket az érdekel leginkább, hogy a pestmezei jegyzőegyesület volt az első az országban, mely a járási egyesületek szervezése mellett sikra szállt. Más megyebeli egyesület is sokat lendíthetett volna ez ügyön, ha hasonló módon hivatalos határozatban teszi magáévá az eszmét és annak terjesztését földadatai sorába iktatja, de az erkölcsi hatás így mégis nagyobb lesz, mert Pestmezeinek, mint az ország központi megyéjének példája mindenestre ragadósabb lesz, mint bármely másiké és így remélhető, hogy rövid idő múlva utánzókra fogja találni akkor is, ha a pestmezei jegyzői egyesület nem kéri föl körlevél útján a társ-egyesületeket az üdvös reform átvételére.

A központi jegyzői egyesület mai szervezete régóta nem elégtételt kéri a jegyzők nagy tömegét. Az „Egyetértés“-ben nagyon sok panasz jelent meg az utóbbi években; különösen a közgyűlések lefolyását szokták kifogásolni a kartársak, és pedig főképpen a jegyzői érdekek megvédésének teljes elhanyagolásáért. Vannak kivánalmak és kérések, amelyeket évről-évre fölvetnek, de amelyek teljesítetlenül szoktak maradni, sőt kitalás sincsen rá, hogy a jövőben teljesüljenek, és ha a jegyzői egyesület elnökeit kérdezik, hogy miért? a felelet az, hogy: az egyesület gyöngye, és egyes kérdésekben a kormány hallani sem akar óhajtsái teljesítéséről. A közgyűlés aztán belenyugszik e kijelentésbe, de kérdezzük meg csak a többi 6000 jegyzőt, van-e csak egyetlen egy is, aki e belenyugvásában örömet lelné?

Ott van például a képzhetetlen legnagyobb sérelmek egyike: a jegyzőt nem tekintik köztisztviselőnek és ezen a czímen nem adnak neki kedvezményes jeggyel való utazási jogot az államvasutakon. Holott a jegyzőnek ideje sincsen a mulatságból való utazgatásokra, hanem a megyéje központjában annál több hivatalos elintézni valója akad, s erre használná a kedvezményes áru vasúti jegyet, ha kapna. De szó sincs róla, még azzal a korlátozással sem adnak neki igazolványt, hogy például havonként csak egyszer használhassa.

Pár év előtt a közgyűlésen valaki azt az eszmét vetette föl, hogy minden jegyző külön kérje meg a saját kerülete képviselőjét, beszéljen a lelkére, igértesse meg vele a pártfogását, illetőleg vegye szavát, hogy mikor a kérelem még egyszer az országgyűlés elé kerül, teljesítését fogja kérni a kereskedelmi minisztertől.

Akkor mindenki azt hitte, hogy most már meg lesz a dolog, csak mi figyelmeztettük a vérmes reményűeket, hogy az eszme bármi jó és az ut bármily helyesen van megvalósítva, a képviselők nem sokat fognak adni a közgyűlési tagok kérelmeire. Mert közgyűlési tag nincsen több száznál, míg ellenben minden képviselőnek a kerületében van 40, vagy 50 jegyző. Mit nyom már most a latban, ha ötven jegyző közül egy kér valamit?

De lenne csak meg a járási szervezet, lennének járási egyesületek, tartanának azok üléseket és látná a képviselő, hogy az egész kerület összes jegyzői kívánják érdekük védelmét, majd komolyabban foglalkoznának a dologgal. Mert igaz ugyan,

hogy választáskor a jegyzőknek a főszolgabíró közvetíti a főispáni utasításokat, de mégis a jegyző az, aki a szavazatokat összeszedi és létszámuk megmaradásáról gondoskodik és ezt a munkát lehet jól is és rosszul is végezni, aszerint, amint megelégedett, vagy elégedetlen emberek csinálják, akik valamire összebeszéltek. Ma alkalmuk sincsen a jegyzőknek összebeszélteni, mert konventikum összehívásáért a felelősséget senki sem akarta magára vállalni, a járási értekezleteken pedig a főszolgabíró gondoskodik, hogy egyébről ne legyen szó, mint amit ő akar.

Ime, csak egyetlenegy ügyben milyen nagy jelentősége és haszna mutatkoznék a járási egyesületeknek, mindazáltal a központ hallani sem akar, hogy ezek szervezésével és az országos szervezetbe való felvételével megerősítse magát. Ellenben folyton panaszkodik, hogy érzi gyöngeségét és nem veszi észre, hogy ebbeli kijelentése mily nagy ellentmondást képez a megerősödés eszközeinek makacs visszautasításával.

A járási egyesületeknek az országos szervezetbe való beillesztése ellen fölszokták hozni, hogy ez visszatérés lenne a 30—40 év előtti állapotokra, mikor a jegyzői testület tagjai csak kongresszusokon találkoztak és szorosabb szervezet hiányában a céltudatos, rendszeres egyesületi tevékenység lehetetlenné vált. „Örülünk kell, — szölt egyszer a mai elnök ur, — hogy hosszas kísérletezés után a mai szervezet létesítése sikerült, mert ez lehetővé teszi, hogy ne az öltetszerűen gondolkodó kartársak évről-évre változó tömege jelenjen meg a gyűléseinken, akinek éppen kedve és utiköltsége van, hanem a vármegyei egyesületek által választott férfiak, akiknek utiszámláját otthon kifizetik, s ezért mint kiküldött delegátusokat lehet őket utnak indítani, hogy idefent komolyan dolgozva, teljesítsék kötelességüket, ne pedig kirándulásnak tekintsék a feljövotelt.”

Ebben az okoskodásban (szó szerint, fájdalom, nem tudjuk idézni) van valami igaz, de nincs benne a teljes igazság. Mert hol van az megírva, hogy megbizottak küldésére csak a megyei egyesület képes? Engedjék meg csak a járási egyesületeknek, hogy kettő-három is összeállhat s együttesen küldvén megbizottat, ezt plurális szavazati jog illesse meg, a kérdés mindjárt megoldódik. Persze, akkor többes szavazati joggal kell bírniok a vármegyei egyesületek küldötteinek is, de van-e ebben valami veszedelem, vagy szokatlan dolog? Hiszen a milliókról döntő nagy pénzintézeti vagy iparvállalati közgyűlések tagjai is a letett részvényeik számához képest többes szavazati joggal bírnak.

Mi ezt a következőképpen gondoljuk: Össze kell írni, hány jegyző van egy megyében és ezek közül hány van benne a megyei egyesületben, hány a járásiakban. Mondják ki, hogy a járási egyesület delegátus-küldési jogához a járási jegyzők legalább egyharmadának belépése szükséges. Ha ez megvan, a delegátusnak van egy szavazata, de ha két, vagy rom járást képvisel, akkor lesz két, vagy legfeljebb három járást képvisel, akkor lesz két, vagy legfeljebb birjanak annyi szavazattal, ahány járást képvisel az egyesület. De csak azokat a járásokat képviselheti, amelyekből a jegyzőknek legalább egyharmada tagul belépett. Ahonnan egyharmadnál kevesebb a belépett tagok száma, azt a járást a megyei egyesület nincs jogosítva képviselni, vagyis küldötteinek többes szavazatából azt az egyet le kell vonni. A járásonkinti szavazás eszméje így a megyei egyesületekbe is behatol és igazságtalanság nem fog történni, mert a megyei egyesület küldötteinek szavazatát csak akkor fogják a járási szavazatok megsemmisíthetni, ha a járási egyesületnek nagyobb számú tagja lesz, mint a megyei egyesületnek, vagyis ha náluk lesz az igazi többség.

Ami pedig az ily alapon szervezett közgyűlés képét illeti, az bizonyos, hogy ott legalább kétannyi küldött lesz, mint mostanában szokott megjelenni, de az nem baj, nagy termeknek nem vagyunk szükségben Budapesten. Szertelen sok kiküldöttől nem kell félni, például a mai szám háromszorosánál többben sohasem lesznek. Korlátozni fogja őket a költség, a járási egyesületek anyagi erejének gyöngesége és a többszavazat kényelme. Nagy emelkedést csak a szavazatok száma fog mutatni, az egybegyűlendő 2—300 küldöttnek lesz például vagy

6—800 szavazata. Egy 6000 tagból álló testület közgyűlésén még ez se ijesztő nagy szám.

Igy kell valahogy a dolgot megcsinálni. Illetőleg még jobban, oly jól, hogy mindenki megnyugodjék benne.

És véget érjen a mai állapot, mikor az évi közgyűlés tagjai nem képviselnek mást, mint ennek a 10—15 vezető férfinak a nézetét, akik a megyei egyesületekben dominálnak.

Ha ezt megcsinálja a pestmezei egyesület, nagy érdemet szerez vele és hasznát a jegyzők ügyének, közvetve pedig a hazának is. Minthogy pedig nem azé a madár, aki fölröppent, hanem azé, aki megfogja, mi az „Egyetértés“ nevében a siker dicsőségét előre is odakináljuk a pestmezei egyesületnek és érdemes elnökének: Szegedy Albertnek.

KÜLFÖLD.

Izvolzki Párisban. Izvolzki orosz külügyminiszter ma Oroszországból Párisba érkezett és több napig ott marad. Izvolzki, akit Fallières elnök is kihallgatáson fogad, a köztársaság vezető államférfiaival a helyzetről fog tanácskozni.

Franciaország és Kína. A francia-kínai incidens, amely júnneni kínai forradalmároknak Francia-Indokínába való betöréséből keletkezett, el lett intézve. Kína 100.000 dollárt fizet és megtéríti a Jünnen-vasúton ejtett kárt, megújítja továbbá a bányászati engedélyt s megengedi a vasutnak Sianfuig való kiépítését. Alkírlyát azonban nem mozditja el hivatalából.

Törökország a választások előtt. Konstantinápolyból jelentik, hogy a választási előkészületek a vidéken általában lassan haladnak előre. Sok helyen nincsenek tisztában a választás technikai lebonyolításával. Különösen a mohamedán lakosság nem igen érdeklődik az egész választás iránt. Ezért megdöbbenthetnének, hogy sok helyen a választási eredmény kedvezőtlen lesz a mohamedánokra, tudvalévő azonban, hogy a választások eredményei az ifju-török bizottság és a különböző nemzetiségek közti megegyezés útján, illetve ily megegyezés híján az ifju-török bizottság határozatából már jóformán meg vannak állapítva. Enver-bej őrnagy, előkelő bizottsági tag szmirnai utazásának az a célja, hogy a parlamenti választások előkészítését ellenőrizze és a szmirnai bizottság, valamint e vilájet helyi bizottságainak magatartását megfigyelje.

Anglia és Németország. Harcourt, a munka-és középítésiügyi minisztérium első tanácsosa Crawshawboothban beszédet mondott a német flottaprogramról. Kijelentette, hogy az több évre oszlik el, habár Angolország miatt erre nem volna szükség és hogy az teljesen józan, világos és becsületes. Csak beteges képzelődés láthatja ebben a programmban a világbéke veszélyeztetését, mert Anglián kívül más országoknak is gondolniok kell védelmükkel és amidőn ezt teszik, teljesen jogosan járnak el. Hasonló intézkedések Angliát csak akkor érintenék, ha veszélyeztetnék Anglia hegemoniáját a tengeren. Ez esetben Angliának annyi hajót kellene építenie, amennyi szükséges jelenlegi tulsúlyának további megtartásához, amennyiben Anglia el van határozva, hogy a jövőben is megtartja tulsúlyát annak elkerülésére, hogy más országot megóvjon oly kísértésektől, amelyek ellenkező esetben elfoghatnák őket. A sárga sajtóban legutóbb támadt félig gyáva, félig sovíniszta lármának a legcsekélyebb alapja sincsen. A legutóbbi tíz vagy tizenöt éven belül nem volt idő — és ezt felelősséggel teljes tudatában mondom — amelyben Németországhoz való viszonyunk akár kereskedelmi, akár gyarmati, politikai, vagy dinasztiai tekintetben szilárdabb és barátságosabb lett volna, mint ma. Az uralkodók, kormányok és népek közti ellenséges érzületről szó sincs és ha a két országban létezik is a publicisták egy kis rétege, amely önző és hazafiatlan szándékból a nemzetek elidegenítésére törekszik, úgy ezeket a politika utonállónak és az emberiség ellenségeinek lehet mondani.

Glasgowból jelentik, hogy a tengerészeti kormány a munkátlanul szűkölködő inségesek helyzetének javítása céljából magángyáráknál 14 nagy torpedórombolót, 5 cirkáló hadihajót és két nagy csatahajó gépeit rendelte meg. A torpedónaszádok turbinákkal lesznek felszerelve.

Fordul a koczka.

☉

Azt szokták mondani, hogy a kortézia hazája Magyarország. Hát ez a nálunk divó korteskedés úgy hasonlít az amerikai elnökválasztás alkalmával kifejtett korteskedéshez, mint az asztalon földöntött félpohár víz a Niagara-zuhathoz. El sem tudjuk képzelni azt az agitációt, izgatást, örületet, amely ott tombol az elnökválasztás előtt. Annál kevésbé lehet fogalmunk róla, mert mi a korteskedést amolyan „no, de hallja gazd' uram, csak nem fog a kormánypárt-ra szavazni"-féle variációban ösmerjük; míg az Egyesült-Államokban igazán a modern technika legmodernebb vívmányait mozgósítják, hogy valamelyik város falaira ne Taft, hanem Bryan plakátait ragaszszák föl először.

Mert Taft és Bryan áll most egymással szemben. A kövér, hatalmas termetű Taft, a republikánus párt jelöltje, Roosevelttel védence; a mozgékony Bryan, a demokraták embere, már többször megbukott, gyönyörű beszédek tud mondani. Mikor a választási harc megindult, sőt még egy hónappal ezelőtt is, maga Bryan volt legjobban meggyőződve, hogy csak a zászló becsületéért szállhat sikra, arra semmi reménye nem lehet, hogy az elnöki székre üljön — oly formidábilis népszerűség vette körül Taftot, kit a közönség már oly beczező nevekkel halmozott el, mint annak idején Rooseveltet.

Körülbelül négy héttel ezelőtt történt, hogy Taft egyik lapja a nem régen elhunyt Cleveland elnök néhány levelét közölte; ezekben a levelekben Bryan czégyeres gazemberként van föltüntetve. Bryan hívei utána jártak a dolognak és kisütötték, hogy a levelek hamisak. Látható, hogy ez nem valami nagy incidens; megesis akárhol és nem csinálnak belőle nagy kázust. Éppen Amerikában azonban, ahol az eszközök megválogatásában nem szoktak finnyáskodni, ennek az ártatlannak mondható kortesfogásnak erős következei voltak.

Hogyan, hogyan nem, senkise tudná megmondani, csak az bizonyos, hogy az incidens óta mintha kicsérült volna az amerikai közvéleményt. Bryan esélyei hirtelen emelkedni kezdtek, ezerszámra pártoltak hozzá a hívek, olyan államok, melyeknek területére addig nem is léphetett, lelkesedéssel fogadták, nagy hírlapok melléje állottak — s a mi mindennél többet jelent, a bukócerekénél Bryan hossza „megrövidült."

S mintha maguk az események is megérezték volna, kihez pártolt a szerencse, sorra pattantak ki a republikánus párt nézve kellemetlen titkok. Ezek között legkellemetlenebb volt az a leleplezés, mely a párt rejtett pénztárára vonatkozott. Bebizonyították, hogy e párt zsebében a trösztök bélelték ki — azok a trösztök, melyek ellen Roosevelttel szemben harcot folytatott. Taft alatt erősen megingott a talaj.

Érezte ezt Roosevelttel is, annyira, hogy köztársasági elnök létére, teljes erővel belevetette magát a küzdelembe. Az egyik nyiltlevelet a másik után írta, megnyomta a pennát, ahogy csak bírta, ütött jobbra-balra, hadakozott, nem kimélt senkit, de mindhiába. Sőt az ő föllépése újabb ütőkártyává nőtt a demokraták kezében. Szabad-e így meghurcolni a köztársasági elnöki széket? — kérdezték. És ez a kérdés oly izgatóvá vált, hogy ma már Roosevelttel többet árt, mint használ Taft jelöltségének.

Azt persze ma még nem lehet állítani, hogy Bryan győzedelmesen kerül ki a harcából; de kikerülhet — s ez bizonyosan érdekes fordulat.

A királyi vendégek elutaztak.

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, október 3.

A spanyol királyi pár ma délután egy negyed négykor elhagyta Budapestet. A spanyol királyi pár innen egyenesen Bécsbe utazott s néhány napi ott-tartózkodás után Frigyes főherceg birtokára látogat el. Mosonból e hónap 15-én Esterházy Miklós herceg birtokára megy s néhány napot tölt a herceg eszterházi kastélyában. Ezzel azután véget is ér a spanyol király magyarországi tartózkodása.

A királyi pár elutazásáról a következő tudósításunk szól:

Elutazás előtt.

Alfonz spanyol király ma délelőtt fél 12 órakor elhagyta a királyi vár krisztinavárosi szárnyában levő lakosztályát és udvari fogaton a diszkisértil mellé beosztott báró Steiningert tábornagygyal a miniszterelnöki palota elé hajtattat. A király leadatta dr. Wekerle Sándor miniszterelnök számára névjegyet. A király névjegyet dr. Wekerle Sándor miniszterelnöknek, aki ez időben a minisztertanács elnökölt, kézbesítették. A spanyol király ezután gyalog a várkertnek a miniszterelnöki palotával szemben levő kapuján a várkertbe s onnan lakosztályába ment.

A királyi várpalota új éttermében déli félkét órakor déjeuner dínatore volt, amelyen királyunkon és felséges vendégein kívül az uralkodóháznak Budapesten időző összes tagjai, a spanyol királyi pár kíséretei és az udvari méltóságok vettek részt, számszerint összesen 58 személy.

A déjeuner után hosszabb ideig tartó cercele volt, mely után a spanyol királyi pár visszavonult lakosztályába, hogy az utra készülődeiket megtegyék. Fél három után jöttek le a felségek az első emeletről. Viktória királynőt királyunk karonfogva vezette le a lépcsőkön. Utánuk Alfonz spanyol király jött, karján Mária Annunziata főhercegnővel. Mielőtt a várudvaron készen álló udvari fogatokba szállottak, a felséges vendégek ismételen meleg köszönetet mondtak felséges házigazdájuknak a vendégszeretetért, azokért a szép napokért, amelyeket a király magyar székvárosában eltöltöttek. A társaság ezután elhelyezkedett az udvari fogatokon és kihajtott a nyugati pályaudvarra. Az utvonalon, amerre a kocsi elhaladtak, az utcaközönsége mindenütt meleg ovációkban részesítette a felségeket.

A nyugati pályaudvaron.

Fél három és a királyi váróterem baldachinos kapuja előtt már ott van a tizenkét kocsiból összeállított udvari különvonat. Az első kocsi a királyné, a másodikban Alfonz király utazik, azután Frigyes főherceg családjának szalonkocsijai következnek, végül pedig a kíséret.

Egymásután jönnek meg, akiknek az elutazáson jelen kell lenniök. Ludwig elnökgazgató, Boda főkapitány, Bárczy polgármester, később Fülöp főpolgármester.

A kíséret már háromnegyed háromra elhelyezkedett a kocsiokban. Christian Hubel Freiherr von Olenko udvari főpénztáros, szolgálaton kívüli főhadnagy intézkedik s ugyancsak sok munkája akad. Távolabb kissé a váróteremtől államasuti igazgatók csoportosulnak az elnökgazgató körül. Fekete szalonruha van rajtuk, karjukon a vasutasok aranysegélyű szolgálati jelvénye, vörös selyemből.

Három órakor megérkezik Izabella főhercegnő és két leánya. A váróteremben maradnak s ott várják be az udvar érkezését. Két lakáj előre siet s Kuglert visz a szalonkocsijukba. Néhány percz múlva Frigyes főherceg alakja tűnik fel a perronon. Spanyol tábornoki ruhában van.

Jön két udvarhölgy, azután báró Steiningert altábornagy és Leitschaft, a 38. gyalogezred ezredese. Kívül egyszerre éljen-zaj hallatszik, itt vannak a királyok.

Valóban három percz nem telik el és a két uralkodó a perronon van. Mindketten a lovassági tábornokok diszegenruháját viselték. Néma csöndben ment vébe a bucszkodás, alig tartott két-három perczig. Ferencz József király Ena királynét, aki fehér ruhában látvány nélkül volt, a szalonkocsijához vezette, kezét nyújtott neki és mélyen meghajolt előtte. Azután Frigyes főhercegtől és családjától bucsuzott, akik azonnal beszállottak termeskocsijukba. Mária Annunziata főhercegnő a kezével intett bucsut, Alfonz király pedig a magyar kíséretnek katonásan tisztelgett, egyes tagjaival kezét fogott. Az indulási időből már csak pár másodpercz volt hátra. A spanyol király ízeses tartásban megállt Ferencz József előtt, csákójához emelte kezét. A király kezét fogott vele és kocsijáig kísért. A kaulozok becsukták a vonat ajtóit, felhangzott a halk füttyentés, a vonat lassan megindult. A király ott állt a perronon, csákójánál tartva kezét. A magyar urak mély meghajlással bucsuztak a spanyol királyi pártól.

Király és királyné ablakukból intettek bucsut — fél négy volt ekkor s az udvar eltávozott a kijáratok felé.

Főhercegek utazása.

Ferencz Ferdinánd főherceg előzetesen megállapított programja szerint ma éjjel egy órakor a keleti expressz-vonattal Bécsbe indult, ahonnan azonnal Konopistba ment.

Mária Annunziata főhercegnő délután 5 órakor a nyugati pályaudvarról Bécsbe utazott, Ugyancsak ezzel a vonattal utazott el Montenuovo herceg második főudvarmester is.

Itt említjük meg, hogy a külföldi követségek tagjai is ma hagyják el a magyar fővárost.

A spanyol király uti programja

A spanyol király látogatása kapcsán a mai lapokban az a közlemény jelent meg, hogy a király október 8-án Frigyes főherceg béklyei uradalmára megy vadászni. Ez a közlemény tévedésen alapszik, amennyiben a béklyei vadászat a spanyol király uti programjában egyáltalában nem fordul elő. A király innen egyenesen Bécsbe megy és onnan néhány nap múlva Frigyes főherceg mosoni birtokára látogat el. Innen a spanyol királyné az Izabella háziipari egyesület működésének megtekintésére fog kirándulást tenni.

Kitüntetések.

Alfonz spanyol király dr. Wekerle Sándor miniszterelnököt, báró Aehrenthal közügyminisztert és Montenuovo herceget második főudvarmestert a spanyol Károly-rend nagykeresztjével tüntette ki. A rendjeleket a tegnapi ebéd előtt adták át a kitüntetteknek.

A spanyol király Jekelfalussy Lajos honvédelmi miniszternek a kékszalagos katonai érdemrendet, báró Gagernt követnek az Izabella-rendet adományozta.

A Budapesti Tudósító illetékes helyről felhatalmazták a következők közlésére:

XIII. Alfonz királyt és Ena Viktória királynét az a megtisztelő fogadtatás, amelyet ő felsége részükre rendezett, felelte boldoggá tette és elutazásuk előtt ismételen megragadták az alkalmat, hogy ő felsége előtt legőszintébb hálájuknak adjanak kifejezést. Ugyancsak el volt ragadtatva a spanyol királyi pár a Budapest székesfőváros lakossága részéről írántuk tanúsított rokonérző érdeklődéstől, amely különösen a királyi pár bevonulásakor oly hatalmas megnyilvánult. Örömmel vette a királyi pár, hogy a magyar arisztokrácia alkalmat adott nekik, hogy az ország társadalmának előkelőségeit személyesen is megismerhessék. Illetékes helyen sulyt helyeznek rá, hogy a spanyol királyi pár köszönete és elismerése a polgárság rokonérző érdeklődéséért nyilvánosságra hozassék.

A spanyol királyi pár este nyolcz órakor Bécsbe érkezett. A pályaudvaron a spanyol anyakirályné és a spanyol nagykövet a nagykövetség személyzetével fogadták. A spanyol királyi pár Frigyes főherceg palotájába hajtattat. Utközben a nagyszámúban egybegyült közönség nagy rokonszenvvel fogadta. A királyi párral Frigyes főherceg nejevel és leányaival is Bécsbe érkezett. Este Frigyes főhercegnél ebéd volt, amelyen a királyi pár, a spanyol anyakirályné és a kíséretetek vettek részt. Krisztina anyakirályné ma délután Rainer főherceg palotájából átköltözött Frigyes főherceg palotájába. A királyi pár kíséretében levő spanyol külügyminiszter a spanyol nagykövetség palotájában szállt meg.

TÁVIRATOK.

Közgazdasági táviratok.

		okt. 3.	okt. 2.
Newyork.	Buza	106 ¹ / ₂	107 ¹ / ₂
	locobuza	107 ¹ / ₂	108 ¹ / ₂
	decemberre	118 ¹ / ₄	109 ¹ / ₂
Tengeri	májusra	76	76 ¹ / ₂
	decemberre	72 ³ / ₈	73
Csikagó.	Buza	98 ¹ / ₄	99 ³ / ₈
	decemberre	101 ⁵ / ₈	102 ¹ / ₂
	májusra	64 ¹ / ₂	65 ³ / ₈

New-York, okt. 3. Gyapot New-Yorkban helyben 9.15 (9.25 tegnap), gyapot novemberre 8.59 (8.64), gyapot januárra 8.40 (8.49), gyapot New-Orleansban helyb. 8¹/₂ (8¹/₂), petroleum stand withe New-Yorkban 8.50 (8.50), petroleum Stand white Filadelfiában 8.45 (8.45), petroleum Raffined in Cases 10.90 (10.90), petroleum Credit Balances at Oil City 1.78 (1.78).

Csikagó, október 3. (Zárlat.) Zsir novemberre 10.42 (tegn. 10.37), zsír januárra 10.82 (tegnap 10.85), szalonna short clear, 10.75 (tegnap 10.75), sertészsir januárra 15.75 (tegnap 15.80)

Párvy püspök zsarolóit elítélték.

— Négy évi, két évi, másfélévi fegyház —

Budapest, október 3.

Ma végre bevégeződött az a bünpör, mely a Párvy püspököt megszarolni akaró asszonyoktól kérte számon a bűneit. A mai nap javarésze a perbeszédekkel telt el, melyek után a bíróság drákói szigorúsággal mondta ki az ítéletet. Kovács Klotildot négy évi, Bodor Gézánt és Dán Anna, valamint Hegedüs Sarolta az ő instálására, az ő utmutatása alapján jártak el. Ecsetelte, hogyan kerítette hálójába ez a ravasz nő az egyszerű, tanulatlan Dán Annát.

Az ügyész vádbeszédét itt kínos incidens zavarta meg. Kovács Klotild felugorva a vádlottak padjáról, hosszú, csontos karjaival hadonálva, kiáltotta: — Ez nem igaz! Nem igaz!

Az igazolomtól sápadtan, megingott állásában s az örök fogták fel, hogy el ne essék. Elnök utasítására aztán a rosszullett vádlottot kivezették a tereméből.

Az ügyész mind a négy vádlottal szemben fenntartotta vádját. Könyörgöm — folytatta ezután — hogy a bíróság a kimérhető legnagyobb büntetéssel sújtsa ezt az asszonyt. Alkalmazza vele szemben a legnagyobb szigorú, hogy a társadalomra ártalmatlanná legyen téve az ilyen egzisztencia. Nem kevésbé büns Bodor Gézánt, aki, mint Kovács Klotild féltetvére, kellett, hogy ismerje nővéreinek szélhámos vakmerő terveit. Ezért súlyos büntetéssel kérem sújtani. Enyhébben kérem büntetni Dán Annát, a faluról felkerült cselédleányt, aki, mint a légy a pókhálóba, úgy jutott ennek a veszedelmes démonnak kezei közé. Enyhe büntetést érdemel Hegedüs Sarolta, ki fiatal leány léteire meg lett tévesztve Kovács Klotild által.

Az ügyész nagy hatást kelthő beszéde után Kovács Klotild és Bodor Gézánt védelmében dr. Fényes Samu védő szólalt fel.

— Azt hiszem — ugymond — hálátlanságot követek el a bünpör egyetlen épen maradt mentőtanuja ellen, ha nem az ő szavaival kezdem beszédemet. Ez a mentőtanu Hanskarl eljárásbíró, aki azt vallotta, hogy mikor az 1000 koronás ékszerkeresetet megkapta, első olvasásra látta, hogy hamis, mert nem hitte, hogy egy pap ilyen cselekedetet véghez vigyen. Ez az a vaskapocs, amely reá fekszik az egész perre, a hit, amely nem engedni felszínre jutni és érvényesülni az argumentumokat. Ezután tényekkel igyekszik lerontani a pernek az ügyész által tulajdonított nagy fontosságát. Szerinte a per nem olyan nagy, közéletünkre kiható társadalmi jelenség, csak egyszerű zsarolási kísérlet. Kovács Klotild hisztérikus nő, akinek ellentmondásait és hazugságait éppen a betegségének kell betudni. Kimerítően fejtegeti és magyarázza Kovács Klotild szerepét a bünpörben és végül kéri a vádlott nő felmentését.

D. A d m e t t o Géza, Dán Anna védője szólalt fel ezután.

— Ez a gyenge idegzetű nő — mondta a védő — az anyai örökök bekövetkezése által amúgy is megzavart kedélyhangulatu nő — szerinte — nem követte el a vádbeli hamis tanuzást. Hosszasan fejtegeti a vádlott nő ténykedéseit s végül felmentést kért.

Végül Hegedüs Sarolta védője, dr. Tarján Mihály szólalt föl.

— Amidőn védenéze ártatlanságát akarja bizonyítani — ugymond — majdnem egész terjedelmében magáévá teszi a vádhatóság állásfoglalását s arra az álláspontra kell helyezkednie, hogy a bűncselekmény elkövetését, mert be van bizonyítva, Kovács Klotild romlottsága, mely minden tetteiben megnyilvánult, képessé tette őt arra, hogy mindenkit, aki környezetében tartózkodik, bizonyos rábeszélő, vagy szuggesztív erővel hatalmába kerítsen és erkölcsileg, lelkileg megöljön.

Este fél kilenc órákor értek véget a perbeszéd s mivel dr. Balás ügyész nem élt replikával, elnök a tárgyalást befejezetének jelentette ki s bevezette Kovács Klotildot.

— Hallotta, mivel vádolta őnt az ügyész ur. Azon kívüli, amit már a tárgyalás folyamán felhozott s amit most a védője előadott védelmére, kíván-e még valamit előadni?

Kovács Klotild: A tiszta valót mondtam, ártatlannak érzem magamat. Nem zsaroltam, nem esküdtem hamisan, lelkemet semmi bűn sem terheli. Rosszlelkű nő, démon nem vagyok. Csak beteg asszony vagyok! Egyéb mondanivalóm nincsen.

— Bodor Gézánt, ön is hallotta a vádat, mit hozhat fel védelmére azonkívül, amit már előadott?

— Azt mondja az ügyész ur, hogy azért vagyok bűns, mert tudnom kellett testvérem dolgáról. Kijelentem, hogy 1886 óta külön-külön laktunk s évekig nem érintkeztem vele. Mikor én ismertem, akkor még fiatal leány volt s nem démon. Azt tudom, hogy szerette a könnyelmű életet mindig s engem, aki teljes világéletemben egyszerű nő voltam, lenézett. Kijelentem, hogy én az ő tervezgetéseiről mit sem tudtam. Ezt akartam csak megjegyezni.

— Hát maga Dán Anna mit hozhat még fel védelmére?

— Semmit. S ön Hegedüs Sarolta? — Semmit. Elnök: Ezzel a tárgyalást berekesztem, az ítéletet a bíróság pontban tízenegy órákor hirdeti ki.

A bíróság háromnegyed tizenkét órákor hozta meg ítéletét, amelyet nyomban kihirdetett az elnök. A bíróság bűnsnek mondta ki Kovács Klotildot egyrendbeli hamis tanuzás büntetésében mint tettest, továbbá Bodor Gézánt és Dán Annát 2—2 rendbeli hamis tanuzás büntetésében mint tettest. Kovács Klotildot ezen 4 rendbeli hamis tanuzás büntetésében mint felbújtót, bűnsnek mondja ki továbbá a bíróság Kovács Klotildot egy rendbeli zsarolás kísérletének vétésében, — ezért Kovács Klotildot összbüntetésül négy évi börtönre, egyenként 100—100 korona pénzbüntetésre (nemfizetés esetén 10—10 napra átváltoztatható börtönbüntetésre) és három évi hivatalvesztésre ítélte. A büntetésből 6 hó ki van töltve a vizsgálati fogsággal.

Bodor Gézánt két évi börtönre és 200 korona pénzbüntetésre, nem fizetés esetén további 5—5 napi börtönre és 3 havi hivatalvesztésre ítélte. Kötölte 3 hó 15 nap. Dán Annát egy évi és hat hónapi börtönre, 100—100 korona pénzbüntetésre, nem fizetés esetén további 5—5 napi börtönre és 3 évi hivatalvesztésre ítélte. Hegedüs Saroltát a hamis tanuzás büntetésének, valamint a zsarolás kísérletének vádjá alól mint bűnségdi bűnrészt felmentette. Kovács Klotilddal szemben fennálló kihágási ügyet a törvényszék a járásbíróhoz teszi át. Az ítéletet a postaigazgatósággal fogják közölni. Kovács Klotilddal szemben a bíróság enyhítő körülményt nem talált, ellenben súlyosító körülményül tudta be a többszörös halmazatot, értelmiségének magas fokát, hogy ő volt tervezője az egész bűncselekménynek s hogy magas egyházi állásu férfi ellen követte el a bűncselekményt. Bodor Gézántnál enyhítő körülményül szolgál, hogy nővérenk befolyása alatt állott. Dán Annánál enyhítő körülmény volt, hogy urnőjének befolyása, parancsa alatt követte el tettet.

Az ítéletben az ügyész megnyugodott a három elítélt s a védők felebezték. Balás Elemér ügyész kérte Kovács Klotilddal szemben a vizsgálati fogság további fenntartását. Indítványozta Dán Anna haldéktalanul leendő letartóztatását, mert a szökés veszélye forog fenn.

A bíróság Kovács Klotild vizsgálati fogságát fenntartotta, Dán Annát pedig nyomban letartóztatta. A védők felfolyamodtak.

Mint Cowboy a Cowboyok közt.

— Roosevelti kalandjaiból. —

Az Egyesült Államok elnöke, mint tudjuk, kalandos multtal dicsekedhetik. És csakugyan nem restelli ifjúkori csinytevéseit, hanem eldicsekszik azokkal, sőt nyomtatásban is elhíreszteli azokat. „Mint Cowboy a Cowboyok közt” czimét visel az az érdekes könyv, amelyből a következő történetét átveszszük:

A hegyek közé tett egyik kirándulásom alkalmán több régi módú vadászszal. Kettejük éppen akkor jött az erdősegekből vissza; egész télen és tavaszon át oda voltak és az egész idő alatt egy fehérbőrű embert se láttak. Szerencsével jártak, mert csupa értékes állatbőrökkel czoboly, vidra, hód, nemes görény és más prémekkel voltak megterhelve.

Ugyanakkor egy vadász volt velem, aki mint lövész és vadász versenyezhetett ugyan velük, de a kipuróált és köztudomású becsületességüknek éppen az ellenkező jeleit adta. Kellemes czimbora és hasznos társ volt, mert derekasan tudott dolgozni és elpusztíthatatlan jókedve mindenkit földérintett. Amellett csinos ficzkó is volt, de a jó és rossz közötti különbséget oly kevéssé ismerte, mint Ádám apánk a bűnbeesése előtt.

Ha tudatában lett volna gonoszságának, vagy csak némileg is restelkedett volna, kiállhatatlan lett volna, de annyira gondtalan és barátságos volt és oly kevéssé tartotta a gyilkolást, lopást, házasságtörést bűnnek, hogy nem voltam képes haragudni rá és határozottan megkedveltem.

Sohase beszélt régi tetteiről, akár a dicsekedés, akár a megbánás hangján. Egyszerűen társalgásokban fölemlítette azokat.

A többek közt, egy alkalommal, arról lévén szó, hogy mennyit keres, véletlenül elmondta, hogy egy ízben, mint a kormány kémje a Délnyugaton sok

csut — fél
áratok felé,
utazása,
előzetesen
egy órákor
ahonnan
délután 5
e utazott,
Monte-
követsége
grammja
a mai la-
király ok-
radalmára
alapszik,
király uti
elő. A ki-
an néhány
birtokára
bella házi-
re fog ki-
tetésék.
e Sándor
s külügy-
sodik fő-
keresztjé-
béd előtt
ajos hon-
ai érdem-
lla-rendet
felhatal-
álnét az
e részük-
lutásuk
hogy ő
nak kife-
anyol ki-
za részé-
amely
hatalma-
ályi pár,
ott nekik,
t szemé-
sulyt he-
zönete és
lődséért
or Bécs-
akirályné
személy-
gyes fő-
agszám-
vel fo-
nejevel
gyes fő-
a, spa-
k részt.
Szerceg
lotájába,
yminisz-
llt meg.
okt. 2.
107 1/2
108 1/2
109 1/2
76 1/2
73
99 1/2
102 1/2
65 1/2
helyben
9 (864),
ansban
w-York-
elfiában
(10.90),
3).
re 10.41
5), sza-
hus ja

pénzt szerzett azáltal, hogy egyes négercsapatoktól töltényeket vásárolt, darabját tíz centért s hogy e töltényeket dollárjával adta el az ellenséges apache-oknak.

Ezt nem azért tette, mintha az indiánusok iránt baráti érzelmekkel viseltetnék, mert később résztvett ugyanazon apache-ok lemészárlásában, akik fogságba kerültek.

Máskor ama csodálatos szögekről csevegtünk, amelyek alatt a golyók olykor tovább repülnek, ha valahonnan lepattantak. Magyarázatul elbeszélte egy kalandját, melyet a saját szavaival mutatott be:

„Egyszer, amikor Új-Mexikóban csapszékem volt, egy embernek a gyomrát fektettem meg. Jól van. Ez az ember fekete himlőbe esett és az orvos azt mondta neki, hogy meg fog halni. Ő erre azt felelte, hogy ha így áll a dolog, előbb engem meg fog ölni. Lóra pattant és puskájával (A Nyugaton a revolvert általánosan puskának nevezik) felém nyaragalt és elkezdett lövöldözni. De én előbb találtam és ő ellovagolt.

„Én is lóra ültem, hogy utána vágassak. De egy kis irhoni volt ott, aki azt mondta, hogy ő még sohasem ölt embert s könyörgött, adjam neki a puskámat, hogy engedjem utána lovagolni, hogy ő löhesse le. Megtettem a kedvét. De amikor utólréte, a kis golyó olyan ideges lett, hogy elhibázta, az átkozott golyó egy cölöpöt ért, arról lepattant, a másikat éppen halántékomban találta és megölte. Ugy-e furcsa lövés volt, mi?”

UJDONSÁGOK.

NAPIREND. Naptár. Vasárnap, október 4. — Róm. kat.: 17. Rózsafüz. — Prot.: D 16. Ferencz. — Görög-orosz: szept. 21. 2. 16. Jónás. — Zsidó: Tisri 9. — A nap két reggel 6 óra 5 perczkor, nyugszik este 5 óra 31 perczkor. — A hold két d. u. 3 óra 3 perczkor, nyugszik éjjel 10 óra 55 perczkor.

A miniszterek nem fogadnak. — A király nevenapja. Ünnepi mise d. e. 10 órakor a koronázó Mátyás-templomban. — Löverseny délután 2 órakor.

A Nemzeti Múzeum összes tárai nyitva. — A Szépművészeti Múzeum nyitva. — A Mezőgazdasági Múzeum nyitva. — A Néprajzi Múzeum nyitva. — A Fővárosi Múzeum nyitva. — Az Iparművészeti Múzeum zárva. — A Történelmi Képcsarnok nyitva. — A Földtani intézet múzeuma nyitva. — A Közlekedési Múzeum nyitva. — A Széchenyi-Múzeum zárva. — Az aquinumi múzeum nyitva egész nap. — A Technológiai Iparmúzeum nyitva. — A pedagógiai könyvtár nyitva. — Az Erzsébet-Múzeum zárva. — A fővárosi könyvtár nyitva. — Az Akadémia könyvtára zárva. — Az Egyetemi könyvtár zárva. — A Nemzeti múzeum könyvtára zárva. — A többi múzeumok és nyilvános könyvtárak zárva. — A múzeumok, képtárak, kiállítások és nyilvános könyvtárak rendszertől délelőtt 9 órától vannak nyitva.

— **Az Egyetértés Vasárnapja.** A szokottnál is jóval gazdagabb, változatosabb és rendkívül érdekes tartalommal jelent meg az Egyetértés e heti melléklete. Ez a szám csak annál szenzációsabb, mert képeinek nagy számát és változatosságát felette fokozza azoknak érdekessége.

A spanyol királyi pár vendégljárásáról hat képet hoz Az Egyetértés Vasárnapja, eredeti, rendkívül sikerült felvételeket, melyek híven bemutatják a fogadtatás pompájának egyes jeleneteit.

Szterényi József kereskedelmi államtitkár afrikai utját ismerteti meg olvasóinkkal a következő képsorozat. Az államtitkár nyaralásának e szebbnél-szebb felvételeit Pirnitzer Gyula, a Wiener Bankverein igazgatójának szíves jóvoltából közölhetjük s örömeinkre és megfiztetésünkre szolgál e rendkívül gazdag, változatos és érdekes sorozat közölhetése.

Ezenkívül bemutatjuk még a berlini magas vasut katasztrófájának két mozzanatát, valamint a hét aktuális szereplőinek arcképeit.

Az irodalmi részben Benda Jenő és A. Talian szép tárczái gyönyörködtetik az olvasót.

— **A trónörökös elutazása.** Ferencz Ferdinánd trónörökös ma éjjel egy órakor Budapestről a keleti expressz-vonattal Bécsbe indult, ahonnan azonnal Konopistba ment.

— **Kossuth Ferencz elutazott.** Kossuth Ferencz kereskedelemügyi miniszter orvosai tanácsára üdülés céljából két napra elutazott a fővárosból.

— **A beteg czárné.** Rómában azt híresztelik, hogy a beteg czárné a télen Olaszországba jön. A lapok egytől-egyig találgtatják, vajjon ez alkalomból a czár is meg fogja-e látogatni Olaszországot és a legnagyobb rokonszenv hangján írják Miklós czáról. Még a szociálista újságok is megszólították fenyegetőzni s mindössze azt hangoztatják, hogy a szociáldemokraták hallgatásából fogja megtudni a világ, mint vélekednek a czárról.

— **Czmadományozás.** A hivatalos lap mai száma közli, hogy a király dr. Szabóky Lajos miniszteri segédtitkárnak a miniszteri titkári címet és jellegét, továbbá Mészöly Dezső és Pál Flóris statisztikai főosztályok a statisztikai tanácsosi címet és jellegét adományozta.

— **A Rudolf-szobor leleplezése.** A Rudolf-szobor leleplezési ünnepélye mind nagyobb és nagyobb érdeklődést kelt. A szobor-bizottsághoz érkező jelentések tanúsága szerint az ünnepély országos jellegű lesz. József főherceg és Augustus főhercegné már tudatták a szobor-bizottság elnökével, Molnár Viktor államtitkárral, hogy részt vesznek az ünnepélyen. Pest vármegye a mai nap folyamán bejelentette, hogy huszonhét tagból álló deputációval jelenik meg, amelyben a huszonketten népies viseletben lesznek. Több törvényhatóság hozta a szobor-bizottság tudomására, hogy küldöttségében a földmivelő nép is képviselteti magát. Gömörvármegye 16 tagu deputációt küld. Értesülésünk szerint az ünnepélyen részt vesznek Szögyény-Marich László berlini nagykövetségünk, gróf Csekonics László főosztályok mester, Városcopy Gyula kalocsai érsek, Fehér Ipoly érsek, pannonhalmi főapát, Csernoch János csanádi püspök, dr. Valter Gyula pápai prelátus, dr. Baltik Frigyes, Zelenka Pál, Solt Gusztáv és Antal Gábor püspökök. Zágrábról is különösen festők és szobrászművészek megkeresték a bizottságot belépőjegyek iránt. A külföldi sajtó melegen foglalkozik a készülő ünnepélyvel és több külföldi képes lap és folyóirat már megkereste a szobor-bizottságot, kérve a szobor fényképét és történetének leírását.

— **Hogyan ünneplik Tolsztojt.** A pétervári városi testület azt határozta el, hogy négy ingyenes étkezőhelyiséget, egy nagy középiskolát és hét elemi iskolát Tolsztoj nevére fog elnevezni, továbbá az összes iskolákban kifüggeszti képét. A vallásügyi bizottság előadóját azt indítványozta, hogy a дума Tolsztojban csak a művészt ünnepelje, nem pedig az Istenkáromlót. Ezt az indítványt még csak szavazásra sem bocsátották.

— **Egy gyárigazgató jubileuma.** Meleg, bensőségteljes ünneplésben részesítette ma este az újpesti „Egyesült izzólámpa- és villamosságai r.-t.” tisztviselői kara és munkássága igazgatóját, Pintér Józsefet. Huszonötödik évfordulója volt ugyanis annak, hogy Pintér József a vállalat igazgatója lett. A gyár munkásai monstre-fáklyásmennettel lepték meg főnöküket, hogy külső jelét is adhassák annak a benső ragaszkodásnak és tiszteletnek, melylyel a szaktudásáról és emberszeretetről egyaránt híres igazgatójuk iránt viseltetnek. A munkásság lelkes ovációjához csatlakozott a gyár tisztviselői kara és igazgatója is. Banketet rendeztek a jubiláns tiszteletére, amelynek keretében Egger Gyula vezérigazgató meleg szavakban emlékezett meg azokról az érdemekről, amelyeket Pintér József a vállalat felvirágztatása körül szerzett. Egyben átnyújtotta a tisztviselők díszes ajándékát is, egy művészi kivitelű ezüst plakettet.

— **Crozler francia nagykövete a Home Francoisban.** Crozier bécsi francia nagykövete Fontenay vicomte budapesti francia főkonzul társaságában tegnap délután ellátogatott a Baross-utcában levő francia otthonba. Az előkelő vendéget a konzulátus tagjain kívül Francois Lajos, a Home Francois elnöke fogadta. A mintaszerűen vezetett és a jótékony szolgálatában álló intézet megtekintése után a nagykövete teljes megelégedését és elismerését fejezte ki.

— **Főúri esküvő.** Ma délelőtt fényes főúri esküvő volt az Egyetem-téri templomban. Gróf Forgács János cs. és kir. követ esküdtött örök hűséget Lovassy Ellának, Lovassy Ferencz és neje, szül. Liphay Ilona leányának. A násznagyti tisztet gróf Nákó Sándor fiumei kormányzó töltötte be. Tanúk voltak: báró Aehrenthal Alajos külügyminiszter, akit az esküvői szertartáson hivatalos elfoglaltsága miatt gróf Esterházy Pál, külügyminiszteri osztályfőnök helyettesített, továbbá gróf Csekonics Endre, báró Liphay Frigyes és báró Rózner Ervin. Vőfények voltak: gróf Csekonics Iván és gróf Degenfeld Imre. Az esketési szertartást fényes papi segédlettel Balázs Mihály püspök végezte. A násznép díszmagyarban jelent meg a templomban, amely előtt a rendet rendőri ki-rendeltség tartotta fenn. Nagy közönség gyűlt össze, egy a templomban, mint a templom környékén a fényes esküvői pompa megzsemlélésére. Az egyházi szertartás után a násznép a Park Klubba ment dezsóné, amelyen részt vettek a násznépen és rokonságon kívül gróf Szécsen Miklós vatikáni nagykövetségünk és felesége, Ratibor Miksa herceg belgrádi követ, továbbá báró Gagern követ. Az ifjú pár délután Velenczébe utazott.

— **A Dreyfus-pör revíziója.** Holnap, vasárnap este fogják leleplezni Nimesben Lazare Bernát írónak szobrát, aki kivívta a Dreyfus-pör revízióját. Mivel Lazare zsidó volt, az antiszemita Daudet fiának vezetésével tüntetésre készülnek. Tömegesen akarnak Nimesbe utazni, hogy a szoborleleplezés ünnepét megzavarják.

— **Alberti elparentálása.** Gyászosabb módon nem parentáltak el még élőhalottat, mint ahogyan Christensen dán miniszterelnök tette ezt Albertivel, a sikkasztó dán igazságügyi miniszterrel. Christensen a dán országgyűlés tegnapi ülésén erősen felindult állapotban ezeket mondta:

— Ha az Alberti ellen hivataloskodása alatt tett támadásokat nem vettem eléggé figyelembe, ennek az volt az oka, hogy ezeket a támadásokat politikai ellenfelei intézték ellene. Az igazságügyminiszter most elrendelte Alberti összes viszonyainak alapos megvizsgálását. Alberti általában jómódu ember hírében állott, de az nem igaz, hogy szó lett volna pénzügyminiszterre való kinevezéséről. Az új minisztériumnak feladata lesz, hogy az összes tényezőknél sikeres együttműködését biztosítsa s minden irányban világosságot teremtsen. Amikor ezt a helyet elhagyom, a legmélyebb szégyenérzés fog el amiatt, hogy itt egy gonosztevővel ültem együtt, anélkül, hogy ezt láttam volna, de tiszta lelkiismerettel tettem s azzal az érzéssel vonulok vissza, mintha valaki hátulról tört dőfött volna tembe és csak az a tudat vigasztal, hogy nem politikai tevékenységem az, amely miatt megbuktam.

— **Zepelin tervel.** Gróf Zepelinhez tömegesen érkeznek az ajánlatok, hogy építsen egyes városokban léghajó-csarnokot és kikötőt. Külföldi városoktól is kapott a gróf ilyen ajánlatokat, így Koppenhágától is, de Zepelin egyelőre azzal van elfoglalva, hogy egységes tervet dolgozzon ki a léghajó-kikötő építésére s csak akkor fog Németországban ilyeneket építeni, ha a friedrichshafeni kettős csarnok elkészült. A gróf világítótoronyokat is tervez, amelyek sötét éjjel jelöljék a léghajókra nézve veszedelmes utakat. Ezeket a világítótoronyokat fényszórók lesznek, amelyek fényükkel fogják mutatni a léghajóknak a szél irányát.

— **A laibachi zavargások után.** A tartománygyűlés elhatározta, hogy a laibachi és bergreichensteini események felett felháborodásának jegyzőkönyvi kifejezést ad és egyúttal sürgősen felszólítja a kormányt, hogy hasonló zavargásoknak elejét vegye, valamint hogy azok ártatlan áldozatait teljes mértékben kárpótolja.

— **Orosz diákok sztrájkja.** Pétervárott az egyetemi hallgatók között sztrájkmozgalom indult meg. Legközelebb nagy gyűlést tartanak, amelyen véglegesen fognak határozni a sztrájkokról. A tanárok elvben ellene vannak ugyan a sztrájkoknak, de ha mégis kitörne, ők a diákokkal fognak tartani. A diákkisasszonyok elhatározták, hogy a sztrájkolókhoz csatlakoznak.

— **Bibliai előadás.** A skót ref. misszió Ujpesten a Gyár-utca és Erzsébet-utca sarkán levő imateremben vasárnap este 6 órakor bibliai előadást rendez. Tárnya: Dávid király élete. (A szegény király és a gazdag pásztor.) A bemenet szabad.

— **Szentirmay Elemér halála.** Néhány nap előtt egész Budapestet bejárta az a hír, s a lapok is fölgyezték, hogy Szentirmay Elemér meghalt. Azt szokták mondani, hogy akinek a halálát idő előtt hirtelnek, sokáig él. Ez a babona ebben az esetben, sajnos, csüörtököt mondott. A „Csak egy szép lány van a világon” és még vagy ötszáz gyönyörű magyar népdal költője ma délelőtt fél tizenegy órakor hosszas szenvedés után Népszínház-utca 40. szám alatti lakásán csakugyan meghalt. Éjfélkor agóniába esett. Hozzáartozói, akik látták, hogy a végső tusát vivja, reggel a józsefvárosi plébániáról papot hívtak hozzá, aki föladata neki az utolsó kenetet. Végső perceiben felesége, továbbá Andorfy Péter, neje és sógora Tájkerty György nyug. huszárfőhadnagy voltak betegágya mellett. A haldokló utolsó kívánsága az volt, hogy holttestét boncolják föl. A család tiszteletben tartva az elhunyt végső akaratát, a boncolás iránt a kellő intézkedéseket azonnal megtette. A főváros a család kérésére disz-sirhelyet engedélyezett a megboldogultnak. Temetése hétfőn délután fél négy órakor lesz a Kerepesi-uti temető halottasházából. Az engesztelő szent misét kedden délelőtt tíz órakor tartják meg a ferenczrendiek belvárosi templomában.

Szentirmay Elemér, családi neven vadossfai és zsidó Németh János, dalköltő és író Horpácson (Sopronmegye) 1836 november 9-én született. A gimnáziumot Sopronban és Fehérvárott, a jogot Budapesten végezte. Szolgabíró lett, majd Fehérmegyében szentiványi birtokán gazdálkodott a hatvanas évek közepéig. Ekkor az Általános Magyar Biztosító Társaság kötelékébe lépett és husz évig vezette a kárbeosztályt. A nyolcvanas években megrongált egészségi állapota miatt nyugdíjba ment s attól fogva teljesen a zenének élt. Körülbelül 500 dalt írt, melyeknek legnagyobb része országszerte elterjedt. Első szerzeményét 18 éves korában írta. Ez a „Sárga ugorkának zöld a levele” című közismert népdal. Táncczenéjében a Lavotta-Rózsavölgyiféle klasz-szikus magyar iskolát követte. Ezek közül a „Dallal dal haj!” című szerzeménye negyven év óta népszerű táncdarab.

— **Wohl Lajos províziója.** Dr. Wohl Lajos, a Norddeutsche Lloyd volt képviselője a bécsi kereskedelmi törvényszék előtt bepörölte a Norddeutscher Lloyd hajóstársaságot. Ötszáz-ezer korona províziót kér azon szolgálatok fejében, melyet a hajóstársaságnak a magyar kivándorlási törvény megalkotásánál tett. A mai tárgyaláson dr. Schrischauer Emil azt vitatta, hogy a keresetben követelt félmillió korona honorárium egyáltalán nem magas a teljesített szolgálatokért. Erre a bepörölt társaság jogi képviselője azt válaszolta, hogy a Norddeutscher Lloyd már fizetett ily címen negyvennyolcezer márkát és kijelenti, hogy a teljesített szolgálatok nem oly becsesek, mint ahogy azt hangoztatják. Minthogy a felperes jogi képviselője újabb bizonyítékokat kíván előterjeszteni, elhalasztották a tárgyalást és időközben fogják eldönteni, vajon helyt ad-e a bíróság a bizonyítékok kiegészítésének.

— **A kitért páter.** Vroblowski Alfréd lengyel jezsuita páter, a kiváló szónok, akinek egyházi szónoklatai híresek és aki katolikus kongresszusokon és nemzeti ünnepeken szokott szerepelni, Dél-Franciaországba menekült, hogy áttérjen a protestáns vallásra és nőül vegye szerelmesét, Tyskievics Anna grófnőt, egy volhyniai nagybirtokos leányát, aki vele szökött. A grófnő huszonhárom éves és híres szépség. A jezsuita rend ezzel a hírrel szemben azt közli, hogy a páter kilépett a rend kötelékéből és most Vandeeban tartózkodik.

— **Zátonyra került hajók.** Két hajónak zátonyra jutásáról ad hírt egy Zárából érkezett tudósítás. Az Adriai tengerrajzási részvénytársaság „B. Kemény” nevű gőzöse tegnapelőtt este Szebenikó közelében került zátonyra. A hajónak sikerült a maga erejéből lejutni a zátonyról és minden baj nélkül tovább folytathatta útját. A zárai helytartónak „Dalmát” nevű yachtja a dalmáciai hadtest parancsnokával a fedélzetén, az ottani kikötőbe kimenet a csatorna közepe táján került zátonyra. A „Primers” nevű osztrák gőzös segélyre sietett, de nem sikerült kiszabadítani. Most Triesztből a tengerészeti hatóság „Andasz” nevű gőzöst rendelték a helyszínére.

— **Október hatodika.** Az aradi vértanúk kivégzésének évfordulója napján, október 6-án, kedden délelőtt 10 órakor ünnepes gyászistentisztelet lesz a ferenczrendiek belvárosi templomában. A rendfőnökség a kereszthajóban díszes katafalkot készített, amely körül 48-as öreg honvédek fognak díszőrséget állani. A templomban megjelennek a függetlenségi képviselők Kossuth Ferencz pártelnök vezetésével, a honvédmenedékház tagjai, az egyetemi polgárok és a fővárosi hazafias polgári körök tagjai. Az ünnepi reklamé előtt reggel kilenc órakor gyászmisét mondának gróf Batthyány Lajos, a vértanú miniszterelnök lelkiüdvéért.

— **A vilnai nagy vonatrablás.** A közelmúlt napokban hírt adtunk arról, hogy Vilna közelében Besdany állomáson páratlan és a hihetetlen-ségig határos vakmerőséggel raboltak ki egy postavonatot és nyomban utána egy tehervonatot. Erről a bünkrónikában is ritkán előforduló rablásról most az alábbi részletes tudósítás érkezik Pétervárról:

A vonat menetét lassítva, berobogott az állomásra. A mozdony még alig állott meg, egyszerre csak két idegen kuszott fel a mozdonyvezető mellé és revolvert szegeztek a mellének. Egyidejűleg három fűlsiketítő dördülés hallatszott. A postakocsi, a csomagkocsi és a katonai kíséretet szállító személykocsi alatt egy-egy petárda robbant fel. A megrémült, álmukból felriadt utasok ijedten rohantak ki a kocsik folyosójára, hogy a szabadba jussanak, a kocsik feljáróin azonban ekkor már egy-egy ismeretlen ember állott és revolvert szegezve az utasok mellének, harsányan kiáltották:

— Egy lépést se tegyen, akinék kedves az élete! Aki a kocsiban marad, annak nem lesz bántódása!

Ugyanakkor revolverlövés és puskaropogások hallatszottak kívülről és csakhamar valóságos sortűz dördült el. A vonatot kísérő katonai kíséret négy embere súlyosan sebesülve, rogyott össze. Az állomás szolgálatot teljesítő csendőrt egy golyó halántékán találta és holtan esett össze. Tíz perc lefolyása alatt a fegyvertelen állomási és vonatkísérő személyzet megkötözve hevert a földön és azután valamennyit ölbe kapva, bevitték őket az állomás hivatalos helyiségébe, ahol rájuk zárták az ajtót. A rablók egy része alatt a telefon- és távirat-huzalokat vagdalták el. A vonat élén ezalatt dolgoztak a rablók. A málhakocsiban, amelynek egyik falát beszakították a bombák, voltak elhelyezve a pénzes kazetták, amelyekben körülbelül 40.000 rubel állami pénz volt. Ezek a kazetták egy-kettőre lekerültek a málhakocsiról és a töltés mentén vesztegelő szekérre rakták őket. A postakocsiban egy halotthalvány postatiszt kereste ki a pénzesleveleket. Előtte állt egy revolveres rabló és egy papirlapról olvasta fel az illető levelek címét. A megrémült postatiszt remegő kézzel szedte elő a kért leveleket. Ezekben a levelekben körülbelül 200.000 rubel volt. Közben eltelt körülbelül husz perc. Egyszerre harangjelzés hallatszott. Egy érkező tehervonatot jeleztek. A tehervonat nemsokára be is rohogott és a rablók azt is feltartóztatták, a vonatkísérő személyzetet egy pillanat alatt megkötözték és szintén bezárták az állomás-szobába. Hamarosan átkutatták a teherkocsikat, amikor ezzel elkészültek, kürtjel harsant fel a vonat elején. E valószínűleg előre megállapított jelre a rablók egyszerre az erdőszéle felé futottak és az ott készen álló kocsikra ülve, csakhamar eltűntek az éj sötétjében.

Pétervárról később érkezett távirati jelentés közli, hogy a rendőrség letartóztatta Fellnagel nevű postahivatalnokot, mert az a gyanu terhelte, hogy egyetértett a vonatrablókcal és közökre járt. Fellnagel, aki a vonaton a pénzszállítmányt kísérte, mihelyt a vonat az állomásra ért, azonnal kinyitotta a postakocsi ajtaját, bárha Besdanya egyetlen küldemény se szólt és még a vonat megérkezése előtt kivette a tűzmentes vasszekrényből a pénzesomagokat. Fellnagellel a rablók nagyon kiméletesen bántak. Az elrabolt összeg óriási. Az állomási pénztárból 29 millió rubelt, a postakocsiból pedig négy aranypénzzel telt zsákok és 24 értékpapirt raboltak el.

— **A Sas-kör megnyitása.** Ma este nyitották meg a Sas-kör őszi évszakát ünnepes társaságomával. Vacsora közben az első felköszöntőt Hahóthy Sándor, a kör elnöke mondotta, üdvözölve a tagtársakat és ezek közt első sorban Polónyi Géza elnököt, mint aki helyreállított egészséggel lép újra a közélet porondjára. Polónyi Géza köszönetet mond a lelkes és rokonszenves fogadtatásért. Élteni Boros Somát és Krammer Károlyt, mint akik főtenyezők voltak a Sas-kör helyiségének új, díszes berendezésében. Élteni a fővárosi hatóságának vezető embereit skéri őket, hogy az eljövendő nehéz munkában vegyék ki az oroszlanrészt. Fülepp Kálmán főpolgármester és Bárczy István polgármester annak az óhajtnak adtak kifejezést, hogy az erős polgári érzés tovább fejlesztésében működjen a Sas-kör. Pohárköszöntőket mondtak még: Aczay Antal, Krammer Károly és mások.

— **A Königsstädter-család gyász.** Ujvidék város társadalmát e hó elsején súlyos veszteség érte. Meghalt Königsstädter Adolf gyáros, Délmagyarország kereskedői világának egyik legkiválóbb alakja. Königsstädter Adolf neve országszerte ismeretes volt, nemcsak vállalkozásai révén, de egyéni kiválóságai folytán is. Azt mondhatnók, hogy benne az európai stílusú magyar ember egyik legszebb és legértékesebb típusa múlt el. Széles látókörű, szigorúan korrekt elvű kereskedő volt, aki életének tiszta törvényeit alkalmazta a kenyérszerzés mesterségében is. Reá vonatkoztatva nem frázis, hogy közbecsülésben állt s halála Ujvidék társadalmán túl is széles körben mély és őszinte részvétet keltett. A Königsstädter cég a halálesetről a következő gyászjelentést adta ki:

A Königsstädter Testvérek cég mély szomorúsággal jelenti, hogy társmegealapítója és 47 teljes éven át volt szenior tagja Königsstädter Adolf ur, a munkának szentelt élete 72-ik évében hosszú betegség után folyó évi október hó 1-én este 9 órakor jobblétre szenderült. A drága halott földi maradványai folyó évi október hó 4-én délelőtt 10 órakor fognak a gyászszékből (Buza-tér 5.) az izraelita sirkerthe kísértetni és ott a családi sirboltba örök nyugalomra helyeztetni. Ujvidék, 1908 október 2-án. Áldás és béke lengjen porai felett!

— **Rejtélyes betörés Bécsben.** A bécsi rendőrséget szinte páratlanul rejtélyes bűneset foglalkoztatja. A betörést a Kurtz Lipót Fiai cégnek Salzgries 15. szám alatt levő uridivat-áruházában követték el. Tegnap reggel, mikor a szokásos időben kinyitották az üzlethelyiséget, egy utcára nyíló ablakot nyitva találtak. Rögtön értesítették a rendőrséget, amely bizottságot küldött ki a helyszíni szemle megtartására. Kitént, hogy előző este, kevesebb zárás előtt, egy ismeretlen ember lopódzott a házba és ott elrejtözve bevárta az éjszakát. Azután kinyitotta az egyik íróasztalt, amelyben a három pénzeszekrény kulcsát őrizték. A viszonyokba ugyancsak beavatott betörő kivette az egyik pénzeszekrény kulcsát, felnyitotta és magához vette azt a börtárczát, amelyben a váltókat tartják. A tárczából kivette a mintegy százezer korona értékű képviselő váltókat és apró darabokra tépdese, darabjaikat szétszórta a szobában. Ezzel be is fejezte a működését, mert egy fillérenyi készpénzt sem vett magához, holott ugyanazzal a fáradsággal ezt is megtehetné volna. A kasszákon semmi erőszak nyoma sem látszik, az áruk is érintetlenek. A váltók szétszakgatása után a betörő kötelet sodort magának az üzletben található zsinegekből és az ablakon át az utcára ereszkedett. A rendőrség megindította a nyomozást a titokzatos ügyben és azon az alapon indul ki, hogy olyasvalaki követhette el a betörést, akinek érdekében állott a váltókat eltüntetni.

— **Házasságok.** Király Kálmán mérnök október 4-én vezeti oltárhoz a belvárosi plébánia-templomban marionfalvi Szabó Béla nyugalmazott kereskedelmiügyi miniszteri tanácsos, m. kir. posta- és távirat főigazgató leányát, Erzsikét.

Ij. Oszetzky Béla, a szolnoki kir. törvényszék aljegyzője ma tartotta esküvőjét Szádeczky Sáriával. Rozmanitz Lajos Ganz-gyári tisztviselő nevelt leányával.

Kranert Kálmán, a Nemzeti Színház könyvvezetője holnap déli 12 órakor a Deák-téri evangélikus templomban tartja esküvőjét Krátzmaier Adállal.

Bethelheim Emil folyó hó 8-án, csüörtökön délelőtt tartja esküvőjét Bein Olgával, néhai Bein Károly tanár leányával.

— **Nászajándékok.** jegygyűrűk legelőnyösebben Pelgár Kálmán művész ékszerterelepén, Budapest, VII. Erzsébet-körút 29., I. em. szerezhető be. Nagy képes album-árjegyzék bérmentve küldetik.

— **A kolera.** Pétervárot a kolera még egyre szedi áldozatait. A legutóbbi huszonnégy órában 163 új megbetegedés és 84 haláleset fordult elő. Ezek a számok az előbbiekkal szemben csökkenést mutatnak ugyan, de semmiesetre sem biztosítanak arról, hogy többé emelkedés nem fog beállani. Jóllehet, ennek megakadályozására a дума elhatározta, hogy ezer beteg számára kolera-barakkokat építet, mely barakkoknak a jövő év őszéig el kell készülniök. Ők saját veszteségükön tanulnak, mi az óvékén s ezért már eleve minden lehető óvintézkedést megtesznek az esetleges elterjedés megakadályozása végett. Ma a Közegészségügyi Tanács ülését dr. Gerlóczy Zsigmond egyetemi tanárnak a koleráról és a védekezésről szóló érdekes értekezése töltötte ki. Gerlóczy értekezésében kifejti, hogy a tulajdonképpeni kolera hasmenéssel és hányással veszi kezdetét. A védekezésnek az egyedüli legfontosabb módja a tisztaság. Hatásos módja a védekezésnek szájunk gyakori öblögetése. Kerüljük a nyers ételeket: nyers tejet, vaját, sajtot, gyümölcsöket, melyek annál veszélyesebbek, mert esetleg rothadó állapotban vannak, minek következtében gyomorrontást okoznak s azzal növelik a kolera való hajlamosságunkat. Igyunk forralt s zárt palackba tett vizet, állott vizet azonban semmi esetre se igyunk. Szeszies italokat csak a legnagyobb mértékletességgel élvezzünk, mert az iszákos, részeges emberek nagy veszedelemben forognak a kolerajárvány idején. Általában élünk úgy, ahogyan megszoktuk, csak fokozottan ügyeljünk ételünk, italunk tisztaságára és arra, hogy túl ne terheljük magunkat. Ha egészséges a gyomrunk, ha jól emésztünk, nincsen okunk félni a kolerától, mert tudományos vizsgálódások kiderítették, hogy az egészséges gyomor sava a kolerabacillusokat hamarosan tönkretesz. Legyünk mértékletesek a munkában, a szórakozásokban, mulatozásokban és élvezetekben, mert a kimerültség gyengíti a szervezet ellenálló képességét. A hatóságai védekezés tekintetében közönségünk nyugodt lehet. Amde kívánatos, hogy mindenki külön-külön is hozzájáruljon ahhoz a nagy munkához, ami ilyen nagy veszedelem elhárításához szükséges.

— **Robbanás egy szénbányában.** Veszedelmes robbanás történt a Délmagyarországi Köszénbánya Részvénytársaság tolnaváraljai köszénbányájában. A robbanástól, melynek okát még nem tudják, Wachtel Henrik munkás szörnyet halt, tizenegy munkás pedig veszedelmesen megsebesült. Szentivány Miklós bányahídi főszolgabíró tüzoltókkal és csendőrökkel ment ki a bányához, ahol nyomban megkezdtek a mentést. Míg a budapesti bányakapitány megérkezik, az üzem szünetelni fog. A főszolgabíró már megindította a vizsgálatot.

— **Vakok foglalkoztató műhelye.** Néhány szerencsétlen vak ember összeállt pár héttel ezelőtt és a Kazinczy-utca 49-ik számú házában vakokat foglalkoztató műhelyt nyitott. A műhelyben már folyik is serényen a munka. A műhely berendezése azonban nagyon szegényes ma még s ezért a munka is csak lassan megy. A társadalom segítségére lenne szükség a műhelynek, hogy fejlődésének útja szabad legyen. Most kosárfajvitással, nádszékfőnással, virágasztalok, ruha- és papirkosarak fonásával foglalkozik a műhely. Munkát elfogad részére Fried Gedeon, Podmaniczky-utca 55. és Nádor-utca 9. és Stern Zoltán, István-ut 35. Ezekben az üzletekben vakoktól készített kefe is kapható. A foglalkoztató műhely a címzetre beérkezett adományokat az újságokban nyugtázza.

— **Ingyenes francia tanfolyam megnyitása.** A Société littéraire française de Budapest 410 hallgató számára ingyenes francia tanfolyamokat rendez. Vasárnap, e hó 4-én, délelőtt 11 órakor a Nemzeti Múzeum disztermében tartják meg e tanfolyamok ünnepélyes megnyitását a következő programmal: 1. Ünnepi dal, éneklő a Ganz-gyári daloskör Müller Károly karnagy vezetése alatt. 2. Elnöki megnyitó, tartja nemeskéri Kiss Pál, mint a Société littéraire française elnöke. 3. A tanfolyamok jelentősége, előadja Fodor István, a B. Á. V. R.-T. vezérigazgatója, mint a Société littéraire française titkára. 4. A tanfolyamok programja, előadja Matskássy József, tankerületi kir. főigazgató. 5. Les hirondelles, költemény Berangertől, szavalja a múlt évi tanfolyam egyik hallgatója. 6. Himnusz, éneklő a Ganz-gyári daloskör.

— **Nagy jótékony adomány.** Samassa József egri bíboros-érsek nyolczvanadik születése napja alkalmából egyházmegyéje papi nyugdíjalapjára újabban százhuszonezer koronát adományozott.

— **Agyonlőtt lelkész.** Génúában tegnap Gerolamo Rizzi tanító a nyílt utcán agyonlőtte don Paolo Canessa lelkészt. A gyilkos leirtóztatták. Kihallgatása során kijelentette, hogy áldozatát nem ismerte és neki csak az volt a célja, hogy egy papot megöljön. A tanítót elmeorvóintézetben helyezték el megfigyelés végett.

— **Véres boszu.** Évekkel ezelőtt Laczó Ferencz nevű szentesi legény beleszeretett falujának egyik jó módú hajadonába. A leányt azonban nem tudta saját vagyonából eltartani és azért vagyon szerzést végezt Amerikába vándorolt. De előbb megtartották az eljegyzést. A távolban egy körmendi legénytől azt a lesújtó hírt kapta, hogy a leány jegyben jár a falu egy másik legényével, Szabó Gyurival. Laczót a boszu vágya haza hozta. Tegnap falujába érkezett és egyenesen a korcsmába ment. Amikor belépett, anélkül, hogy kérdőre vonta volna, az előtte lévő söröspalackot oly dühvel vágta Szabó fejéhez, hogy az két helyen betörött. A szerencsétlen ember összerogyott. Hogy rut boszujára teljes legyen, még néhány életveszélyes szurást ejtett a földön heverő haldoklón. A véres munka után haza ment szülőihez, kiket meglepett fiuk váratlan hazatérése, de ő mindjárt megmondotta, hogy csakis azért jött ily messzi útról, hogy leszámoljon jegyese csábítójával. Ezután bucsút vett szülőitől, hogy Amerikába visszatérjen, a falu határán azonban a csendőrök, kik a véres drámáról már értesültek, elfogták. A szerencsétlen áldozatot a kórházba szállították, hol kevéssel azután kiszvendett.

— **Veszedelem szántás közben.** Simon János nevű nádasladányi legény szántás közben ágyugolyóra bukkant. A leletet az ekevással ütögetni kezdte, mire az iszonyu dörejellel felrobbant. A golyó ugyanis taracklövedék volt. A robbanás szétzaggatta az ekét, a lovakban is kárt tett, azonkívül a legény hátát súlyosan megsebesítette. A lövedéket a veszprémi hadgyakorlatok alatt vesztették el a tüzerek.

— **A visszavándorló tragédiája.** Rivis János újszentannai földműves néhány esztendővel ezelőtt kivándorolt Amerikába. Most, hogy valami kis pénzt összekuporgatott, hazajött családjához. Tegnap érkezett Aradra s az Arad-Csanádi Vasút motoros vonatán akart Szentannára utazni a családjához. Mikor föl akart szállni, valahogyan lebukott s olyan szerencsétlenül esett el, hogy a kocsi, amely éppen abban a pillanatban indult el, keresztülment a lábán. A szerencsétlen embert bevitték a vármegye kórházába s ott még az éjszaka meghalt. Meghalt, anélkül, hogy viszontláthatta volna a családját.

— **A házalók ügye.** Az Ausztriával kötött kereskedelmi szerződésnek a házalókra vonatkozó intézkedései súlyos helyzetbe hozták a felvidéki és a dunántúli házalókat, kik évtizedek óta a magyar határhoz közel eső osztrák községekben és firdőhelyeken iparcsikkok házalásával keresték meg kenyerüket. Az osztrák hatóságok ugyanis sorra megvonják a magyarországi illetőségű házalóktól az engedélyt, úgy hogy azok, akik eddigelő sorra járták az osztrák területen fekvő községeket, és az iparcsikkokat elárusították, keresetüktől meg lettek fosztva. E tárgyban a néppárt már a múlt ülésszakban interpellációt intézett a kereskedelmi miniszterhez, ki annak idején az osztrák kereskedelmi miniszterrel érintkezésbe is lépett és különösen a felvidéki tót házalók javára a szerződés enyhébb alkalmazását kerestül is vitte. Miután azonban a magyar házalók kitiltása most rendszerré vált, a kereskedelmi miniszter statisztikát készített a házalókról, különösen azokról, kik az osztrák területet szokták felkeresni, valamint azon ipari és kereskedelmi cikkekéről, melyekkel ott kereskednek. Ha e statisztika meglesz, a magyar kormány ismét tárgyalásokat fog indítani az osztrák kormánnyal, hogy a házalási ipart újból rendezzék.

— **Kávész és teabevásárlásainál osztrák céget** ne részesítsen előnyben. Fratelli Deisinger fiúmei cégé állandóan nagy raktárt tart Budapeston a királyi bérpalotban.

— **Bédült raktár.** Tegnap délben összedől a Kaszab és Breyer-féle csavargár raktára és az épület romjai maguk alá temették Durida Istvánt, akit a ránchezdő súly borzalmasan szétroncsolt. A helyszínére ma délelőtt kiszállott a rendőri bizottság, amelynek Bekker Ádám rendőrfogalmazó, Horváth Antal segédfogalmazó és Pénczes József fővárosi mérnök voltak a tagjai. A bizottság megvizsgálta a 22 méter hosszú, 6 méter széles és 3 méter magas faépületet, amely hosszanti oldalával az utcának fordul. Az épület tetejét tíz pár fősztlop tartja, amelyeket keresztgerendák fűznek egybe. Ezekhez a keresztgerendákhoz támasztották a raktárban levő vasrudakat. A vasrudak egyenlőtlen elhelyezése okozta részben az épület összedülését. Már 1907-ben tapasztalták, hogy az épület veszedelmesen dől északra. Ekkor, hogy az egyensúlyt helyreállítsák, a déli oldalra tulsúlyt helyeztek. A bizottság megállapítása szerint 512 métermázsánál nagyobb súly vasrudtömeg támaszkodott mostanában a raktár déli oldalához. A veszedelmet ez okozta, és az épület összeomlásához — az utóbbi időkben már egészen délnék dült a faalkotmány — nagy mértékben járult hozzá az a sok rázkódtatás, amelyet a rajta levő kapu folytonos csapkodása okozott.

— **A magyar ásványvizek történetében páratlan** azon gyors és óriási siker, melyet a Schmidthauer-féle igmándi keserűvíz oly rövid idő alatt elért. Legjobb bizonyíték ez a források kiváló tulajdonságai mellett. Ország-világ előtt ismeretes, hogy a Schmidthauer-féle igmándi keserűvíz az összes keserűvizeket felülmúlja, sokszorta hatásosabb minőségénél fogva. A tudományos szakértő világ és a nagyközönség elismerése alkalmat nyújtott, hogy e nagyértékű források teljesen feltárhatók lettek és az összes igmándi telepek Schmidthauer forrástulajdonos tulajdonába kerültek. A szakszerű és fáradságos kutatások azt eredményezték, hogy e források ma már hazánk közkinésévé és fontos kiviteli cikkévé váltak, a bevitt pedig jóval csökkentik, mert a Schmidthauer-féle igmándi keserűvíz nagyszerű eredménnyel pótolja a karlsbadi és marienbadi vizeket is.

— **A Beketow-czirkuszban folyó nemzetközi** birkozó versenyek mai harmadik napján győztek: Sauerer Ferencz bajor Pitlovsky magyar ellen 11 percz alatt, Antonitsch szerb óriás Müller osztrák ellen 50 mp. alatt, Kornatzky lengyel Kreindl bécsi ellen 3 percz és 30 mp. alatt, Michailoff kozák Gebauer bécsi ellen 3 percz és 22 mp. alatt és Petrow bolgár világbajnok Hissmann westpháliai ellen 10 percz és 6 mp. alatt.

— **Halálozások.** Bobdei Gyertyánffy Dénes, Torontál vármegye főszolgabírája 52-ik évében elhunyt Perjámoson.

Dr. Györgypál Domokosné, szül. Gál Irma, dr. Györgypál Domokos, Csik vármegye főügyésze, volt orsz. képviselőnek neje életének 25-ik évében meghalt.

Nádósy Ferencz, a Zólyom vármegyei Hirlap felelős szerkesztője és kiadótulajdonosa életének 29-ik évében meghalt. A megboldogult éveken át szerkesztette a Felvidék egyik legjobb lapját a magyar állameszme mellett fáradságot nem ismerő buzgalommal. Holttestét Zólyomba szállították, ahol e hó 4-én helyezik örök nyugalomra. Halálát özvegyén és kis fián kívül kiterjedt rokonság gyászolja.

Vissnyovszky István életének 63-ik évében elhunyt Pöstyében.

Balla Ferencz fővárosi iparos tegnapelőtt hosszas szenvedés után meghalt. Temetése tegnap volt a Gype-utca 11. számú gyászházban nagy részvét mellett.

x **Önkénteseket felszerel kedvező fizetési feltételekkel** Blum Sándor Budapest, Váci-utca 15.

x **Őszszel is nyílnak az életöröm virágai,** de csak azok számára, akik megőrizték szervezeti és idegrendszerük épségét. Manapság ezer és ezer olyan ember van, akik az egészség hiánya miatt nem szakaszthatják le az élet virágait, pedig a legtöbb ilyen ember a maga végzetes könnyelműségének köszönheti, ha baja elharapódzott. A tudomány a villamoserő segítségével a szervei és idegbajoknak számtalan olyan fajtáját gyógyítja meg, amelyek ellen hajdanában alig volt orvosság. Akit érdekel — és kit ne érdekelne az egészsége — a modern gyógytudomány, az tanulságos és szórakoztató leírását kapja a villamos gyógykezelésnek, amely nap-nap után mind szélesebb körben hódít. Kérje tehát mindenki az „Értekezés a villamos gyógymódról” című könyvet, melyet ingyen és bérmentve, zárt borítékban küld meg mindenkinek — külön kötet a férfiak és külön kötet a nők részére — az Elektro Vitalizer Orvosi Rendelő-intézet Budapest, Károly-körút 2., félemlét 10. szám.

x **Felhívjuk t. olvasóink figyelmét** Keleti J. műszerész mai hirdetésére.

x Egy háztartásban sem szabad hiányoznia a Brázay-féle sóborszesznek.

x Olcsó szappan csak a jó, tiszta szappan. A legjobb a „Schicht” czég „szarvas” jegyű szappana s ennél fogva a legolcsóbb is. Most, mikor a drágaság korszakát éljük, különösen kellene a háziasszonyoknak arra ügyelniük, hogy jó, tiszta szappant kapjanak, különben még egyszer annyit használnak el és tönkreteszik fehérneműjüket. Schicht „szarvas” jegyű szappanával egyszeri bedörzsölés felér közönséges szappannal való kétszeri bedörzsöléssel. Schicht „szarvas” jegyű szappana tisztaságáért 25.000 koronával kezeskedik. Valódi csak a „Schicht” névvel.

x Olvasóink figyelmébe ajánljuk a megbízhatóságáról és előzékenységéről ismert Magyar Tisztviselők országos hitelvállalatát (Budapest, VIII., Rákóczy-ut 9. sz.), amely czégghez mindennemű pénzkölcsönügyben bizalommal fordulhatni.

x Zászlók, czimerek minden kivételben kaphatók Linhart színházi festőnél és díszítőnél Budapest, VIII., Hunyadi-utca 27. szám. Árjegyzék ingyen.

x Bob-hashajtó a legkellemebb, 10 fillér.

x Fodor-féle vívóterem a Koronaherczeg-utca 3. szám alatt a főváros legnagyobb és legjobban felszerelt torna- és vívóterme. Különös gond fordítatik a gyermektorna- és vívásra.

x III. Weisz Jakab és fia czég Budapest, IV., Váci-utca 30. sz. (Haris-bazár) leltár után mesés olcsón ad minden raktáron levő cikket.

SZÍNHÁZ ÉS MŰVÉSZET.

Virraszt a szerelem.

— Flers és Caillavet vigjátékának bemutatója a Vígsházban. —

Flers és Caillavet-eket, akik nálunk „Az erény utjai”, a „Trafikosleány” és a legbájosabb operett-szöveg: a „Sire de Vergy” (En, té, ő!) szerzőiként ismerősek, abban kell erősen megkülönböztetni Feydautól, Hennequintól, Pierre Vebertől és a többi párisi bejegyzett vigjáték-szállítóktól, hogy izeg művészművek. Ragyogó a technikájuk is, de a technika náluk csak másodrendű jelentőségű, csak ügyes csatasorba rendezője annak a számtalan vérbeli ötletnek, szellemes fintornak, illanó finomságnak, mely nem is mindig a csattanókban csattan, hanem sokszor ott buvik meg egy-egy halkán ejtett szó bimbójában. Eppen ezért sokszor mintha nem is a közönséghez, csak egy kisebb körhöz beszélne az ő intím kullisszamögötti humoruk, mely előtt nincsen szentség, szent, legkevésbé pedig a mindenkori vigjátékok szabványai. Sőt ez éppen egyik legszerencsésebb terepük: magának a vigjátéknak és operettnek gunyolása, fejtetőre állítása egy-egy vigjátékban, operettben; amiket mindenesetre nehezebb perszifálni, mint tragédiákat.

Mind ezek a mókák csak intim kis párisi színházakban szerviroztak szórakozást a diner és souper között, teljes igénytelenséggel. Am ezuttal — és ez tulajdonképpen nem is stilszerű és nem is szellemes tőlük — Flers és Caillavet a Comédie Française sulyos kapuit ambícióználták. Igaz, hogy meg is nyílt az az ambíciózus darab gyengítette, kissé elmosta Flers és Caillavet-ék írói reliefjét. Érdekes megfigyelni — különösen a darab első felében tapasztalható ez — milyen habozóan, elfogódottan illegitím lépteiket a tradíciós színpadon, akik eddig csak lehetetlenséget, csak félelmet nem ismertek. Szinte illemtudó jó fiukká szelidültek, Flers és Caillavet! — ugy, hogy illetlenséget is csak olyat mernek elkövetni, amelyet már Dumas fiú, vagy Pailleron előtűk elkövetett. A tradíció tiszteletében egészen a monológokig és a (félr)-kig elmennek; pedig mintha ezek nem is tartoznának a régi vigjáték leg-

elmésebb és legmulattatóbb rekvizitumal közé... Hiába, a Comédie parancsol és a tradíciók majdnem olyan szépek, mint amilyen unalmasak.

Az alakokat is mintha öröklött kartonok formára szabták volna a „Virraszt a szerelem” szerzői, eleinte alighogy valamennyire is el mernek térni azoktól a figuráktól, melyek Dumas-nál éppen oly hűségesen állandóak voltak, mint Moliernél Clisander és Antoinette. Sorra találunk a szókimondó naivával, az epikureus öreggel és a raisonneur-rel (néhol, mint itt is: raisonneuse) aki vidám, sőt pajkos életbölcseket aprít a téájába. És mindezek az urak és hölgyek hosszú, nagyon hosszú aperszüket mondanak el a szerelemről és miegyébbről. Flers és Caillavet mind e tiszteletreméltó kötelességeket vállalták ezuttal, igaz, hogy szellemesen modernizálnak, ahol csak lehetséges.

Igazán, szívük és szívünk szerint azonban csak ott elmések, ahol egy-egy pillanatra elfelejtkeznek a Comédierről és minden tisztességről és oldalba löknek egy-egy régi vigjáték-vignettát. Hálisstenek, sok ilyen elfelejtkezésük esik és nekünk sok vidám pillanatunk. De látjuk hasznát is a „noblesse oblige”-nek. Látunk egy-egy olyan komolyabb igyekezetet, mely értékes kvalitásokat csiszolt felszínre a két vidám francziából. Egyik alakjukat például, a szemlétörténetűt, aki mindent balul fog meg, mindenhonnan lekésik és a könnyed, boldog emberek utjáról minden kő az ő fejére gördül, mesterien rajzolták meg. Nálunk igazán meglepő mérséklettel mondtak le a karrikirozásról, alakjuk pszichikai rajzának javára.

Ebben az alakban is látom a darab magvát, a legértékesebb elmondanivalót. A többi szinte csak az ő reliefjét emeli ki. A tétel, az, hogy a legerkölcmentesebb keretben is örökdió, virraszt a szerelem azok tettei fölött, akik szeretik egymást, szintén csak azért van, mivelhogy a dumasi parancsolat szerint problémára vagy szükség. Az már nem is nagyon izgat, nem is nagyon új, hogy az ifjú hölgy, aki egy pillanattig a szeméttel szembe akarta megboszulni férje hűtlenségét, közmelegedésre visszatér férje és a jó erkölcs karjaiba. Virraszt fölötté a szerelem...

A darab a mai bemutatón általában kedvező fogadtatásra talált. Kár, hogy éppen a legértékesebb finomságok kallódtak el a közönség nevető-ingerlenségén, mely bohózatot várt.

De nemcsak a közönség volt foglalt a szokásnak, melylyel most is vigszínházi kosztot várt, hanem némileg maguk a színészek is. Ők sem igen tudtak a nekik szokatlan stílusban meghonosodni. Ritka dolog a Vígsházban, de ezuttal az előadás a darabnak nem vált javára. Habár Harmath Hedvig természetes kedvességének nagyon alkalmas terület jutott; ki ik aknáza általános meglepődésre. Góth Sándor láthatólag komolyan foglalkozott a szerepével, de ambíciója alig győzte a nem neki való szerep nehézségeit. Gázi Mariska egy nagyon homogén szerepben ért el szép sikert. Nagyon rokonszenvesek voltak Haraszthy Hermin és Kiss Irén. Rajnai Gábor, a színház új tagja, kitűnő külső kvalitásokkal bír, de vagy nem való szalonruhába, vagy még nagyon elfogult; ma nem volt helyén. A többi szerepekben Csáky Irént, Bányai Irént, Vendreit és Hegedűst látuk szívesen.

A darabot Adorján Andor igen szépen fordította.

Bárdos Artur.

(*) Opera. V. Krammer Teréz asszony ma este Szilágyi Erzsébet szerepében egy időre bucsut vett a magyar kir. Operaház közönségétől. Valami szerencsétlen szerződést kötött s az erre vonatkozó kötelezettségének teljesítése most Bécsbe szólítja. A szerződést el lehetett volna intézni, az Opera igazgatósága azonban nem nagyon törekedett, hogy ezt a dolgot elsimítsa. Abból az elvből indultak ki, hogy úgy, mint Bécsben, az idén nálunk is vendégjárás legyen. Egy esztendeig így is lehet dolgozni és bizonyos, hogy Krammer Teréz, aki gyűjteni fogja a babérokat, változatlan művészettel fog ismét visszatérni a magyar közönséghez. Minden Operalátogató esztendőök óta tisztában van azzal, hogy Krammer Teréz megbízható, fényes kvalitású oszlopa Operaszínházunknak. Egész művésznő. Fialat, friss hanggal, imponáló, jellegzetes játszó képességgel és összes alakításait nagy művészi vonások jellemzik. Ezekkel a kvalitásokkal bizonyosan az osztrák közönséget is meg fogja hódítani. Nagy intelligenciája lehetővé teszi, hogy az énekszerepek minden generájában kiváló alkotást nyújtson. És bizonyos, hogy Ausztriában jobban értékelik a művészetet, mint nálunk, hogy ott több is a művésznő és az is bizonyos, hogy mégis sok elismerés fog jutni Krammer Teréznek, mert előadásának, művészetének igazi értéke van, és ezt az igazi művészetet oda fogják helyezni, ahová való: a kirakatba és nem az archívumba. A művésznőt az egész est folyamán lelkesen ünnepelte a közönség, amely a nézőteret zsúfolásig megtöltötte. A többi szereplők közül M. Szoyer Ilonka gyönyörű, stilszerű Máriaia, Arányi a czimszerepben és Szemere mint Garadór érdemelnek dicséretet. A zenekart Márkus Dezső dirigálta mesteri lelkesedéssel. e. a.

(*) Királyszínház. „A hollandi lány” került ma színpadra szép közönség előtt. Az előadásnak külön érdekessége volt, hogy a híres angol zeneszerző, Rubens Pál végighallgatta darabja előadását.

(*) Éjjeli szállás. A Magyar Színház ma fölevenítette Gorkij megrázó drámáját, az „Éjjeli szállás”-t. A nyomor szürke tanyáján lejáró komor, lelket csüggesztő apró tragédiák ma sem tévesztették el a nézőközönségre hatásukat, amiben sok része volt annak a pompás, minden részletében összevágó, stilszerű előadásnak, amit ma a színház produkált. Somlai Artúr kell mindenekelőtt megemlítenünk, aki a tolvaj Pedpel szerepében nagyon intelligens s művészi finomságokban gazdag alakítást produkált. Ennek a jó és rossz közt vergődő, nyers és szenvedélyes embernek az egész egyéniségét sikerült megjárnia előtűnk. Vasza szerepében Forgács Rózi nagyot produkált. Ez a fiatal színésznő, aki már a Thália színpadán is kedvence volt annak a közönségnek, amelyik az egyszerű, természetes eszközzel dolgozó modern színjátszás kedvelője, ma este valóságos élő alakot csinált szemünk előtt a züllött és betegesen érzélgős leány figurájából. Forrai Rózi sok drámai erővel játszotta meg Vasziliszát, Vágó nemes bensőséggel játszotta meg Lukát, a nyájas, bölcs öregot. Az ensemble tompított, diszkrét, tonusából talán kissé ríktóan domborodott ki Garas, az alkoholista-színész szerepében, Törzs pedig jobb lett volna, ha kevésbé szárazon és több kedvességgel játszza meg a parilitikus báró szerepét. A színház eléggé megtelt, taps bőven volt. Valószínű, hogy Budapest ismét hosszabb sorozatban fog gyönyörködni a Gorkij darab szépségeiben.

(*) Vígsház hírek. A Vígsház jövő heti műsorát természetesen a „Virraszt a szerelem”, Flers és Caillavet új vigjátéka dominálja, amelynek

MOLL-féle SOSBORSZESZ

legjobb fájdalomcsillapító bedörzsölés és csusz, köszvény és egyéb meghűlési bajoknál. A raktárakban ólommal zárt (plombírt) üvegekben 2 koronáért kapható. MOLL-készítmény kérendő.

Fő-szétküldés: MOLL A. gyógyszerész, cs. és kir. udvari szállító által

BÉCS, I., TUCHLAUBER 9. SZÁM.

Vidéki megrendelések naponta postautánvél mellett teljesíthetők. — A raktárakban tessék határozottan Moll A. aláírásával és védjegyével ellátott készítményeket kérni.

MOLL-féle SEIDLITZ-por

fellámulhatatlan háziszor mindama gyomorhajoknál, melyekből a rossz emésztés és székrekedés szokott keletkezni. A gyógyszer-tárakban MOLL készítménye kérendő eredeti dobozokban 2 kor

Fő-szétküldés: MOLL A. gyógyszerész, cs. és kir. udvari szállító által

BÉCS, I., TUCHLAUBER 9. SZÁM.

Vidéki megrendelések naponta postautánvél mellett teljesíthetők. — A raktárakban tessék határozottan Moll A. aláírásával és védjegyével ellátott készítményeket kérni.

holnap, vasárnap lesz a második előadása és amelyet azonkívül még hétfőn, szerdán, pénteken és a következő vasárnapon játszanak. Kedden, október 6-án, az „Ocskay brigadéros”-t, Herczeg Ferenc történelmi színművét frissítik föl Fenyvesi Emillel a czimszerepben. Az előadást ünnepi nyitány vezeti be, amely után Győző Lajos elmondja Ábrányi Emil „Október hatodikán” című költeményét. Csütörtökön a „Tartárjárás” kerül színre, szombaton pedig „Kutya van a kertben!” bohózatot ismétlik. Holnap, vasárnap délután a „Diákélet”-et adják. Jövő szombaton is lesz délutáni előadás, amennyiben az Országos Színezegyesület iskolájának növendékei eljátszzák az „Igmándi kispap”-ot, Bereczik Árpád énekes színművét.

(*) **Royal Orfeum.** A főváros éjjeli élete egyre nagyobb arányokat ölt és mindinkább közeledik a világvárosok mozgalmás, változatokban gazdag, hajnalig tartó éjszakai élete felé. Az Erzsébet-köruton ma megnyitott Royal Orfeum-ot éppen ezért nem tekinthetjük már pusztán üzleti vállalkozásnak, hanem mint egy szükséglet kielégítését, melyet az óriási méretekben növekedő főváros élete követel meg. A trikós, tánczó, zsonglőr muzsának új hajléka a mai megnyitó alkalmából zsúfolásig megtelt közönséggel, mely, ha a helyiséget nem is találta még befejezett állapotban, kárpótlásul olyan műsorban gyönyörködhetett, melyet csak a legelsőrangú mulatóhelyek nyújthatnak. Egy sereg akrobata, hangszerimitátor, komikus, ének-kvartet és egyéb jobbnál-jobb szám gondoskodott a közönség szórakoztatásáról, végül pedig az igazgatóság gondos rendezésben mutatta be Eysler Edének „Vera Violetta” című egyfelvonásos operettjét. A fülbemászó muzsika, a pattogó indulók, tánczrahívó keringők és a Stein Leó kedves szövege gyakran tapsra ragadta a publikumot. Igen kellemesen tüntek fel Náday Lili és Mezey Ilonka, előbbi elegáns megjelenésével és diszkrét előadásával, utóbbi szubrett-temperamentumával és behelgő finom hangjával. Sikerükben megosztottak Csapó Jenő, Ujváry Károly és Gerő József.

(*) **A Magyar Színház hírei.** A Magyar Színház pénteken, e hó 9-én ismét újdonságot hoz és pedig eredeti magyar darabot. Az új darab négyfelvonásos fantasztikus vígjáték, amelyet Földes Imre, a „Császár katonái” szerzője irt Herczeg Ferenc Szíriusz című gyönyörű elbeszéléséből. A „Szíriusz” bemutatóját, hétfőn és csütörtökön Drégely Gábor nagy sikert aratott szatirikus komédiáját adják, kedden Blaha Lujza felléptével a „Nagymama” előadását ismétlik meg, míg szerdán Rostand poétikus műve, „A sasfők” kerül színre, részben új szereposztással. Holnap, vasárnap délután kerül először olesó helyárrakkal színre „A sasfők”, amelynek előadása kivételesen 2½ órákor kezdődik. Hétfőn délután lesz Földes Imre szenzációs sikerű drámájának, „A császár katonái”-nak a 75-ik előadása, szintén olesó helyárrakkal.

(*) **Vészit Sarah Bernhardtól.** Párisban városzerte azt beszélték, hogy Sarah Bernhard tegnap éjjel Nimesben meghalt. A művész lakásán a kérdezősködőknek csak annyit tudtak mondani, hogy Sarah Bernhard tegnap este a nimosi városi színházban vendégszerepelt, de hír nem jött tőle. Végre tegnap délután jött Nimesből egy távirat, hogy Sarah Bernhard jól érzi magát s tegnap este nagy sikerrel vendégszerepelt a városi színházban.

(*) **„Bűn és bűnhődés.”** Az Uránia-Színház jövő heti műsorán Strauss Adolf aktuális darabja az „Uj Törökország” váltakozik a régi műsor jobb darabjaival. Közben a színház erősen készül Ráth István „Bűn és bűnhődés” című darabjára, mely a bűnöző világ legleleményesebb fortélyait, a bűnügyi cselekmények érdekfeszítő lélektanát s a bűnhődés, illetőleg bűnhődtetés fajait és eszközeit dolgozza fel. Az újdonságot kitűnő mozgók fogják élnékiteni, melyek e nemből a legtekélyesebbek.

(*) **A balatoni festőkolónia kiállítása.** Nagyszabású művészi képkiallítás nyílik meg vasárnap Keszthelyen. Előkelő festőművészek a Balatonföldvár mellett levő Köröshegyen balatoni festőkolóniát alakítottak, melynek célja az, hogy e vidéken is teremtsenek művészi életet s hogy a Balaton vidék szépségeit mind szélesebb körben, képekkel is hirdessék. A művészek impresszionista és naturalista irányú képeket kultiválnak. A kiállítás kilencz napig tart. A védnöki tisztet gróf Festetics Tasziló kir. főudvarmester vállalta el.

(*) **A Teréz-körúti Bonbonniére** sikeresen állta ki a tűzpróbát, melyen néhány tagja hűtlen elpárolása folytán ment keresztül. Az igazgatóság elsőrangú új erőket szerződtetett, akik azonnal megkezdtek működésüket a kitűnő októberi műsor keretében. Turcsányi Olgában tartalmas, komoly, sokoldalú és rendkívül bájos primadonnát kapott a társulat; Virág Jenő, a vérbeli komikus is nyereség; Willy Hagen az ő saját szerzeményű német műsorával egyik erőssége a programnak; Vörös Ili régi kedvence a közönségnek; Nyáray Antal pedig nélkülözhetetlen és utólráhatatlan tagja a kabaret-színpadnak. Kökény Ilona, Antaly Erzs, Csabay Zsófi újabb magánszámaikkal csak növelik sikereik számát. A konferenciáris tisztét arravalósággal látja el dr. Szalay József igazgató. Mint az elmondottakból látható, az októberi műsor tartós sikere biztosítva van.

(*) **Irodalom a jótékony-szolgálatában.** A József Kir. Herczeg Szanatórium Egyesület agilis vezetősége minden elkövet, hogy áldásdus tevékenységét minél szélesebb körökre kiterjeszthesse s hogy az ehhez szükséges összegeket a nagyközönség közvetlen megterhelése nélkül fedezhesse, amire sokoldalú tevékenységére van szüksége. Ujabb egy valóban hazafias és pazar kiállítású díszművet szerzett meg, melyet csekély havi részletekben bocsát közre az Aufrecht és Goldschmid betéti társaság czég útján, fenntartva magának az előfizetők gyűjtését, mit saját tagjai teljesítenek, nehogy a nagyközönség illetéktelen egyének által félrevezetessék. Már ma felhívjuk olvasóink figyelmét az e napokban közbejövő előfizetési felhívásra. A jótékony-szolgálat hivatásos oltárán áldoz e díszmű minden előfizetője, mert a tüdővész valóban óriási csapás hazánkban.

(*) **Spanyol király az Intim-színházban.** Ez a című annak a kis bohóságának, mely vasárnap került bemutatásra az Intim-színházban. Hétfőn lesz Zöldy Vilma első fellépte és kedden Almásy Lola fog először fellépni „A gyilkosok” című bohózatban. Ezt megelőzi a „Bitófák beszéde” című melodráma, melyet Gerőffy Ilona fog elszavalni. Vasárnap két előadás lesz, 3—5 és 5½—8 óráig. Mindkét előadásban színre kerül „Spanyol király az Intim-színházban.”

(*) **Kamara-zene.** Méry Béla hangversenyirodája a következő évadban a Royal-teremben ismét 5 kamarazenei rendezés bérletben a brüsszeli cseh-önösnégyesek és az ujonnan alakult Marteau-Dohnányi-Becker trio közreműködésével. A hangversenyek a következő napokon tartatnak meg: nov. 16., decz. 16., január 27., márcz. 6. és 20-án. A bérleti árak, külön tekintettel szerényebb körökre erősen mérsékeltek és a következők: I. r. 40 korona, II. r. 20 korona, III. r. 15 korona, IV. r. 8 korona. Jegyek máttól kezdve kizárólag Méry Bélánál válthatók.

(*) **Geyer Steil hegedűművész** november elején négy hónapra terjedő hangversenykörútra indul. Hatvan filharmóniai társaság, többek között: Bécs, Berlin, Prága, München, Drezda, Lipcse stb. biztosította magának a művész közreműködését. E páratlan eredmény élénken illusztrálja a művész hírnevét. Nagy körútra előtt Budapesten fog fellépni október 28-án. A kiváló gondallal összeállított műsorban Brahms hegedűversenye is szerepel, melynek előadásával Berlin kényes közönségét hódította meg egy csapásra.

(*) **Hangversenyek.** A filharmóniai hangverseny-bérletet október 17-én bezárják s felkérlik mindazokat, kik előjegyzett jegyeiket még nem vették át, hogy azokat addig váltsák ki, mert azontul már megkezdik az I-hangversenyre szóló napijegyek árusítását. Az első hangverseny október 26-án lesz. Rosenthal Mór közreműködésével.

A Hubay-Popper trio hangversenye a következő napokon tartatnak meg: I. november 27. Dohnányi Ernővel, II. december 18. Lamond Frederik és Juon Pál hírneves zeneszerző közreműködésével. Az utóbbi a Münchenben feltűnő sikerrel előadott triójának zongora-részét fogja játszani. III. január 22. Godovszky Lipóttal, IV. február 26. Backhaus Vilmosmal. A hangversenyek részletes műsorát a legközelebb adják közre. A tavalyi bérlet helyeit október 20-ig tartja fenn a Harmonia, ahol a jegyek már kaphatók.

A Grünfeld-Danziger-Herzl-Novacek vonósnégyes társaság ezidei hangversenye a következő vasárnap délutánokon lesz: november 15., 29.; december 13., 27.; január 17., 31.; február 14., 28. A bérlet igen élénken folyik Rózsavölgyi és Társa zeneműkereskedésében, ahol október hó 15-ig tartják vissza a régi bérlet helyeit.

Bagotai Lengyel Ernő zongoraművész e hó 29-én tartja meg a Royal-szálló termében hang-

versenyét. A fiatal zongoraművész most tért vissza nagy külföldi hangversenykörútról. Mindentűnt páratlan lelkes sikereket aratott A londoni hangversenyéről, mely Richter karnagy vezetésével ment végbe, hasábos közlemények jelentek meg, egytől-egyig a legnagyobb dícséret hangján emlékezve meg a művészről. Az itteni hangverseny után ismét utra kel, hogy meghódítsa azokat a városokat is, ahol még nem fordult meg.

6 **visit** **Fénykép 1⁵⁰**
HUNNIA FÉNYKEPESZ
BUDAPEST, KÁROLY-KÖRUT 6.

FŐVÁROS.

(*) **A budai új körút.** Az Attila-körút szabályozásának a tárgyalásakor a közgyűlés úgy határozott, hogy az Attila-körút szabályozását összekapcsolja a vidéknek, az Ördögárok völgyének egész rendezésével. A közgyűlés határozatának az alapján Devecis Ferenc műszaki tanácsos, Heuffel Adolf középítési igazgató és Palóczy Antal tanár dolgoztak ki szabályozó tervet. A tervek megtartják az Attila-körutat és az Árok-utca mentén harmincz méter széles boulevardot létesítenek. A hatalmas körút az Erzsébet-híd budai fejtől indul és a János-téren torkol be a Krisztina-körútba. A tanács a tárgyalás megkönnyítése érdekében vegyes bizottságot hívott össze.

A vegyes bizottság Rózsavölgyi Gyula alpolgármester elnöklésével ma tartott ülést, amelyen részt vettek Némethy Károly, Garancs Mihály, Bakos János és Zsák Hugó miniszteri tanácsosok, Bárczy István polgármester, Kun Gyula tanácsos, Devecis Ferenc műszaki tanácsos, Heuffel Adolf középítési igazgató, Márkus Imre előjáró, Palóczy Antal tanár, Ripka Ferenc, Willinger Ferenc, Szabó József és Steinhart Antal bizottsági tagok. A vegyes bizottságot azért hívták össze, hogy a főváros és közmunkatanács álláspontját egyesítsék. E helyett a két hatóság között az ellentét jobban kiélesedett, mint valaha. A közmunkatanács vezetői, Garancs Mihály és Bakos János a leghatározottabban tiltakoztak, hogy a város a közmunkatanács által kezelt alap terhére határozzon el szabályozásokat. Ragaszkodtak az Attila-körút megépítéséhez, az Árok-utca mentén tervezett körutat pedig feleslegesnek mondták s kijelentették, hogy a tervezett új körút az Attila-körút szabályozásának végrehajtását nem akadályozza meg. Ezzel szemben Bárczy István polgármester azt vitatta, hogy a törvény rendelkezése szerint a szabályozó terv végrehajtása a közmunkatanács feladata. A tervezett körutat feltétlenül szükségesnek tartja s igen energikus hangon tiltakozott az ellen, hogy egy hatóság, amelybe a tagok felét a törvényhatóság küldi, siessen akadályokat teremteni a főváros által elhatározott szabályozásnak, mert a vezetői ellenzik azt. A vezetőkről szól, mert maga a közmunkatanács még nem nyilatkozott. Az ellentét ilyen erős kiélesedése nagy meglepetést okozott. A város kiküldöttjei a polgármester álláspontját erősítették, kivéve Kun Gyula tanácsost, aki szintén feleslegesnek és céltalannak mondja a tervezett új körutat. Rózsavölgyi Gyula elnök nem akarta, hogy az álláspontok ilyen éles ellentétet határozatba foglalják s a tárgyalást elhalasztotta. Nagy meglepetést okozott még az ülésen Devecis Ferenc műszaki tanácsosnak az a kijelentése, hogy az ő neve alatt előterjesztett terv nem az ő terve, hanem annak csak kényszerített kivonata. Valaki módosította az ő tervét.

(*) **A katonai szolgálat — állami szolgálat.** A törvényhatóságok eddig a nyugdíjazásnál a katonai szolgálatot nem tekintették állami szolgálatnak s a katonaságnál töltött időt nem számították be. A honvédelmi miniszter ma leirt a fővároshoz s az 1907. évi negyvennegyedik törvény első szakaszára való hivatkozással kimondotta, hogy a főváros szolgálatába közvetlenül belépett igazolványos altisztnak katonai szolgálatát is be kell számítani a nyugdíjba.

Ha fája feje

ne tétovázzék, hanem használjon azonnal

Beretvás-pasztillát

mely 10 perc alatt a legmakaacsabb migráint és fejtájt elmulasztja.

Készíti **Beretvás Tamás** gyógyszerész **Kispesten**

Ára 1 korona 20 fillér.

Kapható minden gyógyszerárban és drogériában.

Orvosok által ajánlva. — Három doboznál ingyen postai szállítást

tért vissza... hangverse... ment... meg, egytől... kezve meg... ismét utra... s, ahol még

50... r... PESZ... UT6.

szabályozá... határozott... kapcsolja a... rendezésé... n Deve... Adolf köz... r dolgoztak... az Attila... mcz méter... s körut az... s-téren tor... yalás meg... got hívott

Gyula al... t, amelyen... ncsy Mi... niszteri ta... Kun Gyula... tanácsos... kus Imre... a Ferencz... s Stein... bizottságot... z munkata... réti hatóság... valaha. A... Mihály és... tiltakoztak... lt alap ter... zkodtak az... za nentén... dták s ki... Attila-körut... kadályozza... lgármester... szerint a... tanács fel... kiségesnek... t az ellen... a törvény... ni a fővá... e vezetői... ga a köz... entét ilyen... t. A város... erősítették... felesleges... új körutat... a, hogy az... a foglalják... tetést oko... niszaki ta... alatt elő... nnak csak... tervét.

at. A tör... katonai... tnak s a... e. A hon... s az 1907... zára való... szolgál... sznek ka... udijába.

t... ban... itás

(A hivatalos helyiségek tüzelőanyaga. A hivatalos helyiségek tüzelőanyagának kiszolgáltatását a tanács legutóbb egyöntetűen szabályozta és megállapított egyúttal az egyes hivatalok és intézetek tüzelőanyag szükségletét a most következő téli időnyire. A tanács úgy rendelkezett, hogy a fa- és pirszén az eddigi módon vállalkozóktól szerzendő be, a kőszén ellenben a fővárosi tüzelőszer-raktár szolgáltatja ki. Szabályozta egyúttal a tanács a székesfőváros alkalmazottai részére kapható szén kiszolgáltatását. E szerint a székesfőváros alkalmazottai és nyugdíjasai a tüzelőszer-raktárból csak saját szükségletük fedezésére rendelhetnek szén. A tisztviselők és hivatalnokok által részlettörlesztésre rendelhető legnagyobb mennyiség negyvenöt métermázsá, a nyugdíjasok által rendelhető legnagyobb kvantum harmincz métermázsá. A szén ára házhoz szállítva a balparti városrészekben métermázsánként 4 korona 80 fillér, a Duna jobbparti részekben 4 korona 84 fillér.

(Elmebajosok új klinikája. Gróf Apponyi Albert kultuszminiszter ma tudatta a fővárossal, hogy az egyetemi elme-kórtani klinika a Balassa-utca 6. számú házában megépült s november elsején megkezdte működését. A miniszter tudatta, hogy a Lövőház-utcában levő megfigyelő-osztály Moravcsik Ernő Emil tanárral, orvosokkal, személynélzettel és betegekkel átköltözik a klinikába s a megfigyelő-osztály helyiségét visszaadja a fővárosnak. A miniszter köszönetet mond a fővárosnak és Ludvik Endre kórházi igazgatónak, hogy az egyetemi tanítást szíves készséggel támogatták.

(Új tanterv a polgári leányiskolákban. Az új iskolaévben új tanterv lépett életbe a polgári leányiskolákban. A fővárosi tanács is elrendelte az új tanterv életbeléptét, megtiltotta azonban az új tanterv használatba vételét. Az így előállt helyzet megbeszélésére és az egyéb tennivalók egyöntetű megállapítása czéljából a fővárosi polgári leányiskolák igazgatói, holnap, vasárnap délelőtt gyűlést tartanak.

(A főváros és a viczinális vasutak. A főváros közlekedésügyi bizottsága Rényi Dezső tanácsnok elnöklésével tegnap délután folytatta az alsóbbrendű vasutakról szóló törvényjavaslat pontonként való tárgyalását. Következett a közúti vasutakról szóló fejezet részletes megvitatása. A tervezetnek azt a pontját, amely a közúti vasutakat levélpostai szállítási kötelességre is kötelezni akarja, a bizottság törleendőnek tartja, ami azonban nem zárja ki, hogy a vidéki közúti vasutakra ez a rendelkezés életbelépjön. A vegyes, átmeneti és záróhatározatokról szóló fejezetnél az ügyosztály azt javasolja, hogy tiltakozzék a főváros a főkapitány jogainak tulságos kiterjesztése ellen. A tervezet ugyanis oly jogokat kíván a főkapitányra ruházni, melyeket a főváros eddig magának tartott fenn. Ilyen az utasok közbiztonságára és a tisztaságra való felügyelet. A bizottság ehhez hozzájárult. A tervezet egyik további pontja arra akarja kötelezni a villamos vasutakat, hogy áramvezetőoszlopain a távirtda, távbeszélő és a villamos jelző vezetőkeinek alkalmazását is megengedje. A bizottság kimondta, hogy e korlátozást a fővárosban czélszerűtlennek és indokolatlannak tartja. Ezzel a bizottság a tervezet tárgyalását befejezte. A kormányannak átnyújtandó előterjesztés még a bizottság szanckciója alá kerül.

EGYESÜLETEK.

(—) A budapesti ügyvédi kör helyiségeiben a téli időny megkezdődött, különösen a hétfői és csütörtöki körestélyek igen látogatottak; a hétfői estélyeken a körtagok rendszerin családtagjaikkal vesznek részt. Az első felolvasást dr. Mangold Armin ügyvéd tartja október 8-án este 6 órakor (Szemere-utca 10.). Az ügyvédi karnak az adóreformjavaslatok körüli sérelmeiről. Érdeklődőket szívesen lát a kör.

(—) Az idel első nyilvános feminista előadás. A nyári szünet után tartandó első nyilvános feminista előadásnak különös érdekességet kölcsönöz az előadó vendég, Minna Cauer. A hírneves írónő a női választójog kérdését a társadalmi etika szempontjából fogja tárgyalni. A Feministák Egyesülete azért választotta a kérdéssnek ezt a részét, mert a nőket főképen az erkölcs, az etika szempontjából féltik a politikától. Minna Cauer, aki Németország politikai életében is jelentékeny szerepet játszik, e hó 8-án tartandó budapesti előadására jegyek 6.—, 4.— és 3.— korona árban kaphatók az egyesületben (V., Mária Valéria-utca 12.) és a Bárd testvérek zeneműkereskedésében.

Nyílt - tér

(rovatban közzétették nem vállal felelősséget a szerkesztőség.)

Dr. KALLAY ZOLTAN

Jogi szeminárium

Budapest, IV., Magyar-utca 3. sz.

Kiváló sikerrel s alaposan készít elő az alapvizsgáktól az ügyvédi vizsgáig bármely jogi vizsgára. Nem tévesztendő össze hasonló intézetekkel.

EGYEVES ÖNKÉNTESÉK

legjobban és legolcsóbban szerezhetik be (főszereleseit az előnyösen ismert

Blum és Társa

szerb kir. és József főherceg udv. szállítóinál

Budapest, Kossuth Lajos-u. 14-16'

GÖRVELYKÖR

asthma, köszvény, idült szív-, gyomor-, veses- és súlyos idegbajok (Tabes, Neurasthenia, Migraine, kezdődő Paralysis mátkés bőrbetegségek (Lupus, Psoriasis, Eczema) legmegbizhatóbb gyógymódoja a Vérgyógyítás (Homöpatia), melyvel szélhűtés és elmezavar beállítat meg lehet akadályozni. Husz év óta több ezer nehéz betegnél fényesen bevált. E gyógymód meg-alapítójának

Dr. Kovács Izsó fővárosi orvosnak rendelő intézete van Budapest, V., Váci-körut 18. l. em.

Rendelés naponta 9-1ig és 3-5-ig, Levélbeni megkeresésre válasz. — Meghívásra intézetben kivül és a vidéken is kezel.

Eredeti francia és angol

CSILLÁROK

átköltözés miatt

önköltségi áron kaphatók

Andor és Futtaky-nál

Koronaherceg-utca 11.

Dr. HARMAT GYULA

tüdőbajosok rendelő-intézete

Inhalatorium Budapest, Rákóczi-ut 82. sz. Tüdő, mellhajos, tüdővész, tuberkulózis, vörköpés, tüdőcsusosburok kitüneti eredetű nyelvi gyögyittatás inhalációval és székumal táplálással. Rendel. 11-19 óra — 14 óra.

Bőcsi egészségügyi kiáll. 1906. állami díj, díszoklevél, aranyérem.

Serravallo China-Bor vassal. Kapható a gyógyszerárakban 1/2 liter 2.80 K. 1 Liter 4.50 K. palackokban. 27887

HZ

«ÜSTÖKÖS»

a legjobb magyar vicclap.

Hetenként 20 oldal. Színes képek.

Minden új előfizető, ki most fizet elő az «ÜSTÖKÖS»-re, ha csak 1/2 évig is, ingyen kapja a tavalyi, 1907. évi teljes hékötött évfolyamot, csak a bekötésért számítunk fel 2.— koronát. — (Kívánatra megküldjük az 1908. évi január hó 1-től megjelent számokat is 3.— koronáért

Előfizetési árak:

Egy negyed évre (okt.—decz.) 3 kor. Egy fél évre — — — — — 6 kor. Egy évre — — — — — 12 kor.

Utavány czim:

«ÜSTÖKÖS» kiadóhivatala Budapest, V., Szabadság-tér 1'

Szives tudomásul!

Nyilvánvaló, hogy mindenkit, a kinek szándéka ezidén szőrmeárut, akár szőrmesaccot, városi bundát vagy utazó bundát beszerezni, teljes mértékben érdekelni fogja, hogy az én 1908-as szőrmeraktárom a budapesti főüzletemben és fióktelepeimen: Aradon, Debreczenben, Fiumében, Kassán, Kolozsvárt, Miskolczon, Nagyváradon, Pécsen, Pozsonyban, Temesváron Zagraban, Beogradban és Sotiban teljes, úgy, hogy minden elképzelhető igényt kielégíthetek.

Köztudomásu, hogy én csakis elsőrangú árura helyezek súlyt és így az én jó hírem szinte átment a köztudatba, hogy üzletem a legkiválóbb bevásárlási forrás mindennemű gyermek-és úriöltönyök, de különösen szőrmeáruban. Ennek tudható be óriási forgalmam, minek folytán a legjobbat a legolcsóbb ár mellett nyújthatom.

A korai elkészültségem előnyei a nagyérdemű közönségre nézve kézzelfoghatók, mert nyugodtan és meggondolva szemlélheti megvásárlás előtt az árut, a mit annál is inkább megcselekedhet, mert hiszen tudvalevő, hogy a Neumann M. cégnél vásárlási kényszer nincs. Kívánatra árjegyzék.

Budapest, 1908. október hóban.

NEUMANN M. os. és kir. udv. szállító IV., Múzeum-körut 1. és 3.

Szt.-Lukácsfürdő gyógyfürdő, Buda.

Téli és nyári gyógyhely.

Természetes forró-meleg kénos források. Iszapfürdők, iszapborogatások, massage, vizgyógyintézet, gőzfürdők, kád-és kádfürdők, gyógyvizuszodák. Olcsó és gondos penzió, Csuz, köszvény, idegborbajok, lakás, ellátás felől kimerítő prospektust küld ingyen a

Szt.-Lukácsfürdő igazgatósága Buda.

TÖRVÉNYSZÉK

§ A vasut kártérítési kötelezettsége. Érdekes ügyben hozott döntést legutóbb a kir. Kuria, kimondván az államvasutak kártérítési kötelezettségét. Özv. K. Jánosné kártérítési pert indított a magyar államvasutak ellen, mert a férje, az államvasutak egy III. osztályu kocsiján utazva, a kocsi zsufoaltsága miatt kiszorult a folyosóra, ahol, Füzesabony és Kálkáporna között a vasuti kocsiból kiesett és szörnyet halt. Az egri kir. törvényszék az özvegy kártérítési igényét elismerve, évi 168 korona kártérítési díj fizetésére kötelezte az államvasutakat, míg a kiskoru árvák részére évi 72 koronát állapított meg. A budapesti kir. tábla az özvegy kártérítési igényét évi 216 koronában állapította meg, míg az árvákra vonatkozó rendelkezést helybenhagyta. A kir. Kuria a másodbiróság ítéletét az abban felhozott indokokból helybenhagyta.

§ A végrehajtási novella „értesítés”-einek bélyegmentessége. Az Országos Magyar Kereskedelmi Egyesülés a végrehajtási novellában elrendelt értesítések bélyegkötelességét kimondó pénzügyminiszteri rendelet kibocsátása után nyomban felszólalt a miniszternél és első sorban azt kérte, hogy a rendeletnek az értesítésekre vonatkozó része hatályon kívül helyeztessék s ezután az értesítések bélyegmenteseknek nyilváníttassanak. Másodsorban pedig azt kérelmezte az O. M. K. E., hogy legalább intézkedjék a miniszter aziránt, hogy a bélyegzetlenül beadott értesítések után csakis az egyszeres illetéket írják elő és szedjék be. A pénzügyminiszter az utóbbi kívánságnak megfelelő újabb rendeletet a napokban ki is bocsátotta és így a felek a fenyegető bírság elől védelmet nyertek. Az O. M. K. E. most ez ügyben abban az irányban folytatja az eljárást, hogy annak a kérdésnek elbírálását, vajjon az értesítések egyáltalában bélyegkötelessék-e, a közigazgatási bíróság elé viszi, miután az egyesülés ragasz-

Ködkik ahhoz az álláspontjához, hogy az értesítések bírósági végzéseket jellegével bírnak, felzeteknek egyáltalában nem minősíthetők és így a bélyegkötelességnek jogalapja nincs meg.

§ **Lemondás az örökségről.** Érdekes ügygyel fog foglalkozni legközelebb a főrendiház mentelmi bizottsága. Báró Csávossy Gyula, akinek vagyonát tíz millió koronára becsülik, egy perből kifolyólag a nagybecskerekir. törvényszéknél letette a főséket arra, hogy ő unokaöccsének, aki néhai Csávossy Ignác után jár örökségéről lemondott, se szóval, se írásban soha e lemondásért nem ígért kártalanítást. Erre unokaöccse, báró Gudenus pert indított és becsatolt egy, báró Csávossy Gyula által kezdetül végig sajátkezűleg írt terjedelmes okiratot, amelyben Csávossy Gyula kötelezte magát készpénzben és egyéb járulékokban határozottan kikötött határidőn belül 82.000 korona kártalanítást fizetni báró Gudenusnak. Ezen, 1904. május havában kelt okirat alapján a szegeói főügyészség ez évi április 13-án előterjesztést tett a főrendiház elnökségének, melyben az ügyet ismertette, báró Csávossy Gyula mentelmi jogának felfüggesztését hivatalból kérte. A főrendiház mentelmi bizottsága azonban arra az álláspontra helyezkedett, hogy a mentelmi jog felfüggesztését a vizsgálóbíróknak kell kérnie. Erre a nagybecskerekir. törvényszék vizsgálóbírja a budapesti kir. főügyészség útján kérte ez ügyben a mentelmi jog felfüggesztését. A hamis eskü miatt megindított bünpör aktái most már a mentelmi bizottság előtt fekszenek, amely legközelebb fog foglalkozni ezzel az ügygyel.

§ **Ami nem szabad bizonyítani.** Katona Imre aradi újságíró az Aradi Újság egyik tavalyi számában megtámadta Odray Antal nyugalmazott állatorvost, aki aradi házának egyik lakóját házbértartozása miatt kilakoltatta, de minden butorát visszatartotta. A háztulajdonos, akinek a kilakoltatásra és a butorok visszatartására a törvénynél fogva joga volt, nyomtatvány útján elkövetett rágalmozásért pört indított az újságíró ellen. Az aradi esküdtbíró előtt a vádlott bizonyítani kívánta cikkének minden sorát, a bíróság azonban nem engedte meg a bizonyítást és kimondta, hogy ha valaki törvényadta végrehajtási jogával él, akkor az nem bírálható el a közérdek szempontjából. A bíróság Katona Imrét tizennégy napi fogházra és száz korona pénzbüntetésre ítélte. A Kuria ma foglalkozott az ügygyel s a vádlott semmiségi panaszának elutasításával, hozzájárult az elsőbíróság ítéletéhez és a bizonyítást mellőző megokolásához.

§ **Börtönre ítélt osztrák képviselő.** Bécsből veszszük a hírt, hogy Onciul képviselőt, aki ellen Vaszilko képviselő becsületsértés miatt pört indított, a csernovici esküdtbíró ma az esküdtek egyhangú verdiktje alapján egy hónapi börtönre, illetőleg háromezer korona pénzbüntetésre ítélte.

Szoptató anyák

tejük hatását csak növelik és gazdagítják a SCOTT-féle Emulsió használat által.

Kimerültség megszűnik,

s a csecsemő rozsásabbá, vidámbábbá és pajzánabbá válik, mint valaha volt.

Az anyaságnak bármily változatos percében, a

SCOTT-féle Emulsió

erőt kölcsönöz, bátorít s emellett kellemes ízű és könnyen emészthető.

Egy eredeti üveg ára 2 K. 50 fillér. Kapható minden gyógytárban.

Az Emulsió vásárlásánál a SCOTT-féle módszer védjegyét — a halászt — kérjük figyelmeztetőn látni.

Angol, francia és amerikai rendszerű **KÉSZPÉNZÉRT félárban:**

származhatik minden ember finoman és elegánsan az ország- **Zélinger Samu** elsőrangú és legújabb **szelvény** ár-számból

Az Amerikai Porcellán Poudér Részvénytársaság elárúsító helyisége

KECSKEMÉTI-UTCZA 8.

szám alatt van.

Báró Perényi Ödön.

SPORT.

Budapesti versenyek.

— Hatodik nap. —

A nap főszáma, a Kétévesek nagy handicapje nagy meglepetéssel végződött, amennyiben az erősen elhanyagolt Eszmadta nyerte a versenyt. Elég rosszul sikerült start után, melynél a fele mezőny megkése ugrott el, Szomszéd veszi át a vezetést, nyomában Chenapan; a fordulóig nem változik a helyzet, itt a Blaskovich-ló visszaesik, Chenapan és a melléje felnyomult Bellerophon heves küzdelemben bocsátkoznak és már úgy látszik, hogy Chenapan nyeri meg a versenyt, midőn a háromkoronás triünnél Pretzner előredobja Eszmadtát és biztosan veri a Springer-lovat, Bellerophon harmadik. Az Októberi handicapban Beau Merite volt a favorit, de egy pillanatra sem játszott szerepet a versenyben, melyet az elhanyagolt Muse nyert meg Mayenne ellen, míg harmadik Hazlemimi lett. A Kétévesek versenyében igen jó társaság találkozott egymással. A közönség kedvence a Hohenlohe-istálló Halt-ja volt, amely meg is felelt a beléje helyezett bizalomnak és könnyen galoppozta le hat ellenfelét. A két főversenyen kívül még a negyedik futamban volt meglepetésben része a közönségnek, a többi három futamban pedig a favoritok győztek.

Részletes eredmény a következő:

I. **Szentörinczi-díj.** Díj 3000 korona. Táv 1800 méter. 1. Gróf Batthyány E. 3é sm **Rouquin** 53 kg. (Carlsruhe), 2. Gróf Esterházy B. 3é pm Hirnök II. 53 kg. (Krouzil), 3. Mr. Adrien 3é sm Floridsdorf 49½ kg. (Boris). Futottak még: Boccacio (Shersin), Biztosan félhosszal nyerve, két hosszal harmadik. Tot.: 10:22, 40:54, 52.

II. **Kétévesek nagy handicapja.** Díj 10.000 korona. Táv 1500 méter. 1. Rohonczy G. pk **Eszmadta** 51½ kg. (Pretzner), 2. Báró Springer G. pm Chenapan 52 kg. (Toral), 3. Gróf Degenfeld I. pm Bellerophon 54 kg. (Szente). Futottak még: Bácsi (Janek), Belle Alliance (Aylin), Kaiseruhlan (Birkenruth), Blue Peter (Krouzil), Reine (Fries), Jasna Pani (Blades), Day Star (Walkington), Szomszéd (Carlsruhe), Margit (Paul), Ostentation (Cockeram), Paff (Vivian), Fortunatus (Guttmann), Avar (Miles), Pinzgau (Shersin), Sympathy (Baumgartner). Könnyen egyhosszal nyerve, egy hosszal harmadik. Tot.: 10:132, 40:128, 80, 180.

III. **Októberi handicap.** Díj 8000 korona. Táv 1100 méter. 1. Gróf Batthyány E. 4é pk **Muse** 49½ kg. (Baumgartner), 2. Mr. Lincoln 4é pk Mayenne 44 kg. (Smutny), 3. Báró Rothschild A. id. pk Haslemimi (Cockeram). Futottak még: Beau merite (Toral), Tábornok (Janek), Ridolfi (Carlsruhe), Álnok (Pretzner), Varróleány (Aylin), Match me (Krouzil), Cromdale (Vivian), Spielball (Janek F.), Viganó (Miles), Palikám (Gulyás). Biztosan egy hosszal nyerve, egy hosszal harmadik. Tot.: 10:87, 40:126, 182, 118.

IV. **II. osztályú eladóverseny.** Díj 3000 korona. Táv 1000 méter. 1. Mr. Adrien pk **Fabelhalt** 49 kg. (Boris), 2. Szemere M. sk Mi ez 58½ kg. (Szente), 3. Reeves H. pk Galette 50½ kg. (Krouzil). Futottak még: Adige (Shersin), Polpetta (Smutny), Gyere rózsa (Peschka), Folyta (Toral). Igen könnyen egy hosszal nyerve, három hosszal harmadik. Tot.: 10:133, 40:88, 70, 48.

V. **Kétévesek versenye.** Díj 3000 korona. Táv 1000 m. 1. Herzog Hohenlohe sk **Halt** 53½ kg. (Baumgartner), 2. Egyedi L. pk Gracieuze 50½ kg. (Miles), 3. báró Springer G. sm Juvenal 53 kg. (Toral). Futottak még: Revision (Cockeram), Kahlenberg (Aylin), Feszcs (Pretzner), Jurgis (Krouzil).

A rendszerem abból áll, hogy angol és francia gyári raktárakban vásárolt 8-8 méteres legújabb divatu minta gyapjuszövetekből mérték szerint készítik: **finom öltönyt... 21 frtért nagyon finom prima öltönyt 26**

Igen könnyen ötnegyed hosszal nyerve, öt hosszal harmadik. — Tot.: 10:24, 40:52, 66, 54.

VI. **Eladóverseny.** Díj 2000 korona. Táv 1600 m. 1. Lossonczy Gyula 4é pm **Palóczkirály** 61 kg. (Szente), 2. Junker J. urhölgy 6é sher. Loredan 59½ kg. (Paul), 3. Milne F. 3é pm Lanzendorf 50 kg. (Pulay). Futottak még: Forfeit (Laznik), Bajtárs (Baumgartner), Duchesse (Izményi), Old Coin (Boris). Igen könnyen nyolcz hosszal nyerve, egy hosszal harmadik. — Tot.: 10:48, 40:66, 60, 84.

A Szt.-Leger.

— Heteik nap. —

A budapesti őszi meeting sportjelentőségére legfontosabb és díjára nézve is legkimagaslóbb klasszikus versenye a 60.000 koronás Szt.-Leger holnap kerül dülőre a városligeti versenyterén. Évről-évre a Derby-évjárat színe-java mérközik a gazdag díjért és nem egyszer szenvedett itt már alapos korrekturát a Derby eredménye. Az idei Szt.-Legernek különös érdekességet kölcsönöz azon körülmény, hogy nemcsak a belföldi legjobb háromévesek, hanem a németek és az oroszok egyik legjobb háromévese: Südring, illetve Intrygant is megjelennek a startnál és így a holnapi Szt.-Legernek internacionális jellege lesz. A valószínű indulók a következők:

Intrygant	lov.	Krouzil
Kottingbrunn	"	Miles
Kármentő	"	Szente
Miracle	"	Carlsruhe
Matschaker	"	Toral
Maxim	"	Janek
Südring	"	Aylin

Az esélyek mérlegelésénél, ha az idei Derby eredményét reálisnak akarnók elfogadni, úgy nem sokáig kellene a győztes után kutatni, miután ott Intrygant oly óriási fölényvel győzött, hogy holnapi győzelme e formája alapján kétségtelen lenne. Mi azonban a Derby után azonnal azt hangoztattuk, hogy az eredmény nem reális és hogy igazunk van, ezt már a Jubileumi-díj eredménye is megmutatta, miután Kármentő, mely a Derbyben egyenlő súly alatt Kottingbrunn mögött csak negyedik volt, a Jubileumi-díjban — dacára, hogy öt kilót czedált neki — mégis fényes revanchet vett multkori legyőzőjén. Épp azért most is megmaradunk régi álláspontunk mellett és midőn a holnapi Szt.-Leger győztesét keressük, odairányul nézetünk, hogy a mieink közül feltétlenül a Szemere-istálló kitűnő telivérje,

Kármentő

a legrealisabb jelölt, melyre a Derby-nyerő Intrygantot és Matschakert tartjuk veszélyes ellenfélnek.

A mai napon futják a 3300 méter távolságu Pehely-díjat, melyben kétéves és idősebb lovak is kötelezve vannak. A díjat eddig csak háromszor nyerte meg kétéves ló, de az idén nincs oly klasszis közöttük, hogy az idősebb telivéreket megelőzék a czélnál. A mi véleményünk szerint a verseny sorsa Furcsalegény és Fogláló közt fog eldőlni, de jó futást várunk Antustól is.

A Kétéves nyeretlen kanczák versenyében egy pár jó klasszisu lovat találunk, melyek közül mi az elsőséget a még sötét Hunak adjuk Kamsin és Aveline előtt.

Jelöltjeink:

- I. **Gánna.**
- II. **Gigolette** — **Tanie Agnes.**
- III. **Kármentő** — **Intrygant.**
- IV. **Degenfeld-ist.** — **Becsckerekir.**
- V. **Hu Kamsin** — **Aveline.**
- VI. **Falbala** — **Milne F.-ist.**
- VII. **Furcsalegény** — **Fogláló.**

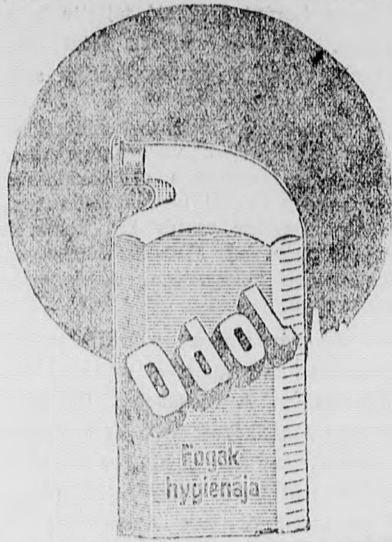
Lawn-tennis, Football, Diabolo

Angol és magyar sport és nyári játékok. Lawn-tennis felszerelések. Hitelesített athléti sportcélú. Farnaszerék. Úszó övek. Fegyverek és szórakoztató játékok. Nyaralókba és fürdőbe való székkeljáró csizmek és szórakoztató játékok. Lampour magnesium féklya. Tombola. Ajajegyzék ingyen

VERTÉSZ TÓDOR, BUDAPEST, IV., KRISTÓF-TÉB

Mag az **21—26 frt** felöltő vagy Töltőbát Budapest, IV., (Belváros)

Magyar-utca 6. az emeleti ter mekben. Muzsum-körút és Kossuth Lajos-utca sarok mellett.

KÖZGAZDASÁG.

Kornfeld Zsigmond az önálló jegybankról.

Budapest, október 3.

A tőzsdetanács ma délután teljes ülést tartott, melyen Kornfeld Zsigmond főrendiházi tag nagyjelentőségű kijelentéseket tett az önálló jegybankról. Kornfeld fejtegetéseivel lapunk más helyén foglalkozunk érdemileg. A napirend előtt dr. Schmidt József nyug. államtiszt, tőzsdetanácsos a következő beszédet intézte az elnökhöz:

Tisztelt Tőzsdetanács! Még a napirend előtt bátor vagyok szót kérni. Teszem ezt azért, mert véleményem szerint nagy hibát követnénk el önmagunk ellen, ha összejöveteleink legelső pillanatában meg nem emlékeznénk a bankügyről s arról a szakértői véleményről, melyet elnökünk öméltósága ebben az ügyben az országgyűlés bizottságának adott s arról a levélről, melynek kíséretében véleményét a bizottság elnökéhez juttatta. Mindannyian ismerjük ezeket a munkálatokat. Elesen és határozottan vonul végig ezeken az az eszme, mely szerint ha a magyar törvényhozás azt határozza, hogy önálló bankot állít fel, van az országnak arra ereje, hogy ezt a határozatát végre is hajtja. De épp oly határozottan és elvitázzhatatlanul domborodik ki az a meggyőződés is, hogy ez az intézkedés ma, a mostani viszonyaink között gazdasági tényezőinkre, különösen a dolgozó, a kereső osztályokra olyan terhet róna, melyekkel semmi tekintetben sem ér fel az az előny, melyet az önálló bank bármely irányban nyújthat. S ezeknek a vezérelveknél a kidomborításával az egész szövevényes kérdést minden oldalról úgy világítja meg, olyan új szempontokat tár fel, amelyek nemcsak nálunk, de az egész világnak irántunk érdeklődő köreiben is általános méltánylásban részesültek s melyek e kérdés tisztázásánál döntő fontosságúak. Ujra ismétlem: magunknak tartozunk azzal, hogy ezt itt megállapítsuk, hogy elnökünknek ezért köszönetünket és elismerésünket fejezzük ki. Meg vagyok róla győződve, hogy mindannyian szívből szólottam s indítványomat lelkesedéssel emeltem határozat erejére.

Dr. Schmidt Józsefnek a tanács általános helyeslésével kísért beszédére Kornfeld Zsigmond a következőleg válaszolt:

Kornfeld beszéde.

Igen tisztelt uraim! Legmelegebben köszönetet mondok az igen tisztelt kartárs urnak a bankkérdésben nyilvánított véleményemnek és különösen azon nyílt levelemnek méltatásáért, amelyet ez ügyben a képviselőházi bizottság elnökéhez intéztem. Engedjék meg, hogy ezen kedvező alkalmat felhasználjam arra, hogy néhány, a mi körünkben is hozzám intézett kérdésre válaszoljak, illetőleg a bank ügyében adott véleményem néhány pontját kiegészítsem.

Mekkora lesz a kamatláb?

Mindenekelőtt azon pénzáldozatok kérdésével szeretnék foglalkozni, amelyeket az országnak a külön bank létesítése esetén hoznia kellene. Kevés kivétellel mindenki egy véleményen van arra nézve, hogy külön bank létesítése esetén, a már eléggé ismert okokból, a kamatláb az országban meg fog drágulni és fejtegetéseimben én is ezen nézetnek adtam határozott kifejezést. Ezen kamatlábemelkedés magassá-

gáról és számszerű következményeiről azonban eddig még alig nyilatkozott valaki. Ezt a kérdést akarom tehát kissé megvilágítani s ezzel a külön bank pénzügyi hatásának megítéléséhez pozitív adatokkal hozzájárulni. Itt okvetlenül szükségesnek látszik, hogy az általánosságból a pozitív számok terére lépünk, amit ezennel meg is teszek. Azon mértékre nézve, amelyben a külön bank megalapítása esetében a kamatláb emelkedne, még a szakkörökben is igen eltérők a vélemények. Komoly nemzetgazdáktól és pénzügyi emberektől hallottam azon véleményt, hogy külön jegybank létesítése esetén hosszú ideig legalább is két százaléknyi kamatlábemeléssel kell számolnunk. A közös bank fanatikusi ezt a különbötet még többre takssálják. A magam részéről alacsonyabbra szabnám becslésemet és főleg az itt következő megjegyzések kiinduló pontjául olyan különbötet vennék számításba, amelynek mérsékelt-sége bizonyára minden oldalról el lesz ismerve. Ezen különbötet ugyanis csak 1 százalékkal veszem tekintetbe és ebből a következőket vezetem le:

Mi lesz ennek a következménye?

Magától értetődik, hogy a kamatláb emelkedése, illetőleg a pénz megrágulása sokféle következménnyel jár, amelyek közül az első és leginkább szembe-ötölő az, hogy mindazoknak, akik pénzzel tartoznak, ezért több kamatot kell fizetniük és mindazok, akiknek pénzkövetelésük van, ezért több kamatot kapnak. Hogy tehát tisztába jussunk arra nézve, előre-láthatólag milyenek lesznek ezen kamatlábemelkedésnek abszolút következményei, meg kell állapítanunk azon összegeket, amelyek a kamatlábemeléssel hatását alá vannak vetve. Magyar viszonyaink sajátos tulajdonsága azonban lehetővé teszi, hogy megközelítőleg biztos eredményeket érjünk el. Ezen sajátos tulajdonság ugyanis abban áll, hogy hitelszervezetünknek fogva az összes engedélyezett hiteleknek tulajdonán nagyobb része a nyilvános számadásra kötelezett gazdasági testületektől ered. Tulnyomó mértékben bankok, takarékpénztárak és szövetkezetek a magyarországi adósoknak hitelezői és csak sokkal csekélyebb mértékben jönnek tekintetbe e helyt azon összegek, amelyeket belföldi magánfelek és cégek saját tőkéjükből belföldieknek kölcsönöznek. Épp ilyen csekélyek azon összegek is, amelyeket külföldiek közvetlenül belföldieknek kölcsönöznek. Az említett három kategória közül az első, még pedig kétségtelenül a legfontosabb, számszerűleg hibátlanul megállapítható. Ezek azon összegek, amelyeket a nyilvános számadásra kötelezett intézetek a magyar közönségnek kölcsönöznek. Ez irányban pozitív adatok állnak rendelkezésre és azok alapján megállapítható, hogy a nevezett intézetek részéről a közönségnek kölcsönadott összeg, Magyarországot és Horvátországot egybefoglalva, mintegy 4000 millió koronára becsülendő. Ebből az összegből mintegy 500 millió levonásba hozandó, mint amely összeg a nevezett intézetek között kölcsönös hitel és escompt tárgya, úgy hogy 3500 millió koronára tehető az összeg, amelynek kamatait a magyarországi adósoknak kell viselniük.

Azok az összegek, amelyeket belföldi magánfelek belföldieknek kölcsönöztek és azok az összegek, amelyeket külföldi intézetek belföldieknek adtak kölcsön, mint már említettem, számszerűleg nem állapíthatók meg és e tekintetben feltevésekre vagyunk utalva. Ezért tehát, nehogy tévedésbe essünk, ajánlatos az ezen két kategóriába eső összegeket mérsékeltlen számításba venni s én ennél fogva azokat következtetésem céljaira 400—400 millió koronával, összesen tehát 800 millió koronával kombinálom, vagyis oly összeggel, amely a fent megállapított 3500 millióhoz viszonyítva bizonyára nem tekinthető túlságosan magasnak.

Ha már most ezen összes kombinációkra azon 1%-ot alkalmazzuk, amelyel a kamatlábemelkedést számításba vettem, azt találjuk, hogy külön bank létesítése esetén a többször említett pénzáldozatok, amennyiben ezek csak az adósok a hitelezőhöz való viszonyából erednek a következőképpen alakulnak:

Az áldozatok.

A magyarországi adósok összességükben évenként — még pedig hosszú időn át — 43 millió koronával többet fizetnének kamatok fejében, mint fizettek eddig. Ezen 43 millió koronából 4 millió korona (1% 400 millió korona után) egyenesen a külföldiek jut, illetőleg közvetlenül a külföldi hitelezők javára esik, 4 millió koronával pedig több lesz kamatok fejében a belföldi magánhitelezőknek és 35 millióval a belföldi intézeteknek a bevétele. Ebből látható, hogy ha Magyarország gazdaságának összessége szempontjából itéljük meg az ügyet, a kamatláb emelkedése nem nagy változást idézne elő, mert ha a fenti számok helyesek, egészben véve 4 millió koronára rugna a külföldre menő kamattöb-

let összege, vagyis oly összegre, amely önönmagában véve ugyan nem éppen jelentéktelen, de amelynek a dolog megbirálásánál elhatározó jelentőség nem tulajdonítható. Ennek ellenében a fennmaradó mintegy 40 millió korona véleményem szerint elementáris jelentőséggel esik latba, jöllehet látszólag nem is érinti Magyarország gazdaságának összességét. Elmult idők avult doktrínáihoz tartozik az a fölfogás, hogy valamely országra teljesen közömbös, miképen alakul benne a nemzeti vagyon megoszlása. A valóságban azonban egészen másképen áll a dolog. Az ország vezető férfiai legkomolyabb törekvésének arra kell irányulnia, hogy az államban a vagyon és a jövedelem megoszlására egyenlítőleg hasson. Azon körülmény tehát, hogy az általam többször említett évi 40 millió korona többkiadás az országban marad és ugyszólván egyik kézből a másikba megy, nemcsak, hogy nem képezi ezen kérdés megnyugtató elintézését, hanem egyenesen annak a kutatására kényszerít, hogy melyik kézből melyikbe vándorol ez a 40 millió korona, illetőleg annak kutatására, hogy kinek kell ezt a 40 millió koronát fizetni és ki kapja azt.

Kik fizetik az áldozatot?

Mert szerény véleményem szerint ezen kérdés eldöntésétől igen sok, ha csak nem minden, függ. Nos, ez a döntés nem nehéz s magától kínálkozik. Ezt a 40 millió koronát az összes adósok fizetik és az összes hitelezők kapják. Hogy pedig kik ezek az adósok hazánkban, azt nem kell bővebben fejtegetnünk. Ezek az adósok a lakosság minden osztályához tartoznak, de csak igen-igen elenyésző mértékben a gazdagok és a vállalkozók osztályába, míg ellenben azok, akiknek ezek a többletfizetések javukra esnek, gazdaságilag véve a legfelsőbb pénzügyi szférához tartoznak. Késsé brutálisan, de az igazságnak megfelelően kimondva, egy ily kamatlábemelkedés okvetlenül maga után vonná, hogy — azt a 4 millió koronát figyelmen kívül hagyva, amely a külföld javára esik — hazánkban a jövedelmek oly alakulása fog előállni, hogy a tőketulajdonosok teljesítményeik fokozása nélkül évenként legalább újabb 40 millió korona kamatbevételhez fognak jutni, amely összeget azoknak kell megfizetniük, akik Magyarországon hitellel élnek.

Ezt nagyon aggályosnak és csak abban az esetben tartanám menthetőnek, ha valóban hazánk elementáris érdekei forognának kockán, vagyis csak akkor, amikor utóvégre is minden más tekintetét figyelmen kívül kellene hagynunk. Vajjon ez az eset csakugyan fenforog-e, annak megítélése a törvényhozásra tartozik s ránk egyesekre csak az, hogy ezen kérdés tisztázásához minden erőnkkel hozzájáruljunk és kérem is, hogy fejtegetéseimet így méltóztassék érteni.

Mit nyernek a bankok?

A mondottakból — pro domo mea — még csak egy következtetést szeretnék levezetni. Igen tiszteltreméltó oldalról, amelynek jóhiszeműségét a legkétszégesebben elismerem, ismételtén arra történt hivatkozás, hogy a közös bank fenntartása a nagy bankok és intézetek érdekében áll, a külön jegybank megalapítása ellenben a lakosság többségének az érdeke. Szerény véleményem az elmondottakból önként következik: éppen az ellenkezője igaz. Szembeszökőleg világos, hogy — mondjuk — a Magyar Államos Hitelbank, amely mintegy 100 millió koronányi saját tőkéje felett rendelkezik, a külön jegybank létesítése esetén ezzel a 100 millió koronával részesednék a kamatlábemelkedésben és eszerint anélkül, hogy ezért bármi külön szolgáltatást kellene tennie, évenként egy millió koronával több jövedelme lenne. Ezt az egy milliót az adósoknak kellene megfizetniük. Hogy melyik részen van az előny és melyiken a hátrány, világos. S ugyanez áll az összes többi intézetre és tőkepénzesre nézve a többször említett egész 40 millió korona erejéig.

Valamennyi egyéb pénzügyi aggodalom véleményem szerint összehasonlíthatatlanul csekélyebb jelentőségű. Magától érthető, hogy az új vállalatok alapítására, különösen pedig az új iparvállalatok létrehozatalára irányuló kedv meg fog csappanni, ha a magasabb kamatláb következtében a külfölddel való versenyképességünk még inkább meggyöngülne. A magasabb kamatláb továbbá nemcsak abszolút káros hatásával érvényesülne, hanem indirekte a közvetlen költségek stb. nagyarányú fokozódását is vonná maga után. Hogy végre a magánkamatláb emelkedésének az állampapírok kamattypusára befolyással kell tennie, nem szorul külön magyarázatra, valamint az sem, hogy az államadósság kamatainak emelkedése szintén csak újabb terhet róna az állampolgárokra. Véleményem szerint azonban mindezek a tekintetek nem oly fontosak, hogy a magánhitel megrágulásáról előadott észrevételeim után velük itt tovább kellene foglalkoznom.

Reggelizés előtt fél pohár

Schmidthauer-féle

Hozzájárulva valódi áldás gyomorbetegségeknek és az élelmiszerrel való szennyeződésnek

Igmándi

keserűvíz

az elrontott gyomrot 2-3 óra alatt teljesen rendbe hozza. Kis üveg 40 fillér. Nagy üveg 60 fillér.

Visszaözlönek-e külföldről érték-papírjaink?

Szeretnék még röviden egy másik kérdésre is kitérni, amely az utóbbi napokban nemcsak kereskedelmi körökből intéztetett hozzám. Ez a kérdés arra vonatkozik, hogy az esetre, ha a törvényhozás mindezek ellenére a külön jegybank létesítését határozná el, vannak-e nekem is aggodalmaim érték-papírjainknak a külföldről való visszaözlése tekintetében. Szívesen ragadom meg ezen alkalmat, hogy ama véleményemnek adjak kifejezést, hogy ez iránt aggodalmaim nincsenek és érték-papírjaink visszaözlését — föltéve, hogy az új jegybank készítő bank lesz — nem tartom valószínűnek. Nem látok egyáltalában semmiféle okot arra, hogy valaki érték-papírjait azért adja el, mert minőségükben javultak. Hisz világos, hogy valamely érték-papír anélkül fogva, hogy arany-papírossá lett, minőségileg tetemesen megjavul. Az a körülmény pedig, hogy egyik vagy másik, attól való félelmében, hogy a készítés nem fog fenttartani, jónak látja érték-papírjait eladni, a fentebb nyilvánított véleményem egyáltalában nem változtat, mert azt tartom, hogyha a törvényhozás külön bank felállítását határozná el, — amit a részéről többször hangoztatott okokból igen sajnálnék — a külföld bizalma elhatározásaink komolysága tekintetében elég nagy arra, hogy higgyen olyan intézmények állandóságában, melyeket a magyar törvényhozás felelősségének teljes tudatában és a körülmények alapos megfontolásával hoz létre. Egyáltalában meggyőződés az: nem hitelezőinknek volna okuk arra, hogy a külön jegybank létesítése miatt panaszkodjanak; nézetem szerint panaszra csakis az adósoknak volna okuk, még pedig — amit az adósok nem minden panaszáról lehet mondani — ezuttal teljesen megokoltan.

A tanács Székely Ferencz tőzsdetanácsos indítványára köszönetének ad kifejezést azért, hogy Kornfeld Zsigmond az ország egész közgazdasági életét oly mélyen érintő e kérdésben fejtegetéseit, amelyek kiváló mérvben hozzá fognak járulni ahhoz, hogy az ország teljesen tiszta képet nyerjen a törvényhozás esetleges elhatározásának következményeiről, e terület kebelében adta elő s elhatározza, hogy az elhangzott beszédek a mai ülés jegyzőkönyvébe egész terjedelmükben fölveteti s közzététi.

Áttérve a napirendre, a tanács a folyó ügyeket intézte el s azok során tudomásul vette igazgatóbizottságának mint a tanács fegyelmi ügyekben eljáró szervének azon jelentését, hogy dr. Kleimann Ernő gundelsheimi orvos panaszára Neumann Miksa (a Neumann Miksa és Társa cég tagja), valamint Herzfelder Ignác tőzsdetagok ellen megindított fegyelmi eljárást a panaszos és a panaszlottak kérelme folytán egy óra felfüggesztette azért, mert a felek előadása szerint a vádak alapját képező ügyre vonatkozó összes bizonyítékok a panaszlottak ellen megindított büntető eljárás folytán ez idő szerint a büntető bíróságnál vannak.

Francia pénz az állami hitelműveletekben. A nagy pénzügyi krízis óta sok esett arról, hogy a hazai hitellet számára mi módon lehetne megnyerni a francia tőkét. Köztudattá lett immár az a meggyőződés, hogy gazdasági életünk hitelszükségei — különösen a következő évtizedekben, midőn a fokozottabb ipari tevékenység és a nagy állami beruházások hosszú sora még az eddiginél is nagyobb követelményeket ró a pénzpiacra — csak úgy lesznek kielégíthetők, hogyha papírjaink számára új piacokat nyitunk. Közismert dolog, hogy egy a bécsi, mint a berlini pénzpiac telítve van már részben külföldi, főleg azonban belföldi hitelekkel. E két főpiacunkat befogadó képességük legfelső határáig igénybe vettük már, úgy, hogy az újabb nagy pénzügyi műveletek sorsa errefelé a legkétségesebb lehet csak. Érthető tehát az a nagy figyelem, amely kísért minden olyan akciót, amelynek célja a francia tőke megnyerése lenne. A fővárosi kölcsön körül merült fel a francia tőke bevonulásának első

nagyobb és komolyabb lépése. Azóta minálunk járt a francia pénzügyminiszter és Jaques Stern, a párisi pénzpiac vezéralakja. Látogatásuk nyomán vérmes reményeink keltek — amelyek azonban hamar köddé váltak. Sem járadékjaink párisi jegyzése, sem a francia tőkének más téren való érdeklődése nem mutatkozott. Hanem azért a kulisszák mögött mégis kellett valaminek történnie, mert hiszen a N. Fr. Pr. csak a minap igyekezett kedvezőtlen hangulatot kelteni odakint a magyar papírok párisi jegyzése ellen. Ok nélkül bizonyára nem irt volna ellenünk az osztrák lap. Megerősíti ezt a feltevésünket az a tény, hogy beavatott pénzügyi körökben arról suttognak mostanában, hogy Jacques Stern kezdeményezésére a párisi Credit Lyonnais, a Magyar Jelzálog-Hitelbank, a bécsi Bankverein és Unionbank egyesültek, hogy a Rothschild-csoport kezéből kiragadják az állami hitelműveleteket. Ez a hír természetesen kissé túlzottnak látszik, de az valóság, hogy nagy titokban beszélnek erről Budapesten is, jelölve annak, hogy Párisban csakugyan mozog valami.

A mezőgazdasági állapot. A földművelésügyi miniszter ma tette közzé a vetések állásáról és a mezőgazdasági helyzetről szóló tudósítását. A jelentés szerint szeptember hó második felében az időjárás tulnyomólag száraz jellegű, nappal enyhe és éjjel hűvös volt, melyet az ország legnagyobb részében csak kisebbmértűű, elvétve azonban jelentékenyebb esőzés szakított meg. Az éjjeli lehűlés helyenként dérrrel járt, a magasabb hegyi vidékeken pedig némi havazás is volt. A száraz időjárás az őszi szántóvető munkálatok folytatását több helyütt hátráltatta, az előzőleg elvetett és kikelt vetések fejlődését pedig megakasztotta. Mindazonáltal az őszi buza, őszi rozs és őszi árpa vetését a talaj száraz állapota dacára már sok felé elvégezték, a kelés azonban a szárazság miatt többnyire hiányos, vagy foltos. Ahol a vetésekre elegendő eső hullott, ott azok szépen kelnek, a korábban vetett rozs pedig helyenként szépen bokrosodik. A tengerivel folyó évből bevetett terület összesen 4.174.173 kat. holdra becsülhető. A gazdasági tudósítók becsülései szerint országos átlagban kat. holdankint 9.30 mm. termés ígérkezik. Mennyisége bár közepes, de minősége a szedéskor uralkodott kedvező időjárás folytán kiváló. A burgonyával beültetett terület a folyó évben összesen mintegy 1.014.385 kat. holdat tesz; ez idő szerint a gazdasági tudósítók a termést országos átlagban kat. holdankint 37.11 mm.-ra becsülik és így az egész országban a várható burgonya-termés mintegy 36.62 millió mm.-ra becsülhető. Tavaly termett összesen 48.40 millió mm.

Szterényi a brassói iparosokhoz. A Magyar Gyáriparosok Országos Szövetségének brassói fiókja — miként megirtuk — üdvözlő táviratot küldött Szterényi államtitkárhoz, mint a város képviselőjéhez s az ipar sérelmeinek orvoslását kérte tőle. Szterényi Copony Traugott orsz. képviselőhöz, a fiók elnökéhez, a következő nagyérdemű választáviratot küldötte:

„Gyárosok, iparosok és kereskedők szíves bízalmát melegen köszönöm. Legyenek meggyőződve, hogy amint negyedszázad óta hazai ipar érdekeit képviselem, úgy jövőben is minden erőmmel csak ezt a célt szolgálom. A munkásbiztosítás bajai átmeneti jellegűek, ily nagy ujtásoknál ez szinte elkerülhetetlen, kérem képviselt egyleteket, ne engedjék magukat semmiféle igazgató által félrevezetni, bajok meg fognak szünni, e részben legmesszebbmenő intézkedéseket teszünk. Az új ipartörvény még csak tervezet. Összes méltányos óhajok figyelembe fognak vétetni. Hazai ipar nem terhelhető meg jobban, mint az osztrák ipar, ilyen nincs is tervezve. Az adóreform tekintetében tolmácsolni fogom kérést miniszterelnök úrnál. Öszinte üdvözléssel Szterényi.”

Ezzel kapcsolatban említjük meg, hogy legújában a Gyáriparosok Szövetsége Nagyszébenben is befejezte a szervezkedési munkát. A nagyszébeni városháza nagyterme teljesen megtelt ez alkalomra az iparosság képviselőivel s az ülésen dr. Lindner György, dr. Obert Károly, Copony Traugott és dr. Schuller Rezső képviselők is résztvettek. Az egybe-

gyűlték előtt Hegedüs Lóránt igazgató fejtette ki a szervezkedés célját általános tetszés közepette, mire a nagyszébeni gyárak is csatlakoztak a szövetséghez.

Csipkeállítás Miskolcson. Miskolczi tudósítónk írja, hogy Izabella főhercegnő védnöksége alatt álló háziipari szövetség Miskolcson csipkeállítás rendezett, amelyet tegnap nyitott meg a főhercegnő nevében Melcer Lászlóné cs. és kir. kamarás neje. A megnyitáson jelen volt Miskolc város és környékének legelőkelőbb hölgyvilága. A kiállítás október 6-áig lesz nyitva.

Uj vattagyár. Magyarországon a vattagyártás — ez a minden szakban fontos iparcikk — eddig teljesen el volt hanyagolva. A rózsahégyi fonógyár ugyan melléküzemben foglalkozott vele és évenként cirka 30 ezer kilogrammot állított elő, ez azonban a magyarországi fogyasztásnak alig 1/20-ad részét tette ki. Óriási behozatalunk van Ausztriából és Németországból. A Schottola Ernő gyár r.-t. most — amint értesülünk — nagy vatta-gyárat alapított, amely nagy termelésénél fogva nemcsak a behozatalt lesz hivatva teljesen megszüntetni — hanem keleti kivitelre is fog termelni. A gyár üzeme e hó végén fog megindulni.

Szakrajtanfolyamok az állami felsőipariskolában. A budapesti állami felsőipariskola igazgatója szakrajtanfolyamokat rendez az asztalos, lakatos, bádogos és kocsigyártó segédek részére. Ezekre a tanfolyamokra október 15-ig naponta délelőtt 9—12 óráig lehet beiratkozni. A szakrajtanfolyamokra csak korlátozott számban vesznek fel tanulókat. Beiratkozni az állami felsőipariskola igazgatóságánál (Népszínház-utca) lehet.

Városok kölcsönei. Már többször megirtuk, hogy anket lesz a vidéki városok fölségítése dolgában. Szeptember 20-ikáról esett szó, mint olyan napról, amelyen a városok pénzügyei felől tanácskoznak majd, de hát ezen a napon — amint tudjuk — anket nélkül jutottunk túl. Mióta a pénzpiaczen helyreállt az egyensúly, egyre-másra jelentkeztek kölcsönigényekkel a városok. Szegények a magyar városok. Van ugyan vagyonuk, de nem tudnak vele gazdálkodni. Még a saját autonómikus szükségleteiket is alig tudják fedezni. Emellett kulturális, szociális és egész sor más igényt kell kielégíteniök. Ha iparvállalat akar megtelepedni a városban, első sorban a városnak kell előteremtenie a csengő áldozatot. Mit végez majd az anket, ha ugyan meglesz, nem tudjuk. De a városok kölcsöneiről, illetve igényeiről érdemes egy kis összeállítást csinálni. Összefoglaljuk hát az utóbbi hetek ezirányú eseményeit s ebből az összeállításból azután egyik-másik részletnél azt is láthatjuk, hogy nem olyan virágos a kölcsöntörékvések útja. Kezdjük mindjárt egy olyanval, amelynek sok nehézség gördült az útjába. Kassa város 400.000 koronát akart fölvenni. A kölcsön folyóssítására vonatkozólag a város ajánlattételre hívta fel első sorban is a helybeli, azután a budapesti nagyobb bankokat. A pesti bankok közül csak a Kereskedelmi Bank tett ajánlatot. Más ajánlattevő nem is akadt s a város most ahhoz az expedienshez fordul, hogy a Kassai Takarékpénztárnál folyó számlára 200.000 koronát vesz föl egyelőre. — A rad városának a két vashid költségeinek fedezésére 2.400.000 korona kölcsönre van szüksége. A polgármester — amint annak idején az „Egyetértés” megírta — tárgyalásokat folytatott a Pesti Hazai Első Takarékpénztár, a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank és a Leszámitoló Bank igazgatóságával. A tárgyalások megfelelő eredményre vezettek, mert mind a három pénzintézetnél azzal bucsztatták el a polgármestert, hogy elég kedvező feltételek mellett megadják a szükséges két és félmillió kölcsönt Arad városának. És pedig olyan részletekben, amelyenkre szüksége lesz a városnak. — Ujpest a Pesti Magyar Kereskedelmi Banktól vesz föl kövezési célokra 1.200.000 koronát. — Szombathely város képviselőtestülete legutóbb tartott közgyűlésén elhatározta, hogy a város függő kölcsöneinek köve-

SZÉN, koks, briket,
összes gazdasági,
antracit ipari és házi célokra
Telefon: Detail 26-27. 75-26, Engros 164.

27701

Radnay Károly

BUDAPEST, Váci-körút 78. szám.

Sürgőnyozim: ANTRACIT BUDAPEST

tálása céljából nagyobb kölcsönt vesz föl és megbizta Brenner Tóbiás polgármestert, hogy kezdje meg a tárgyalásokat egy kedvező kölcsön felvétele dolgában. A polgármester személyesen is eljár több fővárosi pénzkapacitásnál és ott azt a választ nyerte, hogy a jelenlegi pénzügyi helyzet nem alkalmas a város függő kölcsöneinek előnyös konvertálására. A város ilyen körülmények között a tervezett 800.000 koronás kölcsönt nem veszi fel és csupán kisebb kölcsönt fog felvenni, hogy a vízvezeték átalakításánál, a létesítendő új iskolának és a városi zálogházak költségeit fedezhesse. — Szolnok város közgyűlése elhatározta, hogy két millió korona kölcsönt vesz fel, városi villamos telep és vízvezeték létesítésére. — Ujvidék város a tulajdonában levő villamos telep kibővítésére 100.000 korona kölcsönt vesz fel. — Kecskemét város pénzügyi bizottsága elhatározta, hogy egy millió korona kölcsönt vesz fel a Koburg herceg tulajdonában levő Szentlőrincpuszta megvásárlására, a városi villamos telep kibővítésére és a vízvezeték előmunkálataira. A város a jövő évben még 4.5 millió korona kölcsönt fog felvenni vízvezeték, kórházakra, kislajátásokra és közvezetésekre. — Szatmár város közgyűlése elhatározta, hogy a város csatornázására és vízvezeték építésére három és félmillió korona kölcsönt vesz fel. — Nagykároly város közgyűlése elhatározta, hogy a Pesti Hazai Első Takarékpénztár-Egyesülettől 86.000 korona kölcsönt vesz fel. — Sátoraljaújhegy város közgyűlése elhatározta, hogy felveszi a vízvezeték és csatornázásra szükséges egy millió korona kölcsönt. — Végül a Pesti Hazai Takarékpénztár Egyesület, a Magyar Jelzálog Hitelbank, a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank együttesen ajánlatot tettek Miskolc városnak hat millió korona összegű kölcsönre nézve.

Az osztálysorsjáték mai húzásán a következő nagyobb nyereményeket sorsolták ki:
 5000 koronát nyertek: 1885 45117 84392.
 20.000 koronát nyert: 110255.
 500 koronát nyertek: 1885 45117 84392.
 2000 koronát nyertek: 1975 16389 25849 28725
 30390 31801 32175 37563 46120 60221 61645 76237
 82795 95456 107772 122860.
 1000 koronát nyertek: 1776 3766 5473 5660 8393
 14810 15441 17720 17137 21943 25321 25586 25058
 28853 30031 38545 38324 39462 41736 44667 45894
 60490 64093 91287 74760 75711 75713 81981 82452
 83496 88866 897443 90675 91310 93525 97013 103394
 104244 105670 106420 111988 112633 116150 117437
 119015 122740.
 500 koronát nyertek: 1980 2545 3984 4064 5771
 6827 6035 11551 12771 13129 17915 19185 20949 23644
 26948 27843 33536 34084 36005 37263 38038 38717
 48626 49499 52963 53096 58740 60989 60489 65626
 65840 66638 66860 72390 76493 77462 79662 85913
 85417 86672 87704 91721 92252 92553 94734 94144
 95323 96411 96311 100745 101343 102101 103895 107347
 109902 111041 114231 114083 115472 116082.
 A többi kihuzott számok 200 koronát nyertek.

Magyar bank Abbáziában. Már volt hír arról, hogy a fiumei kereskedelmi bank r.-t. (a Magyar kereskedelmi bank r.-t. alapítása) égisze alatt Abbáziában, tehát osztrák területen, új pénzintézet van alakulóban. Legutóbb Abbáziában az alapítók értekezletet tartottak, melyen egyhanguan elhatározták, hogy régi óhajuknak megfelelően, megalapítják az intézetet Bank Und Sparcassa Actiengesellschaft In Abbazia cég alatt. Az értekezlet tudomásul vette, hogy a fiumei kereskedelmi bank r.-t. az újonnan alakuló társaságot minden tekintetben támogatni fogja, miáltal biztosítva van, hogy egyelőre 300.000 korona alaptőkével megalakuljon az új intézet. A részvénytőkét az alapítók 1500 darab 200 korona névértékű részvényre kívánják felosztani. Az alapító közgyűlésnek joga van az esetre, ha a jegyzések 500.000 koronát érnek el, az alaptőkét erre az összegre felemleni.

Az eperjesi háztartási kiállítás megnyitása. A sáros megyei háztartási kiállítás e hó 2-n nyílt meg nagy közönség érdeklődése mellett. A kiállítás megnyitását Darányi Ignác fölmívelésügyi miniszter megbízásából Mezőssy Béla államtitkár jelent meg, hogy a kiállítást megnyissa. A megnyitási ünnepélyre összesereglett közönség, kiknek soraiban a megyei hatóságok és Eperjes város képviselője is helyet foglalt, lelkes ünnepelésben részesítette az államtitkár, akit Piller Kálmán Sáros vármegye gazdasági egyesületének elnöke üdvözölt. A tetszés-

sel fogadott üdvözlő beszéd után Mezőssy Béla államtitkár a következő beszéddel nyitotta meg a kiállítást:

Miniszterem, Darányi Ignácznak, akit hivatalos teendői gátoltak megjelenésében, meleg üdvözlőt kívánom tolmácsolni mindazoknak, akik a kiállítás létrejöttéhez tevékenységükkel hozzájárultak. E vármegye gazdasági adalma, támogatva a szomszéd Abauj- és Zemplén gazdasági egyesületeitől, vállalt erővel fáradozott azért, hogy gazdasági fejlődése egyik felette fontos résznek képét itt bemutathassa. Akik a külkereskedelmi forgalmunk adatait és a világpiac fogyasztási igényeit elfogulatlan szemmel nézi, be kell ösmernie, hogy semmiben sem áll oly hatalmas és megnyitásra alkalmas tér előttünk, mintha a külföldet baromfi-, gyümölcs- és méhészeti termékeinkkel keressük fel. Nemzeti vagyonosodásunknak egy hatalmas emeltyűje lehetne a jelenleginél nagyobb forgalom, amelyet ezen cikkekben minden nagyobb nehézség nélkül elérhennék a nyugaton. Az, aki a magyar mezőgazdasági áruknak a külföldre való kiszállítását elősegíti: az megnyitja a magyar gazda számára a tőkében dus idegen államok hatalmas erőforrásait és áruinknak a külföldön versenyképességével egyúttal biztosítja a honi piac tisztességes áruit is. Örömmel fogom megemlékezni az Önök szorgalmas munkájának eredményeit: hiszem, hogy látni fogom a biztos haladást és ebben a hitben, azzal a kívánsággal, hogy virágozzék ezen vármegye gazdasági élete és népe legyen boldog és megelégedett: a kiállítást megnyitottam nyílvánítom.

Nagy éljenzéssel fogadták az államtitkár beszédét, amely után az államtitkár az egybegyűlt közönség élén Piller Kálmán kalauzálása mellett megtekintette a szépen sikerült kiállítást.

A vasárnapi munkaszünet kiterjesztése a postán. Kossuth Ferencz kereskedelmi miniszter legújabb intézkedésével a postán az eddig megállapított vasárnapi korlátolt felvételi szolgálati időt október elsejétől kezdve a naptárban piros betűvel jelzett összes ünnepnapokra kiterjesztette. Nagyobb vidéki kincstári hivatalban, ahol a helyi méltánylást érdemlő körülmények ezt igazolták teszik, az igazgatóság elrendelte, hogy a különben munkaszünetes ünnepnap délutánjának bizonyos meghatározott órájában az ajánlott levelek felvétessenek.

Aradi intézetek részesedése a Westinghouse-gyárnál. A rég tervezett aradi Westinghouse-gyár részvényeiből az aradi pénzintézetek is szépen jegyeztek. Így az Aradi Első Takarékpénztár 6000, az Arad-Csanádi Gazdasági Takarékpénztár 6000, az Aradmegyei Takarékpénztár 4000, az Aradi Polgári Takarékpénztár 4000, a Victoria takaré- és hitelintézet mint részvénytársaság 2000, a Központi Takarékpénztár 2000 és az Aradi Ipar- és Népbank 2000 koronával járultak hozzá a gyár létesítéséhez. Mindaddig rendben volna a dolog. Más kérdés az, hogy ez a tengeri kigyóvá növekedett gyáralapítás valóban létrejön-e valaha?

A gazdasági és a mezőgazdasági kamarák. A Magyar Gazdatisztek és Erdőtisztek Országos Egyesülete a legutóbbi napokban tartott ülésében foglalkozott a mezőgazdasági kamarákról szóló törvényjavaslattal. A javaslatot Jeszensky Pál igazgató ismertette. Az egyesület választmánya a következő

javaslatot határozta a szövetségi nagygyűlés elé terjeszteni: 1. Kamarai beltagul megválasztható legyen minden okleveles és minden kiváló érdemeiért az alaki képzettség hiánya alól felmentett gazdatiszt. 2. Oly kiváló gyakorlati gazdatisztek, akik legkésőbb is tíz évvel az 1900. évi XXVII-ik törvénycikk hatálybalépése, tehát 1891. május elseje előtt már gazdatisztek voltak, azóta is folyton a mezőgazdasági gyakorlat terén működnek és akiket az illető mezőgazdasági kamara kiváló érdemeiknél fogva e megtiszteltetésre ajánl. E javaslatot a szövetségi nagygyűlésen a Gazdatisztek Országos Egyesülete nevében Kodolányi Antal kir. tan. fogja betérjeszteni.

Adóköteles bankjegyek. Az Osztrák-Magyar Banknak mai számunkban közölt szeptember 30-iki kimutatása csak megerősíti mindazt, amit a jegybank erős mérvű igénybevételéről már közöltünk. A kimutatás szerint 104 millió adóköteles bankjegy van forgalomban, míg szeptember 23-án még 36.8 millió adómentes bankjegytartalék fölött rendelkezett a jegybank. A váltótárca 116.2 millióval 629.1 millióra, a lombard-kölcsönök 9.4 millióval 78.4 millióra és a bankjegyforgalom 136.7 millióval több, mint két millióra emelkedett. Daczára ennek, a mai állapot már lényegesen kedvezőbb és a visszaözlés a jegybankhoz október első napjaiban igen nagy lesz.

Vegyészeti gyárosok ülése. A Magyar Vegyészeti Gyárosok Országos Egyesülete tegnap választmányi ülést tartott. Az ülés folyó ügyeket intézett el, de foglalkozott a pamutmagolaj vámtétele leszállításának kérdésével, valamint azzal is, hogy a 15 százaléknál kevesebb foszforsavat tartalmazó szuperfoszfát forgalomba hozatala rendezetlenül eltiltassék. Foglalkozott az ülés továbbá az ipartörvényről és a vasárnapi munkaszünetről szóló törvényjavaslattal is.

Az Országos Munkásbiztosító Pénztár ülése. Az Országos Munkás Betegsegélyző és Balesetbiztosító Pénztár igazgatósága ma délelőtt kilenc órakor tartotta rendes havi ülését a Kereskedelmi és Ipar-kamara helyiségében. Az ülésen megválasztotta a 442 tagu tisztikart. Dr. Mentzik Ferencz, a munkásbiztosító hivatal másodelnöke a múlt hónapban tartott igazgatósági választásokra vonatkozó jóváhagyást publikálta, amelynek értelmében Sarkady Ignác az előbbi kerületi munkásbiztosító pénztár tíz éven át volt igazgatója az új munkásbetegsegélyző és balesetbiztosító pénztár választott igazgatói állásában megerősített. Az ülésen jelen voltak nagy lelkesedéssel fogadták a megerősítést és meleg ovációkban részesítették Sarkady Ignác igazgatót, aki nyomban letette az esküt. Grossmann Miksa aligazgató választása szintén megerősített a főiskolai diploma alól való felmentéssel.

Az Iparegyesület az ipartörvénytervezetről. Az Iparegyesület tudvalevőleg sorozatos ankétet rendez az ipartörvény tervezetének megvitatása végett. A tanácskozáások megkezdése előtt Matkovics Sándor egyesületi elnök a javaslatról bírálatos ismertetést írt, amelyet most az Iparegyesület önálló füzetben is kiadott „Az új ipartörvénytervezet taglalása” címmel. A szerző szerint az új ipartörvény tervezete a szabadságesszmék korlátozásának és az

Schicht szarvas jegyű szappánát rendkívül, kitűnő tulajdonságainál fogva előnyösen használhatjuk minden elgondolható mosási célra: személyes használatra, legfinomabb és durva, fehér és színes vászonnemtek mosására, konyhaedények, bútorok, szőnyegek, háziállatok tisztítására stb. stb. A legjobb kiválasztott nyersanyagokból lesz előállítva

állami beavatkozás veszedelmes elvének alapjára van építve. Kapható minden könyvkereskedésben egy koronáért.

Új vasuti társaság. Közöltük a napokban, hogy Kossuth Ferencz kereskedelemügyi miniszter megadta az engedélyt a homonna-takcsányi h. é. vasut építésére s jeleztük azt is, hogy e vasut kiépítésére legközelebb részvénytársaság alakul. Ez a társaság — amint értesülünk — „Homonna-takcsányi h. é. vasut részvénytársaság” czim alatt szeptember 29-én tartotta alakuló közgyűlését Budapesten, V., Alkotmány-utca 8. szám alatt lévő hivatalos helyiségében. A kereskedelemügyi m. kir. minisztérium képviselőjében dr. Halászy László miniszteri osztálytanácsos vett részt. A társaság alapítókéje 4,094.400 koronában állapított meg és pedig 1,211.000 korona törzsrészvényekben és 2,883.400 korona elsőbbségi kötvényekben. Az igazgatóság tagjaiul megválasztottak: gróf Andrassy Géza, gróf Andrassy Sándor, dr. Baross János, Dokus Gyula, báró Fischer Lajos, Gfrerer Miklós, Grossmann Vilmos, Harmatta Andor, Poleschensky Gyula, dr. Rudnyánszky Jenő, Schoch Frigyes, Sommer Károly és gróf Wenckheim István. A közgyűlés után tartott igazgatósági ülésben először gróf Wenckheim István, alelnökké pedig dr. Baross János igazgatósági tagok választották meg. A vasutépítést a Gfrerer, Schoch és Grossmann vállalkozó cég végzi. A vasutépítési munkálatok már folyamában vannak és a vasut megnyitása jövő év június havára várható. A h. é. vasut rendes nyomtávval épül és üzemét a m. kir. államvasutak fogják kezelni.

Szerb marhahus a vásárcsarnokban. Ma érkezett a Szerbiával kötött vámszerződés életbelépeése óta az első szerb marhahus-küldemény Budapestre. Egy Belgrádban letelepedett francia kivitelű cég, a Gasseaux cég, mely szerb disznó- és marhahusnak Budapestre, Bécsbe és más nagyvárosokba való kivitelével foglalkozik, küldte most el első szállítmányát hozzánk, még pedig 6438 kilogramm szerb marhahust. Disznóhús már egy hét óta érkezik, mindennap egy vagonnal és jó kelendőségnek örvend. Hogy a szerb marhahus milyen árakat fog elérni és hogy elbírja-e a szállítási és egyéb költségeket, azt már a közel jövő fogja mutatni.

Esti szaktanfolyam. A Kereskedelmi Alkalmazottak Országos Egyesülete által fentartott kereskedelmi esti szaktanfolyam ünnepélyes megnyitása október hó 6-án lesz.

Egy vidéki intézet ipari alapítása. A Szatmár vármegyei takarékpénztár és a Szatmárnémeti környékbeli nagybirtokosok tanácskozáskor folytatnak egy Szatmárt létesítendő cukorgyár érdekében.

Felelős szerkesztő:
PURJESZ LAJOS.

Kiadótulajdonos:
A Magyar Ujságkiadó Részvénytársaság.
Igazgató: **ERDŐS ARMAND.**

DR. HÖNIG IZSÓ

Elektroterapeutikai és Röntgen-Intézet. Elektromágneses gyógyítás
Budapest, IV. Károly-körút 24. sz. I. em. Lift

Telefon 102-89

Gyógytényezők:
Elektromágneses gyógyítás.
Röntgen sugarakkal való kezelés.
Magas feszültségű árammal való kezelés (Arsonvalisatio).
Kék fényvel való kezelés
Villamos hőfürdők (Elektrotherm).
Villamos fényfürdők.
Villamos masszázs (Vibratio).
Galván, Farad és Franklin árammal való kezelés.
Villamos vízfürdők.
Szénsavas fürdők.
Főbb javallatok:
Általános idegesség (neurasthenia, hysteria).
— Rendelés d. e. 8-11-ig, d. u. 2-6-ig. —
Kezelés egész nap — Kívánatra prospektus.

Idegyengességi állapotok
Almatlanság.
Hűdések (Paralysis).
degfájdalmak, Idegcsábák (Neuralgiák, Ischias).
Gerincvelő-sorvadás (Tabes).
Szívbetegségek.
Véredényelmeszesedés.
Köszvény és csusz (Rheuma, húgysavas lerakódások, izületi és csontbajok).
Székrekedés.
Anyagcserebajok. Először cukorbetegség, vesebetegség.
Bőr-bajok, Bőrviszketeg
Hajbetegségek (Hajhullás kopaszság).
Aranyeres csomók.

TŐZSDÉK.

A BUDAPESTI ÁRU- ÉS ÉRTÉKTŐZSDE

Gabonafőzsde.

Budapest, október 3.

A mai készáru-piaczon a malmok ma csak mérsékelt keresletet tanúsítottak, de az sem volt egyöntetű, mivel csak egyes malmok eszközöltek vételleket. Forgalomba került mintegy 28.000 mm., melyért eleinte 10, utóbb azonban csak 5 fillérrel magasabb árakat fizettek. Rozs szilárdan tartott, tengeri két és fél fillérrel drágább, zab változatlan maradt. A határidőpiazcon a mai üzlet barátságos hangulattal és a tegnapi zárlatnál némileg magasabb jegyzésekkel indult meg, a forgalom folyamán állandóan igen élénk kereslet volt észlelhető, minek folytán egyre jobban szilárdult az irányzat és mérsékeltén még tovább emelkedtek az árfolyamok. A tegnapi zárathoz viszonyítva, végeredményképpen ma az októberi buza tizenegy fillérrel, az áprilisi buza két fillérrel, az októberi rozs négy fillérrel, az áprilisi rozs hat fillérrel, az októberi zab szintén hat fillérrel, az áprilisi zab nyolcz fillérrel javult, a májusi tengeri változatlan maradt.

Az októberi ügyletekre való felmondások események, de még amit felmondanak, az sem kerül mind szállításra, mert az áru nem felel meg a szokványokban előirt minőségnek, amiért a szakértőbizottság már eddig is több tételre kimondta az ítéletet, hogy az a határidős kötésekre nem szállítható. Ma megint csak 4000 métermáza búzát és 38.000 métermáza zabot jelentettek be folyó hó 8-iki szállításra, rozból pedig ma sem mondtak fel semmit sem.

A készáru jegyzése a mai tőzsdén a következő volt:

Buza	kilós	Ára 100 kg.	kilós	Ára 100 kg.
Tiszavidéki uj	75	—	79	23.40—23.90
"	76	—	80	23.75—24.20
"	77	23.20—23.60	81	23.95—24.80
"	78	23.30—23.65	82	—
Fehérmegyei uj	75	—	79	23.20—23.70
"	76	—	80	23.45—23.90
"	77	23. — 23.30	81	—
"	78	23. — 23.35	82	—
Pestvidéki uj	74	—	78	23.10—23.35
"	75	—	79	23.20—23.60
"	76	—	80	23.45—23.80
"	77	23. — 23.30	81	—
Bánsági uj	74	—	78	23.30—23.65
"	75	—	79	23.50—23.90
"	76	—	80	23.65—24.10
"	77	22.10—23.50	81	23.75—24.20
Bácskai uj	74	—	78	23.30—23.65
"	75	—	79	23.50—23.90
"	76	—	80	23.65—24.10
"	77	22.50—23.50	81	—
Rozs I.-rendű uj	—	—	—	18.95—19.10
" középminőségű uj	—	—	—	18.60—18.75
Arpa takarmány I.-rendű	—	—	—	15.75—15.90
" II.-rendű	—	—	—	15.40—15.65
Zab I.-rendű	—	—	—	16.50—16.80
" II.-rendű	—	—	—	16.10—16.40
Tengeri belföldi uj	—	—	—	16.90—17.15
Repce: Káposztarepcze	—	—	—	—
Köles	—	—	—	12. — 13. —

A készáru piaczon eikelt:

Buza. Tiszavidéki: 500 mm. 80 kg. 24.30 korona, 250 mm. 79.5 kg. 24.10 korona, 1500 mm. 80 kg. 24.10 korona, 1600 mm. 79.5 kg. 24.10 korona, 400 mm. 78.5 kg. 24.10 korona, 2700 mm. 78.5 kg. 24.10 korona, 100 mm. 79.5 kg. 24. — korona, 200 mm. 79.5 kg. 24.30 korona, 500 mm. 79.3 kg. 24.50 korona, 100 mm. 79.5 kg. 24.30 korona, 400 mm. 79.3 kg. 24.30 korona, 450 mm. 79.3 kg. 24.30 korona, 200 mm. 80 kg. 24.30 korona, 100 mm. 80 kg. 24.30 korona, 100 mm. 81 kg. 24.30 korona, 300 mm. 80 kg. 24.30 korona, 450 mm. 79 kg. 24. — korona, 300 mm. 79 kg. 24.80 korona, 500 mm. 78 kg. 23.80 korona, 250 mm. 79 kg. 23.90 korona, 100 mm. 79 kg. 24.10 korona, 200 mm. 78.2 kg. 23.60 korona, 100 mm. 78 kg. 23.60 korona, 500 mm. 78 kg. 23.50 korona, 100 mm. 78 kg. 24. — korona, 200 mm. 78.5 kg. 24. — korona, 150 mm. 78 kg. 23.80 korona, 200 mm. 77 kg. 23.60 korona, 100 mm. 76 kg. 22.20 korona.
Bácskai: 100 mm. 80 kg. 23.60 korona, 100 mm. 79 kg. 23.60 korona, 300 mm. 78.5 kg. 23.60 korona, 200 mm. 78.5 kg. 24. — korona.
Pestvidéki: 100 mm. 77.5 kg. 23.20 korona, 200 mm. 77 kg. 23.50 korona.
Felsőmagyarországi: 300 mm. 80 kg. 24. — korona, 450 mm. 79 kg. 23.90 korona, 900 mm. 79 kg. 23.90 korona.

Fehérmegyei: 300 mm. 76 kg. 23.30 korona, Kalocsai: 1500 mm. 77 kg. 23.50 korona. Bánsági: 4170 mm. 78.4 kg. 24. — korona. Szerémségi: 100 mm. 79 kg. 23.40 korona, 200 mm. 77 kg. 23.40 korona. Bihari: 100 mm. 78 kg. 23.40 korona. Tengeri. 100 mm. 17.25 korona, 100 mm. 17.25 korona, 1000 mm. 17.20 korona. Rozs. 200 mm. 18.90 korona. Árpa. 200 mm. 15.60 korona. Zab. 100 mm. 16.90 korona. Az árak 100 kilogr.-kint koronákban értendők.

A határidőpiazcon köttetett:

Délelőtt:

Előfordult kötések (50 kg.-kint):
Buza 1908. októberre 11.68, 11.74, 11.75, 11.68, Buza 1909. áprilisra 11.90, 11.89, 11.97, 11.93, Rozs 1908. októberre 9.59, 9.60, 9.58, 9.62, Zab 1908. októberre 8.02, 8.03, 7.96, 7.99, Tengeri 1909 májusra 7.45, 7.46, 7.43.

1 óra 30 perczkor zártnak:

1908. októberi buza	11.73—11.74
1909. áprilisi buza	11.94—11.95
1908. októberi rozs	9.59—9.60
1908. októberi zab	8.04—8.05
1909. májusi tengeri	7.44—7.45

Budapesti gabonaforgalom.

1908. október 1-től október 2-ig.

	Erkezett:	Elszállított:
Buza	28915	—
Rozs	2988	—
Arpa	5665	2945
Zab	28973	4519
Tengeri	—	—
Liszt	4061	15531
Korpa	—	2601

Értéktőzsde.

Ma valamivel szilárdabban nyílt meg a tőzsde, de később kedvezőtlen politikai jelentésekre az irányzat ellanyhult. A déli tőzsdén is ugyanilyen volt az üzleti forgalom. A kötött üzletek főleg a kínálat következtében jöttek létre alacsonyabb árfolyamok mellett s a vezetők értékek ma két koronával visszaestek. A spekuláció rendkívül tartózkodó s alig bocsátkozik vásárlásokba s főleg a külföldi irányzatok lanyhább irányzatát használja fel magatartásának indoklására. A helyi értékek piaczn is lanyhább árfolyamokkal voltak forgalomban az értékek. Kötés fordult elő a Kereskedelmi Bank és a Városi vasut részvényekben. A járadékpiacz ma ismét gyengült s a forgalomba jutott magyar koronajáradék 92.30 koronáig visszaesett. Az Osztrák hitel 642.75 koronás kezdő árfolyama előbb 643.75-re javult, azután 641.25-re gyöngült. A Magyar hitel 744.50 koronán indulva, 745-re javult, aztán 743.50-re ment vissza. Az Államvasut 696.25 koronáról 694-re csökkent a forgalom folyamán. Forgalomba került továbbá: Leszámitoló bank 484.50—482.50 koronán, Jelzálog 433.50—432 koronán, Rima 560.75—560 koronán, Városi villamos vasut 264.50 koronán, Közuti 554—553.50 koronán, Magyar koronajáradék 92.35 koronán, Hazai bank 280.50 koronán, Danubius 250 koronán, Salgótarjáni 585 koronán.

Előtőzsde.

Előtőzsde ingadozó.

Kötettek: Osztrák hitelrészvény 641.75—643.75. Magyar hitelrészvény 743.25—745. —. Osztrák-magyar államvasut 695.75—696.25. Rimamurányi vasmű 560. — 560.75. Magyar leszámitoló-bank 484. — 484.50. Jelzálogbank 432.50—433.50.

Déli tőzsde.

Déli tőzsde gyenge.
Kötött: Osztrák hitelrészvény 642.75—641.25. Magyar hitelrészvény 744.50—743.50. Osztrák-magyar államvasut 694.75. Déli vasut 124.50—125. —. Magyar leszámitolóbank 482.25—482.25. Jelzálogbank 432. —. Közuti vaspálya 554.50—552.50. Városi villamos vasut 264.75—264. —. Magyar koronajáradék 92.40. Hazai bank 280.50—281. —. Hazai sorsjegy 100.90. Kereskedelmi bank 3395. — 3400. —.

Utőtőzsde.

Kötött: Osztrák hitel 641.50. Magyar hitel 743.75. Leszámitoló 482.50. Jelzálogbank 432. —. Rimamurányi 559.50. Államvasut 693.50. Közuti 553. —.

BECSI GABONATÖZSDE

Bécs, október 3. (Saját tudósítónk távirata.) A mai hetitözsde külföldről általában lanyha jelentések...

Jegyzetelt buza: új tiszavidéki 12.35 - 12.75 korona, marosi 12.15 - 12.55 kor., bánáti 12.15 - 12.55 korona...

Uj-rozs: tótfelvidéki 9.85 - 10.05 korona, csepeli 9.80 - 10. - kor., pestmezei 9.95 - 10.10, déli vasúti 9.80 - 10.05 korona...

Arpa: morvaországi 9.20 - 10.60 kor., marchfeldi 8.70 - 9.30 kor., bécsvidéki 9. - 9.70 kor., tótfelvidéki 7.80 - 8.70 kor., csepeli - győri - kor., déli vasúti 8.40 - 9.65 kor., tiszavidéki 7.30 - 8.40 kor., északmagyarországi 7.40 - 9.40 kor., középdunai állomások 8.30 - 9. - 7.00 kor.

Magyar tengeri: régi 8.90 - 9.10, új - korona, cinquantin 9.90 - 10. - , új - korona.

Magyar zab: minőség szerint 8.25 - 8.85 kor., közepes - kor., elsőrendű - kor., válogatott 8.75 - 9.15 korona, cseh-morvaországi és alsóausztriai - korona.

Noha nyereszterményekben az irányzat szilárd volt, a forgalom lisztben a legkevésbé sem javult és az a néhány kötés, amely mégis előfordult, a malmok újabb áldozatába került és még a hét végén a malmok ismét kénytelenek voltak árait 20 fillérrel leszállítani...

BECSI ÉRTÉKTÖZSDE

Bécs, október 3. Arra a hirre, hogy Bulgária függetlenné nyílvánítása a legközelebbi időre nem várható, a mai előtözsde valamivel jobban ítelték meg a balkáni helyzetet és minthogy egyidejűleg a belpolitikai helyzetet is kedvezőbb színben látták...

11 óraker: zárulnak
Osztérák hitel. 642.50. Magyar hitel. - , Länderbank 438.50, Allamvasut 695. - , Elbavölgyi vasut - , Déli vasut 123.50 - -

Alpesi bányatársulat 667.25. Rimamurányi 559. - Májusi járadék 95.85, Magyar koronajár. 92.40 Orosz érték - , Török sorsjegy - , Német márka 117.43.

1 óraker jegyzetek:
Osztérák hitel 642. - , Magyar hitel 744. - Länderbank 438.50, Unio-bank 547. - , Allamvasut 694. - , Anglo-bank - , Bankverein - , Déli vasut 123.75, Gözhajó - , Alpesi bányarészvény 667. - , Májusi járadék 95.85, Magyar koronajáradék 92.40, Török sorsjegy 183.75, Német márka 117.42, Elbavölgyi vasut - , Rimamurányi 559. - , Orosz járadék - , Keleti vasutak - , Skoda - , Magyar jelz. - , Kárpáti petroleum -

Bécs, október 3. (Osztérák értékek zárata.) 4% százalékos papír-járadék 95.50, 4% százalékos osztérák arany járadék 115.35, 1860-as sorsjegy 151.75, Osztérák hitelsorsjegy 474.50, Angol osztérák bankrészvény 297. - , Bécsi Bankverein 515.50, Osztérák-magyar bank 1745. - , Déli vasut 122.75 Dunagözhajózási társ. 997. - , Dohány rész. 390. - , Cs. k. arany (vert) 11.32 Német bankv. 117.38 Osztér. Lloyd 432. - 4.2 száz. ezüst. jár 95.45 - 98.65, Osztér. koronajáradék 95.75, 1864-es sorsjegy 261.25, Osztérák hitelintézeti részvény 640.75, Union-Bank 546. - , Osztérák Länderbank 437.75, Osztérák-magyar államvasut 693. - , Elbavölgyi vasut 449. - , Alpesi részvény 665.40, 20 frankos 19.11, Londoni váltóár 239.40, Lipótkohó 435. - , Töröksorsjegy 181.75. Gyenge.

Bécs, október 3. (Magyar értékek zárata.) 4% százalékos arany-járadék 110.50. Tiszai és szeg. kölc. sorsjegy 144.15, Magyar hitelbank részvény 743.25, Magyar leszámítoló és váltó részvény - , Rimamurányi 558.25, Magyar csukoripar 1782. - , Adria hajózási részvénytársaság - , Magyar koronajáradék 92.25, 4% százalékos magyar földteherm. kötv. - , Magyar nyer.-k. sorsjegy - , Kassa-Oderbergi vasut részvény - , Magyar jelzalogbank 432. - , Magyar keresk. bank -

KÜLFÖLDI ÉRTÉKTÖZSDE

Berlin, október 3. (Tözsdei jelentés.) A tőzsde javult new-yorki jelentések daczára kedvtelen volt, mert a spekuláció a politikai helyzet további tisztulását akarja bevárni. annál is inkább, mert az

Table with columns: Buza, Hely, Ára, Faj, Fehér, Rozsa, Sárga. Lists various grain types and their prices.

Table with columns: Pénz, Ár. Lists various financial instruments and their values.

Table with columns: Pénz, Ár. Lists various financial instruments and their values.

itteni piacról szóló kedvezőtlen jelentések is befolyást gyakoroltak. Az árfolyamok nivója azonban mégis valamivel ellenállóbban mutatkozott, mint tegnap. Kohórészvények a megnyitáskor jól tudták magukat tartani. Ellenben Laurakohók kedvezőtlen osztaték-nyilatkozat folytán nyomott volt. Villamossági részvények szilárdak voltak. Bankok könnyen ingadoztak. Vasutak közül az amerikai vasutakon kívül Déli vasut is, járadékokból 1902. évi orosz járadékok tudtak kissé javulni, ellenben hajózási részvények realizációk nyomása alatt szenvedtek. A további folyamatban ismét javulás állott be, de zárlat felé hajózási részvényekben eszközölt újabb eladások ismét nyomást gyakoroltak. A zárlat ingadozó volt. A készpénzpiac ipari értékei egyenlőtlenül állottak. Magánleszámitási kamatláb 2 7/8%, napi pénz 3 3/4%.

Zárlatok jegyeztetik: 4-2 százalékos papírráradék —, 4 százalékos osztrák aranyjáradék —, osztrák hitelrészvény 202.10, Déli vasut 23.50, orosz bankjegyek 214.50, 4 százalékos új orosz kölcsön 76.90, Disconto Commandit 180.20, Dinamitruszt 159.50, Harpeni 206.—, Unifikált török járadék 94.10, 4-2 százalékos ezüst-járadék —, 4 százalékos magyar aranyjáradék 93.20, Magyar koronajáradék 92.50, Osztrák-magyar államvasut 148.70, Bécsi váltóár 85.10, Olasz járadék —, Alt. villamossági Edison 226.—, Gelsenkircheni 194.—, Laurakohó 210.—, Ingadozó.

Frankfurt, (Zárlat.) október 3. 4-2 százalékos papírráradék —, 4 százalékos osztrák aranyjáradék 98.15, 4 százalékos magyar aranyjáradék 93.—, Osztrák hitelintézeti részvény 202.20, Osztrák-magyar államvasut 149.—, Északnyugati vasut —, Bustiehradi vasut —, Londoni váltóár 203.72, Bécsi Bankverein 140.95, Villamos részvény 140.95, 3 százalékos magyar aranykölcsön —, 4-2 százalékos ezüstjáradék 98.70, Osztrák koronajáradék 95.70, Magyar koronajáradék 92.40, Osztrák-magyar bank 125.30, Déli vasut részvény 23.50, Elbevölgyi vasut —, Bécsi váltóár 85.13, Párisi váltóár 811.83, Union bankrészvény —, Alpesi bányarészvény —, Nyugodt.

Hamburg, (Zárlat) október 3. 4-2 százalékos ezüstjáradék 99.25, 1860. sorsjegy 153.—, Déli vasut 23.50, 4 százalékos aranyjáradék 98.—, Osztrák hitelrészvény 202.25, Osztrák-magyar államvasut 148.50, Olasz járadék 104.—, 4 százalékos Magyar aranyjáradék 92.90, Nyugodt.

London, október 3. Angol consol 85 1/2.

Páris, okt. 3. (Zárlat.) 3 százalékos Francia járadék 95.62, Osztr. aranyjáradék —, Magyar aranyjáradék 94.50, 5 százalékos Bolgár kötelezvény 1896. évről 482.—, 4 százalékos Olasz járadék —, Déli vasut elsőbbségi kötv. 294.—, 5 százalékos marokkói járadék 513.—, 4 százalékos 1890. Román kölcsön 95.50, 4 százalékos Kons. amort. román járadék 91.60, 4 százalékos Amort. román járadék 1905. 92.65, 5 százalékos Orosz járadék 1906. 101.25, 5 száz. Orosz kincstári utalvány 1904. 512.—, 4 száz. Szerb járadék 1907. —, 4 százalékos spanyol járadék 96.40, 4 százalékos unifikált török jár. 92.20, Török sorsjegy 173.—, Török dohányrészvény 415.—, Osztrák földhitelintézet 1138.—, Osztr. Länderbank 473.—, Magyar Jelzálogbank —, Banque de Paris 1525, Banque Ottomane 760.—, Osztr. magyar államvasut —, Déli vasut 139, Meridional vasut —, Keleti vasutak —, Waggon Lits —, Hartmann gépgyár 633.—, Rio Tinto 17.19, Sucrerie d'Egypte 36.—, Tula 273.—, Thomson Houston —, Urikányi kőszén 172, Chartered 23.25, De Beers 346.—, East Rand 115.—, Jagersfontein 117.—, Transvaal Consols —, Transvaal Land Company 71.75, Váltó Amsterdamra (rövid) 208.—, Váltó német piacokra (rövid) 123.09, Váltó Bécsre (rövid) 104.81, Váltó Belgiumra (rövid) 1/2, Olasz aranyváltó (rövid) 1/2, Váltó Svájcra (rövid) 1/2, Csek Londonra 251.12, Magánkamatláb 2. Bányadt.

ÜZLETI TUDÓSÍTÁSOK.

Sertés-herkedelmi csarnok.

Budapest—Kőbánya.

Budapest, október 3-án. (Hivatalos tudósítás) Hízott sertésárak: Magyar elsőrendű: Öreg nehéz (páronként 400 kilogrammon felül) fillér Közép (páronként 300—400 kilogrammig

terjedő súlyban) — fillér. Fialat nehéz páronként 320 kilogrammon felüli súlyban) 123—124 fillér. Fialat közép (páronként 251—320 kilogrammig terjedő súlyban) 124—125 fillér. Könnyű (páronként 250 kg-ig) 125—127 fillér. Szerbia nehéz (páronként 260 kg fölül súlyban) — fillérig, közép (páronként 240—260 kilogramm súlyban) — fillérig.

Sertéslétszám: 1908. évi október 1. napján volt készlet 35012 drb., 1908. október hó 2-án felhajtott 419 darab, 1908. október 2-án elszállított 248 darab, 1908 október 3. napjára maradt készletben 35183 drb. A hízott sertészték irányzata: változatlan.

Sertéskonsumvásár.

Budapest, okt. 3. (Hiv. tud.) Előző napról maradt 123 darab sertés, — darab süldő, — darab malacz. Pótielhajtás — drb sertés, — drb süldő — malacz. Mai napi felhajtás 123 darab sertés, — darab süldő, — darab malacz, összesen 246 darab sertés, — darab süldő, — darab malacz. Eladott 192 darab sertés, — darab süldő, — darab malacz. Eladattanul visszamaradt 54 drb sertés, — darab süldő, — drb malacz. Mai árak: Zsirterés öreg elsőrendű 350 kg-on felül ételsúlyban 100—102 fillér, ételsúlylevonással — fillér. II. rendű 280 kg.-tól 350 kgr.-ig, — fillér, ételsúlylevonással — fillér, fiatal nehéz, 300 kg.-on felül — fillérig, ételsúlylevonással 124—130 fillérig; fiatal közép 220 kg.-tól 300 kg.-ig — fillér, ételsúlylevonással 124—132 fillérig, könnyű 220 kg.-ig — fillér, ételsúlylevonással — fillér. Hussertés, nehéz 300 kilogrammon felül — fill. ig, könnyű 140—300 kg-ig. — fillérig, ételsúlylevonással — fillér. Belföldi süldő 96—118 fillérig, horvát süldő — fillérig. Malacz — fillérig. Árak minden levonás nélkül kilogrammonként, élősúlyban értendők. A vásár irányzata közepes. Az árak változatlanok.

EGYETÉRTÉS

politikai napilap.

Kiadóhivatali igazgató: PAJORNÁTYÁS

PÁRISI NAGY ARUHÁZ

BUDAPEST, VII., BAKOCSI-UT 38. sz.

Még eddig nem létezett ár!

Hatlövetű Lefauchaux-revolver.

Valódi belga gyártmány, vont acélsíval, dupla forgással, feltöltő töltényesülővel, diófa aggyal, pontosan belöve, 7 mm. jótállás mellett, még eddig nem létezett ár 3 korona 50 fillér. — Képes nagy árjegyzék a többi árúkekről ingyen és bérmentve.

Ha köhög

vagy rekedt, Réthy-féle czukorkát vegyen 60 fillérért, szo.

STANDARD

Életbiztosító társaság Edingburgban, Angolhon

Alapítva 1825.

Magyarországi fiók

Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 4. (Standard palota)

Evi bevétel	36,638,000 korona
Kiutalt nyereségrészek	170,000,000 "
Vagyon	290,900,000 "
Halálesetek folytán kifizetve	628,474,000 "

A »Standard« kötvényeinek nevezetesebb előnyei:

Kétségtelen biztonság. © Alacsony díjak. © Szabad világgötvények. Kötvények érvényben tartása díjzétések elmulasztásánál © Tőkésítés és előre megállapított visszaváltási érték. © Megtámadhatatlanság. © Feltétlen fizetés öngyilkosság esetében egyévi fennállás után. Szabad háboru-biztosítás népfelkelők részére.

Díjtáblázatok kívánatra küldetnek.

Teljes közlömberendezések valamint egyes alkatrészeik. Gyűrűskesztő valamint Sellar-rendszerben.

IPAR- és MEZEI VASUTAK

m. p. sínek, kocskák, váltók, fordítók, kocsivaalkatrészek stb.

Motorok és lokomobilok

benzin, gáz- és gőzüzemre. Garancia mellett felszerelve.

Malmi és téglagyári czikkek

valamint szerszámok, szerszámgépek, vas- és gép-szakmabeli czikkek használt és új állapotban kiválóan előnyösen beszerezhetők

Schlesinger Alajos-nál

Budapest, V., Váci-körút 30. szám.

A LEGJOBB KÁLYHÁT ÉS KANDALLÓT

== SZÁLLIT == CSÁSZ. ÉS KIR. HEIM H. UDV. SZÁLLÍTÓ Budapest, Thonet-udvar.

Különlegességek, család házak, iskolák, kaszarnyák, trodák stb. részére. — Százezernél több van belőle használatban.

Valódi csak az az új védjeggyel.

MEIDINGER-OFEN H. HEIM

Prospektus és költségvetést ingyen és bérmentve.

Eredetiben kaphatók csak fenti helyen v. Bécs, I., Schwarzenbergstrasse 8.

BIZTOS

gyógyulást keresőknek sik bármily nemi betegségben szenvednek.

mint húgycső és hólyagbajok, húgycsőszűkületék, vizelési zavart, eljött magömlések, szék és bajakörös bántalmak (epiphitis, az önterítés utóhátszék felülő idegbajok, korai férfioró elgyengülés, bármily békítések stb. nőknél fehérfolyás, méh bajok, alapos, gyors és gyökéres gyógyítására szigorúan tudományos és lelkifateros gyógymódjánál fogva legjobb ajánljuk

DR. GARAI ANTAL

v. or. és kir. osztály főorvos országos hírv és a legérgebb, 82 éve leonálló rendelt intézetét

Budapest, VI. ker., Andrássy-ut 24. sz.

Rendelés naponta 10—4-ig és 7—8-ig este. Idült húgycső és hólyag bajok vizsgálata villamos húgycsőűtkör segítségével. Vidékiek levelekre kimerít ő választ és szakszerű tanácsot nyújt, gyógyszerrel gondoskodva lesz. Titoktartás biztosítva.

Nőknek külön váróterem.

SZÍNHÁZAK

Vasárnapon, 1908. október 4-én

Nemzeti Színház

Délután 1/3 órákor
Lear király.

Szomorujáték 5 felvonásban Irtá Shakespeare, ford. Vörösmarty
Lear Szacsavay
A francia király Horváth
A burgundi fejedelem Garaszi
Cornwall Bakó
Alban Pálfi
Gloster Hajdu
Edgárd, fia Mihályfi
Edmünd Pethes
Agasztján Iványi
Orvos Abonyi
Boiond Dező
Curán Bónis

Este fél 8 órákor
A betyár kendője.

Eredeti népszimű dalokkal, 4 szakaszban. Irtá Abonyi Lajos.
Nagy Istvánné Bakosi Sz.
Nagy Andrási Mihályfi
Nagy Ferencz Kovács
Andor Holvay
Boris Bakó
Fandi Hegyi M.
Óriás K. Abonyi
Csardás Blaha L.
Zsófi Haidu
Csepeli Latabár
Kajszin Rózsányi
Ragyás Bónis
Pisze Horváth
Szolgabíró

Vígyszínház

Délután 3 órákor.
Diákélet

(Alt-Heidelberg.)
Szimű 5 felvonásban. Irtá Mayer-Förster Vilmos.
A hercege Tanay
Haugt Balassa
Passarge Kozallosky
Jüttner Szilanyi
Lutz Tihanyi
Dellev Tapolczai
Bliz Fonyvossy
Ruderné Makróczyné
Dórfelne Rónaszéki I.
Katicza Harmat
Schöllerman Sarkadi

Este fél 8 órákor
Virraszt a szerelem.

Vígjáték 4 felvonásban Irtá Fiers és Caillaret. Fordította Adorján A De Juvigny márkino Haraszthy H
Személyek:
Jacqueline M. Harmat
Cariot Hegedűs
Lucienne Gazi M.
Dernier Sophie Gothó
Verné Góth
Moulin abbé Vendrey
De Juvigny André Rajnay
St. Hermine baronő Rónaszéki
Christiane lányai Csáky I.
Fr. nois Bányai I.
Bardi

Leltár után

selymet, gyapjuszövetet,
szalagot, csipkét

sokkal olcsóbban ad el

Magyarország legnagyobb
divatáruháza.

Ifj. Weisz Jakab és Fia

Bpest, IV. Váci-utca 30. (Harisbazár).

Selyem- és gyapjuszövetmár-
dekok potom áron árusítanak ki

Értesítés.

Néhány ezer szobapálmát érkezett külföldről eredeti vasonokban. Kiválóan egészséges példányok, rendkívül olcsó árakban.

NAGY IMRE virágnagykereskedő
állandó virágkiállítás a Fővám ház-téren, központi vásárosarnok átellenében.

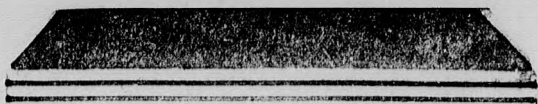
NAGYENYED-re forduljon minden érdeklődő,
ki súlyt fektet a fajtisza anyagra.
Gyümölcsfák, dísz- és kerítés-
növények stb.
nemes szilvaeseményekben nagy részlet
Szőlőoltványok
európai, amerikai alma és nyűkeres vesszők.
Arjegyüket ingyen küldi.
FISCHER és Társai
Erdők és szőlőkültiválás

Szálloda
Az „ARANY BÁRÁNYHOZ”
BÉCS, Wieden, IV. Hauptstrasse 4.
Elsőrangú szálló. — A magyarok találkozó helye. — Szobák 2-60 koronától felfelé.
2 percznyire az Operától és Kärntnerstrassétól.
Világos szobák. Világos szobák.

FODOR KÁROLY
vivő- és testedző-intézete
BUDAPEST Fiók-intézet:
IV., Koronaherceg-u.3. | Andrassy-ut 88.
Speciális tanács gyermek-
tornában s gyermekvívásban

Vadászoknak és turistáknak
nőkülönböztetlen, télen melegítő, nyáron hűsítő, törv. védett
Nimród
meleg és hideg italtartó lapos börtök flecczel béleelve, közön-
egész üveggel, mely ugyanazon szolgáltatást teszi, mint a drága
THERMOS PALACZK
a forró italt reggel beöntve, télen a legkellemesebb italt
szolgáltatja egész nap és nyáron a behűtött italt nem me-
legszik meg benne egész nap. Továbbá THERMOS
PALACZK védőtokok bőrből, flecczel béleelve saját
talalmányom, legolcsóbban kapható:
ACS LASZLÓ szifgyártó, Ullői-ut 19. szám

BUTOR
DUS VALASZTEKÉNDŐGY
KÉSZPÉNZÉRT MINT
RÉSLETFIZETÉSRE
RENDSZERVÜL OLCSÓÁRON
KAPHATÓ
EÖTVÖS-UTCA 17. (Andrassy-utca felől)
EHRENTREU TESTVÉREKNÉL
BUDAPEST, VI. EÖTVÖS-UTCA 17. (ANDRÁSSY-UTCA FELŐL)
KAPTEL ARJEGYZÉK INGYEN. TELEFON 82-27

Akar-e Ön

kényelmes, tartós és
elegáns lábbelit viselni?

Ez esetben csakis

„Angyal
Cipőt”

vásároljon, mely akkor
valódi, ha a talpán ezen

látható.

Kapható az ország minden
jobb üzletében.

viszontelárusítók forduljanak a törv.
védett

Angyal-cipők
gyárához:

Engel Simon
Budapest,

VII. ker., Rákóczi-ut 8.

FŐVÁROSI ORFEUM
WALDMANN IMRE igazgató. VI., Nagymező-u. 17
Ma és minden este
SYLVESTER
SCHAEFFER
junior a ceoda artista
vendégjátéka
ELŐSZÖR BUDAPESTEN!
Az előadás kezdete 8 órákor.
Jegyelővétől 10-1 és 3-6 óraig a nappali pénztárnál.
A télikerében reggeli 5 óráig VORÓZ ELEK szingánzenekara hangversenyez.

RÉMI KÁVÉHAZ BÜFFÉ
József-körut 4. (Nemzeti színházzal szemben.)
Estőnkint nagy választék mindennemű hideg ételekben
Egy színházi vacsora 50 fillér
Kis palaok bor vagy sör 38 fillér.
kenyérrel

MINDENKI
WAGNERHEZ megy,
a ki kifizető hangszereket
olcsó pénzen akar venni.
Hegedűk 2 frt. 50
król, fuvolák 3 frt.
től, beszélőgépek 5
frttől feljebb. Har-
monikumok a legol-
csóbb árak mellett.
WAGNER „Hangszerkirály”
Budapest, József-körut 16. Arjegyék ingyen.

Acetylen világítás
50% gázmeztakarítás érhető el.
ha Kolumen Alfréd és Társa acetylenvilágítás berendezési
vállalatnál Budapest, VIII., Köztemető-ut 12.

„Carbid a vízben”
rendszerű világítási telepet rendel meg! E fényes világítás-
nál egy 32 gyertyafényű láng óránkint maximum 2 1/2 fillérbe
kerül. — Jutányos árak és kedvező fizetési feltételek! Ar-
jegyekkel és költségvetéssel díjmentesen szolgálunk.

„VALUTA” erszeny
egy darab bőrből készült ára
I korona kizárólag
„Székely” bőrdoboznál
VII. Rákóczi-ut 4
Arjegyék ingyen

SZÍNHÁZAK
Vasárnapon, 1908. október 4-én.

M. Kir. Operaház

Eliána.
Cenedráma 3 felvonásban. Szövegét írta Harris H., fordította Abrányi E. Zenéjét szerzelte Michalovich Ödön.
Személyek:
Artusz Takács
Gheerra Szamosi
Lancolat Antos
Eliána Vasquezno
Eavinius Pichler
Kyot Várady
Remete Erdős
Kezdeté 7 órakor

Várszínház

Zárva

Városligeti Nyári Színház

Délután fél 4 órakor
Angyal Bandi
Népszínmű
Este fél nyolcz órakor
A Notredamai toronyőr
Népszínmű

Magyar színház

Délután 3 órakor
A Sasfiók
(L' Alcein) Dráma 5 felvonásban írta Rosland Edmond, fordította Abrányi Emil.
Személyek:
Ferencz Lőrincz
Flambeau Csorlos
Metternich Rátkai
Ferencz esászár Réthey
Marmont tabornagy Thuróczy
A szabó Z. Molnár
Gentz Garas
Báró Obenaus Molnár
Maria Luiza Forrai R.
Camerata grófné Polgár I.
De Lorget Teréz T. Halmi M.
Főhercegnő Mészáros G.

Este fél 8 órakor

A császár katonái.
Dráma három felvonásban. Írta Földes Imre.
Személyek:
Károly István Vágó
Károly Zoltán Garas
Károly Erzsébet Borostyán
Schneller Lajos Z. Molnár
Marjay István Réthey
Szilassy Ernő Lőrincz
József Csorlos
Fárossy Agost Vándor
Keller Gyula Rátkai
Szedlacsok János Papp
Pintér István Tarnay
Ferencz Körmeny

ROYAL ORFEUM
ERZSÉBET-KÖRUT 17. TELEFON 510-22
Ma és minden nap 8 óral kezdettel
Nagy előadás.
Szenzációs attrakciók.
Lalle Solbini. Farfalla. Jansy. Iskaronis. The 4 Black Trombadouros. Ujváry Károly. Kövály Gyula. Kovacs Hanna.
Naponta 9-kor este.
VERA VIOLETTA.
Ópárette. - Zenéjét szerzelte: Eysler Ödön.

FOLIES CAPRICE
Igazgatók: LEITNER és KELETI Főrendező: ROTH SANDOR.
Budapest, Révai-utca 18. sz.
Az előadás kezdete fél 9 órakor
Ma! fél 10 órakor! Ujdonság!
A mulóvés.
Bóhózat, írta: Tábori Emil. Rendező: Rott Sándor.
Továbbá: Tú k Berta, Nanou, Zsidi Márton, Gerő József, ugymint Trebitsch Sándor mint török náremőr.
Vértű 11 órakor
DER LUFTTURNER
Nappali pénztár d. o. 9-1-ig és d. u. 3-6-ig. Az első emeleti Casino de Parisban elsőrangú táncz attrakciók.
— Kezdeté fél 12 órakor —

SZABADALMAK AT
vőféjyeket és mintaoltalmat megszerző
Szabadalmakat Értékesítő Vállalat
PASZTOR (bej. cég.)
BUDAPEST, VII., ERZSÉBET-KÖRUT 17.
Telvilágosítás általán.
Telefon 24-28.

Colibri!
A világ legkisebb zongorája 135 cm., csakis a magyar kir. zeneakadémia szállítójánál
Reményi Mihály
nagy magyar hangszer és zongora telepén kapható
Budapest, Király-u. 58.
Telefon 87-84.
A zenepalota mellett.
Dus raktár a legkiválóbb mesterzongorák és pianóknak a legolcsóbbtól a legfinomabbig. Készpénzért vagy 36 hóig terjedhető részletfizetésre is. — Regi zongorák és pianók megvételnek és becséreltetnek
Ezen lapra hivatkozva árjegyzék minden hangszerről külön-külön ingyen küldetik.

Hull a haja? Használja a **Petroleum-hajszesz-t.**
Egy eredeti üveg ára 2 korona. Főzetküldés helyett
Gara Géza és Tsa drogéria Epest, VIII., József-körut 179.
Irással árjegyzéket kérni.

AGYTOLL GOZTISZTÍTÁS.
Szab. módszer szerint előkészített hygienikus „ágytolak”
MARABU-hoz TELEFON 71-25.
Bpest Károly-körut 9.
A háztól való el- és visszahozatásáért még aznap díjtalanul eszközöztetik

Automobilok üzletfelo szlás miatt összes raktáron lévő kocsik megfelelő áron eladó.
SILLAG A. JÓZSEF bizományi raktára.
Budapest, V., Nádor-utca 30. szám.

Bevásárlás és eladás közepesben: Csak merték szerint kar többszöri próbára
Őszi sacco öltönyök } 25, 30 ft
Átmeneti kabátok }
Téli kabátok --- 45 frtért.
AMERICAN HOUSE
IV., Szervita-tér 3. sz. (I. emelet).
Csak szervezett ki- próbált munkásokkal dolgozunk! Szép, divatos, kifogástalan minőségű szövetek teiszés szerinti választhatók.

Női ruha divat-kele eladás
Óriási készletünkben 120 oz. széles őszi angol kelmét méterenként 42 krtól kezdve a legfinomabb minőségig 2-3-4 frtig árusítunk.
Rosenberg és Quitt
női divat, szőnyeg és vászon árak nagy áruháza
Budapest, VI. Király-utca 32.
Telefon 528.
Alapított 1895

Jól lát?
Ha nem, akkor forduljon bizalommal
HATSCHKEK optikusok, csak Károly-körut 6. sz. ahol szemüvegek és látósüvegek is legolcsóbban kaphatók ingyen árlésvizék barmentva.

Czimbalom kedvelők
Mielőtt bárhol czimbalmot vásárolnak, kérjenek árjegyzéket a czimbalomkészítés elismerés első szakértőjétől, ki minden tekintetben a legjobb világhírű szabadalmazott czimbalmokát készíti. Czimbalmok már 25 frttól kezdve kaphatók, ugyszintén az összes hangszernek a legjobb minőségben. Számos kiállításokon elsőrendű kitüntetés és elismerés a legjobb és szakzerű munkáért.
Habits Antal Budapest, VII. kerület Erzsébet-körut 42. szám

600.000 korona nyerhető
október hó 5-én
1 drb Pesti Hazai Tkp. sorsjeggyel.
Kapható
40 havi 3 kor. 50 fillér részletfizetésre.
Az első részlet beklüldése ellenében kiadom a sorsjegyszorozat és száma tartás azó részletét azonnali játekjoggal. Az első 2 havi részletnek egyszerre való beklüldése esetén a 3-ik részlet ingyen nyugtáztatik.
Fleissig Sándor
bank- és váltóüzlete
Budapest, VII., Erzsébet-körut 2.

A törvény követelményeinek megfelelő
Alföldi fehérkeresztes Sósorszesz
a legáltalánosabban kedvelt és nélkülözhetetlen háziszer, igen számos esetben kitünő szolgálatot tesz, mert
erősítő! üdítő! edző!

Barack-pálinka
közkedvelt ital.
Radial Elixir
kitünő gyomorkeserű
paratlan hatásu!!
Gyártja:
az Alföldi Cognacgyár
r.-társaság
KECSKEMETEN.
Mindenütt kapható!
Tessék mindenütt csakis eredeti
Alföldi Cognacgyár Kecskemét gyártmányt kérni.

Vasárnap
Királyi
Délután
Vasárnap
Operett
Dörmann
tolla Mérc
zette
XIII. Joah
Lohér
Heléna
Niki
Gusztá
Friderika
franczi
Vendolin
Este
Holl
Nagy operet
vegét írta
ten Hurgen
Paul Ruben
S
Paan Adrie
De Coop, h
Van Vuyl, h
Hook, páll
Sally, Jean
Fredamok
Snapsz, gy
Mina, szak
Stinkz Sin
BEK
2 na
Tel
nagy
5
Cse
M
Be
Bérleti
BU
VI. Ter
a fé
Turóhny
Zsidi W
Szalay
(Böhöz
3 u) sz
5, 4 és 3
hádnál
TE
Toulsz-
szerelő.
egyedül
5
6
7
8
9
10
11

SZÍNHÁZAK

Vasárnapon 1908. október 4-én.

Királysínház

Délután 3 óraker Varázskeringő

Operett 8 felvonásban. Irák Dörmann és Jacobszohn. Fordította Mérei Adoll. Zenejét szerzőtte Strauss Oszkár.

Személyek:

XIII. Joahim Némethi, Lóránt Papir, Holóna Petráss S., Niki Király, Gusztáv Sárosi, Friderika Öcley F., Francz Otvós Gitta, Vendölín miniszter Sugár

Este fél 8 óraker Hollandi lány.

Nagy operett 2 felvonásban. Szövegét írta Paul Rubens és Austen Hugen. Zenejét szerzőtte Paul Rubens. Fordította Brödy Miksa.

Személyek:

Paan Adrien, Szirmai De Coop, hadnagy Dobos Van Vuyt, karmester Király Hook, pálinkagyáros Moross Sally, leánya Petráss S. Fredamokahura Kassai E. Snapsz, gyárvezető Papir Mina, szakácsné Palmay I. Slinksz Simon Németh

Uránia színház

Délután 4 óraker Uj asszonyok.

Este fél 8 óraker

Az uj Törökország.

Apollo - Projektográf

TELEFON 68-39.

Dél-Tirol

(Bozen és vidéke)

Víz sportok. — Hogy lehet könnyen pénzt keresni. — Hatásos ragasztószer. — Kis halászeány. — Művész álma.

Aranykeresők az egyiptomi sivatagban

A vízi nimfa. — Várnagy boszúja. — Szerencsés ötletek. — Bosszúálló szerelmes. — Egy ruha viszonzottságai.

KEZDETE: 6 óraker

FOGAK

és fogsorokat szálpadlás nélkül, a természetes fogaktól meg nem különböztethető és rágásra kitűnő 10 évi szavatosság mellett készít

Guttermuth János

függőfog szakértő

BUDAPEST, VII. ker., Baross-tér 22. I. jobbra 3.

Kérem a névre és az ajtószámra figyelni, mert ketten vagyunk e házban. — Erkezőkor kérem a kapu alatti táblán levő 3-as számú gombot megnyomni, hogy az érkezők sorrendje betartassék.

Borsajtók, szőlőzuzók, arató- és vetőgépek

a legolcsóbbak és legjobbak

FEHÉR ÉS GHIMESSY

gépgyárában,

Budapest, VI. ker., Hungária-körút 84E. szám.

PATHÉPHON LEMEZEK!

Szenzációs újonság! Gramofon kedvelők figyelmébe!

A világhírt párizsi Pathé cég egy újfajta lemezt hozott forgalomba, melynek nem kell a költséges és időrabló acéltáblákat használni. A Pathé-lemeze hangdoboz mindenféle gramofonra alkalmazható és egy elkaphatatlan szállítású levele van ellátva. A Pathé lemezeknél minden a művésztől, Grönyörű színia és természetes hangvisszatárása folytán mindenkinek rendkívül nagy élvezetet szoroz. Felvételük 25 névvel a világ legelső művészeitől, Caruso, Alvarez, Titta, Ruffó, Szerák, Schmedes, Gamma, Bellinoni, Dolna asszony, Boninsegna, Galvani, Michalovna stb.

Csakis egy árban 5 kor. 28 cm. lemezek. Pathé hangdoboz ára 10 kor. — Jégfröccet ingyen és bérmentve.

Kapható; FRISS GYULA utóda

Havas Simon fonográf-üzletében

Bp. VI. Ferenciek-tére 3. az udvarban jobbra

BEKETOW CIRKUSZ Városliget

Telefon 107-4E

Ma vasárnap, október 4-én

2 nagy ünnepi előadás. Délután 4 és este 7/8 óraker.

Teljesen új műsorral.

este folytatása a

nagy nemzetközi díj és versenybirkózásnak

DÍJ: 8000 KORONA.

5 kamaraestély a Royalteremben.

Cseh és Brüsszell vonós-negyesekek

Marteau-Dohnányi

Becker hármas

Bérleti árak: 40.—, 20.—, 15.— és 8 korona. Jegyek kizárólag Méry Bólánál. Andrássy-ut 12.

BUDAPESTI CABARET

DONBONIÉRE

VI. Teréz-körút 28. Telefon 52-88.

Minden este 9/4 óraker

a fényes új októberi műsor

Turóházi Olga, Vörös III. Kököny Ilon, Antaly Erzel, Csahai Zsófi, Willy Hagen német kabaré-művész. Conférencier: Dr. Szalay József, Vitéz János stb. — A néma vádlott (Bohózat) — BERTA PANAMÁJA új művésziműsorok. 3 új színpadi tréfa, 20 új kabarészám. — Jegyek: 6, 5, 4 és 3 koronás; Koninké tőrdíjában, Andrássy-ut 29. Bándai Kossuth Lajos-ut. 4. Székely, Erzsébet-körút 42. és a Cabaret panzáránál. Mindenütt telefon.

TENNIS-RAKET JAVÍTÓ

Tennis-pálya-készítő és javító. MACHER REZSŐ sportüzlete

Budapest, IV. Koronaherosz utca 3. szám. (Az udvarban)

Szőlőbirtokosok,

kiknek eladó Sauvignon vagy Semillon, esetleg más francia fajszőlőből szűrt borai vannak, felkérteknek czégünknek ajánlatot tenni. Bármily mennyiséget megvásárolnak.

Vértess-féle Sósorszesz

Minden házban szükséges.

A gége, torok, tüdő, gyomor, bél, vese, hólyag hurutos bántalmainál feltűnőhatatlan

Sicilia

ARTÉZI GYÓGYVIZ

KAPHATO MINDENÜTT

FŐ-RAKTÁR: BRAZAY KALMAN

BUDAPEST, VIII. JOZSEF-KÖRUT 37/39

Csak „SICULA” névvel ellátott üvegek valódiak.

SZABADALOM,

védjegy- és mintajelölés eszköz-ése az összes kultur-államokban.

ADLER MIKSA okl. gépészmérnök

hites sz. b. ügyvivő

BUDAPEST, VI., Andrássy-ut 51.

Kovács Gyula zongora-teremtő

Budapest, V. Ferenc-József-tér 5-6.

Gresham-palota. Telefon 110-66.

zongorák, pianók és harmonikumok legolcsóbb árban. Teljesen új hangszerek beérkezése.

Részlet és javító-csatláv. Zongora hangoltatás eszközöltetik.

Állandó képkiallítás eredeti képekben, és művészi reprodukciókban.

Benzin-, nyersolaj- és szivógáz-motorok

Motoros cséplő-gépek

A legjobb gépek. A legolcsóbb árem.

Kedvező fizetési feltételek.

Tessék árjegyzéket kérni, ingyen küldjük.

Dobry Ant motor- és gépgyárának

magyarországi egyedárusítói:

Szabó Emil és Társa

Budapest, Ferenc József-tér 6. szám.

(Gresham-palota)

HETI MŰSOR.

Table with 8 columns: Október, Nemzeti Színház, M. kir. Operaház, Vigzínház, Király Színház, Magyar Színház, Uránia, Várszínház. Rows list dates from 5th to 11th October and corresponding plays and venues.

Tessék megfigyelni Ezek ismét új levelek!

40 fillérért a valódi Diana-sósbor-szeszt kapható Magyarországi gyógyszerárakban, drogeriákban és az összes fűszerkereskedéseiben. Az előkelő fodrászüzletekben állandóan az urak használják.

Egy nagy üveg Diana-sósbor-szeszt ára 1 kor.

A ki Diana-sósbor-szeszt vásárol, figyelje meg a plombát, mert rajta kell lenni ennek a szónak »Diana-sósbor-szeszt.« A külső sárga burkolat-papíron is rajta van e két szó: Diana-sósbor-szeszt.

Tekintetes Erényi Béla gyógyszerész ur!
Az Ön által készített és forgalomba hozott Diana-sósbor-szeszt naponta használok és kitűnő, üdítő, erősítő és tisztító szerek bizonyult, valamint láb-ajánlót is egy cseppnyi Diana-sósbor-szeszt elalított. Készítményét vévőkorokban mindenütt lelkiismeretesen ajánlom, tehát fogadja tekintetes gyógyszerész ur hála köszönetem.
Szenmártonkő, 1908 szept. 22.
Kohn Imre, s. k., korek-szegéd.

Igen tisztelt gyógyszerész ur!
Az újragabban becses felhívásának én is szívesen teszek eleget és pedig lelkiismeretemben híven a tisztá igazságot. Ezek óta szenvedek makacs lábörvisekkel és nem egyszer ezen fájdalmakat csak a vér kivárása által bírtam csillapítani, ami által erőmet vesztettem. Míóta az Ön Diana-sósbor-szeszt használok, melyet lábaimat vékonyan behuzom és jól bedörzsölöm. Ilyenkor viszketésgömög megszűnik és kellemes hatást tesz rám. Lábam rajása ellen valódi csodát tesz az Ön Diana-sósbor-szeszt. Ha fájdalmaimat egészen nem is szünteti meg, de némileg még is szünteti és egész testemet feltrissli és életkezetet önt belém. Az Ön Diana-sósbor-szeszt minden házban úgy kell, hogy legyen, mint a mindennapi kenyér.
Tiszte tettel
Garai Ignác, s. k.

Tisztelt tekintetes ur!
Tegnap voltam a Hungaria-szállóban, gróf Hoyos Fülöp iránt kérdősködvén a pórtás, miután ott gyakran megfordulok, kérdezte, hogy valóban oly hatásos-e tekintetes Diana-sósbor-szeszt mint nekem nevével aláírásával azt egy ostilapban olvasták. En megmagyaráztam és bebizonyítottam nekik, hogy azok a sósbor-szesztnek köszönhetően és hátra merem mindenkinek ajánlani. A pórtás és igazságot azt mondtam, hogy ott megszálló vendégeknél tegyék ajánlani, mert ha egy üveg, sebesültséget iszt kipróbálás után onak ajánlja, annak jónak is kell lennie és nem lehet kelletlen. Vegye tekintetes ur tudomására, hogy a Bristol-szálló pórtását is, kit szintén ismerem, ezen sósbor-szeszt ajánlására figyelmeztetem.

Fogadja tekintetesöged ezen értéklésem mellett kiváló tiszteletem öszinte kifejezését s maradtam alázatos szolgálja
Weinzierly József s. k.
1848/49-es honvéd-tüzérfőhadnagy, ütegparancsnok, 11-od és 11-od érdemjeles.
IX., Lilliom-utca 21. sz., földszint.

Nyilvános vegykísérleti állomás.
Dr. Neumann Zsigmond kir. törvény-széki hites vegyész.
Budapest, V. ker., Vécsey-utca 5.

Bizonyítvány.
Alulírott ezennel bizonyítom, hogy az Erényi Béla gyógyszerész ur, budapesti lakostól eredeti palackban bemutatott Diana-sósbor-szeszt megvizsgáltam, azt kellemes illatú, ártalmatlan, aetherikus testekkel kevert borsoszeszt odatnak találok, mely kisebb mennyiségben cseppekben, avagy vízzel hígítva, belső, továbbá változatlan alakban külső használatkor ártalmas vagy mérges anyagokat nem tartalmaz, miért is úgy belsőleg, mint külsőleg alkalmazható sósbor-szesztnek minősíthető és így, mint hasizser, annak forgalomba hozatala kifogás alá nem esik.
Budapest, 1907 március 5.
Dr. Neumann Zsigmond s. k., kir. keresk. törvényszéki hites vegyész.

Nagyságos gyógyszerész ur!
Hálás köszönetemet fejezem ki önnek, hogy egy olyan jó szert életbe léptett. A Diana-sósbor-szesztnek 2 heti élvezete után nagyon jól érzem magam. Biztosítottam, hogy kitűnő szeret leg-melegebben ajánlani fogom.
Kiváló tisztelettel
Vogel Gyula, magánzó.
Pöstyén, 1908 szeptember 14.

Tekintetes Erényi Béla gyógyszerész ur!
Foggykoremmel nem tudtam mit csinálni. Kihuzatni nem mertem. Ajánlottam a Diana-sósbor-szeszt, melyet használtam és minden részét vízzel hígítva. Most a fájás teljesen kiállt. Tisztelettel
Budapest, 1908 szeptember 19.
Schichtauer Vilmos s. k., angol, francia ur- és egyenruhakészítő, hadifelszerelési intézet.

Tisztelt gyógyszerész ur!
Egyszer történt, hogy én mintegy három évvel ezelőt nagy kirándulást vittem végre a Magas-Patrában s ott a lomnici csucsról lecsuszván, lábam törtem. Soká feküdtem betegem és végre fegygultam. De azóta a lábam minden időváltozást megérez. Nemrég, hogy egy barátom ajánlotta a Diana-sósbor-szeszt, hogy az hamar kigyógyít. Én vettem egy üveggel, mivel már mindent megpróbáltam, hogy gyógyuljak. Ennek az üvegnek bámulatos hatása volt. Alig, hogy egy párszor bedörzsöltem fájós lábamat, már nemsokára éreztem hatását. Három nagy üveggel fogyasztom már el, de az a három üveg teljesen kigyógyított. Most már egészen fiatalosan érzem magamat s a régi jó kedélyem is visszatért. Mindezt kimondhatatlan hálával fartozam a gyógyszerész unak. Maradok tiszteltje
Budapest, 1908 szeptember 26.
Garamszegi Garamszeghy Mihály s. k.

Nyilvános vegykísérleti állomás.
Dr. Teibisz János kir. kereskedelmi törvényszéki hites vegyész.
Budapest, VI., Dessozffy-utca 45. I. em.

Bizonyítvány.
Ezennel igazolom, hogy az Erényi Béla budapesti gyógyszerész ur által forgalomba hozott Diana-sósbor-szeszt megvizsgáltam és megállapítottam, hogy az az egészségre ártalmas alkotórészeket nem tartalmaz.
A vegyi összetétel szerint, vízzel hígítva belsőleg és változatlan alakban külsőleg a legjobb hatású sósbor-szesztnek jelentem ki.
Budapest, 1907 III/12.
Dr. Teibisz János, s. k., kir. keresk. törvényszéki hites vegyész.

Tisztelt gyógyszerész ur!
Az Ön Diana-sósbor-szeszt felülmúlja a világ minden sósbor-szeszt. Mert fer-jemet többféle nyavajától mentette meg, mit sohasem mert remélni. Paratlan hasznosítószerek is. Férfiem csak azokkal bizonyítja, akik kopaszon láttak és most nem győznek eléggé csodálkozni, hogy mily dus haja van. Fogadja kitűnő találmányáért hálás köszönetemet. Maradok tiszteltje
Tolnai András és neje,
Irodaszolga.
Budapest, 1908 III., Laktanya-utca 2.

Fenti levelek szóról-szóra lettek az eredeti levelekről szedve és kinyomva. Mindenkinek jogában áll a levelek eredeti hiteles példányát megtekintés végett követelni. Ez alkalommal felszólítunk mindenkit, aki a Diana-sósbor-szeszt használta, vagy ma is használatban tartja, hogy véleményét a Diana-sósbor-szeszt hatásáról írja meg és a levelet küldje be hozzánk. Előre is kijelentjük, hogy az ilyen levelekért nem fizetünk semmit és így csak azok irjanak, kik egyedül az igazság és közönség érdekében kívánnak hasznos szolgálatot tenni. A hozzánk beérkező leveleket pontosan lefogjuk közölni az újságokban.

Egy eredeti üveg „Diana-sósbor-szeszt“ ára 40 fillér.

Postán legkevesebb 6 üveget utánvétellel szállít 2 korona 40 fillérért

az egyedüli készítő:

ERÉNYI BÉLA gyógyszerész

Budapest, Károly-körút 5.

Hamisítják sokan a valódi Diana-sósbor-szeszt. Felkérjük a tisztelt közönséget, hogy ha reájön ilyen hamisítványra, úgy értesítsen bennünket erről, hogy a bűnügyi eljárást megindíthassuk a hamisítók ellen.

Legtöbbször úgy hamisítják a Diana-sósbor-szeszt, hogy az üresüvegeket visszavásárolják, megtöltik teljesen értéktelen folyadékkal, és eladják mint valódi Diana-sósbor-szeszt. A közönség ezáltal be van csapva

NŐI RUHÁZATI OSZTÁLY.

Mélyen leszállított árak!

1 lüster berakott alj	10-15 K.	1 selyem tafft alsó színes és fekete	15 K.
1 tafft berakott alj	25-30 >	1 gyermek-gallér	6 >
1 vászon felöltő	14-18 >	1 selyem-batiszt bluz	5 >
1 pepita utazó gallér	10-14 >	1 cloth alsó-szoknya	4.50
1 lüster utazó köppany	15-20 >	1 delain pongyola	7 >
1 tafft kabát	25-30 >	1 mosó pongyola	5 >
1 angol zefir bluz	3-5-6 >		

Fehérnemű osztály: Női ingek, hálókötösök, sifon- és batiszt alsók, pamuttrükközök, ágyhuzatok, rumburgi vásznak, crettanok, delenek, selymek, lüsterok **olcsóbban, mint bárhol Budapesten:** Naponta óriási maradékvásár mindenféle árakból!
HERCZEG ÉS HORVÁT Budapest, VII., Rákóczi-ut 52. szám. Szabott árak!
 Árjegyzék ingyen. Telefon 64-80.

MEGHODÍTOTTUK A VILÁGOT!

UNDERWOOD LÁTHATÓ IRÁSHÍRŐGÉP

GEREBEN BELÁRISOLTER?

HÁZASULANDÓK FIGYELMÉBE!

JEGYÜRÜK. HÁZAJÁNDÉK-TÁRGYAK ÉS LEGELŐNYÖSEBBEN POLGÁR KÁLMÁN ÉKSZERÉSZ-ÉS MŰRÁS-üzletében szerezhetők be. BUDAPEST, Erzsébetkörút 22.

VIDÉKI MEGRENDELÉSEKRE KÜLÖNÖS GONDOT FORDÍTOK. ÁRJEJYZÉK 2000 RAJZZAL INGYENES BÉRMENTEL.

A FEKETE GYÉMÁNT
 — REGÉNY. —
 Írta: FRED. VILLER.

23

Ebben megegyeztem vele. Azután elmondtam részletesen Reiersen asszonynál tett látogatásomat, miképpen került említésre a színész neve és a vele való találkozásomat is elmondtam.

— Ha tehát jól megértettem — szölt a főkapitány — ön gyanakodik a szép komornára, aki alkalmasint viszonyt folytat az elragadó színésszel.

— Igen.

— Sőt még tovább is megy: ebben keresi az okot, hogy a boldogtalan leány lopást követett el, ugyebár?

— Igen, nem tagadom, tényleg ezt gondoltam; csak különösnek tartom, hogy ilyen leányt, mint Eveline, akit Frick kisasszony a legtisztességesebb leánynak tud és annak is mondja, azok után, amit megtudtam róla, feltétlen őszintének és jellemesnek tartom, ilyen emberbe lett szerelmes és az uralkodik felette.

— Hogyan, kedves Monk, — szölt közbe a főkapitány olyan mosolylyal, hogy akik nem ismerik őt, cinikusnak gondolták volna, — anynyi év után, amit a rendőrség szolgálatában töltött, még mindig illúzióban ringatja magát a szép nemet illetőleg? Csak nem hisz azokban a régi könyvekben, amelyek arról regélnek, hogy a hős „férfias nyíltságával”, vagy „hősies bátorságával” hódítja meg a nőt?

— Nem, hiszen az utóbbi évek alatt sok mindent láttam...

— Igen, sokat látott, ami azt bizonyította, hogy a legnagyobb don Juanok egyuttal a leg-

hazugabb emberek is és hogy egy simaarcú férfi, aki jól tud hazudni és hizelegni, nagyobb hatást ér el a szépnemnél, mint minden más becsületes, tisztességes férfi, — ugyebár?

Már hozzászóktam feljebbvalóm tréfás tulajdonságaihoz és nem is tagadhatom, hogy tapasztalataim, melyeket a rendőrség szolgálatában tettem, tényleg egyeztek ezzel a véleménynyel. És ebben az esetben már azért sem vitatkozhattam vele, mert Eveline lopásának motívumát szintén ilyen következtetésben tudtam fellelni.

— De beszéljünk a mi gyémánt-ügyünkről! — szölt a főkapitány. — Azonnal adok önnek elfogatási parancsot és a leghelyesebb, ha a fiatal leányt minél előbb letartóztatja. Minél hamarabb történik meg, annál inkább van rá remény, hogy a pénz visszaszerezhető, amit az öreg Jürgens érte adott.

— Bocsásson meg, főkapitány ur, — feleltem én. — Evelin jelenleg Frick ur házában tartózkodik és éjjel is ott lesz. Rendkívül kínos lenne Frickre nézve, ha a letartóztatás az ő házában történne meg. Van valami kifogása ellene, ha várnék ezzel holnap reggelig? Evelin valószínűleg meglátogatja akkor az anyját és fel lehet használni ezt az alkalmat. Egyuttal házkutatást is lehet ott tartani. Ha Reiersenné büntárs, akkor ezzel annyira meglepiük, hogy a pénz kiadására is rávehetjük. Mintegy előzetem, hogy sokkal inkább lehet sarokba szorítani és megfélemlíteni őt, mint a leányt.

— Nem gondolja, hogy ezt az időt felhasználják és a pénzt elrejtik? Ha ugyan már ezideig meg nem tették.

— Én inkább azt gondolom, hogy hasznunkra lesz Evelinet ma este még békében hagyni. Egyelőre legjobb emberem egyikével figyeltem.

— És a színész?

— Már jó kezekre bízom. Kolstad titkosrendőr utasítást kapott, hogy árnyékként kö-

vesse és azonnal tartóztassa le, ha a várost elhagyni szándékoznék.

— Hát akkor helyes. Tegyen úgy, ahogy jó-nak látja, Monk ur: azt hiszem, hogy ön a jobb detektív kettőnk között. Ha esetleg ma este találkozik az öreg Frickkel, mondja meg neki, hogy a gyémántját megtartom addig, míg a törvénszék elé nem kerül; de mindenesetre jó kezekben van.

Az bizonyos, hogy nem valami könnyű szívet haladtam a Drammens-uton kifelé, miután előzőleg kiadtam a szükséges utasításokat az embereimnek. Tudtam, hogy a hír, melyet hozok, az öreg Fricket és Sigridet le fogja suitani. Miután egy darab utat már megtettem, eszembe jutott, hogy ezen az estén nem is mutatkozhatom „villa Ballarat”-ban.

A házban nem volt szabad megtudni, hogy a gyémánt már megkerült, legalább addig nem, míg Evelin ott van. Az öreg és Sigrid természetesen érdeklődnének, vajon megtudtam-e valamit, én pedig nem akartam hazudni, vagy eltitkolni előtük semmit. Bármily nagyon vágyódtam is Sigrid látása után, mégis visszafordultam és egy kávéházban megvaconoráztam, egyenesen haza mentem. Otthon telefonáltam a központba, vajjon a három rendőr nem tett-e jelentést, akik a fent említett három személy őrizetével voltak megbízva. Nem történt semmi.

Eveline a villában volt és őrizték.

Kezdtem a napi események felett gondolkodni. Ezideig sikerült minden és én még sem voltam megelégedve; a szegény Evelinere gondoltam és ugylátszik ez volt az ok. Vagy talán...?

Ha hiszel az előérzésekben és sejtésekben, melyek elfognak némely embert, mielőtt valami nagy szerencsétlenség éri, nos, akkor ennek tulajdoníthatod az én akkor esti rossz érzéseimet. Rosszul éreztem magam, a hangulatom nyomott és mikor lefeküdtem, órákig nem jött álom a szememre.

(Folyt. köv.)

Elegáns façon!

Heti gyártás:
15.000 pár.

MAGYAR IPAR!

Legnagyobb választék!

1200
munkás és hivatalnok.

Különlegesség:
„Goodyear Welt”
árakban.
A jelenkor elismert
legjobb minősége.

Czipőgyár Részvénytársaság TEMESVÁR.

Magyarországi fiók-telepek:

A monarchia legnagyobb czipőgyára Czipőáruinkat

szabott, alacsony és versenyképes árak
mellett adjuk el. A gyári védjegy és
az ár a talpa van vésve,

Központi
főraktár: **Budapest**

csak IV., Kossuth Lajos-

utca

14—16.

KÜLÖNFÉLÉK.

Ne bizzál másba . . .

Ne bizzál másba, csak magadba!
Vezérlő kézt ne várj sehonnan!
Ugy lehet, leghivebb barátod
Éppen ellened tör titokban.

Hivalló pompa sugaráért
Lelked nyugalmát el ne add!
Ki egyszer utvesztőbe tévedt:
Örökre vége — vége annak.

A gyönyörnek dus torából
Idő előtt ne vedd ki részed!
Mi ad nyaradnak mosolygó fényt,
Ha az ifju tilt elenyészett.

Örülj, ha révbé vitt a sajkád
S becsüld meg otthonodnak esendjét!
Ó dőre mind, ki tovább üzi
Az elérhetlent, a szerencsét.

Nógrádi Pap Dezső.

(A suggestio mint az öngyilkosság oka.) Kennan György, amerikai író, aki Szibériáról írt művével nagy felhívást keltett, hosszas tanulmányozás és megfigyelés után érdekes munkát írt az öngyilkosságról és annak okairól. Munkájában főleg az amerikai viszonyokra van tekintettel, de azért így is figyelemreméltó munkát végzett. Kennan elmondja, hogy az utóbbi negyedszázad folyamán az öngyilkosságok száma folytonosan emelkedett, de főleg Amerikában szaporodott ijesztő mérvben az öngyilkosságok száma. Az Egyesült-Államokban 1881-ben összesen 650 ember dobta el magát az életet és 1907-ben már 10,782 öngyilkosság történt. Ez a rohamos növekedés nem áll arányban a népesség szaporodásával, mert 1881-ben egy millió lakosra 12 öngyilkosság esett, 1907-ben pedig 126. Tehát az öngyilkosságok száma 26 esztendő alatt tízszeresre is nagyobb emelkedést mutat. 1890 óta az Egyesült-Államokban 120 ezernél több ember lett öngyilkos. Kennan az öngyilkosság egyik legfőbb okának a

szuggesztiót tartja és azért azt kívánja, hogy az öngyilkosságok részletes leírását meg kell szüntetni és be kell tiltani minden olyan könyvet, amelyben ilyen kiszínezett öngyilkosságokról van szó. Egy amerikai városban legutóbb valóságos öngyilkossági járvány dühöngött és az ottani polgármester is a szuggesztiót tartotta a járvány legfőbb okának.

(A gyümölcsök téli eltartása.) Télen az a gyümölcs tartható el legjobban, mely a fán jól megért s arról sértetlen állapotban lesz leszedve s miután annál nagyobb az értéke, mennél tovább el lett tartva, ezért fontos figyelmet érdemel a teleltető helyiség. Erre a célra igen jól megfelel egy száraz pince, melynek levegője 8—10 fok meleg legyen. A gyümölcsöt deszka-állványokra, vagy vesszőből font rácsokra rakjuk, lehetőleg egyrétegben. Különleges gyümölcsöket egyenként, úgy, hogy egyik a másikat ne érje, rakjuk el. A télire eltett gyümölcsöt minden két hétben nézzük át, mely alkalommal a rothadni kezdőket kiszedjük közülük. A gyümölcsös pince el legyen látva szellőztető lyukakkal, melyeket nagyon hideg időben szalmával be kell dugni. Hogy gyümölcsünk idegen íz, vagy szagot ne kapjon, nem szabad a gyümölcsös pincében burgonyát, zöldséget s ehetőket tartani. A keményebb húsú és héjú, valamint a csekélyebb értékű téli almákat lehet veremben és szabad földben — mint a burgonyát — átteleltetni, ha az nagyban lett termelve. Itt arra kell ügyelni, hogy a gyümölcs száraz állapotban kerüljön a verembe és lehetőleg egy láb magasságnál többet ne rakjunk egymásra; a verem fenekét, oldalait, valamint a gyümölcs tetejét is lehetőleg száraz diófa-levelel fódjuk el, mert a diófa-level szaga távol tartja az egereket. A teleltető vermet lehetőleg a kert magasabb helyén kell ásni s bejódósítani a gyümölcsöt ne több, mint két ásonyom föld takarja, mely kupalakra huzandó fel. A finomabb héjú és húsú almákat, valamint körtéket legjobban egyenként puha papír közé göngyölgetni, három hétig szellős, száraz helyen állni hagyni, azután pedig hordókba rakni. Télen át azután ezt is meg kell néhányszor nézni és az esetleges rothadásnak indultakat kiszedni. A berakásnál alulra kell rakni a később érőket, míg felfelé mindig a továbbiakat. Ha szilvát akarunk eltenni télire, úgy a kézzel megszedett szilvát erős üveg- vagy cserépedénybe levelek közé rakjuk, légmentesen bedugaszoljuk és a földre elássuk. Ilyképp szilvánk igen szépen áttelel. Akik nagyobb városban laknak és e célra nincsen helyük,

avagy ezen igen finom fajt más évre is meg akarják tartani, azok a következő módon járjanak el: vegyen finomra tört és átszitált faszenet s alkalmas edénybe tegye, rakja e közé ép gyümölcsseit és czélt fog érni vele. A szénpor a gyümölcsöt közvetlenül éri s mint rossz hővezető, a rothadást meggátolja. Ezen módon a hibás és ferges gyümölcs is hosszabb ideig eltartható, míg az egészséges gyümölcs az új gyümölcsig eláll.

(A berlini „burgonya-forradalom.”) A berlini pékegyelet irattárában van egy poros aktacsomó, amelyet egy Herms nevű egykori pékmeister és városi előjáró írt és amelynek ez a címe: „Az 1847—48-iki forradalmi évek és a pékek sorsa”. Az érdekes „okirat” a következő epizódokat beszéli el:

„ . . . 1847. tavaszán az élelmiszerek és nevezetesen a gabona ára annyira emelkedett, hogy IV. Frigyes király elrendelte, hogy április elsejéig az örlési adót be kell szüntetni. Ez az adó egy mázsa rozsliszt után 8 garas, egy mázsa buzaliszt után 1 tallér és 8 garas volt. Április 21-én a Gendarmen-piaczon a burgonya ára 3 garasról 4 garasra emelkedett. Ekkor a vevők erővel felválták az eladók zsákjait és mindenki annyi burgonyát vitt magával, amennyit csak megkaparinthatott. A burgonyakereskedők és parasztok védekezni akartak, de megjárta, mert a tömeg őket verte el. A többi piacokon sem jártak különben. Férfiak, asszonyok és gyermekek nagy buzgalommal vettek részt a fosztogatásban és a rendőrség tehetetlen volt a feldühödött és a rablástól vérszemét kapott nagy tömeg ellen. De a fosztogatók nem elégedtek meg a piacon található árukkal. Egy csapat örvényező férfi és asszony vadul végigtörtött az utcákon és hozzáállott a hentes- és péküzletek ostromlásához. A rendőrség és a városi hatóság rendeleteket adott ki és nyugalomra intették a népet. De minden hiábavaló volt és április 22-én megismétlődtek a régebbi jelenetek. Bár a legtöbb pék jó előre bezárta az üzletét, a tömeg betörte az ajtókat és elvitte a kenyérszételőt. A fő-utcát a kivonult katonaság elzárta ugyan, de a mellékutakban vígan folyt tovább a fosztogatás. Április 23-án még rosszabbra fordultak az állapotok. Az elővárosokból ezerszámra jöttek a fosztogatók a belvárosba, de miután az egész helyőrséget mozgósították ellenük, tervük nem sikerült.

Ez volt az úgynevezett burgonya-forradalom, amelyben a Berlinben akkoriban létező 260 péküzlet közül 98-at törtek fel és fosztottak ki.”

Sziv
jo
elme
gutaítés
talan
ellen b
tos ha-
tásu
a

Bun

1. sé

g: Gomi
let. Sajat kés
teljebb, egyen
arak: an. Vido

Poll
Budapes

18

dics
nek

Ára

87

képpe

A szabó
tanú sz
megkap
a nemz
Papp és
5. kiad

Gr.

A Mag

Kapha
(W
Buda

E hirdeté
egyszeri
petit betűk
betűköls

«Fic

magányom
Nagyrezo-
lal lényes
kel, nyomo
zassági info

FAR

inbutorak
d

Bpost, Va

Elfogad tel
részeket, va
nemü kárp

Mintaraktár
teli butor
és angol

Költéséve

Szív- és vesebajok, véredény elmeszesedés
gutaütés étvágytalanság
ellen biztos hatásu

Burai Maria gyógyvíz

Gyermeknek a legbiztosabb hashajtó! Központi iroda: VII., Erzsébet körút 9. sz. Telefon 91-98. Főraktár: Edesduty L. özégnél. Kapható minden gyógyszár, drogeria és jobb fűszerüzletben.

Sérvbajosok! Legértesebb munkás sérvkötő egy- oldalú 2 fut Ujdon- sági Gemmi nyomlapu sérvkötő könyv és legkényelmesebb viselet. Saját készítmény! Egyoldala 3.50, 4. — 5. írt. Haskötők 3 fittól feljebb, egyenesábrák, Diana hávikötők, betegápolási cikkek gyári árak an. Vidéki rendelésekre feltétlenül írtakártsal és közöl

Pollak Lipót sérvkötész,
Budapest, VI. ker. Váci-körút 19. szám.

Az **1849 október 6-án**
dicső vértanu-halált szenvedett hőseinknek emelt díszes irodalmi emlék az **Aradi vértanuk Albuma.**
Szerkesztette VARGA OTTÓ.
87 Ára díszkötésben 6 műmellék- képpel. 15 korona. lettel.

A szabadságharc eseményeit a tizenhárom aradi vértanu személye körül csoportosítva írja le a szerző. megkapón esetleg a szomorú utolsó napokat és a nemzet újrabradését. A művet Zichy, Manheimer, Papp és más hazai művészek illusztrációi díszítik. Az 5. kiadás remek díszkötésben jelent meg és havi részletfizetésre is kapható.

Gr. Batthyány Lajos élete
Írta FARKAS EMÖD.
A Magyar Könyvtár 511-512. sz. Ára 60 fill.

Kaphatók Lampel R. könyvkereskedése (Wodianer P. és Fici) részvényszerűségeinél
Budapest, VI., Andrássy-ut 21. sz.
és minden könyvkereskedésben.

Beszélőgépek
kizárólag eredeti elsőrangú gyártmányok
részlet-fizetésre is olcsón kaphatók.

MAGY. IPAR ES KERESKEDELMI R.-T.
BUDAPEST,
VI., Király-utca 76. sz.
Kérjen árjegyzéket!

BUTOROK
háló-, ebédlő-, szalonberendezések, továbbá erkélyszoba, iroda berendezések, szőnyegek és függönyök, palódi angol bérgerakalorák eladása és vétele.

Wechsler Károlyné
VII., Király-utca 23. szám
1. emelet 202
Kisvácsy-utca sarok.

HOLZER
divatháza
Budapest, Kossuth Lajos-utca.
SOUTERRAIN

- osztály:
- Kosztüm divatos angol kelméből K 24.—
  - Kosztüm divatos angol kelméből, Ferencz József kabáttal K 28.—
  - Raglán divatkelméből — — — K 12.—
  - Aj I-a fleur taffotából, borakott — K 45.—
  - Aj fekete posztóból — — — — — K 18.—
  - Aj divatos, angol kelméből különféle színekben — — — — — K 8.—
  - Zsupon I-a clothból, különféle fazonok — — — — — K 9.—
  - Pongyola I-a flanelből, különféle színekben — — — — — K 12.—
  - Bluz mosháló flanelből, különféle színekben — — — — — K 3,50

továbbá
leány gyermek-ruhák, palettók, kosztümök stb. dúsz választékban.
Az előző idény modelljei mélyen leszállított áron szerezhetők be.
Nagy maradék vásár.

Eredeti Meidinger
Kályhák és Galórférek
eszeréppel való burkolásra vagy befalazásra.

Eisler és Veres, Budapest
Telefon 16-15.
kályhagyára
Andrássy-ut 41. sz.
Szellőzőrészek minden nagyságban.

Titkos betegségek
gyógyítására legjobban ajánlható 28 éven át szerzett kórházi tapasztalatai alapján

Dr. KAJDACS
v. ts. és kir. eszterdomos és kórházi főorvos.
Bikies sikerrel, rövid idő alatt gyógyít húgyvesztéket, hólyagbajokat, sebket, bajkört (syphilis), bőrbajokat, elgyengült férfiakat, időseknek is, únterőzetet és annak utóhajt, ideg- és hárgenitit, valamint minden női bajokat.
RENDEL: 3-4-ig és este 7-8-ig.
Budapest, VIII., József-körút 2.
Levelekre válaszol, gyógyszeréről gondoskodik.
Level útján is biztos gyógyszer.

KIS HIRDETÉSEK

FARAGÓ J.
műbutorraktár, kárpitos és díszítő
Bpest, Váci-utca 2.
Elfogad teljes lakberendezéseket, valamint mindenféle kárpitos- és díszítőmunkákat. 27881
Mintaraktár művészeti kivitelezésű butorokból, francia és angol szövetekből. Költségtérítés dílmentes.

PENZ
költsön sorsjegyekre, ortok-papírokra és vidéki lakpr. részvényekre.

Erzsébet sorsjegyre 6.50 K
Jósziv " 7.50 "
Magy. v. t. " 22. " "
Bazilika " 18. " "
Utass v. t. " 20. " "
Oestr. v. t. " 20. " "
Haza! " 20. " "
Conv. Jelszolg. " 105. " "

A költsön 2 koronánál kezdődő apró részletekben törleszthető. Ha sorsjeggyel már ráköltöztünk, úgy a letételegy hétévesre önkéntesen a költsön a fenti összegre felemeljük. Azonnali elintézés és legelőnyösebb kamattal.

JELZALOG
kölcsönök
minden nemet a legelőnyösebb alapon és legelőnyösebb feltételek mellett közzvetlenül elölleg nélkül.

BEIFELD BANKHAZ
Bpest, Károly-körút 1.
Alapítva 1874-ben. 23348

Ajtók, ablakok
VASREDŐNYÖK, VASRÁCSOK, kapuk használtak és újak olcsón kaphatók:

Lefkoviits Jakabnál
Bpest, V., Korall-utca 10
a nyugati pályaudvar közelében.

Ujdonság!
Gamsbua
Ujdonság!
— K. 380-tól felfelé. —
A. Sachscl Bécs
Kialakítási
XVII., Kalvanienberg, Nr. 34.
II., Taborstrasse Nr. 39.,
XVI., Neulerfelderstr. Nr. 2.
képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Ajtók, Ablakok,
vasredőnyök, használtak és újak, bármely méretben és alakban, igen olcsón kaphatók.

Wiener A. utódánál
BUDAPEST, ÜLLÖI-UT 123.
TELEFON 62-80.

Modern
utasági butorok
alkalmi vétel és eladása
háló-, ebédlő-, szalon-uriszoba és irodai teljes berendezések. Dus raktár szőnyegek, függönyök, terítők, csillárok, vas- és rézbutorokban.

GROSZ SANDOR és társa
Budapest, Liszt Ferenc-tér 8. sz. emeleti Gyár-utca.
Telefon 14-08.

Pénzkölcsönt
4% 4 1/2 5 és 6% alapon földbirtokra, jövedelmező, fővárosi, vidéki, városi és Budapest környékén lévő bérházakra I., II., III. helyen 5-70 évig törleszthető. Személyhitel tisztviselőknél gyorsan eszközöltetik.

HOFMANN JAKAB
bankbizományi iroda, Budapest, Teréz-körút 1/a.

Saját gyártmányú **vas- és rézbutorok**
Részgy. — — — — 45.— (fr)
Vaságy matracczal 8.50 "
Gyermekágy — — — — 11.50 "
Sodronyágy-betét 3.50 "
Vas- és rézbutorok gyártásában. 28048

WEISZ LIPÓT
Király-utca 99. szám.
TELEFON 57-01.

INGYEN. SÉRVKÖTŐ,
műlábak, műkezek, műfüzők, támgépek, egyenesábrák, haskötőkrol

és az összes betegápolási cikkekrol szóló nagy képek árajegyzékkel kártyák ingyen és bérmentve zart borítékban küldjük.

Universális sérvkötők
páratlanok, kis gummi nyomlap-pal legnagyobb zerv is elzárható.

Sérvkötők
egyoldala 4-14, kétoldala 8-22 gummitól 8-12 korona.

Gummihasnyák, haskötők
móltékeszerint készítenek.

Magyar Orvosi Moszterár
Bpest, VII., Rákóczi-ut 32.
(a Rókus-kórházzal szemben).
Fontos címre és a vöröskorcsára árvellünk.

E hirdetés rovatban minden szó egyszerű beiktatása közönséges petít betűkből 4 fillérrel, kompakt betűkből szedve 6 fillérrel fizetendő

KIS HIRDETÉSEK

E hirdetés rovatban minden szó egyszerű beiktatása közönséges petít betűkből 4 fillérrel, kompakt betűkből szedve 6 fillérrel fizetendő

Pénzszekrények
használtak és újak, rendkívül olcsó áron kapható a budapesti pénzszekrényraktárban, Budapest, V., Bálvány-utca 6/C. 28

Zongorát
nagy pianinót megvételre keresek, ár nem határozott tanulóhoz. Szarvas-tér 1. Szuszka,

Ének
és zongora leckeiket Marchessi szerint ad diplomás tanár úr házban és házon kívül. Elrontott hangokat helyrehoz. Ertekezni lehet kedd, csütörtök, szombat déli 12-ig, hétfő, szerda, péntek 6-7-ig délután. József-körút 23. II. 11. ajtó.

Több mint
600 vagyonos hölgy óhajt mielőbb férjhez menni. Komoly házasulandók vagy, vallás, foglalkozás, mellékes forduljanak Schlesinger céghez Berlin 18. címre.

Csemegeszőlő
kítűnő fajok postaláda (5 kgr.) bérmentve 2 K. 50 f Kaszap Győző, Obecse.

Orpington tyukfaj.
A gödöllői állami telep után nevelt sárga telivér jérce 5, kakas 7 korona. Pilismaróth, ezelőtt Dános Palásthy Mária. 5648

Házasságokat
közvetít a Házassulandók Újsága, Budapest, Liliom-utca 54. Kérjen mutatványszámot. 5646

Diszkrétkedvelők
kérjenek árjegyzéket az Első magyar diszkrét-faiskolától. Tulajdonosa: Copony Ede, Körmenden 120 fajta tüllelvelifák, lombfák, sorfák, diszkrétjék és rózsafák kaphatók! 5641

Kovácsszén,
koks, briket, antracit jutányosan kapható, Radnay Károlynál, Budapest. 29065

Egyéves önkéntes
lehet minden fiatal ember, aki az egyéves önkéntességre képesítő vizsgálatot leteszi Ezen vizsgára mindenki, rövidesen legjobb sikerrel elkészülhet. Felvilágosítással szolgál „Tanár” Budapest Thököly-ut 8. I. 3.

Gyümölcsfa
diszta stb. őszi árjegyzékkel ingyen szolgál, kertfalakításokat elvállal Weber faiskolája Békásmegyeren. (Budapest mellett.)

Rizikegomba
5 kilós hordó 6 korona. Veres áfonya 5 kilós kosár 5 kor. Meleghy Adárné, Kassa.

Nevelőnőket
német, angol, francziákat, bönöket lelkismeretesen ajánlok, magyar okleveles nevelőnőket zene és nyelvismerettel sürögően keresek. Szegheőné B. Lujza, Budapest, VI. ker., Dessewffy-utca 22. 28822.

Jogi,
politikai szigorlatokra, alap- és államvizsgákra továbbá ügyvédi vizsgákra, ugyazintén államszámvevőtanai államvizsgára teljes sikerrel gyorsan, olcsón előkészít: Dr. Kállay Zoltán jogi szemináriuma Pést IV. Magyar-utca 3. III. em. 6. (ezelőtt VI., Rózsá-u. 44.) Ne téveszse össze más hirdetéssel

Téli elrakásra
nemesfajú csemegeszőlő kítűnő ízű táblakörte 25 kilónként bármelyik 9 kor. elsőrendű tétel elrakható különleges fajalmak törökbalint, angolbis, szercsika stb. mázsánként 24 kor., óriási birsalmát 20 kor., postakosaianként 240 kor. Szabó, Csongrádról.

Mézédes
csemegeszőlőt téli elrakásra, csukorédes tételkörtét 25 kilónként 10 korétt, teli elálló nemes fajalmak, törökbalint, szercsika, batul, stb. különleges fajok métermázsánként 24 és 28 kor., óriási birsalmát remek példányok 16 korona postakosaianként 240 kor. Gyümölcskivitel Csongrádról.

Czukorédes
szilvalekvárnak kilója 80 fill., mézédes baracklekvárnak és kítűnő birsalmájának 2 kor., különleges megylekvárnak 3 kor. Gyümölcskivitel Csongrádról.

Házilag főzött
cukorédes szilvalekvárnak kilóját 1 korétt, mézédes baracklekvárnak és birsalma sajtnak 2 korétt különleges megylekvárnak 3 korétt Szabó Csongrádról.

Gimnáziumi,
reál, kereskedelmi, polgári, egyéves önkéntességi, bármely érettségi vizsga letévesztéséhez igényelt tantárgyokból legjobb módszer szerint tanít és tanított kítűnő philologus, matematikus. Egyenként oktatás. Tanítványok csak korlátozott számban vételnek fel. A bannalatos eredményeket igazoló okiratok a lakásban megtekinthetők. Goitein Henrik Budapest, VII., Damjanich-utca 39. II. em. 10.

Temetkezési
vállalkozók, intézetek, egyletek, társulatok részére képes nagy árjegyzéket kívánatra ingyen küld a Budapesti Ravatalgyár Részvénytársaság Nagymező-utca E. 46 2793 C

Önök övni kell a felelőségét!
Minden család részére legfontosabb illusztrált könyv a tulbó gyermekáldás ellen, melynek eredményét a házaitatok ezzel igazolják, diszkrétan küldöm 90 fillér magyar levélbélyegért. Frau Anna Kaupa, Berlin, 247. Lindenstr. 50.

Zalogcédulákat,
arilliansokat, ékszerket, aranyat, ezüstöt, platinát legmagasabb árban veszek. Brilliansokért többet fizetek, mint amennyit vették. SCHILLER LEZIDOR, Sip-utca 8. 27133

Magánnyomozó
örv. bejegyzett cég elvállal birsalmi, házassági örökégl és egyéb kényes ügyekben teendő kutatásokat, személyek, lakások üzletek feltűnés nélkül megfigyelését a elűnt megfigyelés és névtelen levelek íróinak ki nyomozását, bel és külföldön. Barna Libor János, Budapest, Rákóczi-ut 6. L. 15. Telefon 109-52. 28687

Szaktanárok
vezetése alatt előkészítelnék felelőséggel, legrovidebb idő alatt, legjobb sikerrel, díjazás csakis sikeres vizsga esetén, gyermekek és felnőttek (hölgyek is), kik 6 elemi végezték, polgári iskolai magánvizsgákra, továbbá gimnáziumi, kereskedelmi, reáliskolai tanulókat, javító- vagy pótvizsgákra és mindentelje magánvizsgára. Felvilágosítással szolgál „Tanár” Budapest, Thököly-ut 8. L. 3. ártószám.

Gépészet
című állandó rovata van a hetenként megjelenő „Molnárók Lapja” szaklapnak (Budapest, V., Csáky-u. 12.) és az ottány-számok ingyen küldetnek azoknak, akik levelezőlapot kérnek. Minthogy ebben a rovatban a legújabb technikai újításokon kívül mindig előfordul, amire gépészeknek, művezetőknek, elektrotechnikusoknak, motorvezetőknél, fűtőnek, gépgyári munkásoknak az szilvember és azon kívül szükségük van, ennél fogva valószínű eliradatlanságot nyilatkozunk arról a rovatról azok, akik megismernék. A hitalap ára egész évre 8 kor, félre 4 kor. 28987a

10 utazó és elarusító
kerestetik a legújabb és legnagyobb különlegesség részére. Mindenki eredmény! Mindenki vásárol 1-12 darabot. Utazók havonta 500 kor-t könnyen kereshetnek. Ch. Horton, Kattovitz A/2051. Németország. 5650

Csemegeszőlőt
nagy szemű ropogós gyöngyszőlőt legnemesebb muskotálylival keverten és finom zamatu őszi barackot 5 kilónként 2 koronáért, métermázsánként 30 koronáért szállít Müller J. szőlőtelepe Kiskunhalason.

Magán építőiparos-
iskola előkészít építő, közműves és kőfaragó vizsgához biztos sikerrel Szerény díjazás mellett elfogad tervek készítését, felülvizsgálatokat és statisztikai számításokat. Vagy Jozsef műépítész igazgató, Budapest, VII. ker., Baross-tér 17. 29110

Vadászfegyver
gyűltemény, részben örökségből származó egyenként is potom aron eladó. Közöttük Toplewer-kulcsu Lancaster 20 forint. Előrefekvő lakatszerkezetű, modern Hammerles 35 forint. Grener-zárú, Bücksflinte 40 forint. Schnelleres Mannlicher 23 frt. Ejector Hammerles Drilling, valódi Krupp aczélesővekkkel 65 frt. Winchester 35 frt. Néhány jobb revolver, mint Brauning Welodoghmerles, ugyanitt Götz Zeiss, Voigtländer és más finom fényképezőgép, egy porzsa-szöngyeg és egy motorkörképár nagyon olcsón azonnal eladó. IV/E. Egyetem-tér 5. szám. Radonál. 49082

Jogtudományi és
allamtudományi szigorlatokra, alap- és államvizsgákra, a budapesti, kolozsvári egyetemre ügyvédi vizsgára, államszámvevőtanai az összes jogi szakvizsgákra sikeres módszerrel előkészít a „Versatus” jogi vizsgákra előkészítő iskola Budapest, VI., Aradi-utca 41, II. 18. 28997

Réthy
név látható a valódi penetefű czukorka minden egyes darabkáján. 721v

Gépészeket
esemény időnyre ugyazintén gazdatiszteket és az összes gazdasági személyzetet, szakértelm és józanságáért teljes felelőséget vállalok a hely adó urak részére teljesen költéség és díjmentesen ajánl Krakauer Ármia Budapest, Nagymező-n. 25. Telefon 94-87.

Pótvizsgákra.
Polgári, gimnáziumi, kereskedelmi, reál, magánvizsgálatra, gimnáziumi különbözetre és érettségire előkészít (hölgyeket is). Keres Ignác, Budapest, VII., Garay-utca 5. II. 12/a. Válaszbélyegyet kérek. 7808

ELEKTRO-MOTOROK
minden nagyságban, állandó nagy rektár
Laub Lipót,
BUDAPEST,
Liszt Ferenc-tér 17. sz.

Benzinmotorok
1-21 lertől műhelyünkben gyártás kijavítás, valamint új motorok is, jótállással és kedvező fizetést feltételek mellett kaphatók

KALLAI motortelepén
Budapest, VI., Nagymező-utca 43. Ugyanitt használt gézcserélőkészítők és árammérők is kaphatók

Stenográfia
Rákóczi-ut 60. I. em. ezelőtt Váczi-körút 83. Inyenes gépirásoktatás az összes írógéprendszeren. Díjtalan és biztos állásközvetítés. A „Stenográfia” országos Gabelsberger gyorsíró-és gépirásiskolában havonta új magyar, német, gyorsírási, gépirási. kereskedelmi szépírási és helyesírási szaktananyagok kezdődnek a legelőnyösebb feltételek mellett. Levelező és vitairásu kurzusok. Az egyes tanfolyamok okleveles gyorsírói-és kereskedelmi iskolai rendes tanárok vezetése alatt állanak. Sokszorosító-és másolóiroda. Beiratások naponta az intézet helyiségeiben kizárólag Rákóczi-ut 60. Össze nem tévesztendő hasonló hangzásuiskolával

Zalogcédulákat
veszek. Elzálogosított, brilliansokat, gyöngyöket, aranyat, ezüstöt és ékszereket 100.000 kor. költségmentesen kiváltak és teljes értéket kifizetem.
Singer Jakab
ékszerkereskedő
BUDAPEST,
Király-utca 91. szám.
Izabella-utca sarkán

Parlamentari
gyorsírók által vezetett magyar, német gyorsíró-iskola. Díjtalan gépirás-oktatás, magyar, német fogalmazás, Kereskedelmi akadémiaitanárok által oktatott szaktananyagok. Az Országos Magyar Gyorsíró-Egyesület hivatalos tanfolyama. Alapította Markovits Ivan 1863-ban. Biztos állásközvetítés. Nyitva szeptember 1-től július 1-ig. Tájékoztatót küld a Gabelsberger szakiskola. (Csak Liszt Ferenc-tér 10. sz. előbb Gyár-utca 4.) Czimre vigyázzunk! Az egyesület ezen kizárólagos szakiskolája írógépczégektől s más hirdetésünktől utánzó újabb tanfolyamoktól független. Telefon 64-68. Beiratások egész napon át 28944

szenczaciós könyv!
IRODALMI CSEMEGE!
A nemi kérdés
és a társadalom.

Tartalom: I. A bevezetés II. A nő és a prostitúció az ó-korban. III. A kereszténység ideje. IV. A mai kor állapota. V. A prostitúció világa. VI. A jövő iránya — Fényes László, a jeles magyar publicista, ezt a kérdést egyonyórról reallizmusai, racionalizmus, az igazságok teljes megközelítésével és háttérrel tárgyalja. Hogy milyen sikere volt a könyvnek, igazi bizonyíték az, mikép hibátlanul gyorsan kelt el az első öt kiadás 40.000 példányra. Ez már a hatodik kiadás. A 114 sorú nyomott oldalas könyv ára beremesen küldéssel csak 90 fillér. Bélyeghen is beküldhető. Kapható a „Molnárók Lapja” könyvnyomdájában Budapest, V., Csáky-utca 42.

30 forint.
Varrógépek
egy új valódi eszaki Singer varró gép zárszekrény nyel 5 évi jótállással csak 30 forinttal
SINGER A.

műgépésznel Budapest, főüzlet Akácia-utca 55. Mindenemű varrógépek javítását legjutányosabb árban elvállalom. Árjegyzék ingyen.

A legelőnyösebb részfelvitelésre
zongorát,
pianinót,
czim balmot,

hegedűt
készpénzbeni áron a legújabb rendszerű
bank hitel
utján kizárólag csakis
Reményi nagy magyar bank-szerkeletében.
Prospektus és árjegyzék ingyen.
Budapest, Király-utca 58. szám.

Zalogcédulákat
veszek. Elzálogosított, brilliansokat, gyöngyöket, aranyat, ezüstöt és ékszereket 100.000 kor. költségmentesen kiváltak és teljes értéket kifizetem.
Singer Jakab
ékszerkereskedő
BUDAPEST,
Király-utca 91. szám.
Izabella-utca sarkán

Sir-lámpák
és golyók,
virágosár
legújabb mintákban készülő nagyban és kicsinyben
Ott Gyula
cégvezető.
BUDAPEST,
IV, Eskü-tér 1.
(Piarista épület, Duna felől oldal, ezelőtt Kutszera cég)

Jogtudományi
és allamtudományi szigorlatokra, alapvizsgákra, államvizsgákra előkészít biztos sikerrel

Dr. Erős Vilmos
jogi szemináriuma.
Budapest,
Wesselényi-utca 13 szám.

Fülolaj
csak a legújabb fülgyógyászati eljárásokkal készült, a fülgyógyászat legújabb eredményeit tartalmazó, a fülgyógyászat legújabb eredményeit tartalmazó, a fülgyógyászat legújabb eredményeit tartalmazó.
TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerész
Budapest, Király-utca 12. szám.

INGYEN
DRAGABB, MINT NÁLUNK RENDEL FÉNYKÉP
NAGYÍTÁSOK
ADUNK EGY ÉLETNAGYSÁGÚ KÉPET 5 KORONÁÉRT DISZLES PASZPARTUVAL 55-68 CMA. NAGYSÁGBAN CSOMAGOLVA SZINES
OLAJKÉP
ÁRA 10 KORONA. KÉPVISELŐK MINDENKÉPP FELVÉTELEK.
SZAVATOSSÁG
MINDEN IRÁNYBAI RAFAEL FÉNYKÉPHATYÓ ÉS FÉNYKÉPESZTERI MŰTEREM BUDAPEST, VILCOTTENKÖRUT-10. KÜNTÉTEVE AZ 1908 ÉVI PÁRISI KÜNTÉTEZÉS MÉRLETÉVEL. KÉPVISELŐK MINDENKÉPP FELVÉTELEK. ARANY-ÉREMMEL.

minden
közönséges
rel, kompakt
reflexizendő

ományi

ományi szigor
szágra, állam-
ökészt biztos
errel

s Vilmos
lnáriuma.

pest,
za 18 szám.

Schmidt
fiziológus felo
lólai
Csak a
ellátás
rangsorában
vitt fel a
féséget,
fajást,
zúgást,
gyógyászati
szereket
utca 12. szám.

EN
MINT
ELT FÉNYKÉP
ASOK
NAGYSÁG
ONÁERT
PARTUVAL
AGYSÁGBAN
SZINES
KEP
ORONA
KINDENŐTT
ETNEK.
SSAC
V BAI
PHAGITO és
ETI MÜTEREM
TENKILER-OL
1908. évi PÁRNI
KVALITÁSON
KERESTTEL és
REMMEL.

Egy új intézet.

Irta: Dr. Nógrádi László.

Végre-valahára egy olyan tanügyi dologról számolhatunk be, amely modernül gondolkozó elmékből pattant ki s nem holmi tanügyi ócskaságok foltozgatásáról szól, hanem egy olyan újításról, melyet a tapasztalat erősen sürget. A szóban forgó újítás egy olyan intézet, amelyben olyan gyermekek nyernének oktatást, akik valamely kóros okból nyilvános iskolába nem valóok. Célja pedig az lenne, hogy „a kóros hajlandóságok, ideges állapotok legyőzésére alkalmas kezelés és a szabadban való foglalkozások révén, a test edzése, fejlődésének biztosítása mellett az elemi és községi iskoláknak az egyedekhez alkalmazott tananyaga lehetőleg feldolgozotassék, hogy így a növendékek elsősorban a rendes iskolának legyenek visszaadhatók. Amennyiben pedig ez nem volna lehetséges, az iskolában elsajátított elméleti ismeretek és foglalkozások segítségével megélhetésük biztosítottassék.”

Az új iskolának jelentőségét mindazok be fogják látni, akik csak valamelyest is ismerik iskoláztatásunk mai állapotát. Csodálatos, de való, hogy még egy valamire való gazdaságban is nagyobb figyelemben részesülnek a beteg állapotok, mint iskoláztatásunkban a beteg hajlandóságú gyermekek. Drasztikusnak látszik ez a hasonlat, de így van tényleg.

Ki a hibás?! Semmiesetre se mondhatjuk azt, hogy egyedül az iskola, az állam, a szülők. Mindnyájára esik egy jókora rész, talán egyforma arányban, a hibából.

Évről-évre toldozódik, feldozódik közoktatásügyünk. Ugy vannak vele, mint a szegény ember a rossz házával: itt is javítja, ott is. Alaposan megbontani nem meri, mert nem tudja, hol áll meg. Tatarozgatást eleget láttunk, de mi ez, mit ér ez, mikor a fundamentumoktól kezdve rossz az épület. Új épület kell új alappal, új fa-

lakkal s új beosztással. Látják ezt ma már sokan s a társadalom minden rétegében érik, sokadik az elégedetlenség. Minél inkább kezdenek komolyan érdeklődve foglalkozni a gyermekekkel, annál inkább látják, hogy ezeken a kis rab-szolgákon segíteni kell. Az igazságtalanság, a méltatlan állapot, melybe a gyerekeket belekényszerítik, kezd tűrhetetlenné válni. Persze, a társadalom közérzésének, felfogásának csak halvány képe ez a néha-napi felajdulás, mely egy-egy újságban olykor-olykor valami szenzáció-sabb diák-öngyilkossággal kapcsolatban megjelenik. Az, akinek inkább alkalma van belepillantani a tömeg lelkébe, láthatja, hogy forradalmi anyaggá gyűl össze az elégedetlenség.

Csak hadd gyűljön, talán majd egyszer hantog fog adni s a sok fiskális képviselőjelölt uraktól azt is meg fogják a választók kérdezni, hogy mi a véleménye a közoktatás reformjáról. Eddig még nem kérdezték, a tanügyi elfelejtett hamupipőke volt és a sok megeresztett üres hazafias frázisból egy se jutott neki a kortes-torkokból.

Nincs pénz. Való, hogy elegendő legkevésbé van mindarra, ami közoktatás. Ezzel a pénztelenséggel függ össze az is, hogy iskoláink legtöbbje alkalmatlan, szük építkezésű és hogy az iskolák emberei szunnyadó idealizmussal és inkább fásult, mint becsvágyó lelkiismeretességgel lépdesik át a tantermek küszöbét.

Az elégedetlenkedő társadalom ezek ellen is zúgolódik. E cikk keretén túl kellene mennem, ha erre a zúgolódásra meg akarnék felelni. Így hát most nem bolygatom ezt a kérdést. A zúgolódó társadalom azonban ne feledje, hogy ő is hibás. Hány szülő vet ugyan számot azzal, hogy gyermeke fizikailag s lelkileg képes lesz-e megfelelni azon feladatnak, melyet az iskola ró reá! Igen kevesen vannak ilyenek. A legnagyobb könnyelműséggel kényszerítik gyermekeiket az egyedül üdvözítő gimnáziumba. Egész bátran mondhatjuk, hogy nálunk minden gyerek született gimnázista.

Elszorul az ember lelke, ha ezeket a szerencsétlen áldozatokat látja és bosszankodni kell a szülők csökönységén, melylyel mindvégig — csak az érettségit akarják! — Kinozzák ebben a gimnáziumnak nevezett, de gyermekökre nézve inkább ergastulumnak mondható helyen fiaikat. Hogy aztán mivé lesz testileg s lelkileg egy olyan gyermek, aki már kezdettől fogva nem volt gimnáziumba való, azt csak az tudja megmondani, aki végig látott már egy csomó ilyen iskolai pályafutást. Az élet szomorú tülekedése a gyermekek iskoláztatásában is megnyilvánul. Rettenő kár ez, sok életerőssé fejlődhető fiatortott meg s csenevészített el.

Igaz másrészt az is, hogy a kvalifikációnális törvény olyan, hogy majdnem azt mondhatjuk a középiskolára, hogy „e kívül nincs számód-ra hely”; ez a Rubicon, melyen mindenestre át kell gázolni, ha félig megfulva is, mindazoknak, akik Rómába akarnak jutni. És ki nem akar nálunk „Rómába” jutni! Boldog Isten, valjon ki nem érez nálunk magában elég képességet arra, hogy „római pápa” legyen.

És itt álljunk meg egy kicsit. Ez az egy lehet az, amely miatt nem egy szülő idegenkedni fog attól, hogy abba az intézetbe adja egyébként odavaló fiát, ahol „szakképzett ideg- és elmerorvosi utmutatás és felügyelet mellett, a gyermekek tanulmányozásában és egyéni nevelésében jártas paedagógusok vezetésével” nyerhetne fizikai s elméleti képességének megfelelő képzést gyermeke.

Szívesen hisszük, hogy az idegenkedés csak eleinte lesz meg s mihamar be fogják látni az elfogult szülők is, hogy ez az intézet nagy áldás, mert ez igazán életképes egyéneket fog nevelni azokból is, akik egyébként a nagysokadalmu nyilvános intézetekben teljesen elroncsolódtak volna.

Az új korrektív-paedagógiai intézet a közoktatásügyi kormány támogatásával még ez év őszén meg fog nyilni Budapesten, az I. ker.,

Versek.

Szerenád.

I.

Száz ezüsthuro hária a lelkem,
Száz ezüsthuron cseng föl a dal.
A Te szépséged dalolóia lettem —
S száz ezüsthuron
A Bánat játszik csontujjaival.

Száz ezüsthuro hária a lelkem —
Meglepem titkon a kék szobád . . .
Éjszárnyu pillék alusznak a kertben
S száz ezüsthuron
Ugy cseng föl Hozzád a szerenád.

II.

Azt akarom, hogy énrólam álmodj
Halk, rózsaszagu, mámoros éien.
Azt akarom, hogy az árnyékom
Mindig kísérien.

Azt akarom, hogy dalomból szivjad
A színt, a szépet, az álmot, a vágyat —
S dalaim álliak örízve körül
Menyasszonygyad . . .

III.

Ha nem is hallom már régesrégén,
Muzsika még a hangod nékem.

Ha nem is jársz már errefele,
Szivembe' még a lépted nesze . . .

Embererdőben, bus kalapácsok
El nem némitják a kaczagásod.

S borulhat bármily messze az alkony:
Ha sirva fakadsz, én azt meghallom.

Ha sirva fakadsz . . . a vádtul, a kintul:
Várj valakit, — mert akkor . . . indul . . .

Én.

Virágos sajkán suhan előttem
Gyönyörre hívó perczsereg.
S búsz, tehetetlen, nagy vágyódó én —
Utána nyulni nem merek.

Friss asszonyajkak nászí mosolya
Csalogat, unszol: csókolni jer!
Fehér fogak felém villannak
És csókolatlan tűnnek el . . .

Hiv a dicsőség. Hír kusza szárnya
Felém csap néha. Utána kapok.
S fele utjában karom lecsuklik . . .
Ej, alhatunk még, fiatalok!

Köröttem szerte szent akarások,
Nagyot merő, vig, bator sereg —
S közöttük én, csodákra váró,
Lomha, melázó, nagy gyerek . . .

Valaha, délen, álmodó asszonyt
Öleltek bágyadt férfikarok . . .
Álmodó lelkem ott született meg —
A vérük, a vérük bennem kavargó.

Nem bánat az.

Nem bánat az, bárhogya sajog a szived,
Ha már tied volt s akkor elveszited.
Nem bánat az, ha csókolat már az ajka
S most más halandó csügg szédülve rajta;
Ha boldog órák, pásztorórák fénye
Kísér a pusztá, magányos sötétbe,
Mint téli kertbe a színes tavasz —
Nem bánat az.

. . . De az a bánat, ha kezét se fogtad.
Álmodva jött csak, — csodának, titoknak.
Ha ugy szóltál csak hozzá imádságba,
Dalos fohászba, kérve, sirva, vágyva.
Tied se volt s már életedbe' kötve —
És akkor, érzed: elveszett örökre
És nem lesz fénye többet éjszakádnak —
Az a bánat!

Gyóni A. Géza.

A lázadó.

Irta: Louis du Bois.

Az 1772. év április havának egyik napján egy fiatal nő, egy kozák és egy barát ültek együtt amaz óriási sziklak egyikének tövében, melyek szanaszét hevernek az Irghis pusztá-gain.

Az asszonyt nem lehetett szépnek nevezni, de kimondhatatlan báj ömlött el arcza vonásain.

A kozák magas termetű volt és izmos, szöke hajának hosszu fürtjei vállát verték és összefolytak borzas szakállával. Tugaroffnak hívták.

A férfi a barátruhában kicsiny volt és vézna, de szemében vad szenvedély izzott s noha nem viselt bajuszt és szakállt, arcának kifejezése sokkal zordonabb volt, mint társáé. A barát neve Jemetha Pugacsev volt.

A kozáköldön fekvő kicsiny Simoveisk faluban született, néhány évig az orosz hadseregben szolgált, de Bender ostroma alatt megszökött és Lengyelországba menekült, hol a görög szerzeteseknél menedéket lelt. Itt új, csodálatos világ nyílt meg előtte s midőn később visszavért honi pusztáira, lelke tele volt nagyravágyással.

A kor sajátos viszonyai segítségére voltak terveiben. III. Péter titokzatos és erőszakos halállal mult ki és Pugacsev kiisöleg rendkívüli módon hasonlított hozzá. Feltette magában, hogy magára ölti a fejedelem alakját. Moszkvában ezt persze nem tehetette, mert itt a czár halála nyilvánvaló volt, miután holtteste több napon át nyilvános ravatalon közszemlére volt kitéve, de az Irghis pusztaságon, a félvad parasztok között hiszékeny fülekre talált s hívei száma, kik felkelőserégét alkották, napról-napra szaporodott.

Csörsz-utcza 76. szám alatt alsó- és középfokú tanulók részére s internátussal van egybekötve. A correctiv-paedagogiai intézet a rendelkezésére álló anyagi erőhöz mérten egyelőre csupán 15 fizető növendéket vehet föl. A kezdetet kövesse minél hatalmasabb fejlődés, de ezt a fejlődést ne várja a társadalom az állam egyedüli támogatásától. Mozduljon meg elégedetlenkedő lelkiismerete s tegye támogatásával lehetővé, hogy ez az áldásos intézmény minél hatalmasabb anyagi eszközökkel rendelkezve, szélesebb körre terjeszthesse ki működését.

Szívesen jegyezzük fel, hogy a correctiv-paedagogiai intézet létrehozásában a fő érdem dr. Náray-Szabó Sándor miniszteri tanácsosé, akinek széles látókörét s kiváló képességét nem egy paedagogiai ujtás hirdeti már. Reméljük, hogy nemcsak elültette az eszmét, de felnevelésében is segíteni is fogja.

Erkölc és vagyonszerzés.

Irta: Zerkovitz Zsigmond.

Nem tudom, hányan ismerték fel és hányan elemezték már az eltérést, az iskola tanítása és a szülői ház nevelése között. Az iskolában, a jó iskolában, a helyes, a szociális, az erkölcsös fel fogást sajátítjuk el. A szentírásból kezdve, végig a történelmen és a klasszikusokon egészen a praepedeutikáig mindig és mindenütt az erkölcsös élet szeretetét diktálják belénk. A szülői ház levegője azonban másra tanít. Amikor az iskola padjait elhagyjuk, csak egy fantom kísér bennünket és ezt a szülői házból hoztuk magunkkal. Ez a fantom folyton a fillibe zug és egy egész életen keresztül mozgatja cselekvésünket. És ez — a siker.

Nem tudom, hányan vagyunk, akik az iskola padjait elhagyva egy teoretikus, ugynevezett ideális életpálya felé irányítjuk lépéseinket és végül elérkezünk a praktikus élet harcmezéjére. Hányan vagyunk, akik sikert hajszolva, mint egykor Hunor és és Magor az üldözött czél helyett egy új, nekünk idegen birodalmat fedezünk fel. Hányan vagyunk? Boldog az, aki gyermekkori ideálját meg tudja való-

Volt azonban egy kozák, kit Pugacsev származását illetőleg nem tudott tévedésbe ejteni. Egyazon faluban születtek és együtt nőttek fel. Ez embert veszedelmes lett volna ellenségévé tenni, mert nyilvánvalóvá tette volna a családot. E kozák Tugaroff volt.

Pugacsev feleségül vette Tugaroff leányát s bár titokban arra készült, hogy elhagyja, mindazonáltal óvatosságból nagy ragaszkodást mutatott atya és leány iránt.

— Tugaroff — szólt apósához — a szerencse ránc mosolyog. Hat évvel ezelőtt nem volt egy kopekünk, ma egy millió rubel urai vagyunk. Akkor nem volt egyetlen katonánk, ma egész hadsereg engedelmeskedik parancsunknak.

— Igen — szólt a kozák — a szerencse hozzád szegődött. Te bele fogsz ülni a császári trónba. De vajon visszaemlékszel-e majd a feltételekre, amelyek alatt büntársaddá lettem? Neked adtam leányomat, Zsófiát. A nőnek, aki szegénységben osztozott, osztoznia kell fényben és dicsőségben is...

— Ezt sohasem fogom elfelejteni! — esküdött Pugacsev.

A távolból zürzavaros lármá hallatszott s nagy harcossereg közeledett, kozákok, kalmukok, baskirok, nemzeti viseletükben, közöttük számos paraszt, akik csupán kaszával voltak fölfegyverkezve.

Pugacsev tekintete végigfutott a harcosok végtelen során, aztán térdre hullott a szent lobogó előtt, melyet a sereg élén vittek.

Mikor felemelkedett, jelentős tekintetet vetett Tugaroffra és fekiáltott:

— A birodalom a mienk!

Az újabb történelem kevés alakjának a jellemé oly fitokzatos és bonyolult, mint II. Katalin czárnőé. Ugy látszik, két női lélek lakott

sítani férfi korában. Boldog lehet, aki az üldözött czél helyett — új hazát lelt.

Legtöbbünkél bizony sivár talaj az új föld. Sokan vagyunk mi, délibábok hősei.

A siker pedig talán soha sem nyert kifejezést annyira a pénzértékben, mint mai nap. A legáltalánosabb költők, a legfájdalmasabb dalok szerzői ma — ha tudják adminisztrálni magukat — valamely felsőolaszországi fő csendes partiánál szemlélik a lehunyo napnak ezer színben csillogó sugarait — saját terveik szerint épült tündérvillák terraszán. Ha addig éhen veszni nem hagyják, az első sikerek után — a költő pályabére ma pénz és nem koldusbot.

D'Annunzio-k, Bernard Shaw-ok és egyéb szociálista morálfilozófusok milliomosokká lettek...

És amikor e szót leírom: — siker, képzeletemben az étellel való megalkuvással, okos alkalmazkodó tehetséggel együtt megjelenik a vagyonszerzés képzelete is.

Pedig.

Pedig mennyi tehetség vesz el az ismeretlenség szürkéségében.

Hányszor ismétlődik Mikszáth kedves anekdotája a karácsonyfáról.

Hány sudárfehér ázik künn a fagyban, a hóban észrevétlenül, amíg közülök egynehányat — nem a kitünőbbet — felpántlikázza bámulják a gyermekek és ezek azok a szép, a híres, a megbámulni karácsonyfák.

Az igazi igazság a lelkekben van. A cselekedetek tulajdonképeni igazi moralitása, mondja Kant, még a magunk cselekedeteit is, el vannak rejtve előttünk.

II.

Még néhány évtized előtt, Tiers iskolájából való államférfiak, ha magukban morfondiroztak, ilyesfélét gondolhattak:

„Egy állam minden egyes lakójának megszerzeni a legszükségesebbet az élet fentartására, utópia. Végre is a „nyomor“ elkerülhetetlen szükségesség a földi lét háztartásában. Azt a társadalmat, amelyben élünk, amely tehát a történelemből ismert, tehát legvalóbb erők eredője és így a legigazságosabb alapon épült fel, nem lehet megjavítanunk.”

Ma a legmérsékeltettek, akik a nemzetgazdaság tudományával foglalkoznak, az egyetemek díszei,

benne, melyek folytonos czivódásban voltak egymással. Az egyik nagy volt a politikában, bátor a tervezésben és erélyes a kivitelben, a másik tétova, gyáva és rabja szenvedélyeinek.

Mig Pugacsev tartományt tartomány után meghódított s már pénzt is veretett a saját képevel, a czárnó Voltairehez intézett leveleivel éleződött e nagyszabású kalandor felett, aki azt képzelte, hogy néhány száz részeg paraszttal trónt lehet foglalni.

A czárnó dolgozószobájában ült íróasztala mellett, mely tele volt könyvekkel. La Harpe, Diderot, d'Alembert mnekáival. Vele volt Asofi hercegnő és gróf Panin, fiának, Pál nagyhercegnék nevelője.

— Igaz az — kérdezte a császárnő megvető mosollyal — hogy ez a kozák oly magasan hordja a fejét, hogy senki sem ismerheti meg arcvonásait?

— Könnyen felismerhetők volnának — szólt a hercegnő — ha felséged komolyabban venné. Az egész jobbágyosság és a papok nagy része hozzá csatlakozik.

— Nos, ez még semmit sem jelent — válaszolt boszusan, ajkát harapdálva Katalin. — A jobbágyok állatok, akik majd megalázkodnak hatalmam láttára, a papok meg kapzsiak. Néhány ezer rubel majd megpuhítja őket. Ha nem állnának háboruban Törökországgal és Bjibikoff tábornok nem volna oly tehetetlen, ez a nevetéses fölkelés rég el volna fojtva.

A czárnó tollat ragadott, hogy levelet írjon Voltaire-nak.

E pillanatban sápadtan, portól borítva futár lépett be az ajtón.

Katalin hidegen végigmérte, aztán kérdezte:

— Mit hozott?

— Rossz híreket felség. A Pugacsev ellen küldött csapatokat megverték. Razipnais és Ka-

komoly és érdemrendes urak a fejükkal bölintanak amikor Schmoller, a német nagy tekintély így szól: „Eljön majd az idő, amikor az egészséges szervezettel, rendes életfelfogású emberek azt a vágyó sukát, hogy megjelenjen becsületes keresményük, és azt a törekvéseiket, hogy ne éljenek köznapis élet, egyszóval, individualizmusukat, össze tudják egyeztetni a legtökéletesebb igazságérzettel és a társadalom javával.”

Él a reményünk, hogy az ut, amíg ezt elérjük, nem tart oly sokáig, mint az az ut, amely brutális állapot-emberből a mai kultur-ember fejlődéséig vitt.”

Hiába, a mai kor emberei boldogok lehetnek, mert olyan perspektíva nyílt meg előttük, mint amilyenével a XVIII. századának emberei, a nacionalisták, a francia forradalmat előkészítették. És ezt a perspektívát megmutatta nekik az emberi cselekedetek materiális rugójának felismerése. Felismerése annak, hogy a régebbi korokban a történelmet éppen úgy az éhes, az uralomra vágyó, és vagyonukat megvédelmező emberek csinálták, mint a mai nap. A történelmi materializmus nézőpontja ez.

A forradalom előtti kor filozófusai azt hitték, hogy a megismerésnek nincsenek korlátai, hogy mindent meg fogunk érteni. A mai kor államférfiai a társadalom akaratának mindenhatóságát hirdetik. Azt vélik, hogy minden nyomort enyhíthetünk, csak akarnunk kell. Akarnunk kell és megszűnik a nyomor, akarnunk kell s még az emberi egyenlőtlenséget is megszüntethetjük.

Am a történelmi materializmus, szólnak az ellenvetők, mint minden társadalomtudományi tétel, nem exact. Nem áll szilárd alapon. Eljön s talán már el is jött az új tudomány — mondják ők — amely revideálni fogja.

Talán már a mai nap eseményei is bebizonyították, hogy a történelmi materializmus, a Verelendungs theorie, a Zusammenbruch theorie, szóval az egész Marxizmus hamis eredményekre vezettek. A természettudományi megismerés... stb. stb. Hiába tagadja azonban az ellenvető: az a gondolat, ha természettudományilag nem is állna meg helyt, ma igaz. Igaz, mert máris millió embernek adott jobb megélhetést. Igaz, mint az isten-fogalom, mert hisznek benne. Igaz, mert eredményei láthatók és kézzelfoghatók. Igaz, mert akarjuk, hogy igaz legyen.

Ha pedig mindez így van, álljunk meg egy kissé

tiseva a fölkelők kezében van. Buloff ezredest az egész orenburgi helyőrséggel együtt lemeszárolták. Loviczot, a híres csillagászt, karóba huzták, hogy, mint Pugacsev állítólag mondta, közelebb legyen a csillagokhoz. Számos város romban hever s a lázadók már csak három napnyi távolságra vannak Moszkvától.

— Jól van, Mehet! — szólt nyugodtan Katalin.

Azután befejezte a Voltaire-nek szóló levelet s átadta a várakozó kamarásnak e parancsot:

— Futárt Ferneybe!

A jelentés nem volt tulzott. Pugacsev csaknem Moszkva kapui előtt ütötte fel táborát. Am e pillanatban már kevésbbé volt veszedelmes, mint bármikor. Sikerei elkapatták és kicsapongásokra ragadták, miáltal elvesztette párthívei becsülését s a feltétlen uralmat felettük. Ha Tugaroff és Zsófia még hívek maradtak hozzá, ez már nem ragaszkodásból történt, mert Pugacsev elhagyta feleségét és egy czéda leánnyal élt.

Természetellenes szerencsétől megdöbbenve, Pugacsev a döntő percben inkább esellel akart élni. Már nem bízott fegyverei hatalmában.

A császári testőrség egy megvesztegetett tisztjének segítségével Katalin közelébe akart férközni, hogy törével agyonszúrja. A hermitage terraszára kiállított égő gyertya lett volna a jel, mely híveinek tudására volt adandó a gyilkosság megtörténtét.

A megállapított nap estjén volt.

— Jemetha, — szólt Tugaroff Pugacsevhez, — testőri ruhád ki van készítve. Vedd fel. A Rogoskaj-kapunál álló őrszem a mi emberünk. Légy bátor és császár léssz!

Pugacsev felöltözött s elindult Moszkva felé.

és nézzük a magunk életét. Amióta a történelmi materializmus közkeletivé vált, a mai kultur-ember életében a vagyonosodás talán többet és mást jelent, mint évszázadokkal ezelőtt. Sőt a mai kor emberének vagyona mást jelent a műveltnél és mást a műveletlennél. Ma már például a hazafiság fogalmát is másként ismerjük, mint régebben. Ma az igazi ember, aki hazáját szereti az, aki nagy vagyont szerzett a köznek. Egy milliárdos ma többet használhat az államnak, mint ezer derék és halálraszánt jó fiu, akik fiatal életüket olyan fanatizmussal dobják el maguktól, mintha a lehető legnagyobb boldogság lenne ez.

Egy milliárdos, aki, ha akarja, egész gépfegyverosztályt állíthat fel az állam védelmére, vagy iskolákat teremthet, szanatóriumokban megelőzheti a honfitársainak korai pusztulását, vagy földet vesz és szétosztja az éhezõ parasztok között.

Egyszer egy meghitt jóbarátom társaságában, aki különben regényíró volt, felmerült az a beszélgetési téma, mit csinálnánk, ha sok-sok milliónk lenne.

A legnagyobb tervek csak úgy repültek a levegőben. Egyszer én azt mondom a barátomnak:

Tudod mit, válaszd megirandó regényed hőseit egy igen művelt magyar embert, akinek több ezer millió vagyona van. Mit csinálna, hogyan élne itt az országban, mit csinálnának vele az emberek? Folytatna-e valami mesterséget, avagy a köznek élne?

Regényíró-barátomnak igen megtetszett ez a feladat. Elgondolkodott rajta. Izzgatta, bántotta a regénytema.

Megakarta írni a közéletünkön át hasított keresztmetszetet, hogy miként csoportosulnának az emberek a pénz előtt...

Pár hétre rá találkoztam a regényíróval. Rosszkedvű volt.

Képzeld — mondotta — amióta elváltunk, a milliárdos témájával foglalkoztam. Tanulmányoztam; gyönyörű feljegyzéseim voltak már. Egy igazi nagy-műveltségű férfit állítottam be, még is embert, aki közel áll a szívünkhöz. És egyszer csak megakadtam. Felmerült az a kérdés, hogy szerezzem meg vele a milliókat? Azt a meggyőződést szereztem, hogy igazán férfias, becsületos uton az én emberem nem tudhat milliókat szerezni.

Egy leiketlen, kegyetlen gazembert kellett volna

— Átok reád és kárhozat! — mormogott utána fenyegető hangon a kozák.

A hermitage előcsarnokában, a császárnő magánszobája előtt, melynek falai között Katalin annyiszor megfélekedett női és uralkodói méltóságáról, egy testőr állott. Sápadt volt, mint a halál és mozdulatlan, mint az oszlop, amelyhez támaszkodott. Megvárta, míg minden hang elhalt a palotában, azután elszántan belépett a szobába s bezárta maga után az ajtót.

A császárnő megdöbben. Bizonytalan rettegés érzete fogta el, miközben bámulva tekintett az előtte álló alakra, mely a megfélemezésig hasonlított elhalt férjéhez.

De a következő pillanatban összeszedte magát. Nyomban felismerte a rejtélyes jövevény czéliját s a kandalló felé tartott, melynek párkányzatán pisztoly feküdt.

— Ám Pugacsev utját állta.

— Katalin! — szólt halkán. Ismer ön engem?

— Vesd le álarcozat, színész! — felelt a czárnő. — Tudom, hogy csaló vagy!

A kozák szemei felvillantak; Katalin remegett. Szerette az életet s a hatalmat és göresösen ragaszkodott hozzá. Erővel elfojtotta büszkeségét s alázatosan így szólt:

— Ön nem csallhat meg engem. Ön nem III. Péter, de ön ezerszer inkább hasonló császárhoz, mint ő volt.

E szavak közben észrevétlenül közelebb jutott a kandallóhoz.

— Aldom a sorsot, — folytatta, — mely ön ma idehozta. Meguntam eddigi életemet, ahogy bizonyára önnek is terhére van már az a szerep, amit eddig játszott. Kösse össze a sorsát az enyémmel! Oszssa meg velem a trónt! Én

festenem vagy egy szerencsefit, egy banális aranybánya tulajdonosát, aki itt milliárdot tud szerezni.

Hidd el nekem, erkölcsi magaslaton álló ember nem tud milliárdossá lenni ebben az országban. De talán Amerikában sem.

Akkor nevettem barátom kesergésén, de ma meg tudom érteni.

Az ország szempontjából legelső feladat, jómódu embereket teremteni, de ez az átlag vagyonosodásra áll. Az egyéni gazdagság iszonyu erőlködéssel, csel-szövésével és a gazdasági élet megannyi bűnével van egybekötve. A hegyre feltörekvő ember, hány virágot tipor le, hány más élő lényt bánt, mennyi fájdalmat okoz, amíg feljut. De ha már célzt ér, nemcsak büszkeséggel tölti el a sok nehézség és fáradság leküzdése, hanem a természet játéka olyan jutalomban is részesíti, amelyhez fogható nemes lelki élvezetet alig ismerünk.

Boldog tehát csak a gazdag ország lehet. De ez a boldogság a kis egzisztenciák boldogsága révén érhető el. Egyesek gazdagsága, óriási vagyona bizony kevésbé jön latba. Egyéni gazdagság ugyan jó annak, aki már megszerezte a vagyont, jó az utódainak, aki munka nélkül való vagyon élvezetéhez jut s a mai gazdasági termelés szerint elkerülhetetlen a vagyonnak egy egyén kezébe való felhalmozódása — de a népnek millióinak semmi rész nem jut belőle. Legfőképpen mint ajándék.

És ime, most jön a csodálatos. Az erkölcsös. A nagy vagyonu ember állapítja meg a törvényeket és a társadalmi együttléti szabályait a szegényebbek részére. Olyan szabályokat állít fel, amelyek uralmát biztosítják, amelyek mellett tovább megmaradhat kiváltságos állapotban, de egyúttal a lenyűgözöttek részére is hoz szabályokat. Olyanokat, amelyek mellett továbbra is lenyűgözve maradnak.

A társadalom kötelező szabályait büntető megtorlással látja el és azokat a szabályokat, amelyek mellett tovább garázdálkodhatik és megrövidítheti a kisebb, erőtlenebb egzisztenciákat, erénynek tünteti fel. Bűne csak a gyengének van. Hiszen a legnagyobb bűn maga a gyengesége.

Ez ellen pedig egy orvosság van: adjuk meg minden embernek egyenlően azt a fogát, hogy véleményét nyilváníthassa. Ne tegyünk különbséget ember és ember között akkor, amikor arról van szó, hogy az egyén megvédelmezze magát a többiek ellen és

végtelen gyönyört nyújthatok annak, akit szeretek. Pugacsev, megveti ön az én szerelmemet?

A császárnő, a szép, a megcsodált nő, ötven millió alattvaló urnője szerelmes tekintettel nézett a szegény kozákra.

Pugacsev megszédült. Jelleme az utóbbi időben elvesztette szilárdságát s ő hanyatt-homlok belerohant a csapdába.

— Katalin! — szólt. — Ön ellenállhatatlan. Igaz, én nem vagyok III. Péter... szegény kozák vagyok csak, az Irglis pusztaságainak gyermeke. Ön szerelmet és koronát kínál nekem... Én szolgálni fogok önnek rabszolgaként... és imádni fogom...

Pugacsev szavai alatt a czárné arcvonásai feltűnő változáson mentek át. Hirtelen ugrással a kandallónál termett, megragadta a pisztolyt és csövét Pugacsev mellének irányította.

— Térdre, rabszolga! — kiáltotta. — Térdre urnőd és uralkodód előtt!

A kozák szemei szikráztak.

— Nyomorult! — kiáltotta és kardot rántott.

Ám a pisztoly és a császárnő elszánt magatartása megrémítette.

— Jó színész vagy! — szólt lassan az aító felé hátrálva. — De ne löj. Mert lehet, hogy csak megsebesítenél és akkor vége volna titkos kedvteléseidnek és éjjeli orgiáidnak.

Az ajtóban még egyszer visszafordult.

— Pugacsev köszönt, Katalin! De vigyázz, mert visszatér, mint III. Péter.

— Viszontlátásra, Pugacsev!

Katalin másnap haditanácsra hívatta tábornokait s megparancsolta nekik, hogy egy végső, döntő ütközetben szálljanak szembe a főkelőkkel.

a közösség ellen. Az állati társadalmakban ismerjük a kiválasztást. Az öregebb egyedek viszik tovább a faj életét. Az emberi társadalomban már felismertük, ha a gyengének megadjuk a közdolgozatban az egyenlőséget, megerősítjük őket és megszűnik a különbség erős és gyenge, gazdag és szegény, erkölcsös és erkölcstelen között.

A kótás énektanítás.

— Elemi iskola. —

Budapest, október 3.

Pestalozzi elve, hogy a gyermek tehetségei összehangatosan fejlesztesse, magával hozta az énektanításnak az elemi iskolába való bevezetését is. És ez nagyon helyesen is történt. Mert hiszen köztapasztalat, hogy az éneknek, a zenének a kedélyre, a szépre, az akaratra sőt még az erkölcsre is nagy a képző ereje. Általánosan tudott dolog ugyanis, hogy aki szeret dalolni, az kedélyes is, szereti a szépet is. A csatában a katona akaratát is zenével élesztik. Az is nyilvánvaló, hogy aki dalolni, kacagni szeret, az aligha lehet rossz ember. Aki pedig még fiatal korában sem szeret dalolni, kacagni, attól őrizkedjünk, mint a tüztől, mert keblében gonosz indulatokat rejtget. A zenének, a dalnak az emberen tehát roppant nagy a hatalma. Ezt példálózta még a mitológia is, amikor azt mondja, hogy a szirénák, ezek a szép tollazatu, kakas-lábu szárnyas hajadonok Odysseust is arra kényszerítették, hogy magát a hajó árbocához köttesse, nehogy azoknak csalogató hangjai őt veszélybe sodorják. Sőt a mitológia azt is állítja, hogy a zenének az állatokra és a természetre magára is van hatása. Így például egy helyen azt meséli, hogy Orpheus az Apollótól kapott kytharából (lant) olyan zengzetes hangokat tudott kicsalni, amelyek nemcsak a vadállatokat szelídítették meg, hanem még a természet élettelen lényeit: a kőveket is képesek voltak megindítani. Mindez azonban csak mitológia. Az emberi léleknek paroxizmusa.

De annyit mégis bizonyít, hogy a zenének, a dalnak nagy hatalma van felettünk. Eképpen kitűnő nevelő eszköz is. Mivel kitűnő képző-eszköz, azért azt az iskolának fel is kell használnia.

A csatát megvitták és az a főkelők teljes szétverésével végződött.

A saiki pusztákon megsebesülve és üldözötve, Tugaroff és leánya társaságában bolyongott Pugacsev.

Még mindig bizott szerencséjében.

— Tugaroff! — szólt társához. — Az Ural lakóinak szemében még mindig III. Péter vagyok. Ez a név elég lesz ahhoz, hogy új sereget gyűjtsünk.

A kozák fejét rázta.

— Hiu remény! — szólt. — Mindennek vége. Még ma éjjel átadlak üldözőidnek.

Pugacsev megrémült és töréhez kapott. Ám Tugaroff gyorsabb volt. Rátérdelt a sebesült mellére és kicsavarta kezéből a tört. Azután megköztözte.

— Kegyelem! — hörgött Pugacsev.

— Kérd a császárnőtől! — szólt ridegen Tugaroff, miközben Zsófia sirva távozott a különös csoporttól.

Két héttel később Moszkva piacán nagy néptömeg bámult egy ketreczet, melyben a fogoly Pugacsevet mutogatták a népnek.

A nézők között volt II. Katalin is. Kegyetlen gyönyörrel szemlélte az élő tetemet a vasrács mögött.

— Jó napot, Pugacsev! — kiáltotta oda a szerencsétlen kalandornak.

Azután Asofi herczegnőhöz és gróf Paninhoz fordult, akik kíséretében voltak:

— Jöjjenek! A komédiának vége van. Irnom kell Voltaire-nak, hogy ő is megtudja a történet végét.

Másnap Pugacsevet felnégyelték.

Tugaroff és leánya visszatértek az Irglis végtelen pusztáira.

Elismerték ezt már régebben is. Így például van róla tudomásunk, hogy a görögök, ez a felséges nép, az énekköltésre nagy súlyt fektetett. A középkori iskolák is ápolták a zenét. Noha csak az egyházat. De ápolták. Azonban mint világi dal, mégis csak Pestalozzi óta nyert az elemi iskolákban polgárgyógót. Ma már ott vagyunk, hogy a világi éneket nemcsak egyszerű hallás, hanem kóta szerint is tanítják az elemi iskolában. Noha ez a dolog a világpiacson korántsem új, mert a kótás énektanítással már 1810-ben Nögeli és később Natorp is megpróbálkoztak, nálunk mégis újságszámba megy, amennyiben azt csak az új állami tanterv írja elő kötelezőleg.

Lássuk csak, lesz-e vele eredmény elérve? Kérdjük ezt pedig azért, mert az énektanítás kóta szerint az elemi iskolában roppant nehéz. Vannak ugyan sokan, akik ellenkező állásponton vannak. Ilyenek például a professzionátus zenészek. Az ugynevezett nagysörényűek. De hát ezeknek a szava itt alig ér valamit. Mert ők bár tudnak hangokat pengetni, de kis gyermekekkel zeneileg alig vesződtek. Vagy ha vesződtek is, csak igen kitünőkkel. Mi részünkről két évi oktatás után már megállapíthatunk annyit, hogy a kótás énektanítással az elemi iskola nem fog elérni semmit.

Sokan, hogy a kótás énektanítást plauzibilissé tegyék: összehasonlítják azt az írva-olvasás tanításával. Az illetők szerint ugyanis, valamint a szóelemeket: a hangokat és a hangokból összeállított szokat, mondatokat és magát a beszédet le lehet írni és ezeket leolvasni: úgy a hangelemeket: a hangokat is és ezekből a hangelemekből alakult zenei gondolatokat is le lehet írni és azokat le is énekelni.

Szó sincs róla. Ez mind áll. Mert hiszen magunk előtt látjuk, hogy a zenei gondolatokat az emberek le is írják és le is képesek énekelni. Ez idáig tehát mind igaz, amelyhez a kételkedésnek még az árnyéka sem fér. Ámde itt jön aztán a kételkedés, vagy hogy pontosabban fejezzük ki magunkat: a teljes tagadás. Míg ugyanis írni, olvasni mindenki megtanul, hacsak az illető nem istenverte hülye és bárgyu: addig zenei gondolatokat, sőt egyszerű zenei elemeket is hallás után önmagától leírni és azokat önmagától énekelni aztán már nem mindenki képes, ha szinte jól tanították is. Miért?

Erre a felelet nagyon egyszerű. Azért, mert az írásnál, az olvasásnál mindig abszolút hanggal, vagyis másképpen csak egyszerű névvel van dolgunk, amelynek leírását és leolvasását semmi más nehezítő körülmény nem befolyásolja. Itt csak az a feltétel, hogy a gyermek az írásnál a nagyobb nyelvi testet képes legyen alkotó elemekre felbontani. A leolvasásnál pedig ezeket az alkotóelemeket újfént képes legyen összerakni. És ezzel a dolognak vége az ítéletnapig. Addig a kóta szerinti énektanításnál, éppen azért, és éppen csak azért, mivel a zenei gondolatok elemei: a hangok, nem egyszerű nevek, hanem főleg hangmagasságbeli viszonylatok, azért azoknak úgy a leírása: lekötözése, mint a leolvasása: leéneklése roppant nehéz. Ami száz ember közül talán csak egynek fog sikerülni. Ha ugyan sikerül.

A példa legjobban világosít. Mondjuk ezt a szót akarjuk a gyerekekkel leírni: a lma. A megfelelő hangoztatási előgyakorlatok után a gyermek ezt a szót minden nehézség nélkül felbontja hangelemekre, tehát le is írja. Viszont ha leírta: le is olvassa. Mert hiszen már az írásműveleténél nemcsak analizált, hanem szintetizált is. Tehát értelme egy részben már átment azon a lelki folyamaton, amit az olvasás megkíván. De főleg azért tudja leírni és leolvasni — és itt ez a verbum regens — mert abszolút hanggal van mindig dolga. Amit úgy kell érteni, hogy a hangnak csak a neve, nem pedig egyszerűs mind a magassága jön a többivel kohézióba.

Most per analogiam mondjuk, hogy az éneknél szintén a megfelelő hangoztatási előgyakorlatok után ennek a primitív dálnak: Szeretnék szántani, hat ökröt hajtani stb. csak az első zenei sorát akarom a gyermekekkel zenei elemekre felbontani, tehát velők le is írni, vagyis másképpen lekötözni és az így lekötözött (!!!) zenei testet velők le is énekelteni. Mi fog történni? Először is az, hogy nem fog sikerülni a felbontás.

Másodszor az, hogy nem fog sikerülni a leírás. Harmadszor az, hogy nem fog sikerülni a leéneklés. És negyedszer az, hogy semmi sem fog sikerülni. És miért? Azért kedves atyámia, mert amint azt már fentebb is mondtuk, a kóták nem egyszerű nevek, hanem egyuttal — és itt erre fűlj — bizonyos magasságot kifejező nevek is. Fbből pedig eredményül mi sül ki? Mi más, mint az, hogy a kótás énektanítás az elemi iskolába nem való és mint ilyenül kár is vesződni. Először is azért, mert úgy sem lesz semmi számbavehető eredménye. Másodszor, mert a gyermeket csak kinozzuk vele. Harmadszor azért, mert a zenét, a dalt ezzel a sok haszontalan kinzással annyira utálatossá tesszük előtte, hogy mikorára ez a generáció felnő, Magyarországon már csak a madarak fognak énekelni. De éppen ennek miatta talán ezeket a kedves jószágokat is ki fogják pusztítani, mert a dal az emberi fülnek nem lesz többé kedves. Csak a varju fog megmaradni, amely mindig azt fogja károgni: kár volt, kár volt a kótás énektanításba belemenni.

Zabó Kálmán.

IRODALOM.

* A Magyar Társadalomtudományi Szemle szeptemberi száma ismét számos érdekes tanulmányt közöl. Mint első dr. Apáthy István érkezik a nemzetalkotó különbözőségről. Dr. Palágyi Menyhért folytatja Marx-tanulmányait, dr. Marcziari Henrik pedig a társadalmi fejlődés történelmi alapjait fejtegeti. Különös érdeket kölesönöz a füzetnek az is, hogy a most folyó londoni nemzetközi erkölcsnevelési kongresszusra készült három tanulmányt közöl dr. Gaál Jenő, dr. Prohászka Ottokár és dr. Balogh Jenő tollából. Több érdekes ismertetés zárja be a füzetet.

* A „Vasárnapi Ujság” október 4-iki száma közli Bogdanovics Luczián görög-keleti szerb patriárka és Eröss Lajos új református püspök arcképét, nagyobb képsorozatokat Ferdinánd bolgár fejedelem szomhathelyi kirándulásáról, a budapesti és kecskeméti gyümölcskiállításról, a párisi telefon-palota égerséről stb. Szépirodalmi olvasmányok: Emőd Tamás és Endrődi Béla versei, Szabonyi József elbeszélése, Bihari Imre cikke: A király a hadgyakorlatokon, Lemaitre francziából fordított regénye. Egyéb közlemények: színházi cikkek Palágyi Lajostól, emlékezés Kölcsey Ferenc birtokairól, tárczacikk a hétről s a rendes heti rovatok: Irodalom és művészet, Sakkjáték stb. A „Vasárnapi Ujság” előfizetési ára negyedévre négy korona, a „Világkrónika”-val együtt négy korona 80 fillér. Megrendelhető a „Vasárnapi Ujság” kiadóhivatalában (Budapest, IV., Egyetem-u. 4. szám). Ugyanígy megrendelhető a „Képes Néplap”, a legolcsóbb újság a magyar nép számára, félévre két korona 40 fillér.

* A nő és a társadalom. A feminista folyóirat októberi számának gazdag tartalmából kiemeljük Grossmann Janka cikkét „A vasárnapi munkaszünetről”, Adelheid von Welck jelentését a Nemzetközi nőszövetségnek Genében tartott kongresszusáról. Egid von Filek az etikai irodalom jelese, „A férfi érdeke a nőmozgalomban” czimen ír értékes cikket. Glücklich Vilma a pedagógiai irodalom néhány új termékét ismerteti összefoglaló cikkben. „Választójogi karácsony” czimen a nők szempontjából beharangoznak a választójogi törvényjavaslatnak. Maria Alexandrowna a Tolstojus viszonyát a nőmozgalomhoz boncsolja. A Glossák rovata főként Andrassy választójogi nyilatkozataival foglalkozik, de egyéb aktuális eseményeket sem hagy figyelmen kívül. Ugy a Glossák, mint a Szemle rovatok bő anyaggal gazdagítják a folyóirat tartalmát. A lap havonként jelenik meg. Megrendelhető a kiadóhivatalban, VI., Andrassy-ut 83. Ára egész évre 6 korona.

* Teremts újat! és egyéb elbeszélések. Kövér Ilma tollából jelent meg fenti cím alatt egy újabb novella-kötet, mely esemény bizonyára öröme fog szolgálni a rokonszenves író hű olvasóinak. A kötet egy csomó novellát tartalmaz, melyek mindegyike élénk bizonyossága annak, hogy lehet kellemes, elfogadható módon tárgyalni mindazon változásait az életnek, melyekhez a modern és legmodernebb irodalom művelői bántó, sértő módon nyulnak. Kövér Ilma, amellet, hogy szem előtt tartja mindazt a tartózkodást és kellemet, mely nélkül női rokonszenves nem lehet, meglátja a mai kor szenvedéseit, betegségeit, fájdalmait és nyomorúságait is, s mindezen meglátáson keresztül érezzük azt a felülemelkedést a hétköznapi élet nyomorúságain, mely már megnyugodott és megnyugtató. Mindjárt az első novella, a „Teremts újat!” élénk védbeszéd a finom, szubtilis (ma unalmas és szentimentálisnak csúfolt) érzések megéneklői mellett s kellemes ke-

retben szimbolikusan bizonyítja, hogy mindaddig gyönyölünk a mások érzéseiben, elvakultnak, régeinek tartjuk s üzzük, hajszoljuk az új benyomásokat az irodalomban is, amíg az élet reánk nem szabadítja az ő évezredes törvénye szerint bekövetkező érzelmváltozásait s akkor már ki nem elégít a mai kor gyakran utópisztikus idegköltészete s a kinevetett, félredobott, de már leszűrdött költészethez menekülünk megnyugtatóért. Ezt a megnyugtatót érezzük a Kövér Ilma kötetén végtől-végig s amellet modern, új témái a kor gyermekének lelkehez szólnak. A kötet a Pallas r.-t. kiadásában jelent meg s úgy ott, mint minden jobb könyvkereskedésben kapható. Ára 2 korona.

(*) Magyar Lányok. Fialat leányoknak való olvasmányokat, regényt, ismeretterjesztő cikket, novellát, verset hoz hetenkint ez a képes lap, amelyet Tutsek Anna szerkeszt és Singer és Wolfner ad ki. Java magyar írók, jeles tollu pedagógusok szólnak meg itt. Egyfelől, hogy szórakoztassák a magyar leányközséget, másfelől, hogy az otthon falai közt átvegyék az iskola nevelő szerepét. Ismeretterjesztő cikkei a női kézimunka körébe vágnak, állandó rovat van a kézimunka, kertészet, házi foglalkozások számára. Mutatványszám kérésre ingyen. Előfizetési ára negyedévre 3 korona. Kiadóhivatal Budapest, VI., Andrassy-ut 10.

SAKK.

Rovatvezető: Gajdos János.

215. számú játszma.

Játszották a düsseldorfi A) főversenyen 1908. augusztus 7-én (V. forduló).

Spanyol játék,

Világos:	Sötét:
Wiarda György	Gajdos János
Elberfeld.	Budapest.
1. e2—e4	e7—e5
2. Hg1—f3	Hb8—c6
3. Fc1—b5	a7—a6
4. Fb5—a4	Hg8—f6
5. 0—0	Ff8—e7
6. Bf1—e1	....

Amióta dr. Tarrasch az 1902-iki montekarlói versenyen hasonló állásban ezen bástyalépést először megjátszotta, azóta a régebben használatos 6. Hb1—c3 és 6. d2—d4 lépés teljesen kiszorult a használatból. A bástyalépésnek célja, hogy világos megtarthassa a centrumot s egyszersmind elkerülhesse a futár lecserélését.

6. .... b7—b5

Sötétnek itt csak két folytatása van: 6. .... d7—d6, amit Schlechter játszott Janowski ellen a matchben és a szöveglépés. Hogy e kettő közül melyik jobb, azt bajos eldönteni. 6. .... d7—d6-ra 7. c2—c3 s utána d2—d4-el világosnak erős centrumja lesz, míg sötét állása nyomott marad; a tett lépéssel sötét a vezérszárny bontakozását mozdítja elő, de a védekezés ennél is rendkívül nehéz.

7. Fa4—b3 d7—d6.

8. c2—c3

A bástyalépés csakis ezzel kapcsolatban történhet előnyösen. Pillsbury az 1903. montekarlói versenyen Marco ellen 8. a2—a4-el vélte a vezérszárny robbantását előidézni s ez a folytatás a legutóbbi időkben is többször előfordul.

8. .... Hc6—a5

Janowski egy időben 8. .... Fc8—g4-et ajánlotta, a tett lépés azonban jobb. Ezenkívül még csak 8. .... 0—0 jön tekintetbe, ami azonban szintén nem oly jó, mint a huszárlépéssel kapcsolatos vezérszárny manőver.

9. Fb3—c2

Süchting egy Leonhardt elleni match-játékában, valamint Balla a Budapesti Sakk-kör 1906. versenyén rovatvezetőnk ellen lemondta a futár megtartásáról s azonnal 9. d2—d4-el folytatták.

9. .... c7—c5

10. d2—d4

Szokásos e helyen előbb 10. h2—h3 is és csak 10. .... 0—0 után a d-gyaloggal lépni

10. .... Vd8—c7

A kétszer támadott e5-gyalog leghelyesebben így védhető. Számításba jön 10. .... Ha5—c6, amit először Schlechter játszott dr. Tarrasch ellen (1902.) azzal a különbséggel, hogy előzőleg h2—h3 és sötét részéről az elsánczolás már megtörtént.

11. h2—h3

Világos nem enged meg a huszár lekötését, de e helyett épp oly jól játszható 11. Hb1—d2 is, mint például a Lasker—Tarrasch matchben is történt. 11. a2—a4, melyet Süchting játszott a prágai versenyen, nem vezet semmire, egyszerűen 11. .... Ba8—a7 miatt.

11. .... 0—0

Igen figyelemreméltó folytatásnak látszik itt

11. . . . h7—h6, kapcsolatban g7—g5-el, mely folytatással rovatvezetőnk már ismételt kísérletezett. Ez esetben a sötét király sánczolás nélkül is biztonságban áll, a királysármnyi gyalogjaival pedig támadást intézhet a h2—h3 lépés által meggyöngített királysármny ellen.

12. Hb1—d2 Kg8—h8
A rovatvezetőnk által előszeretettel alkalmazott védekezés, melyet már dr. Kepes ellen is kipróbált a Budapesti Sakkör 1906. versenyén. A következő lépéssel kapcsolatos védelmi szisztémának célja, hogy sötét — anélkül, hogy az f8 bástyával mozdulni kellene — kevesebb lépéssel játszhassa futárját g7-re s így az f-gyalog előnyomulása gyorsabban készíthető elő.

Egyébként most 12. . . . Ha5—c6 után, melyet először Rubinstein játszott a tavalyi ostendei versenyen, ugyanaz az állás jön létre, mely a Lasker—Tarrasch-match két játszmájában is előfordult. Ebben azonban világos áldozhatja a d4-gyalogot és jó támadáshoz jut. Számításba jövő folytatás még 12. . . . Fc8—b7, amit Johner játszott Cohn ellen a bécsi versenyen.

13. Hd2—f1 Hf6—g8

14. Hf1—e3
Jobb mint Hf1—g3, mert e3-ról a huszár jobb helyre fenyeget.

14. . . . Fc8—e6

15. Fc1—d2

E lépésnek éppen nincs célja; jobbnak látszik 15. b2—b3. Duras egy játszmában Csigorin ellen 15. He3—f5-öt játszott, mire következett 15. . . . Fe7—f6. 16. d4—d5, Fe6—d7. 17. g2—g4, g7—g6. 18. Hf5—g3, Ff6—g7 stb. sötétnek jó játékkal.

15. . . . Fe7—f6

Valamivel jobb volt előbb g7—g6.

16. He3—g4!

Ez az egyszerű lépés meghusitja a 12. lépésnél tervezett ideális védelmi állást, amely most már nem vihető keresztül. Az e5-gyalog háromszor lényen támadva, az f6-futár nem léphet vissza s így — bár nem szívesen — sötét kénytelen egyik futárját lecserélni az ellenfél huszárjáért.

16. . . . Ha5—g4

17. Fd2—c1 Fc6×g4

18. h3×g4

Innentől kezdve sötét játéka nagyon megnehezedik. Világosnak megvan mindkét futárja, sötétnek ellenben csak egy. A sötét állás erőssége pedig csakis a két futár birásában rejlik. De világosnak könnyebb játéka van már azért is, mert nyílt h-vonalat kapott, amelyen alkalma van támadást kezdeni, amit nem is fog elmulasztani.

18. . . . g7—g6

19. g2—g3

Még erősebbnek tartjuk 19. g4—g5 s utána g2—g4-et.

19. . . . Kg8—g7

A most következő lépésekkel megkezdődik a királysármnyi stratégia. Világos minden erejét a nyílt h-vonalra összpontosítja és sötétnek ugyancsak a h6-pont védelmére kell fordítani saját haderejét.

20. Kgl—g2 h7—h6

21. b2—b3 Hc4—b6

22. Bf1—h1 g6—g5

23. Fc1—e3 Hc8—e7

24. Vd1—d2 Bf8—h8

25. Bh1—h3 He7—g6

26. Ba1—h1 Vc7—e7

Valamivel jobbnak látszik 26. . . . Ba8—c8.

27. Hf3—h2 Ba8—c8

Most már ennek nincsen célja; sötétnek azonban nehéz valami egyszerű lépést találni.

28. Fc2—b1 Hb6—d7

29. Bh1—f1 Vc7—e6

30. Fb1—c2

Az időzavar mindkét játékost befolyásolja; az állás azonban olyan, hogy bajos valamit kezdeményezni.

30. . . . Ve6—e7

31. Fc2—b1 Hd7—b8

32. Bf1—h1 Hb8—c6

Sötét ezzel mintegy provokálja a centrum bezárását, hogy ne kelljen folytonosan a közepre is gondolnia.

33. d4—d5 Hc6—b8

34. Hh2—f1 Ve7—d7!

Sötét állandóan védekezni kénytelen; világos fenyeget az f-gyalog előnyomulásával, fenyeget a Hf1—e3—f5 huszármanőverrel, de fenyeget a h-vonal harmadszori megszállásával is.

Világos terve itt még nem látható tisztán, vajjon támadni fogja-e a vezérével is a h6-pontot.

36. Kg2—g1

Tehát mégis. A királylépés csakis azért történik, hogy a vezér a h-vonalra léphessen.

36. . . . Bh8—h7

37. Vd2—h2 Bg8—h8

38. Fe3—c1 Ff6—d8!

A fenyegető Hf1—e3—f5 ellen az egyedüli lépés, melylyel sötét nem jön hátrányba.

39. Hf1—e3 Hg6—e7

40. Kg1—f1 f7—f6

Sötét most már némileg leküzdötte a nehézségeket és állása kielégítő. A helyes védelem eltalálása mindenesetre nem volt könnyű, ha tekintetbe vesszük, hogy 40 lépés után még harmincz báb van a táblán. S míg a világos figurák, mindenfelé fenyegetve, szabadon mozoghatnak, addig sötétnek állandóan védelmi állást kell elfoglalni s különösen a b8-huszár tértelenségre van kárhóztatva.

41. f3—f4 Vd7—e8

42. f4×g5 f6×g5

43. He3—f5† He7×f5

44. g4×f5 h6—h5

Most már sötét akar felülkerekedni. Óvatosabb vagy féltékenyebb játék mellett, egyszerűen 44. . . . Fd8—f6-ot lépve, sötétnek csak mindent úgy kellett volna hagyni a királysármny és állása örökre megközelíthetetlen. Ha pedig világos a vezérsármny akarna operálni, ezt csakis a h-vonal elhagyásával lehetné s ez esetben sötét is átjátszhatná tisztjeit a másik oldalra védelmiül.

45. Vh2—f2

Fenyegetett 45. . . . g5—g4

46. Fb1—d3 Fd8—f6

47. Fd3—e2 Vc8—e7

48. Bh3—h2 g5—g4

49. a2—a4! Hb8—d7

50. b3×a4 b5×a4

51. Fe2—b5 a6—a5

52. Fc1—d2 Hd7—b6

Mint látható, világos a következőkben a gyenge a5-gyalogra intéz támadást, a küzdelem tehát erre a szárnyra terelődik át. A szerencsétlen sötét huszár mozgási köre nagyon meg van bénítva, mert még mindig nem talál jó helyet.

53. c3—c4 Hb6—c8

54. Vh2—e1 Ve7—a7

55. Kf1—g2 Ff6—d8

56. Ve1—e3 Hc8—e7

Sok viszontagság után végre ez a húzás is szerephez jut.

57. Ve3—e1 Hg8—f6

58. Fd2—c3 Kg7—f8

59. Kg2—g1 Bh8—g8

60. Bh2—b2 Kf8—g7?

Sötét itt elmulasztja az eredetileg szándékolt 60. . . . Bh7—b7-et. A b-vonal átengedésével pedig sötét játéka ismét megnehezül.

61. Fb5—c6 Kg7—h8

62. Bb2—b5 Va7—a6!

A dolog most már komoly. Az a5-gyalog többször nem védhető. Sötét azonban nem adja olesón oda, mert ha világos ütne, sötét viszont megkapná a c4- vagy az e4-gyalogot.

63. Kgl—f2 h5—h4

Sötétnek ellenjátékra kell törekedni a királysármnyon.

64. Bh1×h4 Bh7×h4

65. g3×h4 Hf6×d5??

Valóban a sors csapása, hogy sötét nyolcz órai nehéz játék után követ el ilyen baklövést. A sötét bábok vezetője ez egyetlen folyamatban levő játszma miatt este fél nyolcz órakor még mindig nem végeztetvén lapudósítói teendőit, itt már nagyon türelmetlenkedett. Két lépést vett számításba: a szolid 65. . . . Hf6—h5-öt és a tetszetősebb, de voltaképpen durva hibának mondható szöveglépést. Sötét azonban fölületesen nézvén meg az állást, az első pillanatban a szöveglépést erősebbnek látta, mert erre csak 66. Ve1—c1 választ vette számításba a következő folytatással: 66. . . . Fd8—h4† 67. Kf2—g2, Hd5—e3 68. Vc1×e3, Fh4—g5 s utána Va6×c6 és sötét jobbnak áll. Ezen futólagos számítás után sötét minden további gondolkodás nélkül ütötte a gyalogot, mire kínos pillanatok következtek. A világos bábok vezetője ijedten fölszisszent, mert e meglepő lépésre hadállását elveszítetnek hitte, sötét ereiben pedig szinte meghűlt a vér, mert amin a lépést megtette, nyomban látta, hogy 66. Ve1—d2 után sötét földadhajta. Ezt a kézen fekvő lépést hagyta sötét figyelmen kívül, amit körülbelül tíz percnyi gondolkodás után végre világos is meglátott.

Hogy nyolcz órai nehéz játék után ilyen baklövés és durva hiba folytán veszítsen sötét, azért nem volt neki érdemes a nehéz állásokban egész nap a legjobb ellenállást kifejteni. Ha sötét nem nyugtalanodik, hanem néhány pillanattal többet szentel az állás megszemlélésére, úgy okvetlenül meglátja, hogy a vezér d2-ről is fenyegetett h6-on matal. Ez esetben pedig megjátszotta volna a szolid 65. . . . Hf6—h5-öt, amire még jó nyeresi kilátásai is vannak, vagy legalább is, mint a későbbi elemzésekből kitűnt, sötét nem veszítheti el a játszmat.

66. Ve1—d2

A nyolcz órai játékidő letelén, a játszmat itt félbeszakították. Sötét még borítékba adta 66. . . . Hd5—e3 lépést, hátha esetleg a huszár ütetik. Másnap azonban világos megjátszotta 67. Vd2×d6-ot, mire a mattfenyegetés miatt sötét föladta a játszmat.

Elhasznált gondolkodási idő: Világos 4 óra 21 perc; Sötét 3 óra 45 perc.

IDEGENEK UTMUTATÓJA

Ajánlható beszerzési források Budapestén

Élelmezési cikkek.

Wikus Tatra tejfeszokoládé gyára Budapest, V., Deák Ferenc-utca 17. Ugyanott finom csukorka-bombonyár, teasütemény készítése. Megrendeléseket a cég a legpontosabban eszközli.

Fleischmann Lipót szalámi és füstölt húsu gyára Budapest, Király-utca 11. Telefon 27—08. Keleti Export. Előállítás naponta 17.000 pár. Állandóan 24 munkás.

Biztosítás.

Assicurazioni Generali (Trieszti ált. biztosító-társaság) Alakult 1831-ben. Részvénytőke és tartalékalap: 324 millió korona. Budapest, Dorottya-utca 10. sz., az intézet saját házában. Életbiztosítás minden módozat szerint, valamint fiúellátási és leánykihazasítási biztosítások. — Tűz-, szállítmány-, betöréses lopás elleni és üvegbiztosítások. — Légbiztosítás a Magyar lég- és vizontbiztosító részvénytársaság (Budapest, Nádor-utca 5. sz.) által. Részvénytőke és tartalékalap 7 millió korona. Egyenkénti és csoportos balesetbiztosítások (egyenkénti balesetbiztosítások díjvisszatérítéssel is) az Első o. ált. baleset ellen biztosító társ. által (Budapest, Dorottya-utca 10. sz.) — Részvénytőke és készpénztartalék 19 millió korona.

Első Leánykihazasítási Egylet m. sz. Gyermekek és életbiztosító intézet Budapest, VI., Teréz-körút 40—42. Alapítotott: 1863. Legelőnyösebb díjtáblázatok gyermekek és mindennemű életbiztosításokra, havi befizetések mellett is. — Tartalékok: 10.000.000 korona. Eddig kifizetett biztosított összeg hét millió korona. Biztosítási állomány 46.000.000 korona.

Bankok és takarékpénztárak.

Budapesti takarékpénztár és Országos Zalogköleső Részvénytársaság. Befizetett részvénytőke: 10 millió korona. Központ és Magy. kir. szab. osztályországi főkülfeladói helye: VI., Andrassy-ut 5. Kézi zalogüzletek: IV., Károly-körút 18; IV., Ferenciek-tere 4. Irány-utca sarkán. VII., Király-utca 57; VIII. ker., József-körút 2., VIII., Üllői-ut 6. sz.

Házartási cikkek.

Droga és háztartási cikkek V., Báthory-utca 9. sz. („Szabadság”-kávéház mellett.) Rendeléseket pontosan házhoz szállítunk. Telefon-szám: 12—30. Hesz Izidor és Társa „Korona”-drogeria.

Hazai vas- és rézbutoragyár.

Breck I. Henrik, Budapest. Gyár: IX. Lillom-utca 8. Mintaraktár és iroda: Andrassy-ut 82. Ajánlja különösen legdivatosabb rézbutorait legmodernebb kivitelben. Arak a legutányosabbak. Vidéki megrendelésekre különös szult fektetünk. Arjegyvezek ingyen és bérmentve

Víz- és légszuszszeték és csatornázás.

Piszurnyi L. utoda Janisch János és fia Budapest, VII., Jósika-utca 12. sz. csatornázási vállalata, épülethádogos műhelye és horgany díszítmények gyára. Légszusz- és vízvezetékek, központi fűtések, szellőztető készülékek, szivattyuberendezés, árnyékszékék, fűzők, mindennemű gőz-, magán- és nyilvános fürdő, hidegviz-gyógyintézetek-, melegvízkészítő-berendezések fűtő-tűzhely összeköttetéssel vagy saját tűzhelylyel. Ambergi légszuszszeték gépek, világítási, fűtési és műszaki célokra. Saját légszusz-készülék minden házbán. Telefon 20—83.

Villamosságai berendezések.

Magyar Siemens Schuckert Művek villamosságai részvénytársaság. Igazgatóság: Budapest, V., Lipót-körút 5. Telefonszám: 211. és 212. Táviratcim: Siemenschuckert. Gyár: Pozsonyban. Készít: villamos világítás- és erőátviteli központi telepeket és berendezéseket, Villamos vasutakat. Banya-vasutakat. Egyenáramu-forgóáramu és váltakozó áramu generátorokat és motorokat, valamint az erősáram körébe vágó minden egyéb cikkek. Különlegességek: felvonók, ventilátorok, szivattyúk, hordozható villamos furógépek, villamos berendezések mezőgazdasági és ipari célokra.

Ezüsttárgyak.

Ezüst. Ezüsttárgyak Bachruch A. cs. és kir. udvari és kamarai ékszerész ezüstáruháza. IV., ker. Királyi Pál-utca 13. szám. 1906. évi december 1-én, gyári épületében a kicsinyben való árusítás számára is pazar helyiséget nyitott. (Bejárat földszint.) E fényes helyiségben mindennemű ezüsttárgy (asztaldísz, tálak, fényűzési cikkek, evőeszköz stb.) vásárolható Rendkívül gazdag választék a legfinomabb kivitelben szabott gyári áron, melyek minden tárgyon láthatóan föl vannak tüntetve.

Selyemáruk.

Szenássy, Hoffmann és Társa selyemáruháza IV., Bécsi-utca 4. Az összes tavaszi újdonságok dus váiasztékban már megérkeztek. Mintákat vidékre bérmentve küldünk. Miután helyben többféle szakmájú Szenássy cég van, tisztelettel kérjük, selyemáruházuinknak szóló b. rendelményeknél a pontos címünkre szives kirírását, Szenássy, Hoffmann és Társa selyemáruház kizárólag IV., Bécsi-utca 4.

Szerkesztői üzenetek.

Az ősz küszöbén. Bánatos hangú levelét így írja alá. Enyhíti a borús benyomást a sorából kisugárzó kedves humor derüje. Aki ilyen könnyedén élcelődik a mulandóság fölött, aki a hajába került ezüstszálakat értékesíteni szeretné, aki szellemesen vallja be, hogy kénytelen „fátyolt borítani” szépsége multjára, sokkal okosabb, semhogy tragikusan venné az idő múlását. Írása elárulja, hogy nem tartozik az üresfejű léha asszonyok közé, akik életcéltül tűzik ki a szépségük ápolását s akik műsáruk eltűnésével úgy érzik, hogy nincs mit keresniük ezen a földön, akik siratják az elvesztett multat és gyűlölik a mosolygó, üde leányemzedéket, úgy tekintve azt, mint jogaiknak, kincsüknek, boldogságuknak bitorlóit. Írása elárulja, hogy az olvasásban gyönyörűsége telik, hogy az olvasás gondolatokat ébreszt lelkében, hogy ezek a gondolatok benépesítik szellemi világát és foglalkoztatják hétköznapjait. Az a kérdés tola-kodik tollunk hegyére: miért panaszkodik előttünk? De nem várjuk be a feleletét, mert attól tartunk, hogy kinevet. Hiszen jól tudjuk, hogy nem tőlünk remél vigasztalást, tanácsot. Megtalálja ezt önmagában. Nem ismerjük családi körét, hitvesi, anyai, társadalmi feladatait, de érezzük, hogy „az ősz küszöbén” se feledkezik meg azokról. Arra pedig bárkinél is fogadást ajánlunk, hogy nem festi a haját, hogy nem kendőzi az arcját és hogy bájosan ruházza az őszi lemondás poétikus szépsége.

Gazdasszony. A berkenye gyümölcsét télire csak úgy lehet eltenni, ha azt gőzbe főzik, mint pl. a cseresznyét, meggyet, őszibarackot. Így eltartható ülig. Rövidebb ideig úgy tartható el, ha a még meg nem szortyosodott berkenye gyümölcsét jégverembe vagy a hűtőháza helyezi el és bizonyos részletekben kosarakba helyezik, ahol 10—15 nap alatt megpuhul és azután elfogyasztható. Korpába nem ajánlatos eltenni, mert attól szagot kap, mint ezt tapasztalhatta is. Kosárba letakarva megpuhul az egymáson való fekvéstől és ekkor a legízletesebb. A helyiség ne legyen száraz, de tulnedves sem, mindamellett tiszta levegőjű.

Nagyváros. Párisban 86.000 élőfa nyújt árnyékot a nyilvános sétatereken és kertekben. Ezek között szerepel 26.300 platánfa, 16.000 Sycomore, 4700 akácfa, 3800 hársfa, 942 Paulownia, 34 juharfa stb.

Csalódott. A barát szót már régen meghatározta Sokrates, amikor szűk házat épített magának, noha gazdag volt. Megkérdezték tőle, hogy miért teszi ezt? Röviden felelte: A szó: „barát” nagyon közönséges, de az igazi barát, az ritkaság. És az a kevés befelé ér szűk házamba. Tehát ne essék kétségbe akkor, amikor legjobb barátiában csalódnia kellett. Voltaképpen, ahogy ön azt leírja, nem is csalódott benne, csak nem tudta megérteni. Ha barátia annál a leánynál megelőzte, azzal még nem ejtett a baráti szereteten, önérzeten csorbát. Jól jegyezze meg, hogy az ember jobban szereték és szeretik önmagukat, mint felebarátjukat. Kiindulva a biblia abbéli mondásából, hogy szeresd felebarátodat, mint tenmagadat, az ember mindig jobban és jobban akarja szeretni magát, hogy aztán annál jobban szeresse majd felebarátját.

F. Géza Atád. Ha ön szereti a lányt és ő nem „állhatja” ki önt, akkor más tanácsot nem adhatunk, mint azt, hogy ne fusson olyan szekér után, amely nem veszi fel. Bármily nehéz is önként ez ön által képzeltetetlen helyzetbe belenyugodni, bele kell legalább törődni, már csak azért is, hogy más boldogságát ne zavarja. De bele kell nyugodnia az ön érdekében is, mert a szerelem, vonzalom olyan érzés, amit nem lehet senkire sem erőszakolni.

Régi előfizető. Szendrő. Ebben a kérdésben teljes lelkiismeretességgel nem válaszolhatunk. Arra sem vállalkozhatunk, hogy önként ezt elvégezzük. Azt ajánljuk, hogy tessék kérésével a főváros bármely leányvárházához fordulni, amely szívesen teljesíti kérését. Ily címezzel is szolgálhatunk: I. leányvárház VII., Damjanich-utca 26. Erzsébet leányvárház VII., Rottenbiller-utca 36. Szent Margit leányvárház IX., Knežits-utca 7.

Előfizető. Nagybözsva. Sokkal többet és jobban tudhat meg mindent, ha az új végrehajtási törvényt 20 fillérért megveszi.

Csángó. Kecskemét. Annak kikeresésére nem vállalkozhatunk. Hogy ez sikerült szer, mi azt nem állíthatjuk. Legjobb ilyen esetben orvoshoz fordulni.

D. Vásárolnak. Tessék értesíteni a muzeum igazgatóságát és egyúttal megírni, hogy kik festették, ha ők érdemesnek tartják, küldenek szakértőket. Azt régiségkereskedők megteszik.

Híriápiró. P o z s o n y. Legnagyobb sajnálatunkra szíves ajánlatát nem vehetjük igénybe.

Cs. P. I. A női ipariskola nem egyenértékű a polgári iskolával. 2. Olyan iparágban, amelyben kitanult.

W. M. Ilyesmire nem vállalkozhatunk.

D. J. Az ugynevezett ugratásaira ne produkálja magát leányok előtt. Ez diszsonans hang az intelligens társalgásba.

Kaczagok. Nem ön, hanem mi kaczagunk rossz versén.

Előfizető fia. Olyan intézet abban a városban nincs.

Etel. Az llyesmiről legjobb hallgatni, mert ellenkező esetben úgy önként, mint az illetőnek kellemetlenséget okozza.

Fehér róza. Nagyon győnge, nem közönlök.

P. H. Ön azt mondja, hogy a férfiak mind győngék, mert nem tudnak egy esetben sem tuljárni a nők ravaszságán. Téved, mert ez épp úgy áll a nőkre is.

K. M. A dolgot oly messzire vitte, hogy a kellemetlenséget lehetetlen kikerülni.

Előfizető. Pécs. Ön nemcsak az első esetben cselekedett rosszul, hanem abban is, mikor az előbit akarta jóvátenni. Az ügyet ily módon elsimítani nem lehet. Egy mód van a kibékülésre. Az illetőt megkövetni.

Későn. Száraz és rosszul stílizált téma. Nem közöljük.

Utolsó csók. Nem közöljük.

V. R. Budapest. Önök is tarthatnak ilyen vándorgyűléseket, ha nem is oly népszerűséggel, mint az illető egyesület.

S. O. Sorra kerül.

Sorsolások.

A következő előfizetőink sorsjegyei nem nyertek: 57217. — P. S. Baranyavár. — H. N. — Előfizető Acsád. — I. T. Kemesalja. — Sz. R. — K. L. — B. J. Miskolcz — R. S. Nádasd. — T. Jenő. — C. Atullus. — T. F. Dobsina. — I. I. Bélincz. — S. I. Belényesulak. — K. I. Raazor. — S. Gy. Töketerebes. — Weinrichné Torda-Szent-László. — K. S. Sr. Svedlér. — Z. K. Oroszlány. — H. I. Györgyháza. — S. S. Belényes. A 7944 sor és 038 számú és az 1000 sorszámú 81 számú bazilikai sorsjegyei nem nyertek. — G. N. Rétság. Nem nyert. — H. I. Málnapatak. Sem a Bazilika, sem a Veres kereszt sorsjegyei nem nyertek. — K. L. Gáborján. Nem nyert. — B. I. Felső-Kelecsény. Nem nyert. — E. D. Csóth. Nem nyert. — H. I. Akasztó. Nem nyert. — Özv. Sz. D. Krasznaszentmiklós. Két évre visszamenőleg utána néztünk. Nem nyertek.

T. előfizetőink sorsjegyei közül nyertek: M. O. J. ref. lelkész Kismarja, sorsjegyei közül a 3654 sorozat 89 számú jószív négy koronát. — Cs. M. Velenze, sorsjegyei közül 3905—35—36 vöröskereszt sorsjegyei tizenöt négy koronát. — Sz. I. Csudatelke, 5920—049 Bazilika tizenkét koronát. — K. A. Nagyredé, 3798—03 jószív négy koronát. — K. L. 73197—50 vöröskereszt tizenöt négy koronát. — N. L. Boroshebes, 7340—94 Bazilika sorsjegye tizenöt négy koronát nyert. Előfizető leánya, Temesvár. 190 és 14139-es számú kétszáz koronát, 118425 számú pedig háromszáz koronát nyert. — A Hazai Bank részvénytársaság Nádor-utcai fiókja (Budapest, V., Nádor-utca 18.) a sorsjegyek beváltására — szerkesztőségünk felkérése folytán — díjmentesen vállalkozik.

Kérjük mindenütt a világhírű

Hercules-sör

M ALATA TÁP-SÖR-különlegességét.

Kivonat a hivatalos lapból.

— Október 3. —

Kinevezések. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Kozma Sándor és Rosenberger Gyula napidiaszókat a budapesti tudományegyetemi klinikák betegfelvételi irodájának létszámba. fizetésellen irodaségdíjzikké: a kereskedelmiügyi miniszter Pollák György miniszteri segédhivatali igazgatót miniszteri segédhivatali főigazgatóvá; az igazságügyi miniszter Lakatos Dénes kapuvári járásbírói irnokot a muzslaj járásbíróihoz; a marosvásárhelyi ítélőtábla elnöke Ternovszky Ferenc marosvásárhelyi törvényszéki díjtalan joggyakornokot a marosvásárhelyi ítélőtábla kerületébe díjas joggyakornokká. Bene Dénes jogszigorított pedig a marosvásárhelyi ítélőtábla kerületébe díjtalan joggyakornokká; a nagyváradai ítélőtábla elnöke a vezetése alatt álló ítélőtábla kerületébe Sommer Antal budapesti lakos, végzett joghallgatót ideiglenes minőségű díjtalan joggyakornokká nevezte ki.

Névmagyarosítások. A belügyminiszter Grünwald Róbert és kiskoru Grünwald István miskolczi lakos „Gergely”-re, Grünner Rudolf hajmáskéri lakos „Győri”-re, Kolompár János budapesti lakos „Koltai”-ra, Sonnenfeld Ignác komáromi lakos saját, valamint kiskoru gyermekei: Sándor és Jenő „Somló”-ra, kiskoru Trotina Lenke debreczeni lakos „Turai”-ra, Kohn Dávid bécsi lakos saját, valamint Emil nevű kiskoru fia „Kertész”-re, Kohn Ilona (Helene) bécsi lakos „Kalmár”-ra, Langfelder József trencsényi lakos „Lányi”-ra, Klein Henrik salgótarjáni lakos saját valamint kiskoru Zoltán nevű fia és kiskoru Vaisz János ugyanottani lakos „Komáromi”-ra, kiskoru Adler Soma temesvári lakos „Apáti”-ra, Augenstein Gyula kunszentmiklósi lakos „Agoston”-ra, kiskoru Klobner Imre Pál királyiudai lakos „Iván”-ra, Goldberger Béla kassai lakos „Gondá”-ra, kiskoru Suha István miskolczi lakos „Sugár”-ra, Stenczel József kezei lakos, valamint Francziska és József nevű kiskoru gyermekei „Sárközi”-re, Reisz Izidor losonczy lakos, valamint Magdolna nevű kiskoru gyermeke „Rácz”-ra, kiskoru Argyelán Mija (Mihály) kalácsi lakos „Erdélyi”-re, kiskoru Reiprich Béla budapesti lakos „Radványi”-ra, Husz Mesilem (Salamon) szarvasi lakos, valamint Husz Szerén nevű kiskoru gyermeke „Hajnal”-ra, Pollák Samu budapesti lakos saját, valamint István, Endre, Margit és Irén nevű kiskoru gyermekei „Pál”-ra, Bejenant Pál marosvásárhelyi lakos „Gondos”-ra, Ro-

senfeld Artur marosvásárhelyi lakos, valamint Zoltán nevű kiskoru gyermeke „Róná”-ra, kiskoru Weinberger Zsigmond budapesti lakos „Boros”-ra, Dáni János kolozsvári lakos „Horvát”-ra, Lidovits (Dimovits) Bálint magyarkanizsai lakos „Dobos”-ra, Binet Márkus szombathelyi lakos „Bollá”-ra, Fischer József bagi lakos „Halász”-ra, Tiede Károly budapesti lakos „Magyar”-ra, kiskoru Lebenstein Irén budapesti lakos „László”-ra, kiskoru Pulitzer Vilmos szegedi lakos „Perényi”-re, Golarits Ilona jászberényi lakos „Bálint”-ra, Ungár Mátyas naprágyi lakos „Vágó”-ra, kiskoru Weisz Zsigmond gyöngyösorszi lakos „Vas”-ra, kiskoru Schwab Pál nagyváradai lakos „Szántó”-ra, Goldschmidt Mihály kolozsvári lakos és Luiza, Gyula, Erzsébet, Mihály, Ilona és Mariska nevű gyermekei családi nevének „Gál”-ra kért átváltoztatást megengedte.

Pályázatok. Temes vármegye főispánjához 3 központi irnoki állásra november hó 10-ig; Zombor város rendőrfőkapitánvához gyalogosrendőri állásokra október hó 28-ig; a temesvári posta- és táviratigazgatóságához a Németretete községben betöltendő postai ügynöki állásra október hó 9-ig; a rózsahelyi törvényszék elnökéhez törvényszéki bírói állásra 2 hét; az egri törvényszék elnökéhez a pétervársíri járásbírói állásra betöltendő irnoki állásra november hó 2-ig; a budapest-lipótmézei állami elmeorvóintézet igazgatóságához gazdai állásra 2 hét; a máramaros-szigeti törvényszék elnökéhez a felsővisi járásbírói állásra betöltendő irnoki állásra november hó 3-ig; a kecskeméti törvényszék elnökéhez a nagykőrösi járásbírói állásra megíresedett irnoki állásra november hó 5-ig; a dési törvényszék elnökéhez a nagyibndai járásbírói állásra betöltendő telekkönyvvezetői állásra 2 hét alatt nyújtandók be a kellően felszerelt kérvények.

IDŐJÁRÁS.

A meteorológiai központi intézet távirati jelentése 1908. október 3-án reggel 7 órakor.

Az elmúlt nap időjárásának átnézete.

Hazánkban száraz, tulnyomóan derült idő uralkodt és a hőmérséklet a normális körül van; a maximuma: Debreczenben 24°C és a minimum: Árvaváralján 2°C volt.

Prognózis a következő 24 órára:

Az időjárásban változás nem várható.

Állomás	Legerősebb min. 7.00 +	A hőmérséklet Csúszás szerint	Szélirány és erő	Felhőzet	Csapadék mm.	Hőmér- séklel	
						max	min.
A.-Szlátina	69,7	8,0	NW	1	—	20	5
Ungvár	67,5	10,6	N	1	2	22	8
Körmár	68,5	8,5	W	1	0	20	4
Losoncz	68,3	8,0	S	1	0	21	4
Ógyalla	67,8	12,0	—	—	—	23	3
Budapest	68,9	10,3	—	—	—	21	11
Herény	68,9	10,3	—	—	—	21	9
Keszthely	68,2	15,0	N	1	0	19	7
Pécs	68,7	4,2	—	—	—	19	9
Zágráb	68,8	10,3	—	—	—	19	7
Fiume	66,9	15,1	—	—	—	23	12
Szeged	67,6	11,6	N	1	0	18	10
Temesvár	67,7	8,0	—	—	—	19	7
Nagyvárad	67,2	20,2	SE	1	0	20	7
Kolozsvár	69,2	8,1	—	—	—	18	6
Nagyseben	67,7	10,5	W	1	4	17	7
Szatmár	—	—	—	—	—	—	—
Figor	—	8,8	NE	2	0	—	—
Árvaváralja	—	5,4	NE	1	—	18	2
Selmecskény	—	15,1	N	3	—	22	12
Komárom	—	8,6	—	—	—	21	6
Magyar-Ovár	—	12,2	NW	1	1	21	8
Sopron	—	10,6	NW	2	1	21	8
Eszék	—	13,6	NW	1	0	22	6
Cirkvenica	—	18,5	SE	1	0	23	15
Debreczen	—	11,6	—	—	—	24	8
Kecskemét	—	10,0	—	—	—	19	6
Oroszáza	—	9,7	E	2	0	18	7
Arad	—	15,9	N	2	0	17	10
Zsombolya	—	9,5	SE	2	0	19	7
Versecz	—	10,0	SW	1	—	21	7
Orsova	—	7,7	—	—	—	20	7

VIZÁLLÁS.

méter		méter						
okt. 2.	okt. 8.	okt. 2.	okt. 8.					
Don	Elődéne	0,87	0,85	3,55	M.-Szeged	0,15	0,18	
Don	Passau	1,84	1,88	3,55	Tokaj	0,25	0,24	
Don	Linz	0,98	0,78	3,55	V.-Námény	0,28	0,56	
Don	Bécs	0,83	0,87	3,55	Tokaj	0,12	0,12	
Don	Pozsony	1,18	1,90	3,55	Tiszafüred	0,51	0,59	
Don	Komárom	2,06	2,01	3,55	Szolnok	0,49	0,84	
Don	Budapest	1,83	1,40	3,55	Csongrád	1,20	1,22	
Don	Paks	0,73	0,70	3,55	Szeged	0,70	0,75	
Don	Mohács	1,63	1,54	3,55	T.-Rocse	0,38	0,47	
Don	Gombos	2,18	2,12	3,55	Titel	1,22	1,10	
Don	Ulvidék	1,49	1,35	3,55	Hóór	0,—	1,14	
Don	Pancsova	0,88	0,88	3,55	Tapoly	Bárta	0,40	0,43
Don	Orsova	1,80	1,18	3,55	Bodrog	Ladmóca	0,83	0,65
Don	Morvafalu	0,80	0,—	3,55	Sajó	Zsolenca	1,18	1,15
Don	Zselna	0,23	0,18	3,55	Hernád	H.-Németh	0,92	0,92
Don	Trencsén	0,23	0,21	3,55	Gerettyó	Margitta	0,80	0,82
Don	Szered	0,52	0,46	3,55	B.-Ujfalu	0,17	0,28	
Don	Sz.-Göthárd	0,50	0,50	3,55	Körös	Csneva	0,84	0,84
Don	Sárvár	0,14	0,18	3,55	N.-Vár	Bélnyás	0,18	0,18
Don	Győr	1,71	1,67	3,55	Tonke	0,25	0,86	
Don	Varnad	0,—	1,22	3,55	Gurahona	0,27	0,26	
Don	Zákány	0,61	0,64	3,55	Horosienő	0,82	0,81	
Don	Bács	0,19	0,—	3,55	Békés	0,48	0,52	
Don	Cezák	0,58	0,58	3,55	Gyoma	0,50	0,—	
Don	M.-Szerdah.	0,28	0,36	3,55	Gy.-Fehérvár	0,42	0,—	
Don	Zágráb	0,10	—	3,55	Branyicska	0,—	0,—	
Don	Szilcsék	1,06	0,98	3,55	Soborsin	0,—	0,—	
Don	Mitrovicza	0,43	0,48	3,55	Arad	1,88	1,43	
Don	Décs	0,50	0,51	3,55	Makó	0,50	0,48	
Don	Szatmár	0,75	0,05	3,55	K.-Kontály	0,89	0,82	
Don	N.-Mátény	0,41	0,40	3,55	Kiszétő	0,42	0,40	
Don	Latorca	0,16	0,15	3,55	Mezőtúr	0,96	0,92	
Don	Homonna	0,25	0,30	3,55	Békéscsaba	0,82	0,82	
Don	Perceceny	0,—	0,04	3,55	—	—	—	

TISZTVISELŐI KÖLCSÖN!

Semmi néven nevezendő levonás, u. m. kezelési költség, tartálékálap stb. nincs. Fennálló tisztviselői kölcsönök magasabb összegre konvertálhatók. Felvilágosítással akár személyesen, akár levélileg díjtalanul szolgálunk. Sürgős kölcsönügvek soronkívül elintéztetnek. Megszavazás után kamatmentes előleg folyósítatik.

A még idáig nem létező kedvező feltételek mellett 6-6 1/2% kamatra 5-30 évi törlesztésre engedélyeztetik, vagy tőketörlesztés nélkül csupán kamat és életbiztosítási díjfizetés mellett, állami, megyei, városi, vasuti tisztviselők, gőzhajózási tisztek, katonatisztek és nyugdíjasok részére.

MAGY. TISZTVISELŐK ORSZ. HITELVÁLLALATA
 Budapest, VII. kerület, Rákóczi-ut 9. sz.
 TELEFON: 69-75. TELEFON: 69-75.

Katzky Lajos

épülművelő-mester

Zepiére szab. ajtócsukók és elsőrendű lüzbelyek minta raktára

**Budapest, VI. ker.,
 Liszt Ferenc-tér 14.**

TELEFON 22-78.

Itt van az alkalom!

Megelőztem az óriási áremelkedést és feltörekvésemet vettem pártban is olcsó árakban és abban a helyzetben vagyok, hogy b. bevédmet nagyon olcsón szolgálhatom ki a raktáron van 30-40 waggon áru. Éreg, porcellán, lámpa, szománc, vasedény, konyhai felszerelés, vendéglő és kávéházi berendezés, nassajándék és dísz tárgyak.

ARAIK:

- Étkező-készlet 6 személyre, rokokó finom porcellán csak 3.50
- Étkező-készlet, teljesen ó azemély, mo lora fazon festve és aranyozással, beégetve 6.50
- Étkező-készlet, teljesen ó személyre, rokokó-stílus, díszes festés, elsőrendű minőség 7.95
- Étkező-készlet, ó személy, reménytelen díszes, rokokó-stílus, 12 peccenyetel, eleg. festéssel 10.-

Legelőszóbb és legnagyobb választék csak elsőrendű 12 személyes étkező-készletekben, díszesen festve, összes aranyozott rokokó-fazon, kávézó ígnyre, finom minőségű porcellán Arak.

25 ft.

Azonkívül vannak készletek egészen 100 frtlig. Forint

- Étkező-készlet 12 személyre, rokokó stílus, kisebb összeállítás, 48 darab, díszes festéssel és beégetve 12.50
- Étkező-készlet 12 személyre, rokokó, díszes festés, All 24 leveles, 2 pecceny, 2 tészta, 2 saláta, 2 ízesítő, 2 mártás, 2 alj, a sórtartó, a kanál, 12 mély, 24 lapos, 12 desszert, 12 csont-tányér 24.-
- Tea vagy kávé-készlet festve és beégetett aranyozással, rokokó-stílus 3.25
- Tea vagy kávé-készlet, díszes és beégetett, dms aranyozással, rokokó-stílus, szép festéssel 4.-
- 6 személyes illikókészlet, festett és beégetett aranyozással 1.75
- 6 személyes boros-, sörös- v. vízekészlet festett és beégetett aranyozással 1.95

1 teljes angol díszes nagy, valódi majol. mosdókészlet 6.70
 1 angol illikókészlet, tiszta fehér, mély, lapos 2.50
 1 díszes vagy boros pohár 6 kr. és 1.50
 1 díszes lámpa, emnyóval 1.65
 1 nasslámpa, emnyóval, díszes 1.80

6 személyes finom üvegekészlet véreit, elegáns mintával

- 4 pohár, pohár 4 perszós pohár 6 frt 50 kr.
- 1 boros 1 vízes kancsó
- 1 illikókészlet 1 boros botella
- 1 sörös 1 illikó üveg

2 drb legjobb zománcozott fazék és lábas 3.50
 1/2 L-től 5 literig csak 1.85
 1 zománcozott kávédaráló csak 1.85

Vidékre ingyen láda, ingyen csomagolás, ingyen vasúthoz szállítás

Takács Ferencz
 nagyban és kicsinbeni gyári raktára
Baross-tér 4. sz.
 Rákóczi-ut végén.

Több világosságot!

Ez volt a németek legkiválóbb írójának, a nagynevű Goethenek utolsó szava. S a lánglelkű poéta ezzel a felkiáltással munkára, kutatásra akarta ösztönözni utódait. S tényleg az ernyedetlen kutatás minden téren újabb és újabb eredményeket szül. A villamos erő terjedetében lesz a szervezet egészségének, az életének helyreállítására, a szenvedéseknek, fájdalmaknak megszüntetésére felhasználva.

Az általános idoggyengeség, a kimerültség, korai gyengülés, az ezekkel járó törődöttség, álmatlanság, kóros izzagó álmok, kábultság, szédülés, felelmi érzetek, lehagoltság, izzagoltság, vagy túlaradó jókedv, gyors, ok nélküli váltakozása, fej- és hátfájások, hangyamaszhasnyű érzet a test különböző részeiben, fáradtság, vértelenségi érzetek, szakgató, száraz fájdalom, időnként különösen izzagoltságánál jelentkező szívzornlasi, szívdobogási érzetek, fájás, nyomás és égés érzete a gyomorban, felbőgés, belpuffadás, székszorulás, továbbá csúszos, köszvényes bántalmak, ischias, keresztágyveki zsába, gőresős és hátdési állapotok mind-mind villamossággal lesznek kezelve a legeredményesebben.

A villamos gyógyítás terén vézett kutatások eredményéről, az említett bajokról, és ezek legeszerűbb gyógyításáról ad felvilágosítást a »Modern Villamos Gyógyászati és az ehhez csatolt sok száz gyógyult beteg hála nyilatkozata, mely könyvet díjtalanul és portamentesen küldi meg alábbi intézet mindenkinék, aki azt e lapra való hivatkozással kéri.

»Elektro-Vitalizer« orv. rend.-int.
 Budapest, Károly-körut 2, félem. 10.

Szelvény egy ingyen könyvre.
Az ELEKTRO-VITALIZER
 orvosi rendelő-intézet
 Budapest, IV., Károly-körut 2. félem. 10.
 Kérem részemre díjtalanul, portómentesen, zárt borítékban elküldeni a
«Modern Villamos Gyógyászati»
 szülő művel (férfiak) részére. (A nem kívánt kőlet törölnö.)
 Név: _____
 Czim: _____

Elismerőlevél.
 Stanczecz Mária, Mándok, Szabolcs-megye.
 Abban a kellemes helyzetben vagyok, hogy az Elektro-Vitalizer készülékéről a következőket írhatom önnek: betegségetem oly makacs volt, hogy az első négy héten alig volt némi javulás elérhető, de a mióta a teljes áramot használok, hatással nagyon meg vagyok elégedve. Elvágytam ma jó, a főfájás, éjjeli izzadás és emésztési zavaraim megszűntek, idegeim lecsillapodtak, annyira könnyűnek érzem magamat, hogy mindennapi munkámat ismét el tudom végezni, kinezésem is frissebb és fiatlosobb, mint azelőtt.

Cagedois Albert Donban a 22751. számú

»Eljárás növényi rostanyagok fehérítésére« című magyar szabadalom tulajdonosa szabadalmának gyártása céljából magyar gyárosokkal összekötötést keres; szabadalmát esetleg el is adja, vagy gyártási engedélyt ad. Érdeklődőknek szívesen szolgál bővebb felvilágosítással

Kelemen M. István
 szabadalmi ügyvivő irodája
 Budapest, Royal szálloda B.

A ház lerombolása miatt legjobb alkalom jól és olcsón behutorozkodhatni.

BUTOR

Varga Mihály és Társai
 butoráruháza (Alapított 1868.)
 IV. Koronaherczeg-u. 2. Kigyó-tér sarok,

lerombolása miatt eladjuk bányuitos olcsó árban nagy választékú dus butor-raktárunkat, ugya legdivatosabb és legfinomabbtól a legegyszerűbbig és pedig: háló-, ebédli-, uri-szobák, szalon-berendezések, mahagoni-, oseresznye-, palisander, jávor-, tölgy- és diófából, valamint egyes darab butorok, ngymint: szekrények, ágyak, dívánok, ottománok, íróasztalok, könyv-szekrények, kihuzósztalok, kredenzek, trümk (tükörök, pohárszekrények.
 15 darab amerikai írszital, butorszövet-matracok, gobelinek, függönyök, 100 drb egyes éjjeli szekrény, 60 drb egyes mosdo, 80 darab egyes ággy, 100 darab egyes fauteuil stb. stb.

Butor Ehrentreu és Yuchs
 Budapest, VI., Teréz-körut 8.
 Képes árjegyzék ingyen. Telefon 88-80.

KELETI J. gummiáruk és beleg.
 Budapest, IV., Koronaherczeg-utca 17/1.

ber 4.
 amint Zoltán
 koru Wein-
 s"-ra, Dáni
 idovits (Di-
 bos"-ra, Bi-
 -ra, Fischer
 ároly buda-
 enstein Irén
 tizer Vilmos
 ásberényi
 rágyi iakos
 öngyóroszti
 yváradí la-
 olozvári la-
 lona és Ma-
 Gál"-ra kért
 áához 3 köz-
 Zombor vá-
 ri állásokra
 távirtdigaz-
 óltendő pos-
 sahegyi tör-
 llásra 2 hét;
 ásári lárás-
 vember hó
 zgyóvintézet
 máramaros-
 ói járásbíró-
 er hó 3-ig;
 nagykőrösi
 a november
 nagyvilondai
 zetői állásra
 szerelt kér-
 ti jelentése
 kor.
 zete:
 derült idő
 körül van;
 és a mini-
 a:
 ató.
 Csapadék mm.
 Hőmér-
 kélet
 máj. júli. szept.
 30 5
 22 9
 18 6
 20 6
 21 4
 23 3
 21 11
 21 9
 19 7
 19 6
 19 7
 23 12
 18 10
 19 7
 17 7
 17 7
 18 8
 22 12
 21 6
 21 8
 22 6
 23 15
 24 8
 19 6
 19 7
 18 10
 19 10
 21 7
 20 7
 m éter
 okt. 2. okt. 3.
 0.15 0.18
 0.25 0.24
 0.26 0.56
 0.12 0.12
 0.3 0.23
 0.45 0.84
 1.20 1.22
 0.70 0.75
 0.85 0.47
 1.22 1.10
 0. 1.14
 0.40 0.43
 0.83 0.66
 0.82 0.63
 0.45 0.52
 0.50 0. 0.
 0.42 0. 0.
 0. 0. 0.
 1.83 1.42
 0.50 0.48
 0.39 0.82
 0.42 0.42
 0.92 0.92
 0.90 0.92

BRÁZAY SÓSBORSZESZ
A LEGJOBB

NÉLKÜLÖZ-
HETETLEN
HAZISZER
.....
KAPHATÓ
MINDENÖTT.

GYAKODJUNK ERTEKTELEN UTÁNZATOKTÓL!

Ujjonnan megnyílt **Zágráb-Zágreb** Ujjonnan megnyílt
1908. október 1-én.

PALACEHOTEL CROATIA

Elsőrangú szálloda, Akadémia-tér 10. sz. Két percznyire a M. A. V. pályaudvarától. Kilátással a város legszebb parkjaira a legnagyobb kényelemmel berendezett családi szálloda. Mérsékelt árak. 50-nél több szoba 2 koronától feljebb. Iroszoba, télikert, diszterem, elegáns vendéglői helyiségek. Kitching konyha és pincze. Étkezés A la carte. Külön megállapodások és penzió. Villanyvilágítás, felvonó, fürdők.

TELEFON 1874 INTERURBAN. TÁRSASKOCSI MINDEN VONATNÁL
igazgatóság; **HAGEL TESTVEREK** Gleichenberghöl.

GUMMI
és hálhólyag 2, 3, 5, 6, 8 és 12 kor. tuczatonként.

Valódi **NEVEERIP** 6 korona. **SUNLIGHT** elefántcsontfehér 8 korona. Valódi **DIANA** (védjeggyel) 8 kor. tuczaja. **MENSINGA PESSAR** 4 korona. **ATHAKOS POBBE-FUVO** 10 korona. **IRRIGATOR, HAVIKÓTÓ**

sérvkötők a legolcsóbb árakon
WEINSTINGLER DIANA
kötészgár
Budapest, VII., Szövetség-utca II. szám.
Árjegyzék ingyen. Képviselek kerestetnek.

Villamos világítás
saját dynamóval, lakóháznak, gazdaságok részére. Telefon és villamos cikkek árjegyzéke ingyen. Arajánlat és felvilágosítás ingyenes. Sírít és hártmor, elektromérnökök, Budapest VI., Gyár-utca 1. sz. 27855

DIESEL-motorral
a tényleges lóerő
óránként csak 1 fillérbe kerül.

Felvilágosítással és díjmentes költségvetéssel készségesen szolgál a **Fegyver- és Gépgyár K.-t.** Budapesten.

Fényképezőgépek és Látcsövek részletfizetésre
kaphatók

Aufrecht és Goldschmied
optikal áruházában
Budapest, VII. Rákóczi-ut 26. szám.
Árjegyzék ingyen!

*Nem tévedhet senki
ha férfi és gyermek ruha
bevásárlásnál vigyázza*

12

*számra a Karolykörúton
Kohn Heilmann és Társai
csisz. és kiv. udv. szállítóknak
az „Angolnabóhoz”
Elsőrendű legnagyobb
férfi és gyermek ruha
áruházát
Budapesten.*

Párisi világkiállítás (Grand Prix) 1900.
Kwizda-féle RESTITUTIONSFLUID
mosóvíz lovak számára.

Egy üveg ára K 280.

Az udvari istállóknak továbbá a nagyobb katonai és polgári istállóknak több mint 40 év óta használatban, nagyobb strapák előtt és után való erősítőre és erőtgyűjtésre, az inak merevségénél stb. képesíti a lovat a legnagyobb munkabírási trainingban.

A Kwizda-féle Restitutionsfluid csak akkor valódi ha a fenti védjeggyel van ellátva. — Védjegy, oszikip és görögies törvényesen védve.

Főraktár: **TÖROK JOZSEF** gyógyszerész, Budapest, VI., Király-utca 12. szám és VI., Andrassy-ut 28. szám.

CLAYTON & SHUTTLEWORTH
Budapest, Váci-körút 68,
ittal a legújanyosabb árak mellett ajánlatosak

Locomobil és gőzoséplőgépek,
szalmakaszalók, járgány-oséplőgépek, lóhoro-oséplők, tisztító-rosták, konkolyozók, kaszáló- és aratógépek, szénagyűjtők, boronák, sorvetőgépek, Planet k. szepálók, szecsavágók, répvágók, kukorica-morzsolók, daráló, őrlőmalmok, egyetemes szőlő-akók, 2- és 3-vasú akók és minden egyéb gazdasági gépek.

